

Försvar samt beredskap mot sårbarhet

Förslag till statsbudget för 2006

Försvar samt beredskap mot sårbarhet

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	9
2	Utgiftsområde 6	11
2.1	Omfattning.....	11
2.2	Utgiftsutveckling	12
2.3	Ekonomistyrning m.m.....	13
3	Totalförsvar	15
3.1	Omfattning.....	15
3.1.1	Omfattning Verksamhetsområdet Det militära försvaret.....	15
3.1.2	Omfattning Verksamhetsområdet Det civila försvaret	15
3.2	Utgiftsutveckling	16
3.3	Mål Politikområdet Totalförsvar	16
3.3.1	Mål Verksamhetsområdet Det militära försvaret.....	17
3.3.2	Mål Verksamhetsområdet Det civila försvaret.....	17
3.4	Politikens inriktning	17
3.5	Beredskapskredit för totalförsvaret	18
3.6	Insatser	18
3.6.1	Insatser inom politikområdet.....	18
3.6.1.1	Insatser inom Verksamhetsområdet Det militära försvaret.....	18
3.6.1.2	Insatser inom Verksamhetsområdet Det civila försvaret	19
3.7	Resultatbedömning.....	19
3.7.1	Verksamhetsområdet Det militära försvaret.....	19
3.7.1.1	Bedömning av operativ förmåga	19
3.7.1.2	Utbildning, planering m.m.	20
3.7.1.3	Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling.....	37
3.7.1.4	Insatser	42
3.7.1.5	Försvarsunderrättelseverksamhet	47
3.7.2	Verksamhetsområdet Det civila försvaret	47
3.7.2.1	Sammanfattande bedömning av förmågan inom det civila försvaret .	47
3.7.2.2	Redovisning av gemensamma frågor för civilt försvar.....	48
3.8	Inriktning	50
3.8.1	Inriktning Verksamhetsområdet Det militära försvaret.....	50
3.8.1.1	Insatsorganisation 2006 och 2008.....	50
3.8.1.2	Operativ delförmåga 2006-2008.....	51
3.8.1.3	Det nya beredskapssystemet	53

3.8.1.4	Insatsorganisationens prioriterade behov	54
3.8.1.5	Utvecklingen av internationell förmåga och internationella insatser.....	55
3.8.1.6	Grundorganisationsfrågor.....	57
3.8.2	Insatsorganisationens utveckling.....	58
3.8.2.1	Operativ ledning och logistik	58
3.8.2.2	Markstridskrafter.....	60
3.8.2.3	Sjöstridskrafter	65
3.8.2.4	Luftstridskrafter	66
3.8.3	Personalförsörjning	69
3.8.4	Materielfrågor	77
3.8.5	Inriktning 2006 för Försvarsmaktens verksamhetsgrenar i övrigt	79
3.8.5.1	Utbildning, planering m.m.....	79
3.8.5.2	Personal.....	80
3.8.5.3	Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling.....	81
3.8.5.4	Insatser	85
3.8.5.5	Försvarsunderrättelseverksamhet.....	87
3.8.6	Inriktning Verksamhetsområdet Det civila försvaret	87
3.8.6.1	Övergripande inriktning av verksamheten.....	87
3.8.6.2	Inriktning för gemensamma frågor för civilt försvar	87
3.9	Revisionens iakttagelser	88
3.10	Budgetförslag.....	89
3.10.1	6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.	89
3.10.2	6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling.....	90
3.10.3	6:3 Krisberedskapsmyndigheten.....	97
3.10.4	6:4 Styrelsen för psykologiskt försvar.....	97
3.10.5	6:5 Totalförsvarets pliktverk.....	98
3.10.6	6:6 Försvarshögskolan.....	99
3.10.7	6:7 Försvarets radioanstalt	100
3.10.8	6:8 Totalförsvarets forskningsinstitut.....	101
3.10.9	6:9 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer	102
3.10.10	6:10 Nämnder m.m.....	102
3.10.11	Försvarets materielverk.....	103
3.10.12	6:11 Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.....	104
4	Politikområde skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar.....	107
4.1	Omfattning	107
4.1.1	Omfattning Verksamhetsområdet Skydd mot olyckor	107
4.1.2	Omfattning Verksamhetsområdet Svåra påfrestningar.....	108
4.2	Utgiftsutveckling.....	108
4.2.1	Utgiftsutveckling Verksamhetsområdet Skydd mot olyckor.....	108
4.2.2	Utgiftsutveckling Verksamhetsområdet Svåra påfrestningar	108
4.3	Mål för politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar	109
4.3.1	Mål för verksamhetsområdet Skydd mot olyckor.....	109
4.3.2	Mål för verksamhetsområdet Svåra påfrestningar	109
4.4	Politikens inriktning.....	109
4.5	Insatser	110
4.5.1	Insatser inom politikområdet	110
4.5.1.1	Insatser inom Verksamhetsområdet Skydd mot olyckor	110

4.5.1.2	Insatser inom Verksamhetsområdet Svåra påfrestningar	111
4.5.2	Insatser utanför politikområdet	111
4.6	Resultatbedömning	112
4.6.1	Verksamhetsområdet Skydd mot olyckor	112
4.6.1.1	Sammanfattande bedömning av verksamhetsområdet Skydd mot olyckor	112
4.6.1.2	Resultat	112
4.6.1.3	Analys och slutsatser	116
4.6.2	Verksamhetsområdet Svåra påfrestningar	117
4.6.2.1	Sammanfattande bedömning av förmågan inom samhällets beredskap mot svåra påfrestningar på samhället i fred	117
4.6.2.2	Samverkansområdet Teknisk infrastruktur	118
4.6.2.3	Samverkansområdet Transporter	118
4.6.2.4	Samverkansområdet Spridning av allvarliga smittämnen, giftiga kemikalier och radioaktiva ämnen	119
4.6.2.5	Samverkansområdet Ekonomisk säkerhet	119
4.6.2.6	Samverkansområdet Områdesvis samordning, samverkan och information	119
4.6.2.7	Samverkansområdet Skydd, undsättning och vård	120
4.6.2.8	Viss internationell fredsfrämjande och humanitär verksamhet	120
4.7	Inriktning	121
4.7.1	Inriktning Verksamhetsområdet Skydd mot olyckor	121
4.7.2	Inriktning Verksamhetsområdet Svåra påfrestningar	123
4.8	Revisionens iakttagelser	124
4.9	Budgetförslag	124
4.9.1	7:1 Kustbevakningen	124
4.9.2	7:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	127
4.9.3	7:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	128
4.9.4	7:4 Samhällets skydd mot olyckor	129
4.9.5	7:5 Krisberedskap	131
4.9.6	7:6 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet	134

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	10
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet.....	12
2.2 Härledning av ramnivån 2006–2008. Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	12
2.3 Realekonomisk fördelning.....	12
3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet.....	16
3.2 Löne- och avvecklingskostnader	30
3.3 Sjukfrånvaro i Försvarsmakten, procent.....	30
3.4 Miljökvalitetsmål.....	35
3.5 Utfallet för anslagsposten 6:1:2 Fredsfrämjande truppinsatser 2004.....	46
3.6 Insatsorganisationens utveckling	50
3.7 Förändrat personalbehov i Försvarsmaktens budgetunderlag för 2006	71
3.8 Försvarsmaktens bedömning av antalet beredskaps- och förstärkningssoldater (Årsarbetare)	72
3.9 Försvarsmaktens bedömning av personalreduktionens omfattning under 2004 - 2007.....	73
3.10 Försvarsmaktens bedömning av olika avgångsorsaker under 2005 - 2007	73
3.11 Försvarsmaktens bedömning av personalkostnadsutvecklingen (löner, arvoden, fasta lönetillägg och avvecklingskostnader)	74
3.12 Försvarsmaktens bedömning av personalavvecklingskostnaderna under 2005 - 2011.....	75
3.13 Anslagsutveckling.....	89
3.14 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.....	90
3.15 Anslagsutveckling.....	90
3.16 Investeringsplan.....	91
3.17 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	91
3.18 Beräknade infrianden av utestående åtaganden vid slutet av 2006	94
3.19 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling	96
3.20 Anslagsutveckling.....	97
3.21 Uppdragsverksamhet	97
3.22 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 6:3 Krisberedskapsmyndigheten....	97
3.23 Anslagsutveckling.....	97
3.24 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 6:4 Styrelsen för psykologiskt försvar	98
3.25 Anslagsutveckling.....	98
3.26 Uppdragsverksamhet	98
3.27 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 6:5 Totalförsvarets pliktverk	99
3.28 Anslagsutveckling.....	99
3.29 Uppdragsverksamhet	99
3.30 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 6:6 Försvarshögskolan	100

3.31 Anslagsutveckling.....	100
3.32 Uppdragsverksamhet.....	100
3.33 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 6:7 Försvarets radioanstalt.....	101
3.34 Anslagsutveckling.....	101
3.35 Uppdragsverksamhet.....	101
3.36 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 6:8 Totalförsvarets forskningsinstitut	102
3.37 Anslagsutveckling.....	102
3.38 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 6:9 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer	102
3.39 Anslagsutveckling.....	102
3.40 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 6:10 Nämnder m.m.	103
3.41 Uppdragsverksamhet.....	103
3.42 Investeringsplan	104
3.43 Anslagsutveckling.....	104
3.44 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 6:11 Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.	105
4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet	108
4.2 Anslagsutveckling.....	124
4.3 Offentligrättslig verksamhet.....	125
4.4 Uppdragsverksamhet.....	125
4.5 Investeringsplan	126
4.6 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 7:1 Kustbevakningen.....	126
4.7 Anslagsutveckling.....	127
4.8 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden	127
4.9 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 7:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	128
4.10 Anslagsutveckling.....	128
4.11 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 7:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.....	128
4.12 Anslagsutveckling.....	129
4.13 Offentligrättslig verksamhet.....	129
4.14 Uppdragsverksamhet.....	129
4.15 Investeringsplan	130
4.16 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 7:4 Samhällets skydd mot olyckor	130
4.17 Anslagsutveckling.....	131
4.18 Investeringsplan	131
4.19 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden	132
4.20 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 7:5 Krisberedskap	134
4.21 Anslagsutveckling.....	134
4.22 Uppdragsverksamhet.....	134
4.23 Redovisning av bemyndigande.....	135
4.24 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 7:6 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet	135

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att för 2006 utnyttja en kredit på högst 40 000 000 000 kronor i Riksgäldskontoret om krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden föreligger (avsnitt 3.5),
2. godkänner inriktningen för insatsorganisationens utformning för 2008 (avsnitt 3.8.1.1),
3. godkänner förslaget till investeringsplan för Försvarmakten för perioden 2006-2008 (avsnitt 3.10.2),
4. bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling* besluta om beställningar av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling som inklusive tidigare gjorda beställningar medför utgifter på högst 59 200 000 000 kronor efter 2006 (avsnitt 3.10.2),
5. godkänner vad regeringen föreslår om anskaffning av viktigare materielprojekt under 2006 (avsnitt 3.10.2),
6. godkänner förslaget till investeringsplan för Försvarets materielverk för perioden 2006-2008 (avsnitt 3.10.11),
7. bemyndigar regeringen att för 2006 låta Försvarets materielverk disponera en kredit i Riksgäldskontoret på högst 28 500 000 000 kronor för att tillgodose behovet av rörelsekapital (avsnitt 3.10.11),
8. godkänner förslaget till investeringsplan för Kustbevakningen för perioden 2006-2008 (avsnitt 4.9.1),
9. bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 7:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor*, besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 15 000 000 kronor efter 2006 (avsnitt 4.9.2),
10. godkänner förslaget till investeringsplan för Statens räddningsverk, såvitt avser Samhällets skydd mot olyckor, för perioden 2006-2008 (avsnitt 4.9.4),
11. godkänner förslaget till investeringsplan för Krisberedskapen för perioden 2006-2008 (avsnitt 4.9.5),
12. bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 7:5 *Krisberedskap* besluta om avtal och beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder samt åtgärder för att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred, som inklusive tidigare gjorda beställningar medför utgifter på högst 501 400 000 kronor efter 2006 (avsnitt 4.9.5),
13. bemyndigar regeringen att för 2006 låta Statens räddningsverk disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 660 000 000 kronor (avsnitt 4.9.5),

14. bemyndigar regeringen att för 2006 låta Socialstyrelsen disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 300 000 000 kronor (avsnitt 4.9.5),
15. fastställer avgiftsuttaget för finansiering av åtgärder mot allvarliga hot och påfrestringar som gäller elektronisk kommunikation till högst 100 000 000 kronor under 2006 (avsnitt 4.9.5),
16. fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften till högst 250 000 000 kronor under 2006 (avsnitt 4.9.5),
17. för 2006 anvisar anslagen under utgiftsområde 6 *Försvar samt beredskap mot sårbarhet* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.	Ramanslag	21 458 378
6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling	Ramanslag	17 276 760
6:3 Krisberedskapsmyndigheten	Ramanslag	146 692
6:4 Styrelsen för psykologiskt försvar	Ramanslag	25 736
6:5 Totalförsvarets pliktverk	Ramanslag	251 549
6:6 Försvarshögskolan	Ramanslag	32 856
6:7 Försvarets radioanstalt	Ramanslag	456 409
6:8 Totalförsvarets forskningsinstitut	Ramanslag	192 859
6:9 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret	Ramanslag	75 211
6:10 Nämnder m.m.	Ramanslag	6 496
6:11 Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.	Ramanslag	90 000
7:1 Kustbevakningen	Ramanslag	692 159
7:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	Ramanslag	24 850
7:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	Ramanslag	19 880
7:4 Samhällets skydd mot olyckor	Ramanslag	685 652
7:5 Krisberedskap	Ramanslag	1 778 637
7:6 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet	Ramanslag	219 000
Summa		43 433 124

2 Utgiftsområde 6

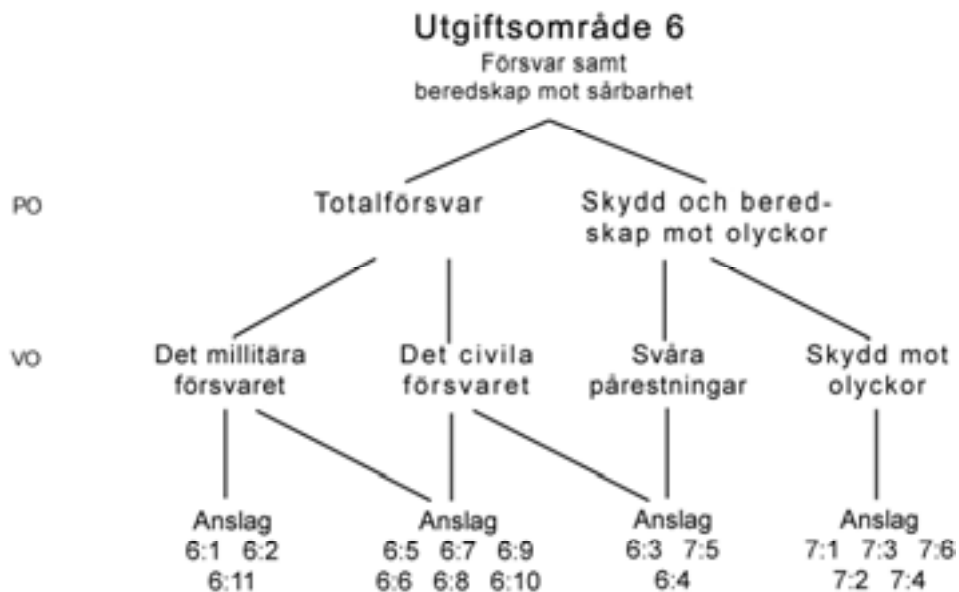
2.1 Omfattning

Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet omfattar politikområdet Totalförsvar och politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar. Politikområdet Totalförsvar består av verksamhetsområdet Det militära försvaret och verksamhetsområdet Det civila försvaret. Politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar omfattar verksamhetsområdet Svåra påfrestningar och verksamhetsområdet Skydd mot olyckor.

Den schematiska skissen nedan visar utgiftsområdets verksamhetsstruktur, dvs. vilka politik- och verksamhetsområden som ingår.

Samhällets planering av åtgärder inom verksamhetsområdet Det civila försvaret kommer även fortsättningsvis att genomföras samordnat med planeringen för verksamhetsområdet Svåra påfrestningar inom ramen för sex samverkansområden.

Vidare framgår av skissen från vilka anslag verksamheten inom respektive verksamhetsområde finansieras. Ett anslag kan således finansiera verksamhet under flera verksamhetsområden.

Anm: Förklaring till anslagsbeteckn. finns på motstående sida

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
Politikområde Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar	2 906	3 380	3 071	3 420	3 365	3 466
Politikområde Totalförsvaret	39 940	40 675	40 579	40 013	39 336	40 327
Totalt för utgiftsområde 6	42 846	44 055	43 650	43 433	42 701	43 792

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Utfallet för 2004 innebar att ett totalt anslagssparande på 3 548 miljoner kronor uppstod vid ingången av 2005. Totalt tilldelat belopp för utgiftsområdet, inklusive anslagssparande, för 2005 uppgick därmed vid årets början till 47 695 miljoner kronor.

För 2005 har regeringen beslutat om utgiftsbegränsningar för anslagen inom utgiftsområdet som innebär att högst 44 287 miljoner kronor får användas.

Även för 2006 avser regeringen fatta beslut om utgiftsbegränsningar som innebär att 1 750 miljoner kronor av tillgängliga medel vid ingången av 2006 inte får användas (se vidare avsnitt 3:10:2 och 4:9:5).

Regeringen har i tabell 2.2 nedan i förhållande till 2005 beräknat utgiftsområdets ram enligt följande.

Förändringen till följd av beslut består i huvudsak av den inriktning för den ekonomiska ramen för utgiftsområdet som riksdagen beslutat för perioden 2005–2007 (prop. 2004/05:5, bet. 2004/05:FöU5, rskr. 2004/05:143). Beslutet innebär en minskning av ramen i förhållande till 2004, i samma års prisläge, med 600 miljoner kronor 2005, 1,5 miljarder kronor 2006 och 3 miljarder kronor 2007. Genom riksdagens beslut om statsbudget för 2005 genomfördes minskningen med 600 miljoner kronor. I föreliggande förslag till statsbudget minskas ramen för 2006 med de ytterligare 900 miljoner kronorna och 2007 beräknas en minskning med de sista 1,5 miljarder kronorna, varvid en minskning med 3 miljarder kronor gjorts. I löpande priser ökar dock ramen för utgiftsområdet till följd av pris- och löneomräkningen (se vidare avsnitt 3.10).

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2006–2008. Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet

Miljoner kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	44 147	44 147	44 147
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	458	1 467	2 595
Beslut	-1 067	-2 667	-2 700
Överföring till/från andra utgiftsområden	-105	-246	-250
Ny ramnivå	43 433	42 701³	43 792⁴

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Motsvarar 41 733 113 tkr i 2006 års prisläge.

⁴ Motsvarar 41 741 479 tkr i 2006 års prisläge.

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfallet 2004 samt kända förändringar av anslagens användning.

Tabell 2.3 Realekonomisk fördelning

Miljoner kronor

Transfereringar ¹	1 806 425
Verksamhetsutgifter ²	32 585 447
Investeringar ³	9 041 252
Summa ramnivå	43 433 124

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som de statliga myndigheterna använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Ekonomistyrning m.m.

I prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar bedömde regeringen att försvarsplaneringen fortsättningsvis bör behandlas enligt normala rutiner i budgetprocessen. Försvarsutskottet ansåg det logiskt att förändra beslutsprocessen i enlighet med regeringens bedömning. Besluten om försvarspolitikens inriktning, även i långsiktiga frågor, bör således inordnas i den normala budgetprocessen (bet. 2004/05:FöU4). Då budgetpropositionen fokuserar på kopplingen mellan storleken på anslagen och ambitionsnivån för respektive år skapas förutsättningar för riksdagen att kontinuerligt följa upp inriktningsbesluten och göra de omprioriteringar och avvägningar som är nödvändiga för att intentionerna skall kunna uppnås. I föreliggande proposition lämnar regeringen ett förslag till inriktning för insatsorganisationens utformning för 2008 (avsnitt 3.8.1).

Regeringen avser att årligen i budgetpropositionen redovisa för riksdagen hur utvecklingen av insatsorganisationen fortskrider och vilka korrigeringar som regeringen har gjort eller avser göra när det gäller utvecklingen av insatsorganisationen.

Regeringen anser det dock fortfarande nödvändigt att arbeta med långa tidshorisonter för att strukturella förändringar skall kunna genomföras på ett övervägt sätt. Sådana mer långsiktiga beslut bör dock fattas när riksdag och regering finner det nödvändigt. Därtill finns behov av beslut inom särskilda områden, där beslutstidpunkten inte nödvändigtvis är kopplad till de långsiktiga besluten.

I prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar föreslog resp. redovisade regeringen förändrade mål för politikområdet Totalförsvar resp. för verksamhetsområdena det militära och det civila försvaret. I föreliggande proposition redovisar regeringen förändrade mål för verksamhetsområdena Svåra påfrestningar och Skydd mot olyckor under politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar. Förändringarna är ett led i arbetet att se över regeringens mål ur ett jämställdhetsperspektiv. I avvaktan på den fortsatta utvecklingen av en strategi för samhällets säkerhet samt utredningen om försvarets styr- och finansieringsformer väntar regeringen med att redovisa eventuella förslag till förändringar i verksamhets-

indelningen av utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet.

Riksdagen beslutade med anledning av prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar om ett tillkännagivande om riksdagens inflytande på materieförsörjningen (bet. 2004/05:FöU4, rskr. 2004/05:143). Tillkännagivandet innebär bl.a. att sammanhanget mellan forskning och teknikutveckling, utvecklingen av viktigare materiel-system och objekt samt anskaffning av viktigare materiel å ena sidan och förbandsutveckling och operativ effekt å andra sidan – den s.k. spårbarheten – bör utvecklas och förtydligas. Regeringen redovisar i denna budgetproposition, i samband med inriktningen för insatsorganisationen, en sådan spårbarhet. Tillkännagivandet innebär vidare att redovisningar och framställningar till riksdagen bör utvecklas så att riksdagens inflytande över materieförsörjningen tillgodoses genom formella ställningstaganden om utveckling och anskaffning av viktigare materielprojekt. Försvarsstyrningsutredningen har i maj 2005 lämnat en delredovisning rörande beställningsbemyndiganden i försvaret. Utredningen föreslår bland annat en förändrad modell för redovisning av Försvarsmaktens beställningsbemyndigande och anser att riksdagen därmed får möjlighet att godkänna utveckling och anskaffning av viktigare materielprojekt m.m. Utredningen avser dock att återkomma i sitt slutbetänkande med ytterligare förslag rörande riksdagens inflytande över materieförsörjningen. Regeringen konstaterar att de förändringar utredningen föreslår beträffande Försvarsmaktens beställningsbemyndiganden delvis avviker från den gängse modellen för beställningsbemyndiganden som tillämpas generellt på statsbudgeten. Delbetänkandet bereds för närvarande och regeringen inväntar utredarens slutbetänkande. I avvaktan på utredningens slutbetänkande har regeringen i föreliggande proposition dock gjort vissa förändringar i redovisningen av materieförsörjningen, bl.a. vad gäller anskaffning av viktigare materielprojekt under 2006.

Regeringen tillsatte i december 2004 en utredning som skall utföra en översyn av lednings- och myndighetsorganisationen och de totalförsvarsgemensamma myndigheterna. Försvarsförvaltningsutredningen skall lämna förslag till hur effektiviseringar och kostnadsreduceringar skall genomföras inom Försvarsmaktens centrala ledning och inom de totalförsvarsgemensamma

myndigheterna. Sådana kostnadsreduceringar är nödvändiga för att försvaret inom de beslutade ekonomiska ramarna från 2007 skall kunna finansiera uppbyggnaden av den nordiska snabbinsatsstyrkan (Nordic Battle Group, NBG).

Regeringen bedömde i prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar att en insatsförbandsorienterad ekonomistyrningsmodell för Försvarmakten successivt bör införas och vara fullt användbar senast vid ingången av 2008. För att ekonomistyrningsmodellen skall kunna införas enligt den redovisade planen behöver Försvarmaktens verksamhet under 2007 budgeteras och följas upp inom verksamhetsgrenar som är anpassade till modellen, även om det inte kan ske med fullt systemstöd under detta år. Regeringen har i juni 2005 fattat beslut om vilka verksamhetsgrenar Försvarmakten skall använda i budgetunderlaget för 2007. Försvarmaktens verksamhet inom verksamhetsområdet Det militära försvaret skall redovisas under verksamhetsgrenarna Insatser, Uppbyggnad av insatsorganisation och beredskap, Utveckling samt Övriga verksamheter. Vidare skall verksamhet redovisas under en särskild verksamhetsgren inom politikområdet Utrikes- och säkerhets-

politik samt under verksamhetsgrenen Stöd till samhället inom politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar. Motivet till förändringarna är främst att lyfta fram kostnader och utgifter för produktion av insatsförbanden. Detta medför en omfattande omläggning av Försvarmaktens kostnadsredovisning.

En nära koppling till den insatsförbandsorienterade ekonomistyrningsmodellen har Försvarmaktens arbete med att införa ett så långt som möjligt integrerat resurs- och ekonomiledningssystem (projekt PRIO). Detta system är avsett att möta framtidens behov inom ekonomiredovisning, personalhantering och logistik. Projektet är indelat i tre faser. Under den första fasen som avslutades sommaren 2005 genomfördes en kartläggning och analys av nuvarande arbetssätt, processer och IT-stöd. Tänkbara framtida arbetssätt och de behov av IT-stöd som det genererar analyserades. I andra fasen som påbörjades under hösten 2005 skall ett detaljerat upphandlingsunderlag tas fram. Tredje fasen innebär att de nya lösningarna successivt skall införas samt att processer och arbetssätt anpassas. Äldre system skall fasas ut efter hand.

3 Totalförsvaret

3.1 Omfattning

Riksdagen har genom lagen (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap definierat totalförsvaret som verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Under högsta beredskap är totalförsvaret all samhällsverksamhet som då skall bedrivas. Totalförsvaret avser således en verksamhet och inte en organisation. Med totalförsvarets resurser avses alla de resurser som finns för totalförsvarets verksamhet. Politikområdet omfattar planering, förberedelser och utnyttjande av totalförsvarets resurser för att uppnå de av riksdagen angivna målen samt för att på andra sätt stödja svensk säkerhetspolitik. Totalförsvaret omfattar verksamhetsområdena Det militära försvaret och Det civila försvaret. De anslag som ingår i politikområdet framgår av tabell 3.1.

3.1.1 Omfattning Verksamhetsområdet Det militära försvaret

Det militära försvaret omfattar den verksamhet som bedrivs av Försvarmakten och delar av den verksamhet som bedrivs av de totalförsvarets gemensamma myndigheterna. Dessa utgörs av Försvarets materielverk, Totalförsvarets forskningsinstitut, Förvarshögskolan, Totalförsvarets pliktverk och Försvarets radioanstalt. Vidare finansieras viss verksamhet utförd av frivilliga försvarsorganisationer, Svenska Röda Korset, Centralförbundet Folk och Försvar samt vissa mindre nämnder inom verksamhetsområdet.

3.1.2 Omfattning Verksamhetsområdet Det civila försvaret

I fred är civilt försvar den verksamhet som genomförs för att skapa och vidmakthålla samhällets förmåga att motstå ett väpnat angrepp. Det civila försvaret är därmed inte en organisation utan den verksamhet som ett flertal aktörer genomför i syfte att komplettera det fredstida samhällets förmåga att hantera situationer då beredskapen höjts.

Den grundläggande försvarsförmågan och kompetensen för det civila försvaret ryms i allt väsentligt inom den förmåga som byggs upp för att kunna hantera svåra påfrestningar på samhället i fred. För att säkerställa det civila försvarets förmåga måste dock även fortsättningsvis vissa kompletterande åtgärder vidtas.

Samhällets planering av åtgärder inom det civila försvaret genomförs samordnat med planeringen för beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred inom ramen för de sex samverkansområdena: Teknisk infrastruktur, Transporter, Spridning av allvarliga smittämnen, giftiga kemikalier och radioaktiva ämnen, Ekonomisk säkerhet, Områdesvis samordning, samverkan och information samt Skydd, undsättning och vård. Detta bidrar till en helhetssyn i planeringsprocessen och i samhällets satsningar på krisberedskapen.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet
Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
<i>Anslag inom utgiftsområde 6</i>						
6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsförämjande truppinsatser m.m.	21 412,0	22 125,2	21 686,5	21 458,4	19 920,1	20 276,0
6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling	17 391,9	17 398,6	17 757,2	17 276,8	18 107,9	18 700,4
6:3 Krisberedskapsmyndigheten	134,3	136,6	134,8	146,7	149,2	152,0
6:4 Styrelsen för psykologiskt försvar	15,5	38,7	37,2	25,7	17,7	18,1
6:5 Totalförsvarets pliktverk	235,8	248,0	244,7	251,5	255,6	260,1
6:6 Försvarshögskolan	28,2	30,6	30,2	32,9	32,8	33,4
6:7 Försvarets radioanstalt	407,2	424,8	419,1	456,4	481,9	508,2
6:8 Totalförsvarets forskningsinstitut	185,1	189,8	187,2	192,9	196,4	200,5
6:9 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret	88,3	75,7	74,6	75,2	75,2	75,2
6:10 Nämnder m.m.	5,3	7,1	7,1	6,5	5,9	5,9
6:11 Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.		0,0	0,0	90	93,3	96,9
2002 06 6:3 Funktionen Civil ledning	0,2	-	0,3	-	-	-
2002 06 6:9 Funktionen Telekommunikationer m.m.	36,6	-	-	-	-	-
Totalt för politikområde Totalförsvaret	39 940,5	40 675,1	40 578,9	40 012,9	39 336,1	40 326,7

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Utfallet för 2004 innebar ett totalt anslagssparande på 3 212 miljoner kronor vid ingången av 2005. Totalt tilldelat belopp, inklusive anslagssparande, för 2005 uppgick därmed till 43 866 miljoner kronor.

Av anslagssparandet från 2004 stod Försvarsmakten för 3 151 miljoner kronor. Drygt 450 miljoner kronor är hänförligt till anslaget 6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsförämjande truppinsatser m.m. och knappt 2 700 miljoner kronor till anslaget 6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling. Anslagssparandet uppkom till största delen på grund av de av regeringen beslutade utgiftsbegränsningarna.

För materielanskaffningen innebar utgiftsbegränsningen att ett antal omförhandlingar av leveranstidpunkter genomfördes under hösten 2004. Dessa avsåg bland annat JAS 39 Gripen och korvett av Visbyklass.

För de fredsförämjande truppinsatserna användes 1 126 miljoner kronor under 2004. För utfall per insats, se tabell under avsnitt 3.7.1.4.

Utfallet för de totalförsvargemensamma myndigheterna, nämnder m.m. och stöd till

frivilliga försvarsorganisationer var ca 945 miljoner kronor 2004. Av dessa utgifter beräknar regeringen att 143 miljoner kronor är hänförligt till de åtgärder som enbart eller till allra största del faller inom ramen för Det civila försvarets förmåga. Motsvarande belopp för Det militära försvaret beräknas till 802 miljoner kronor.

Regeringen beräknar att av de budgeterade utgifterna för 2006 för politikområdet kan omkring 39 663 miljoner kronor hänföras till verksamhetsområdet det militära försvaret och 350 miljoner kronor till Det civila försvaret.

3.3 Mål Politikområdet Totalförsvaret

Målet för politikområdet Totalförsvaret är att

- bidra till att hantera och förebygga kriser i vår omvärld,
- hävda vår territoriella integritet,
- försvara Sverige mot väpnat angrepp och
- värna civilbefolkningen och säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld.

3.3.1 Mål Verksamhetsområdet Det militära försvaret

Målet för verksamhetsområdet är att det militära försvaret, inom ramen för sin huvuduppgift, förmågan att kunna föra väpnad strid, skall uppnå den förmåga och genomföra de insatser som krävs.

Kraven på operativ förmåga som ställs på Försvarsmakten är att

- Hävda Sveriges territoriella integritet och bidra till att förebygga och hantera kriser i vår omvärld genom att medverka i fredsfrämjande insatser.
- Vid ett försämrat omvärldsläge kunna hantera händelseutvecklingar och hot som kan drabba Sverige samt kunna öka förmågan till internationella insatser.
- Efter allvarlig och varaktig försämrad omvärldsutveckling och successiva beslut av regering och riksdag kunna utveckla förmåga att möta olika former av mer omfattande militära operationer som hotar Sveriges fred och självständighet.

3.3.2 Mål Verksamhetsområdet Det civila försvaret

Målet för verksamhetsområdet är att värna civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld.

3.4 Politikens inriktning

Försvarsreformen går vidare. I och med prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar togs nya steg mot ett modernt och användbart insatsförsvar. Reformarbetet kommer under året att fortsätta och intensifieras.

Regeringens säkerhetspolitiska bedömning är att ett militärt väpnat angrepp enskilt mot Sverige fortfarande är osannolikt under överskådlig tid (minst en tioårsperiod). Däremot kan militära incidenter inte uteslutas, inte heller att militära hot mot Sverige skulle kunna uppstå i framtiden. Därför behöver vi även fortsättningsvis upprätthålla en grundläggande försvarsförmåga och kompetens att möta olika typer av

militära hot. Det militära försvaret dimensioneras därmed inte enbart av kraven på att hävda vår territoriella integritet och bidra till internationell fred och säkerhet, utan också av vår vilja att upprätthålla en grundläggande försvarsförmåga och kompetens. Vi kommer att behålla, utbilda och utveckla en större volym förband än vad dagens militära hotbild mot Sverige kräver.

Det militära försvaret är en viktig resurs i en aktiv svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Sveriges internationella insatser bidrar till att främja internationell fred och säkerhet, och stärker därmed vår egen säkerhet. Dagens hotbild och konfliktmönster har gjort detta samband allt tydligare. Det är också ett väsentligt säkerhetspolitiskt intresse att Sverige agerar gemensamt med andra stater för att främja fred och säkerhet, och då särskilt våra nordiska grannar, samt andra länder inom EU. Försvarsreformen skall öka Sveriges förmåga att delta i fredsfrämjande operationer under EU:s, FN:s och Natos ledning. I nuvarande omvärldsläge skall Försvarsmaktens beredskap därför i första hand vara anpassad till uppgifterna att genomföra internationella insatser och upprätthålla vår territoriella integritet. Resurser avsatta för fredsfrämjande internationella insatser kommer under 2006 att öka till 1,5 miljarder kronor.

Sverige skall tillsammans med Finland, Norge och Estland under första halvåret 2008 bemanna en av EU:s snabbinsatsstyrkor. Upprättandet av den nordiska snabbinsatsstyrkan är en utmaning för det svenska försvaret. Snabbinsatsförmågan ställer nya krav på insatsorganisationen och blir en viktig motor i den pågående reformprocessen. Samtidigt kommer det även i framtiden att finnas ett stort behov av uthålliga och stabiliserande insatser.

Utnyttjande av militära resurser i internationell krishantering kan inte ses isolerat utan måste betraktas i ett större sammanhang där andra resurser och ansträngningar också ingår. Behovet av civil-militär samordning blir allt mer angeläget, såväl på nationell som europeisk nivå. Det planerade svenska övertagandet av ett Provincial Reconstruction Team i Mazar-e-Sharif i Afghanistan kommer att ge möjligheter till utveckling på detta område. Multifunktionella stabiliseringsoperationer av detta slag kommer framöver att utgöra en viktig

komponent i de svenska internationella insatserna.

För att säkerställa vår förmåga att i framtiden kunna möta väpnade angrepp skall grunden för personalförsörjningen även fortsättningsvis ytterst vara totalförsvarsplikten efter mönstring. Våra plikt- och utbildningssystem anpassas dock efter dagens behov. Ett nytt förbandsutbildningssystem kommer under 2006 att införas, som innebär att den nya utbildningslängden för soldater blir 11 månader. Grundutbildningen kommer också att kunna kompletteras med en frivillig extra termin som är inriktad mot internationell tjänstgöring. För att kunna producera kvalificerade insatsförband för såväl nationella som internationella uppgifter, bör en större tyngd vid uttagningen läggas vid de mönstrandets motivation att tjänstgöra.

Det är också angeläget att ansträngningarna ökar för att få fler kvinnor att söka sig till försvaret. Inte minst i de internationella insatserna är det av stor vikt att personalen består av både män och kvinnor. Rekryteringen av personal till försvaret skall grundas på en modern människosyn. Alla människors lika värde skall respekteras, oavsett kön, etnicitet eller sexuell läggning. En god utbildning och ett korrekt bemötande skall kunna garanteras. Lika självklart skall det vara att ingen utsätts för onödiga risker.

En central fråga på försvarsområdet blir att omfördela resurser från stöd och administration till förbandsproduktion och insatser. Vi måste se en ökad operativ effekt av de resurser som läggs på försvaret. Under hösten kommer regeringen att motta Försvarsförvaltningsutredningens och Försvarsstyrningsutredningens betänkanden. Dessa utredningar kommer att innehålla förslag på hur styrning och myndighetsstruktur på försvarsområdet bör utvecklas och förändras för att säkerställa den efterfrågade resursomfördelningen.

Statsmakterna har också att ta ställning till förslag rörande polisens behov av stöd vid terroristattentat. Utgångspunkten för regeringen är att militär personal skall kunna bistå polisen när sådant behov finns.

När det gäller verksamhetsområdet Det civila försvaret skall en kontinuerlig anpassning till det rådande säkerhetspolitiska läget ske. Det är också viktigt att de principer som riksdagen beslutade om i samband med prop. 2001/02:158 Samhällets säkerhet och beredskap får

genomslag i verksamheten. Det innebär att en helhetssyn skall vara styrande i den fortsatta utvecklingen avseende beredskapen för olyckor i fred, extraordinära händelser, svåra påfrestningar och krig. Regeringen avser att under våren 2006 lämna en proposition till riksdagen om samhällets säkerhet och krisberedskap.

3.5 Beredskapskredit för totalförsvaret

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2006 utnyttja en kredit på högst 40 000 000 000 kronor i Riksgäldskontoret om krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden föreligger.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen bemyndigade regeringen att utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret på högst 40 000 000 000 kronor för 2005, om krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden föreligger. Regeringen anser att ett motsvarande bemyndigande, avseende samma belopp, bör lämnas för 2006. Beredskapskrediten skall säkerställa att en nödvändig beredskapshöjning inte förhindras eller fördröjs därför att regeringen inte disponerar nödvändiga betalningsmedel. Om beredskapskrediten utnyttjas, avser regeringen att återkomma till riksdagen med redovisning av behovet av medel för den fortsatta verksamheten.

3.6 Insatser

3.6.1 Insatser inom politikområdet

3.6.1.1 Insatser inom Verksamhetsområdet Det militära försvaret

Inom förbandsverksamheten har utbildning samt nationella och internationella övningar prioriterats i förhållande till annan verksamhet. Verksamheten har i allt väsentligt genomförts i enlighet med uppställda mål. I förhållande till tidigare år har värnpliktsavgångarna minskat påtagligt. Förband ur samtliga stridskrafter har deltagit i en omfattande internationell övningsverksamhet med ett mycket gott resultat.

Kompetensen att leda förband på högre nivåer har förstärkts och utvecklats genom ökade samövningar.

Materielförsörjningen under 2004 och första halvåret 2005 har medfört förbättrade förutsättningar för insatsorganisationens förmåga att lösa huvuduppgifterna. Materielförsörjningens omfattning har varit betydande i och med att bl.a. flygplan Jas 39 ur delserie 3 och det sista flygplanet i delserie 2, skyddspaket för stridsfordon 90 och minskydd till stridsvagn 122 Leopard har tillförts Försvarsmakten.

Internationella bi- och multilaterala samarbeten, inkluderande utvecklingen av den europeiska försvarsbyrån inom ramen för samarbetet inom den Europeiska unionen, samt genomförande av exportstöd har fortsatt i syfte att säkerställa Försvarsmaktens materielförsörjning. I prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar redovisade regeringen strategin för det militära försvarets forskning, teknikutveckling och materielförsörjning. Under 2004 och första halvåret 2005 har arbetet med att realisera strategin påbörjats i enlighet med den beskrivna inriktningen.

Under 2004 har Sverige bidragit med personal till:

- Isaf (International Security Assistance Force) i Afghanistan,
- UNMIL (United Nations Mission In Liberia) i Liberia,
- MONUC (Mission Organisation Nations Unies de Congo) i Kongo,
- SFOR (Stabilisation Force) i Bosnien och Hercegovina samt
- Kfor (Kosovo Force).

3.6.1.2 Insatser inom Verksamhetsområdet Det civila försvaret

I samband med förra årets budgetproposition förändrade regeringen tyngdpunkten för resurserna inom anslaget 7:5 *Krisberedskap*. Förändringen innebar att resurserna skulle användas i första hand för att finansiera åtgärder som syftar till att förbättra förmågan att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred. Vissa specifika insatser för att säkerställa det civila försvarets förmåga behöver dock även i fortsättningen genomföras. Dessa insatser omfattar bl.a. stöd till de frivilliga försvarsorganisationerna, framtagande av

spridningsmodeller, utbildning av linjereparatörer med civilplikt samt upprätthållande av fysiskt skydd.

Under 2004 har Krisberedskapsmyndigheten förändrat verksamheten i linje med statsmakternas beslut. Inom ramen för det civila försvaret har myndigheten betalat ut bidrag till myndigheter och frivilliga försvarsorganisationer i syfte att bibehålla och till del utveckla förmågor som syftar till att användas under höjd beredskap.

3.7 Resultatbedömning

3.7.1 Verksamhetsområdet Det militära försvaret

Målet för verksamhetsområdet, mot vilket resultatbedömningen gjorts, är att resurserna skall kunna användas för de huvudändamål som har angetts för politikområdet Totalförsvar.

3.7.1.1 Bedömning av operativ förmåga

Försvarsmakten har i årsredovisningen för 2004 lämnat en redovisning med en bedömning av den operativa förmågan. Försvarsmakten gör sin bedömning i relation till rådande säkerhetspolitiska omvärldsläge och de krav på operativa förmågor som beslutats i försvarsbeslutet 2001.

Redovisningen i de nu angivna tre skalstegen (god, godtagbar och icke godtagbar) har gjorts utgående från anvisningar i regleringsbrevet för 2004. Regeringen har dock påtalat att denna värderingsmodell inte är tillräckligt tydlig och inte redovisar en egentlig operativ förmåga i absoluta termer. Riksdag och regering har därför gett myndigheten i uppdrag att utarbeta en ny värderingsmodell. Den nya modellen bör inbegripa en bedömningsskala där redovisningen kan ske i flera steg som bättre återspeglar förmågan. Vidare skall förmåga redovisas i absoluta termer som svarar mot regeringens krav på operativ förmåga och delförmågor. Effekterna av denna översyn bedöms kunna påverka resultatet av insatsorganisationsvärderingen för 2005.

Resultat

Försvarsmakten bedömer att den sammantagna operativa förmågan att lösa de fyra huvuduppgifterna givet de krav som ställts inom försvarsbeslutet 2001 är godtagbar i tre av huvuduppgifterna och god i en av dem.

För att uppnå operativ förmåga för att kunna möta mer omfattande militära operationer krävs successiva beslut och anpassningsåtgärder.

För att vidmakthålla och/eller utveckla operativ förmåga krävs en kontinuerlig utbildnings- och övningsverksamhet av insatsförbanden.

Förmågan till försvar mot väpnat angrepp

Försvarsmaktens bedömning är att förmågan är godtagbar. Vid ett försämrat omvärldsläge bedöms brister finnas inom områdena ledning, underrättelseinhämtning och logistik.

Förmågan att hävda vår territoriella integritet

Försvarsmaktens bedömning är att förmågan är godtagbar. Avsaknad av ett gemensamt operativt lednings- och övervakningssystem innebär dock vissa begränsningar.

Förmågan att bidra till fred och säkerhet i omvärlden

Försvarsmakten bedömer att förmågan är godtagbar och följer regeringens mål. Personalens och förbandens ökade internationella erfarenheter från såväl internationella insatser som internationell övningsverksamhet samt tillförsel av ny materiel har bidragit till att successivt öka förmågan. Inom områdena ledningsmetodik, ledningssystem, materiel och utbildning krävs alltså fortsatt anpassning och utveckling.

Myndigheten anför vidare att utvecklingen mot att delta med mindre förbandsenheter i internationella insatser bedöms ha negativt påverkat både kompetenser och förmåga att såväl leda högre förband som att bemanna framtida snabbinsatsstyrkor.

Förmågan att stärka det svenska samhället

Försvarsmaktens bedömning är att förmågan är god.

Analys och slutsatser

Försvarsmaktens förmåga att lösa de fyra uppgifterna bedöms utifrån nuvarande omvärldsläge som godtagbar. De brister som redovisats är

i allt väsentligt motsvarande bristerna från verksamhetsåren 2002 och 2003. Dessa begränsningar finns bland annat inom förmågan till ledning på operativ nivå, operativ logistik, underrättelseinhämtning samt uthållighet vid genomförande av insatser. En förutsättning för att beredskapshöjande åtgärder och därmed anpassningsåtgärder skall kunna genomföras är att Försvarsmakten ges förvarning. De brister som redovisats från föregående år när det gäller förmåga till väpnad strid på högre nivåer, har under 2004 till del åtgärdats. Regeringen menar att det är väsentligt att denna förmåga kontinuerligt vidmakthålls och ytterligare utvecklas stridskraftsgemensamt och i samverkan med andra nationer. Kompetensen och förmågan till förbandsledning på högre nivåer, brigad- och divisionsnivåer, bör vidmakthållas och utvecklas då denna kompetens och förmåga kommer att krävas inom ramen för EU:s militära snabbinsatsförmåga. Vidare anser regeringen att denna kompetens och förmåga bör vidmakthållas för långsiktig kompetens och utveckling. Regeringen bedömer detta vara en förutsättning för att kunna uppnå den kompetens som krävs vid internationella insatser på såväl förbandsnivå som vid placering av stabsofficerare i multinationella staber. Därutöver är det av vikt att förmågan till väpnad strid på alla konfliktnivåer vidmakthålls och utvecklas och inom ramen för EU:s krishanterings- och snabbinsatsförmåga men också vad gäller andra internationella insatser. Vidare anser regeringen det angeläget att ytterligare utveckla förmågan att samverka med andra myndigheter i syfte att öka samhällets samlade krishanteringsförmåga.

3.7.1.2 Utbildning, planering m.m.**Operativ ledning och logistik***Resultat*

Under 2004 har bl.a. följande förband inom operativ ledning och logistik vidmakthållits:

- högkvarteret med stabförband,
- operativ transportbataljon,
- operativ lednings- och sambandsbataljon,
- specialförband,
- teknisk bataljon samt
- marktelebataljon.

Grundutbildning och övningar av förbanden har under 2004 genomförts med bra resultat.

Högkvarteret slutförde under 2004 omlokaliseringen av den operativa insatsledningen (OPIL), inklusive de taktiska kommandona, till Uppsala. Vidare har lägescentral för Högkvarteret och merparten av materielen till signalspaningsbataljonen levererats och utrustning för satellitkommunikation till utlandsstyrkan anskaffats.

Utvecklingen inom logistikfunktionen, avseende bl.a. ledning och förbandsstruktur, har fortsatt och förberedelser för fortsatt utveckling i enlighet med intentionerna i prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar påbörjats. Materieförsörjningen inom området har genomförts i delvis begränsad omfattning på grund av omfördelning av medel till mer prioriterade behov.

Utveckling av förmågan att genomföra informationsoperationer inom Försvarmakten är försenad i förhållande till planerad ambition. Inom ramen för denna förmåga har IT-försvarsförbandet och Telekrigsbataljonen fortsatt utvecklats och till del vidmakthållits. En begränsad anskaffning har genomförts. Förbanden är kvar i utvecklingsfasen, förseningen beror på resursbrist vid Försvarets materielverk. Även Computer Emergency Response Team (CERT) har fortsatt att utvecklas under året. Vad avser operativ förmåga att möta olika former av informationsoperationer och därigenom bidra till samhällets totala motståndsförmåga, så bedöms den som godtagbar. Detta avser i första hand förmågan att skydda Försvarmaktens enheter mot informationsoperationer, till exempel avseende intrång i egna informationssystem.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer överlag tillståndet inom operativ ledning och logistik som godtagbart. Efter omlokaliseringen till Uppsala leder den operativa insatsledningen samlat alla nationella och internationella insatser. Utvecklingen av förmågan att genomföra informationsoperationer är försenad i förhållande till planerad ambition. Den defensiva förmågan bedöms dock vara godtagbar.

Markstridskrafter

Resultat

Under 2004 bestod markstridskrafterna, bl.a. av följande förband:

- en underrättelsebataljon,
- en fallskärmsjägarbataljon,
- tre säkerhetsbataljoner,
- två jägarbataljoner,
- tre luftvärnsbataljoner,
- tre ingenjörbataljoner,
- tre förbindelsebataljoner,
- ett ammunitionsröjningskompani,
- en NBC-insatsstyrka,
- tolv markstridsbataljoner,
- fyra brigadledningskompanier,
- sexton mekaniserade bataljoner,
- fyra haubitsbataljoner,
- fyra underhållsbataljoner samt
- en luftburen bataljon under utveckling.

Grundutbildning och övningsverksamhet vid divisionsförbanden har genomförts med gott resultat. Jägar-, artilleri- och luftvärnsförbandens deltagande i nationella och internationella övningar har givit många goda erfarenheter samt bekräftat den egna förmågan väl. Vid brigadförbanden har grundutbildningen och övningsverksamheten i stort nått ställda mål. Grundutbildningen och övningsverksamheten har i huvudsak nått föreskrivna mål för kompani- och bataljonsutbildningen. Brister finns vid vissa förband, men kan i stor utsträckning förklaras av den pågående omstruktureringen. Genomförandet av större övningar med möjlighet till samövning av bataljon inom brigads ram har varit helt avgörande för att huvuddelen av brigadförbanden nått målen.

Vid de nationella skyddsstyrkorna har stabstjänst- och ledningsövningar genomförts med goda resultat, särskilt vad avser utbildning av insatsplutoner och kompaniledningar. Hemvärnets personalstyrka har minskat från ca 52 500 till ca 49 800, varav ca 6 000 är kvinnor och ca 43 800 är män, och de senaste årens förnyring fortsätter. 16 procent av de nyrekryterade är kvinnor.

Under 2004 har ett antal större materielssystem levererats till Försvarmakten enligt nedan:

- skyddspaket till stridsfordon 90 omfattande 58 stridsfordon av olika varianter,
- minskydd till stridsvagn 122 Leopard,
- splitterskyddade trupptransportfordon,
- skyddade och oskyddade patrullfordon av personbilstyp,
- truppminröjssystem.

Fler viktiga materielsystem är dessutom under leverans:

- hårdmålsgranat Bonus till artilleriet,
- luftvärnsrobot 97 samt
- underrättelseenhet 23, UndE 23.

Dessutom har Försvarsmakten under året bedrivit studier kring splitterskyddad enhetsplattform (SEP) och även försök med splitterskyddat bataljonsartilleri, granatkastare (SSG 120). Utvecklingen av en splitterskyddad granatkastare (SSG 120) har förändrats så att systemet kan vara operativt under 2009 som en komponent i snabbinsatsstyrkan (Nordic Battle Group, NBG).

Under 2004 har bland annat följande markstridsförband varit anmälda till internationella styrkeregister:

- en mekaniserad bataljon med stridsfordon 90,
- en mekaniserad bataljon med pansarbandvagnar och pansarterrängbilar,
- ett ingenjörskompani med ammunitions- och minröjningsförmåga samt
- ett militärpolis kompani.

Analys och slutsatser

Enligt regeringens bedömning har inriktningen för markstridskrafterna i stort sett följts under verksamhetsåret 2004. Försvarsmakten arbetar med att fylla de identifierade bristerna inom övningsverksamheten och på materielsidan. Dock så är den för 2004 gällande ambitionsnivån för markstridskrafterna inte tillräcklig för att vidmakthålla förbanden i förbandsgrupp 1 och 2. Från och med 2006 kommer därför ambitionen att ökas avseende utbildnings- och övningsnivå på markstridsförbanden. Då markstridskrafternas bidrag är centralt inom de framtida prioriterade uppgifterna, bl.a. den nordiska snabbinsatsstyrkan, kommer det att ställas särskilt stora krav på att verksamheten inom Försvarsmakten anpassas i snabb takt till de nya förutsättningarna. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att tillståndet inom

markstridskrafternas förband under 2004 är godtagbart.

Sjöstridskrafter

Resultat

Under 2004 har bl.a. följande förband inom sjöstridskrafterna vidmakthållits;

- HMS Orion,
- två sjöinformationsbataljoner,
- två marina basbataljoner,
- två marina basskydds bataljoner,
- tre marina bevakningsbataljoner,
- tre sjöstridsflottiljer (tidigare benämnd ytstrids- resp. minkrigsflottilj),
- en ubåtsflottilj,
- tre amfibiebataljoner,
- en amfibiebrigadledning med ledningsförband samt
- en marin underhållsbataljon.

I budgetpropositionen för 2004 inriktade regeringen den marina verksamheten mot att prioritera utbildnings- och övningsverksamheten, särskilt beaktande Sveriges internationella åtaganden och utvecklingen av det nätverksbaserade försvaret. Regeringen angav också att förbanden skulle ha en god incidentberedskap samt att de skulle utvecklas mot operativt behovssammansatta styrkor samt mot en ökad förmåga till samverkan med andra nationer och civila myndigheter.

Målen har i huvudsak uppnåtts. Omsättning av sjöinformationsbataljoner, marin underhållsbataljon samt HMS Orion har genomförts med gott resultat. Såväl stridsfartygsförbanden, som amfibieförbanden har deltagit i nationell och internationell övningsverksamhet och i systemverifiering. Förbanden har genomfört en större nationell övning, SAMMARIN, samt deltagit i ett flertal internationella övningar. Ubåtsförband med en ubåt, korvettförband med två korvetter och marin minröjningsstyrka med två fartyg är anmälda till internationella styrkeregister. Samtliga har 30 dagars beredskap.

Ubåtsräddningsövningarna Northern Sun och Crown Eagle har genomförts inom ramen för ubåtsräddningsavtal med andra länder.

Vad gäller amfibieförbanden har Försvarsmakten fortsatt utvecklat den internationella insatsförmågan mot uppsättande av en amfibiestridsgrupp för internationella insatser. Samarbetet med Finland har i detta hänseende

fortsatt under året. Amfibieförbandens förmåga att delta i gemensamma nationella och multinationella marina operationer har härvidlag utvecklats bl.a. under en rad olika övningar. Samtliga har genomförts med gott resultat.

Under 2004 har bl.a. följande större materielsystem modifierats eller tillförts Försvarsmakten:

- modifiering av ett av två minröjningsfartyg typ Styrso,
- varnare- och signalspaningssystem till korvett typ Göteborg samt
- splitterskydd till trossbåtar för amfibieförbanden.

Målen för materielbeställningar har i allt väsentligt uppnåtts men med vissa anmärkningar som i huvudsak kan relateras till tidsförskjutningar med anledning av den nya försvarspolitiska inriktningen.

Inom Försvarsmakten fanns under 2004 följande sjöstridsförband i beredskap för internationella insatser:

- ett sjöminröjningsförband typ Landsort,
- ett korvettförband typ Stockholm/Göteborg samt
- ett ubåtsförband typ Gotland.

Analys och slutsatser

Enligt regeringens bedömning har inriktningen av sjöstridskrafterna i stort följts under verksamhetsåret 2004. Verksamheten har under den senare hälften av 2004 inriktats mot förberedelser inför den omstrukturering som följer av det försvarspolitiska inriktningsbeslutet.

Luftstridskrafter

Flygförband

Resultat

Under 2004 har bl.a. följande förband inom flygstridskrafterna vidmakthållits:

- en radarflyggrupp FSR 890,
- åtta flygbasbataljoner,
- tre stridsledningsbataljoner,
- fem JAS 39-divisioner A/B,
- en AJS 37-division inkl. SK 37E,
- tre centrala transportflygdivisioner samt
- två regionala transportflygdivisioner.

Förmågan att kunna upprätta, utöva och bestrida kontroll i luftrummet har

vidmakthållits. Förmågan att under alla konfliktnivåer kunna leda och genomföra insatser i ett operationsområde samt skydda punktmål har vidmakthållits. Den totala flygtiden har minskat något jämfört med föregående år. Det är framförallt flygtid på JAS 39C som minskats p.g.a. exportåtaganden gentemot Tjeckien. Den har till viss del ersatts med flygtid på JAS 39A/B. JA 37 har avvecklats enligt plan, AJS 37 och SK 37 avvecklas under 2005.

En radarflyggrupp FSR 890 har vidmakthållits med begränsad kapacitet. Två flygbasbataljoner 04 har påbörjat omorganisering. Flygvapnets snabbinsatsstyrka (SwAFRAP JAS 39A/B) med åtta operativa flygplan med basförband är anmält till styrkeregister med 30 dagars beredskap. Förbandet har även upprätthållit den nationella beredskapen. Förbandet har en god till mycket god förmåga inom funktionen verkan mot luftmål. Begränsade resurser innebär att insatsdivisionen inte nyttjar flygsystemets fulla potential, detta gäller framförallt verkan mot sjö- och markmål samt verkan på informationsarenan. Telekrigförmågan som finns genom flygplan SK 37E som avvecklas under 2005 avses vidmakthållas genom en utveckling av JAS 39-systemet Dock kommer kompetensen att nedgå innan JAS 39 fullt ut erhåller förmågan.

Såväl Flygvapnets snabbinsatsstyrka som övriga JAS-divisioner har deltagit i en rad internationella övningar med mycket gott resultat. Deltagande förband har uppnått målen och värdefulla erfarenheter har erhållits för vidareutveckling av förbanden.

Typutveckling av spaningskapsel till JAS 39 har skett och integrationen med flygplanet har varit framgångsrik.

Till flygvapnets lednings- och underhållsförband har underhållsplats för flygplan JAS 39 levererats och införandet i basbataljonerna pågår. Dessutom har kommunikationsutrustning FR 90 levererats, samt de sista flygplanen ur JAS 39 delserie 2 och ett antal flygplan ur delserie 3.

Transportflyg

Förmåga till operativ och taktisk lufttransport med flygplan har vidmakthållits. Transportflygförbandet SwAFRAP C-130 har till del varit insatt till stöd för insatserna i Afghanistan. Därutöver har flygtransporter genomförts bl.a. inom Europa och till USA samt från Sydostasien

efter flodvågskatastrofen. Tp 84 har haft höga underhållskostnader p.g.a. ålderstigna system och modifieringsbehov. Vid transportflygförbanden har integrationsarbetet för lufttankningsutrustningen genomförts under året. Tillsammans med K3 har fällning av fallskärmsjägare genomförts från fyra Tp 84 samtidigt. Det är den största fällning som genomförts i landet.

Analys och slutsatser

Enligt regeringens bedömning har inriktningen av flygstridskrafterna i stort sett följts under verksamhetsåret 2004. De reduceringar av flygtiden som skett på grund av ekonomiska besparingskrav har inneburit en generellt sänkt förmåga, framför allt på attackförmågan i JAS-divisionerna. Regeringen ser allvarligt på den utvecklingen då piloternas kompetens sjunker till följd av oregelbunden övningsverksamhet. Försvarsmakten har nått en brytpunkt då flygtiden per förare inte längre går att minska. Detta påverkar även utvecklingen av förmågan hos flygförbanden.

Helikopterförbanden

Resultat

Under 2004 har två helikopterbataljoner fortsatt utvecklats mot en bataljon. Övningsmålen har uppnåtts för helikopterförbanden, bland annat genom deltagande i internationella övningar. Förmågan till markoperativ- respektive sjöoperativ helikopterstrid har därigenom vidmakthållits. Helikopterförbandens stöd till specialförband (SF) har inte uppnått uppsatta mål. Anledningen är brist på utbildade besättningar och begränsningar i flygtid på helikopter 4. Förmågan till räddningsunderstöd har upprätthållits med beslutat antal besättningar.

Förberedelserna för de nya helikopter-systemens införande har fortsatt. Verksamheten har bestått av utbildning, stöd till Försvarets materielverk, kunskapsuppbyggnad genom studiebesök och studieresor hos såväl industrin som andra brukare, framtagande av utbildningsplaner m.m. Många aktiviteter har dock förskjutits framåt i tiden på grund av leveransförseningar.

Den ursprungliga tidplanen för leveranser av nya helikoptrar är förskjuten p.g.a. leverans-

problem vid industrin. Omförhandlingar avseende anskaffning av den samnordiska helikopter 14 har därför genomförts. Anskaffning av helikopter 15 sker också enligt en förskjuten tidplan och ytterligare förseningar har aviserats.

Helikopter 6 och 11 har planenligt tagits ur drift. De båda helikopter 15 av interimsvariant som disponeras har endast utnyttjat ca 75 procent av tilldelad flygtid. Anledningen är främst svårigheter att få fram svar från leverantören under våren, samt det låga antalet utbildade tekniker och flygförare.

Analys och slutsatser

Helikopterbataljonen skulle enligt den ursprungliga planen vara fullt operativ 2010, men p.g.a. leveransförseningar beräknas förbandet vara fullt operativt 2012. Därmed är det inte möjligt att nu göra en samlad bedömning av helikopterbataljonens förmåga. Dock bedöms att nödvändig operativ fredsverksamhet kan bedrivas från ordinarie fredsgruppering. Regeringen gör dock bedömningen att det inte finns något som talar mot att utvecklingen sker enligt plan. Utvecklingen av förbandets förmåga kommer att ske successivt och bedömningen är att det inte skall innebära några större problem för övrig verksamhet. Delar av förbandet kan lösa de uppgifter som behöver genomföras.

Utvecklingen mot ett nätverksbaserat försvar (NBF)

Resultat

Regeringen har tidigare beslutat att utvecklingen och anskaffningen av de tekniska delarna av det framtida ledningssystemet (Ledsyst T) skall styras genom successiva beslut baserade på bland annat Försvarsmaktens återredovisningar. Utvecklingen genomförs mot i första hand systemdemonstrator 2005 och 2006. Utgående från gjorda erfarenheter beslutas därefter om den fortsatta utvecklingen av konceptet nätverksbaserat försvar.

Av Försvarsmaktens redovisning framgår att utvecklingen främst har inriktats mot att utveckla de övergripande koncepten för insats, ledning och de tekniska delarna. Med detta som grund syftar den fortsatta utvecklingen mot att skapa beslutsunderlag avseende ledningsmetoder, kompetenskrav, organisationsut-

veckling och anskaffning av teknik för ett nätverksbaserat ledningssystem.

Som en konsekvens av den försvarspolitiska inriktningen i prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar har en genomgripande revidering av utvecklingsplanen genomförts. Denna utvisar en tydligare inriktning mot internationella insatser, ökade krav på interoperabilitet och pekar på behovet av en snabbare implementering i insatsorganisationen.

Analys och slutsatser

Regeringens bedömning är att verksamheten under 2004 i stort har genomförts som planerat. Vidare konstateras att Försvarsmakten utgående från sin analys av den försvarspolitiska inriktningen skiftat fokus från ett ensidigt nationellt helhetsperspektiv, till en prioriterad utveckling av insatsförbanden för att svara mot kraven på internationell förmåga i närtid.

Regeringen anser det allttjämt angeläget med en väl avvägd balans mellan evolutionär utveckling för det längre tidsperspektivet och att det utvecklas reell förmåga i närtidsperspektivet. Med utgångspunkt i utvecklingen mot snabbinsatsstyrkor inom ramen för EU är det viktigt att den fortsatta utvecklingen i ökad omfattning leder till närtida resultat samt att dessa tillvaratas och implementeras i befintliga insatsförband och att en nödvändig anpassning av den befintliga organisationen sker. Vidare anser regeringen att det är viktigt att all utveckling inom området sker i nära samverkan med internationella aktörer och organisationer för att kunna uppfylla Sveriges internationella åtaganden.

Skydd mot NBC-stridsmedel

Resultat

Fysiskt kollektivt skydd finns vid vissa mekaniserade förband och vissa marina förband. Mobila kollektiva skydd är under anskaffning och avsedda för främst den nordiska snabbinsatsstyrkan, NBC-förband och övriga registerförband. Leveransförseningar har dock uppstått. Av flygande förband kan endast flygtransportdivisionen uppträda i kontaminerad miljö.

Grundutbildningsförbandens värnpliktiga har utrustats och utbildats med personlig skyddsutrustning och förbanden med

förbandsanpassat skydd. Förband som är anmälda till internationella styrkeregister och ingår i utlandsstyrkan har utrustning och utbildning som i huvudsak motsvarar aktuella standardiseringskrav (Standardization Agreement, STANAG 2150).

När det gäller det medicinska skyddet anges att nuvarande autoinjektorer successivt behöver ersättas.

Beredskapen att möta NBC-hot utgörs främst av den nationella NBC-insatsstyrkan, den internationella NBC-insatsstyrkan (viss personal är gemensam för de båda styrkorna) och NBC-kompaniet.

Samverkan har vidare skett med avdelningen för NBC-skydd vid Totalförsvarets forskningsinstitut genom rekognoseringsresor till framtida eventuella insatsområden för kartläggning av NBC-hot, miljö- och hälsorisker.

Övningsverksamheten har varit begränsad vilket påverkar Försvarsmaktens NBC-skyddsförmåga. Försvarsmakten har, för att tillgodose behovet av NBC-kompetens, beslutat att tillföra Totalförsvarets skyddscentrum ytterligare resurser samt genomföra NBC-utbildning för officerare.

Samarbete har skett med Krisberedskapsmyndigheten under 2004 och Försvarsmakten ser en utvecklingspotential att utöka samverkan med övriga myndigheter inom krishanteringssystemet ytterligare bl.a. inom ramen för det nationella resurssystemet. Försvarsmakten har vidare under 2004 utvecklat en funktionsplan för NBC-skydd för bl.a. inriktning av NBC-skyddet på medellång och lång sikt.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer det som angeläget att vidareutveckla skyddsförmågan mot NBC-stridsmedel nationellt och internationellt. Att vidareutveckla interoperabiliteten avseende NBC-förmågan anses i sammanhanget som viktigt. Regeringen anser vidare att samarbetet med andra myndigheter är betydelsefullt, bl.a. genomförande av rekognoseringsresor till framtida eventuella insatsområden och samarbete som leder till ökat skydd av svenska förband.

Regeringen finner det positivt att åtgärder har vidtagits för att säkra en kompetensuppbyggnad inom området. Regeringen ser vidare positivt på

utvecklingen av en funktionsplan för inriktning av NBC-skyddet på medellång och lång sikt.

Minhantering

Resultat

Sveriges insatser internationellt beträffande humanitär minröjning har under ett antal år varit bland de främsta i världen. Sverige har t.ex. bidragit med ekonomiska medel och kunnande i länder som Afghanistan, Angola, Kambodja, Moçambique, Somalia och Sudan samt bedrivit röjning av sjöminor längs de baltiska ländernas kust.

Regeringen presenterade för riksdagen genom muntligt meddelande i kammaren i maj 2002 sin samlade syn på minhantering. Enligt promemorian (Fö2002/350/MIL) skulle bl.a. det svenska stödet till minhantering ges till länder med stora och långvariga problem. Stödet borde vara långsiktigt och syfta till att bygga upp kompetens och kapacitet i mottagarlandet. Stödet borde även integreras med annan biståndsverksamhet. Vidare skulle en ökad samordning och effektivisering av de internationella resurserna för minhantering understödjas och samordningen inom och mellan de organisationer som arbetar med frågorna skulle förbättras. Försvarsmakten skulle vidare ha förmåga att delta i internationella insatser med militär ammunitions- och minröjning då detta efterfrågades. Försvarsmakten skulle ha förmåga att i samband med militära ammunitions- och minröjningsinsatser kunna genomföra påkallad humanitär minröjning. Förmåga borde dessutom finnas att bedriva sjöminröjning i Östersjön och Nordsjön. I övrigt skulle förmåga finnas att, om så efterfrågades, kunna bistå med sjöminröjningsinsatser i andra geografiska områden, företrädesvis i Europa. Promemorian tog vidare upp att SWEDEC skulle vara det svenska centrum dit olika aktörer kunde vända sig i ammunitions- och minröjningsrelaterade frågor. Centrumet skulle vara den samlade nationella kompetensresursen inom ammunitions- och minröjning och skulle också vara en totalförsvarsresurs för att kunna stödja både humanitär och militär minröjning. För att utveckla samarbetet mellan myndigheter aktiva inom ammunitions- och minröjningsfrågor har en samverkansgrupp, under ledning av

Försvarsmakten och administrerat av SWEDEC, inrättats. Inom denna samordnas myndigheternas gemensamma frågor rörande bl.a. utbildning, metodutveckling, forskning, teknikutveckling och materielanskaffning samt vissa personalfrågor.

Inom Regeringskansliet har en revidering av promemorian inletts.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att verksamheten har genomförts väl samt att Försvarsmaktens samarbete med andra aktörer inom området under året fungerat bra. Stöd till utvecklingen av FN:s IT-stöd, IMAS, med EOD IS (Explosive Ordnance Disposal Information System) har särskilt noterats.

Personalförsörjning

Totalförsvarspliktiga

Resultat

Regeringen angav i regleringsbrevet för 2004 att Försvarsmaktens utbildning av totalförsvarspliktiga skulle inriktas mot 14 000 inryckande. Antalet inryckta uppgick enligt årsredovisningen till 14 500, antalet utryckta uppgick till 13 100 och antalet krigsplaceringsbara uppgick till 12 800. Avgångarna har minskat bland manliga värnpliktiga medan de har ökat bland kvinnliga värnpliktiga. Avgångarna har totalt sett minskat med 1,9 procent och uppgick till 11,4 procent 2004.

Försvarsmakten fick till uppgift att med stöd av Totalförsvarets pliktverk vidta åtgärder för att fler kvinnor skulle söka och fullgöra värnpliktsutbildning. Antalet kvinnor som anmält intresse för värnplikten har ökat med 30 procent sedan 2003 och uppgick 2004 till 1 700. Den kraftiga ökningen kan vara ett resultat av de åtgärder som Försvarsmakten och Totalförsvarets pliktverk har vidtagit. Under 2004 slutförde 474 kvinnor värnpliktsutbildningen jämfört med 380 kvinnor 2003. Antalet kvinnor som blivit inskrivna till värnplikt har minskat något 2004 jämfört med 2003 och avgångarna bland kvinnor har ökat från 12,7 procent 2003 till 15,7 procent 2004.

Försvarsmakten fick även till uppgift att genomföra värnpliktsutbildning omfattande cirka tre månader för rekrytering till hemvärnet.

Försvarsmakten skulle också verka för att antalet utbildade för rekrytering till hemvärnet ökade jämfört med 2003, bl.a. genom att utveckla rekryteringsverksamheten. Under 2004 fullföljde 151 värnpliktiga grundutbildningen vilket var en fördubbling jämfört med 2003. Antalet värnpliktiga som skrev kontrakt med hemvärnet minskade under motsvarande period från 43 till 31.

Försvarsmakten har presenterat ett antal områden där myndigheten kommer att fortsätta arbetet för att utveckla det civila meritvärdet av värnpliktsutbildningen. Enligt regleringsbrevet för Försvarsmakten avseende 2005 skall myndigheten redogöra för det fortsatta arbetet med värnpliktsutbildningens civila meritvärde.

Analys och slutsatser

Det är glädjande att antalet kvinnor som anmäler intresse för Försvarsmakten ökar, samtidigt som det är oroväckande att avgångarna ökar bland kvinnor. Regeringen anser att Försvarsmakten, tillsammans med Totalförsvarets pliktverk, måste intensifiera ansträngningarna för att minska dessa avgångar. Det är dock positivt att andelen avgångar bland män som genomför grundutbildning minskar. Regeringen anser vidare att en analyserande process bör finnas för att kunna följa upp orsaker till avgångarna och vidta lokala förbättringar. Utvärderingar av detta slag genomförs i nuläget på vissa ställen och har uppvisat goda resultat. Regeringen anser att dessa utvärderingssystem bör utökas. Andelen värnpliktiga som efter den frivilliga tremånadersutbildningen tecknat kontrakt med hemvärnet är låg och regeringen kan därmed konstatera att utbildningen inte givit önskat resultat. Det är viktigt att Försvarsmakten vidtar andra åtgärder för att öka andelen värnpliktiga som rekryteras till hemvärnet. Regeringen avser att fortsätta följa frågan om ett utvecklat civilt meritvärde av värnpliktsutbildningen.

Yrkesofficerare

Resultat

Vid utgången av 2004 fanns det ca 11 600 yrkesofficerare (2003 ca 12 000). Försvarsmaktens målsättning var att antalet skulle ha minskat till ca 11 400. Under året ökade andelen kvinnor inom yrkesofficerskåren från 3,9 till 4,4

procent. I faktiska tal ökade antalet från ca 470 till ca 510.

Ca 800 yrkesofficerare lämnade Försvarsmakten och ca 500 nyanställdes. En effekt av avgångarna var att antalet fullmaktsanställda yrkesofficerare minskade från ca 3 700 till ca 3 100. Till följd av Försvarsmaktens beslut hösten 2004 att inte anställa några nya yrkesofficerare under 2005 – 2007 har det inte inletts någon grundläggande yrkesofficersutbildning under året. De ca 450 eleverna vid 2003 – 2005 års yrkesofficersprogram har dock fått slutföra sin utbildning.

Genomsnittsåldern för yrkesofficerarna var 39,8 år (39,4 under 2003). Männens genomsnittsålder var 40,1 år (2003 39,7 år) och kvinnornas 32,8 år (2003 31,7 år).

Den 1 januari 2000 fanns det ca 14 300 yrkesofficerare. Under de senaste fem åren har antalet yrkesofficerare därmed minskat med ca 2 700.

Analys och slutsatser

Förändringarna inom yrkesofficerskåren överensstämmer i allt väsentligt med den utveckling som Försvarsmakten lagt till grund för sin planering. Att Försvarsmaktens målsättning beträffande antalet yrkesofficerare inte infriades fullt ut berodde på att färre yrkesofficerare än vad som tidigare bedömts slutade på egen begäran under 2003 vilket i sin tur medförde att det fanns ca 200 yrkesofficerare mer än planerat vid inledningen av 2004.

Försvarsmakten har lyckats behålla avgångarna bland kvinnliga officerare på en låg nivå. Detta har bidragit till en fortsatt ökning av andelen kvinnor inom yrkesofficerskåren.

Antalet fullmaktsanställda yrkesofficerare har fortsatt att minska i en betydande omfattning. Andelen fullmaktsanställda är ca 25 procent av yrkesofficerskåren.

Under den senaste femårsperioden har antalet yrkesofficerare minskat med ca 20 procent. Som framgår nedan har motsvarande förändring varit cirka fyra procent för civilanställd personal. Regeringen konstaterar att Försvarsmakten successivt genomför den tyngdpunktsförskjutning mellan personalkategorierna som följer med den inriktning för personalförsörjningen som getts.

Civilanställda

Resultat

Vid utgången av 2004 fanns det ca 8 500 civilanställda årsarbetare. Planerade avgångar för året var 830 och utfallet blev ca 760. Störst utfall blev det för avgångar med pensionsersättning (208), entledigad på grund av arbetsbrist (149) och 58+ (135). Av antalet civilanställda är ca 40 procent kvinnor. Den 1 januari 2000 fanns det ca 8 800 civilanställda. Under de senaste fem åren har antalet civilanställda således minskat med ca 300 eller ca 4 procent.

Den positiva neråtgående trenden som tidigare har uppmärts i fråga om medelåldern (45 år 2003) har avstannat och höjdes något under 2004 (45,3 år).

Analys och slutsatser

Regeringen kan konstatera att redueringen av civil personal de senaste åren inte varit lika omfattande som när det gäller yrkesofficerarna. Orsakerna är bl.a. att vissa befattningar som upprätthållits av värnpliktiga har ersatts med civilanställd personal och att reservdelshanteringen överförts till Försvarsmakten från Försvarets materielverk.

Reservofficerare

Resultat

Vid utgången av 2004 fanns det ca 12 000 reservofficerare med aktuellt tjänstgöringsavtal, varav 179 kvinnor. Under 2004 genomförde drygt 200 reservofficerare internationell tjänst vilket innebar en viss ökning.

Försvarsmakten konstaterar i årsredovisningen att alla reservofficerare inte ryms i den planerade insatsorganisationen. Under 2004 har arbetet därför inriktats mot att klargöra hur många reservofficerare det finns behov av i framtiden samt vilken kompetens dessa bör besitta. Försvarsmakten redovisar att kompetensutvecklingen för reservofficerare har varit eftersatt under 2004.

Under 2004 genomfördes ett obligatoriskt tjänstgöringsår för nyutexaminerade reservofficerare. Det obligatoriska tjänstgöringsåret utgör en fortsättning på reservofficersprogrammet och syftar till att kompetensutveckla och merutnyttja reservofficeraren i grundorganisationen eller inom ramen för utlandsstyrkan.

Analys och slutsatser

Det är positivt att antalet reservofficerare i internationell tjänst ökar. Det är angeläget att Försvarsmakten under 2005 kan redovisa det framtida behovet av reservofficerare och myndighetens syn på det långsiktiga behovet av kompetensutveckling inom denna grupp.

Anställning av personal som nyligen har fullgjort värnplikt

Resultat

Under 2004 har Försvarsmakten fortsatt att anställa personal efter fullgjord värnpliktspliktsutbildning. Anställningstiderna har varierat och motsvarar ca 150 årsarbetare (2003 ca 500). Personalen har i likhet med tidigare år huvudsakligen anställts för instruktörsuppgifter och erfarenheterna av detta är goda.

Analys och slutsatser

Enligt Försvarsmakten finns det tre skäl till minskningen av antalet anställda i denna personalkategori. Det första är att den personal som anställs i flygtidsproduktionen numera redovisas som civilanställda i enlighet med regeringens inriktning i prop. 2004/05:5 s. 106. Det andra skälet är att tillämpningen av det så kallade befälsförstärkningsavtalet har stramats upp. Försvarsmakten bedömer avslutningsvis att myndigheten redovisat för höga siffror i tidigare årsredovisningar. Regeringen gör ingen annan bedömning än Försvarsmakten.

Kompetensförsörjning

Resultat

Genomförd grundläggande och högre utbildning vid Försvarsmaktens skolor och vid Försvarshögskolan har bedrivits enligt planerna och mot fastställda mål. Av bl.a. ekonomiska skäl har grundläggande utbildning vid militärhögskolorna 2004/06 och huvuddelen av reservofficersutbildningen 2004/05 ställts in. Under 2004 examinerades totalt drygt 500 elever på grundläggande yrkesofficersutbildning vid militärhögskolorna och drygt 300 elever på den taktiska utbildningen.

Av Försvarshögskolans årsredovisning framkommer inte någon avvikelse i måluppfyllelsen

för stabs- och chefsutbildningarnas olika årskurser. Samtidigt redovisar Försvvarshögskolan att den begränsade övningsverksamheten inom Försvvarsmakten har resulterat i sämre förkunskaper hos eleverna än vad som tidigare varit fallet. Detta problem har förstärkts under de senaste åren. På sikt kan det enligt Försvvarshögskolan krävas någon form av förändring av utbildningen för att kompensera denna brist.

Vad gäller fackutbildningen har de utbildningar som bedrivits och slutförts nått goda resultat och givit Försvvarsmakten ett kompetenstillskott inom främst områdena förnödenhetsförsörjning, ekonomi, militär infrastruktur och personalledning.

Försvvarsmakten anser att utbildningen vid Försvvarshögskolan genomförts mot de fastställda utbildningsmålen och att målen i huvudsak har uppnåtts.

I november 2004 beslutade regeringen att ge Högskoleverket i uppdrag att granska såväl de militära som de civila utbildningarnas kvalitet. Detta beslut föregicks av ett myndighetsgemensamt arbete mellan Försvvarsmakten och Försvvarshögskolan i vilket ett koncept för ny officersutbildning togs fram. Högskoleverkets kvalitetsgranskningar av utbildningarna syftar bl.a. till att på sikt anpassa Försvvarshögskolans arbete med kvalitetssäkring och meritvärdering till gängse högskolenormer. Detta bedöms kunna ge Försvvarshögskolan och militärhögskolorna bättre verksamhetsförutsättningar och därmed eleverna en bättre utbildning. Högskoleverket skall redovisa sitt uppdrag i slutet av december 2005.

Analys och slutsatser

Regeringen anser att det tillbakablickande arbete som redovisas inom området har flera brister. Att flera av de frågor som regeringen fattat beslut om 2001, exempelvis direktrekrytering av specialister till officersyrket eller det utökade ansökningsförfarandet till befattningar, fortfarande inte nått implementeringsfas är otillfredsställande. Försvvarsmakten beräknar att ett ansökningsförfarande kan tillämpas i begränsad utsträckning först hösten 2006, dvs. först fem år efter att förslaget utformats i en process där Försvvarsmakten redan tidigt i utredningsprocessen (1999) medverkade i utredningsarbetet.

Regeringen anser att de senaste årens minskade övningsverksamhet inom

Försvvarsmakten som Försvvarshögskolan rapporterar om, och som lett till sämre förkunskaper hos de studerande, på sikt bör åtgärdas. Utbildning kan inte ersätta erfarenheter från verkliga övningar.

Den kraftiga neddragningen av officersutbildningen är en oundviklig åtgärd. Utvecklingen ställer hårda krav på både Försvvarshögskolan och militärhögskolorna att bevara de nödvändiga kompetenser som krävs så att utbildningarna på sikt kan upprätthålla nödvändig kvalitet. Regeringens bedömning är att detta förutsätter att myndigheternas arbete med kompetensförsörjningsstrategier sker i nära samverkan mellan myndigheterna och med ett långsiktigt perspektiv.

Arbetsgivarfrågor

Resultat

Under 2004 har Försvvarsmakten fattat beslut om väsentliga personalminskningsvolymmer och därmed att säga upp såväl civil som militär personal på grund av arbetsbrist under kommande år. Under slutet av 2004 har det arbetsrättsliga regelverket och de personalpolitiska ställningstaganden som skall gälla för personalminskningen klarlagts och fastställts. Det statliga trygghetsavtalet är basen i det stöd som lämnas till uppsagda och uppsägningshotade.

Vid årets början trädde ett nytt "rörlighetsavtal" i kraft. Där regleras bl.a. ersättningar i samband med dagpendling, veckopendling och byte av placering tills vidare. Samtidigt har arbetsgivaren klargjort och samverkat till ett nytt förhållningssätt till byte av placering tills vidare vilket kommer att få stor betydelse i samband med kommande omstrukturering. Under hösten 2004 trädde ett nytt löneavtal i kraft på statens område. Avtalet har följts av ett lokalt avtal för Försvvarsmakten.

Analys och slutsatser

Enligt regeringens mening bör Försvvarsmaktens nya rörlighetsavtal på sikt leda till en ökad kostnadseffektivitet. Regeringen anser vidare att det är viktigt att Försvvarsmakten fortsätter att arbeta med att förbättra sin arbetsgivarroll. Regeringen avser att noggrant fortsätta uppföljningen av hur Försvvarsmakten hanterar arbetsgivarfrågorna.

Personalkostnader

Resultat

Riksdagen beslutade i mars 2004 om vissa personalfrågor i försvaret (bet. 2003/04:FöU3, rskr. 2003/04:168). Försvarsutskottet konstaterade i sitt betänkande bl.a. att personalkostnaderna utgjorde en väsentlig del av anslagen till Försvarsmakten. Det är enligt utskottet viktigt att regeringen fortsätter att stärka sin uppföljning och styrning när det gäller arbetsgivarpolitiken inom Försvarsmakten. Försvarsutskottet anförde vidare bl.a. att regeringen fortsättningsvis borde årligen för riksdagen redovisa personalkostnaderna inklusive avvecklingskostnaderna för personal inom Försvarsmakten.

Enligt Försvarsmaktens kompletterande budgetunderlag för 2006 uppgår lönekostnaderna och avvecklingskostnaderna för de senaste åren enligt vad som anges i följande tabell. I tabellen visas värden i fast genomförandeprikläge 2005.

Tabell 3.2 Löne- och avvecklingskostnader

Miljoner kronor

År	2002	2003	2004
Lön, arvoden	8 862	9 151	8 810
Fasta lönetill.	315	315	298
Avveckl.kostn	951	849	842
Totalt	10 128	10 315	9 950

Analys och slutsatser

Enligt Försvarsmakten har det inte funnits möjlighet att dela upp personalkostnaderna på olika kategorier anställda som utskottet hemställt om. Regeringen anser att detta inte är tillfredställande. Regeringen finner det inte heller godtagbart att metoderna för hur personalkostnader beräknas skiljer sig åt mellan olika dokument som årsredovisningar och budgetunderlag. Därmed är det också svårt att dra några entydiga slutsatser. Inför innevarande period uppgav Försvarsmakten att man skapat en enhetlig metod för att beräkna kostnaderna. Metoden har använts i det kompletterande budgetunderlaget för 2006. Förändringen bedöms ge en mer relevant kostnadsbild som kan följas i fortsättningen.

Sjukfrånvaro

Resultat

Under 2004 har sjukfrånvaron i Försvarsmakten totalt sett varit oförändrad i jämförelse med 2003. Som framgår av tabellen nedan skiljer sig sjukfrånvaron markant mellan könen, mellan olika åldersgrupper samt mellan yrkesofficerare och civilanställda.

Tabell 3.3 Sjukfrånvaro i Försvarsmakten, procent

År	2003	2004
Totalt	3,1	3,1
Kvinnor	6,2	6,1
Män	2,3	2,3
Andel sammanhängande frånvaro under minst 60 dagar	Uppg. sakn.	2,0
Kvinnor		4,2
Män		1,4
Sjukfrånvaro för yrkesofficerare	Uppg. sakn.	1,8
Kvinnor		5,4
Män		1,5
Sjukfrånvaro för civilanställd personal	Uppg. sakn.	4,6
Kvinnor		6,4
Män		3,6
Sjukfrånvaro för anställda under 30 år	Uppg. sakn.	1,4
Sjukfrånvaro för anställda mellan 30 och 39 år	Uppg. sakn.	2,6
Sjukfrånvaro för anställda över 49 år	Uppg. sakn.	4,7

Försvarsmakten menar att det finns indikatorer som tyder på en ökad sjukfrånvaro och särskilt när det gäller långa sjukskrivningsperioder. Försvarsmakten bedömer dessutom att sjukfrånvaron kommer att påverkas negativt av den omfattande omstrukturering som pågår.

Analys och slutsatser

Enligt regeringens mening har Försvarsmaktens arbete gett effekt. Totalt sett har Försvarsmakten lyckats behålla en i jämförelse med andra samhällssektorer låg sjukfrånvaro trots att många anställda upplevt att framtiden varit osäker under förberedelserna inför det försvarspolitiska inriktningsbeslutet 2004.

Drogförebyggande verksamhet

Resultat

Enligt Försvarsmakten sker ett omfattande drogförebyggande arbete som berör alla i Försvarsmakten. Inom ramen för projektet "Försvar mot droger" bedrivs ett drogförebyggande arbete riktat mot totalförvarsppliktiga.

Slumpvis drogtestning har genomförts av en majoritet av förbanden utifrån avtalet om Periodiska hälsokontroller. Närmare 2 500 drogtestar har genomförts under 2004. En konferens för provtagande personal har genomförts. Konferensen erbjöd både fortbildning för provtagarna och diskussion kring erfarenheterna av testerna. Karolinska institutet har under året bedrivit forskning på Försvarsmaktens drogförebyggande arbete, med fokus på policy och drogtestar. En utvärdering pågår. Genomförandet av de periodiska hälsokontrollerna med slumpvisa drogtestar har avbrutits i slutet av 2004, till följd av tvivelsmål om avtalets giltighet.

Analys och slutsatser

Enligt regeringen har Försvarsmakten bedrivit ett drogförebyggande arbete med godtagbart resultat. Det är viktigt att arbetet fortsätter. Regeringen finner det dock angeläget att parterna snabbt kommer tillrätta med de avtalsmässiga problemen så att de slumpvisa drogtesterna kan återupptas.

Diskriminering och jämställdhet

Resultat

Försvarsmakten

Försvarsmakten redovisar ett sämre resultat 2004 med arbetet som bedrivits för jämställdhet och mångfald än föregående år. Att åtgärda de brister som JämO påtalat med myndighetens lönekartläggning har varit den högst prioriterade frågan under det gångna året och har lett till att visst annat arbete med myndighetens jämställdhetsplan har fått stå tillbaka. Detta till trots bedömde JämO myndighetens arbete med lönekartläggningen som ofullständigt och lämnade över ärendet till Jämställdhetsnämnden med förslag om vitesföreläggande. Försvarsmakten har

konstaterat att det saknas en heltäckande central befattningsvärdering och att kunskapsnivån inom myndigheten är otillräcklig. Det senare avser Försvarsmakten avhjälpa genom utbildningssatsningar under 2005.

Försvarsmaktens centrala uppföljning av förbandens jämställdhetsarbete har visat att huvuddelen av förbanden inkommit med lokala åtgärdsplaner avseende jämställdhet. Försvarsmaktens bedömning av dessa åtgärdsplaner är att de flesta ligger på en god nivå. Åtta förband har ännu inte inkommit med en planering i detta avseende.

Uppföljningen av förbandens obligatoriska utbildningar mot sexuella trakasserier har uppvisat brister i förhållande till kravet att fortlöpande utbilda nyanställda och värnpliktiga. Samtidigt har gruppen för stöd och samtal inte verkat under året på grund av resursbrist. Positivt är däremot att ytterligare rådgivare mot sexuella trakasserier har utbildats och att det nu finns totalt 270 personer med denna kompetens inom Försvarsmakten.

Försvarsmakten, Försvarshögskolan och Totalförsvarets pliktverk fick i januari 2004 uppdrag av regeringen att ta fram strategier för att motverka ogynnsamma attityder och skapa ett ledarskap som bidrar till en arbetsmiljö som främjar jämställdhet och mångfald. Uppdraget syftade till att alla, oaktat exempelvis kön, etnisk tillhörighet eller sexuell läggning skulle känna sig välkomna och respekterade inom det militära försvaret. Myndigheterna bildade därefter ett samverkansråd för jämställdhet och mot diskriminering inom det militära försvaret.

Arbetet inom Försvarsmakten med att motverka diskriminering på grund av sexuell läggning har skett inom ramen för projektet Normgivande mångfald som ingår i EU:s så kallade Equalprogram. Projektet syftar till att gagna arbetsmiljön för homo, bi- och transpersoner och det sker i samverkan med polisen och svenska kyrkan. Tyngdpunkten i arbetet har legat på utbildningsinsatser för att öka kunskaperna och öppenheten kring homosexualitet och könsidentitet. Totalt utbildades 2 500 personer under året på sex utvalda förband. Däremot har Försvarsmakten inte tagit fram någon handlingsplan för att motverka trakasserier inom området.

Försvarets materielverk

Försvarets materielverk har under året verkat för att främja jämställdheten mellan kvinnor och män. Myndigheten har bland annat nått sina mål beträffande antalet kvinnliga uppdragsledare, civilingenjörer eller motsvarande. Andelen kvinnliga enhetsledare var ca 23 procent, vilket i stort överensstämmer med andelen kvinnor på Materielverket. Under 2004 gjordes endast ett fåtal externa rekryteringar. Verket hade ett stort behov av militär kompetens vilket medförde svårigheter att rekrytera kvinnor.

Försvarets materielverk har redovisat en plan för att motverka diskriminering av homo, bi- och transpersoner. Mångfaldsarbetet har integrerats med det systematiska arbetsmiljöarbetet. Det innebär att fokus ligger på det förebyggande arbetet bl.a. genom påverkan på norm- och attitydfrågorna.

Totalförsvarets pliktverk

Totalförsvarets pliktverks arbete med jämställdhet har fortsatt under året. Myndigheten har som mål att det underrepresenterade könet för respektive yrkesgrupp inte skall underskrida 40 procent. I stort sett har målet nåtts inom kategorierna lednings- och kärnkompetens men inte inom kategorin stödkompetens. En bidragande faktor är den fortsatt låga personalrörligheten i denna grupp.

I Totalförsvarets pliktverks mångfaldsplan ingår en särskild plan för att motverka diskrimineringen av homo, bi- och transpersoner. Under året har olika åtgärder vidtagits i syfte att öka medvetenheten och förståelsen för homo, bi- och transpersoners situation.

Totalförsvarets pliktverk fick regeringens uppdrag att bedriva ett projekt med information till ungdomar med utländsk bakgrund för att öka deras intresse och kunskap. Under året har arbetet i projektet primärt omfattat planering och kartläggning.

Flertalet av de anställda har under året deltagit i någon form av utbildning inom området. Myndigheten har också under året tagit bort säkerhetsklassningen för ca 60 procent av befattningarna och på så sätt underlättat för personer med annat medborgarskap än svenskt att söka dessa befattningar.

Försvvarshögskolan

Försvvarshögskolans strategiska jämställdhetsarbete fortsatte under 2004. Under året bildades bl.a. en arbetsgrupp för att driva jämställdhetsarbetet ute på enheterna. För detta har enhetsspecifika planer dragits upp. Försvvarshögskolan rapporterar att den sammantagna effekten av satsningarna är att medvetenheten ökat på skolan. Frågorna fick ökat fokus under 2004 och målet att aktivt verka för att skapa en arbetsmiljö där alla har lika goda förutsättningar att trivas och utveckla sin kompetens eftersträvas.

När det gäller rekryteringen av kvinnliga lärare och forskare finns fortfarande mycket kvar att göra. Att Försvvarshögskolan i hög grad använder militära lärare bidrar till ett svårare läge än för exempelvis de civila högskolorna.

Försvarets radioanstalt

Könsfördelningen vid Försvarets radioanstalt har i princip varit oförändrad de senaste fem åren. Av de ca 700 anställda är 76 procent män och 24 procent kvinnor. Av de som anställdts under 2004 var 55 procent män och 45 procent kvinnor. Myndigheten uppger att 17 procent av chefsbefattningarna innehas av kvinnor. Rekryteringen av personer med annan härkomst än svensk har ökat under de senaste åren. Det har bidragit till en ökad mångfald inom organisationen. Försvarets radioanstalt har en policy och handlingsplan för kränkande särbehandling.

Totalförsvarets forskningsinstitut

Totalförsvarets forskningsinstitut hade för 2004 bland annat som mål att öka andelen kvinnliga ledare jämfört med föregående år. Inom myndigheten som helhet var andelen kvinnor 28 procent 2004, men andelen kvinnor bland de anställda varierade mellan avdelningarna. Måluppfyllnaden har varit varierande. Nytt i jämställdhetsplanen är att föräldraledighet skall betraktas som kompetenshöjande och att barnlediga skall vara föremål för lönerevision.

Ett jämställdhetsnätverk med representanter från samtliga avdelningar har etablerats och används för erfarenhetsutbyte, utbildning och uppföljning av myndighetens jämställdhetsarbete. Vid myndigheten finns ombud för dem

som de känner sig utsatta för kränkningar (oavsett diskrimineringsgrund).

En arbetsmiljöenkät genomfördes våren 2004 vilken behandlade olika former av kränkande särbehandling och resultatet har varit föremål för analyser för att ta fram åtgärdspaket.

Handlingsplanen mot sexuella trakasserier och kränkande särbehandling är under revidering och omfattar samtliga typer av kränkningar.

Myndigheten arbetar vidare med homo-, bi- och transpersonsfrågor integrerat med jämställdhets-, mångfalds- och diskrimineringsfrågor.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att arbetet som pågår inom Försvarsmakten och de totalförsvargemensamma myndigheterna bidrar till att synliggöra diskriminerande strukturer och attityder som kan finnas. Samtidigt kan konstateras att myndigheterna kommit olika långt inom olika områden och att arbetet hos samtliga måste fortsätta med en höjd ambitionsnivå för att kunna svara mot de krav som regering och riksdag ställer.

Försvarsmakten är den myndighet som visat på den mest omfattande erfarenheten av att arbeta med jämställdhetsfrågor. Myndighetens jämställdhetsplan har exempelvis beskrivits av JämO i positiva ordalag. Regeringen ser dock mycket allvarligt på att Försvarsmakten inte levt upp till sina egna målsättningar avseende jämställdhet och sexuella trakasserier. Regeringen finner det mycket angeläget att Försvarsmakten snarast kommer till rätta med dessa brister och kommer därför ge Försvarsmakten i uppdrag att redovisa hur myndigheten avser göra detta.

Regeringen bedömer att det är viktigt att myndigheterna sätter stort fokus på implementeringen, uppföljning och utvärdering samt att man utnyttjar varandras erfarenheter i det fortsatta arbetet mot diskriminering.

Detta till trots uppvisar myndigheten inte fortsatta framsteg vad avser genomförande och uppföljning.

För samtliga myndigheter krävs ytterligare ansträngningar för att åstadkomma ett strukturerat och strategiskt arbete mot diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet och sexuell läggning. I de fall då myndigheterna inte lever upp till regeringens krav och inte har tagit fram de handlingsplaner

som skall vara styrande för mångfalds- och jämställdhetsarbetet ser regeringen allvarligt på dessa brister. Vad gäller rekrytering av det underrepresenterade könet till civila befattningar vid flera myndigheter sker den ofta från starkt mansdominerande områden. Regeringen bedömer därför att det krävs särskilda strategier för rekrytering och att erfarenheter från andra sektorer kan vara intressanta. Som exempel kan nämnas att högskolornas lärarrekrytering inom mansdominerade områden bör kunna vara intressanta för Försvarshögskolans fortsatta arbete.

Försvarsmaktens arbete mot diskriminering på grund av exempelvis, kön, etnicitet eller sexuell läggning måste bedrivas på ett sådant sätt att myndigheten använder sina samlade kunskaper på ett effektivt sätt. Regeringen anser inte att det är godtagbart att myndighetens arbete inom ett avgränsat område, som lönekartläggning i enlighet med Jämställdhetslagen, får som konsekvens att myndigheten får svårigheter att leva upp till andra krav som lagen ställer, eller mål som regeringen angett.

Verksamhetssäkerhet m.m.

Resultat

Försvarsmakten redovisar att verksamheten inom myndigheten blir alltmer tekniskt avancerad och komplex. Tillsammans med ett ökat internationellt engagemang och samhällets generellt ökade säkerhetskrav, innebär detta att säkerhetsaspekterna har fått ändrade och vidgade dimensioner. Myndigheten påpekar också att kravet på en säker verksamhet inte står i något motsatsförhållande till en effektiv verksamhet. Grunden för en effektiv och rationell verksamhet är att den genomförs på ett säkert sätt, framhåller Försvarsmakten.

Under 2003 var Säkerhetsinspektionens tillsynsverksamhet reducerad på grund av Försvarsmaktens ekonomiska läge. Under 2004 har inspektionen kunnat öka sin verksamhet och genomföra fler tillsyner.

I fråga om dödsfall i tjänsten, olycksfall och arbetsskador redovisar Försvarsmakten följande. Under 2004 omkom två värnpliktiga vid en båtkollision samt en anställd på väg till tjänstgöring. Under 2003 omkom tio personer och under 2002 omkom tre personer.

Försvarsmakten konstaterar att skadetrenden går ned både långsiktigt och jämfört med 2003. Det avser både anställda och värnpliktiga. För anställda gäller bl.a. följande. Under 2004 inträffade ca 440 olycksfall, under 2003 var det nära 600 olycksfall. För de värnpliktiga uppgick det totala antalet skador – bagatellskador och allvarliga skador – 2004 till ca 1530 stycken. Under 2003 var det ca 1 850 skador.

Analys och slutsatser

Regeringen anser, liksom förra året, att Försvarsmakten genom Säkerhetsinspektionen bedriver ett aktivt säkerhetsarbete. Det nära informationsutbytet mellan Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) och Säkerhetsinspektionen har fortsatt. Regeringen delar också den syn myndigheten anför i årsredovisningen, nämligen att grunden för en effektiv och rationell verksamhet är att den genomförs på ett säkert sätt. Detta synsätt måste enligt regeringen vara grundläggande för all verksamhet inom Försvarsmakten.

Regeringen noterar att olycksstatistiken generellt visar att säkerhetsarbetet är framgångsrikt. Antalet olyckor minskar. I budgetpropositionen för 2005 anförde regeringen dock att det är viktigt att fortsätta åtgärder vidtas. Inriktningen måste vara, betonade regeringen, att ingen skall dödas i tjänsten. Av årsredovisningen för 2004 framgår att tre personer omkommit i eller i anslutning till tjänsten. Det är visserligen mindre än de tio som omkom under 2003, men i paritet med antalet omkomna under tidigare år. Två av dessa tre omkomna var värnpliktiga som dödades i en båt-kollision. Denna olycka utreds av Statens haverikommission. Det är enligt regeringen viktigt att fortsätta och kraftfulla åtgärder vidtas så att antalet dödsolyckor minskar ännu mer.

Frivilliga försvarsorganisationer

Resultat

De frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet finansieras genom utbildningsuppdrag samt organisationsstöd.

Försvarsmakten har under 2004 betalat ut 127 miljoner kronor till de frivilliga försvarsorganisationernas utbildningsverksamhet vilket är 1,5 miljoner kronor mindre än 2003. Till stödjande verksamhet i Estland, Lettland, Litauen, Polen,

Ukraina och Ryssland utbetalades 3,4 miljoner kronor, vilket var 0,1 miljoner kronor mindre än 2003.

Utbildningsverksamheten på uppdrag av Försvarsmakten har genomförts med något lägre antal deltagare och utbildningsdagar än föregående år vilket anges bero på att Försvarsmaktens anslag reducerats.

Efterfrågan på stödjande verksamhet från Estland, Lettland, Litauen och Polen har minskat något vilket bl.a. beror på dessa länders anpassning till Nato. Den stödjande verksamheten i Ryssland och Ukraina är fortfarande i en uppbyggnadsfas. Regeringen har i regleringsbrevet för 2005 avseende Försvarsmakten angett att stödet till frivilliga försvarsorganisationer i Estland, Lettland, Litauen och Polen skall börja avvecklas 2005 för att helt kunna avslutas 2006.

Under år 2004 har 11 av totalt 23 frivilliga försvarsorganisationer fått uppdrag från Krisberedskapsmyndigheten (KBM) för att utföra olika typer av utbildningar för sina medlemmar inom områdena svåra påfrestningar på samhället i fred och civilt försvar. Utbildningsuppdragen riktas främst mot behoven vid svåra påfrestningar på samhället i fred och genomförs inom de områden som bedöms ge ett väsentligt tillskott till samhällets krishanteringsförmåga.

Organisationsstödet används för frivilligorganisationernas ledning och administration, försvarsupplysning, rekrytering, ungdomsverksamhet och funktionärsutbildning. Den del av kostnaderna som gäller ledning och administration ökade något under 2004 jämfört med 2003.

Analys och slutsatser

I prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar uttalade regeringen sin allmänna bedömning av de frivilliga försvarsorganisationernas roll i det framtida insatsförsvaret. Regeringen finner fortsatt att stora delar av dagens frivilligverksamhet är inriktad mot det gamla invasionsförsvaret och anpassad till en numerärt större insatsorganisation. Regeringen anser att övergången till det tekniskt avancerade insatsförsvaret med höga krav på flexibilitet innebär att det inte längre finns ett lika stort behov av stöd från de frivilliga försvarsorganisationerna. Inom ett antal specialkompetensområden, främst för befattningar

inom hemvärnet, samt inom ungdomsverksamheten kan organisationerna dock fortfarande bidra till försvarets förmåga.

Det är därför angeläget att Försvarsmakten under 2005 kan redovisa vilket behov av personal från frivilligorganisationerna som den framtida insatsorganisationen har.

De utbildningsuppdrag som Krisberedskapsmyndigheten ger organisationerna skall riktas mot behoven vid svåra påfrestningar på samhället i fred, vilket medför att organisationerna får insikt om sina möjliga roller inom krishanteringssystemet. En rad samarbetsformer har också utvecklats mellan i första hand kommuner och frivilliga försvarsorganisationer, främst genom etablerandet av Frivilliga Resursgrupper (FRG) i många kommuner. Detta ökar möjligheten för enskilda att medverka i samhällets krishantering.

Regeringen ser positivt på ett utökat samarbete mellan frivilliga försvarsorganisationer och kommuner, landsting, länsstyrelser och centrala myndigheter inom området svåra påfrestningar på samhället i fred.

Miljö

Resultat

Sedan 1998 har Försvarsmakten ett särskilt sektorsansvar för ekologisk hållbarhet. Försvarsmakten redovisar att försvarssektorn, dvs. Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Fortifikationsverket, Totalförsvarets forskningsinstitut och Försvarets radioanstalt, sedan ett antal år tillbaka har ett bra samarbete inom miljöområdet. Arbetet har under 2004 haft två huvudinriktningar. Den ena har varit att utarbeta en gemensam miljöutbildning för försvarssektorn och därigenom införa ett s.k. miljöörkort. Den andra har varit att revidera sektorns miljöutredning och utarbeta nya sektorsmål.

Avsikten med "miljöörkortet" är att skapa en gemensam kunskapsbas för de myndigheter som ingår i sektorn. Inriktningen är att utbildningen skall kunna komma igång hösten 2005.

Försvarssektorns miljöutredning gjordes 1998/99. Sedan dess har verksamheten förändrats och nya mål och inriktningar beslutats. Sedan 2004 pågår därför en revidering av miljöutredningen.

Under 2004 har också arbetet fortsatt med att minska energianvändningen och med att gå över från att använda fossila bränslen till att använda icke-fossila bränslen. Dessa åtgärder bidrar till att uppnå flera av de nationella miljö kvalitetsmålen.

Under 2004 bildades försvarssektorns kemigrupp. Gruppen arbetar bl.a. med att ersätta skadliga ämnen med mindre skadliga ämnen.

Försvarssektorns sammanfattande påverkan under 2004 på de av sektorn prioriterade nationella miljö kvalitetsmålen redovisas i följande tabell.

Tabell 3.4 Miljö kvalitetsmål

Miljö kvalitetsmål	Åtgärder 2004
- Frisk luft	- Program för att effektivisera energianvändning
- Begränsad klimatpåverkan	
- Ingen övergödning	
- Bara naturlig försurning	
- Rikt odlingslandskap	- 30 stycken Gröna skogsplaner upprättades
- Levande skogar	- Två stycken ÖMAS-planer slutfördes
- God bebyggd miljö	- Sanering av farliga lämningar
	- Hantering av blyhaltiga massor
	- Bullerisolerings vid flottflygplatserna
- Giftfri miljö	- Sektorns kemigrupp
	- 17 stycken s.k. miljö kulfång färdigställdes
- Skyddande ozonskikt	- Konvertering från CFC och HCFC till bl.a. HFC
- Hav i balans och levande skärgårdar	- Inga specifika åtgärder har vidtagits under 2004
- Säker strålmiljö	

Försvarsmakten bedömer att sektorns åtgärder bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen i samtliga fall, utom de två sist nämnda där sektorn inte vidtagit några specifika åtgärder under 2004.

När det gäller Försvarsmaktens eget miljö arbete i övrigt kan följande noteras. Det införda miljö ledningssystemet integreras i myndighetens verksamhetsledningssystem. Under 2004 har en s.k. Camp Manual för internationella insatser börjat utarbetas. Manualen omfattar ett stort antal områden, varav den yttre miljön är ett område. Miljöfrågorna behandlar bl.a. kartläggning av

befintliga föreningar innan en bas upprättas, avfallshantering, utbildning samt uppföljning.

Försvarsmakten har fortsatt medverkat i det internationella försvarsmiljöarbetet. Stödet, inom ramen för det säkerhetsfrämjande samarbetet, till Estland, Lettland och Litauen har i stort sett avslutats under 2004. Samarbetet med Ryssland har däremot fortsatt, liksom myndighetens medverkan vid miljökurser vid utbildningscentrumet i Nemencine, Litauen. Vidare pågår ett projekt avseende översättning av det svenska försvarets miljöhandbok med Ukraina.

Försvarets materielverk har under året bedrivit ett omfattande miljöarbete. Några av de viktigaste åtgärderna för vidareutveckling av miljöledningssystemet har varit miljöutbildning av nyanställda och inköpare samt att upprätta och genomföra Materielverkets integrerade revisionsprogram. Under 2004 har Materielverket också fastställt och börjat tillämpa ”Kriterier för kemiska ämnen” som skall användas vid viss upphandling av materiel. Syftet med kriterierna är att den materiel som levereras till Försvarets materielverk skall vara säker, både för människor och för miljö.

Totalförsvarets pliktverk har under året fortsatt arbetet med att införa ett miljöledningssystem och en miljöpolicy har tagits fram under året. De tyngsta vägande miljöbelastningarna anses tjänsteresor, mönstringsresor och resor till och från arbetet vara.

I hyresavtalet mellan Akademiska Hus AB och Försvarshögskolan uppfylls Försvarsmaktens miljökrav. Detta innebär att Försvarshögskolans högt ställda krav uppfylls vad avser miljöpåverkan.

Försvarets radioanstalts miljöarbete präglas av målsättningen att minimera all påtaglig skadlig miljöpåverkan och att vara förebyggande när det gäller miljöpåverkan. Som ett led i detta skall all personal vid radioanstalten genomgå miljöutbildning.

Totalförsvarets forskningsinstitut bedriver både ett direkt miljöarbete bl.a. genom att miljöutbilda sin personal och minska energianvändningen och ett indirekt miljöarbete där myndigheten genomför miljöforskningsuppdrag åt regeringen och myndigheter inom den militära och civila sektorn. Myndigheten har även tagit initiativ för att föra upp miljöfrågorna inom ramen för det internationella materiel-

samarbetet inom Framework Agreement/Letter of Intent.

Analys och slutsatser

Regeringen konstaterar att Försvarsmakten och de övriga myndigheterna inom försvarssektorn fortsätter att bedriva ett ambitiöst miljöarbete som ger positiva resultat. När det gäller Försvarsmakten vill regeringen särskilt peka på vikten av den s.k. Camp Manual som utarbetas och miljöinnehållet i denna. Det är viktigt att miljöfrågorna beaktas också vid internationella insatser. Regeringen anser att övergången till användning av förnyelsebara bränslen är prioriterad.

Grundorganisationen

Resultat

Den 1 januari 2004 inrättades den nya organisationsenheten Livgardet i Upplands-Bro/Kungsängen med enheten Swedint. Omlokaliseringen av Swedintverksamheten från Södertälje/Almnäs till Kungsängen slutfördes under första kvartalet 2004. I och med att ansvaret för ledning av internationella insatser har förts över från Swedint till den operativa insatsledningen inom Högkvarteret, har delar av det tidigare Swedint inordnats i den operativa insatsledningen i Uppsala. Andra delar har inordnats i Försvarsmaktens logistik.

Sammanläggningen av Livgardet och Swedint till Livgardet i Kungsängen har inneburit att personalstyrkan för Swedintverksamheten har kunnat minska med drygt 50 personer jämfört med när verksamheten var lokaliserad till Almnäs. Hyreskostnaderna har minskat med ca en miljon kronor. Investeringarna i Kungsängen har genomförts inom den planerade kostnadsramen om 250 miljoner kronor.

Den mark och de byggnader som Försvarsmakten har lämnat i Almnäs har sålts av Fortifikationsverket till Vasallen AB. Försvarsmakten hyr tills vidare en del av övningsfältet. Inriktningen är att området skall lämnas av Försvarsmakten 2007.

I och med att lokaliseringen av OPIL till Uppsala nu är slutförd kommer hela Uppsala garnison att bibehållas.

Försvarsmakten redovisar att avvecklingen av fastigheter på avvecklingsorter gått snabbare än planerat. Vidare redovisas att kostnaderna för att

avveckla fastigheter som innefattar miljöåtgärder är svåra att planera. Det har varit svårt att beräkna kostnaderna för att hantera oexploderad ammunition på de skjutfält som avvecklades genom försvarsbesluten 1996 och 2000. I och med att skjutfält skall avvecklas också efter beslutet om försvarspolitisk inriktning 2004 kommer dessa svårigheter att uppstå även i fortsättningen.

När det gäller hyreskostnader framhåller Försvarsmakten att myndigheten kontinuerligt försöker att effektivisera sin lokalförsörjning. Vid nya förhyrningar eftersträvas flexibla och flyttbara byggnader så att förändringar i försvarsmaktsstrukturen på ett enklare sätt än hittills skall kunna pareras och det ekonomiska åtagandet för staten bli mindre.

Analys och slutsatser

Regeringen konstaterar att de grundorganisatoriska förändringar som beslutats 1996 och 2000 numera är genomförda. I och med att omlokaliseringen av Swedint och integreringen av denna enhet i Livgardet i Kungsängen är slutförd och OPIL är organiserat i Uppsala är också dessa två viktiga förändringar genomförda.

Hyreskostnadsutvecklingen går enligt regeringen i rätt riktning, dvs. kostnaderna minskar. Riksdagsbeslutet om försvaret 2004 innefattar fortsatta reduktioner inom grundorganisationen. I beslutet förutses fortsatta hyreskostnadsminskningar. Det är viktigt att dessa kan uppnås. Det arbete som redan pågår inom Försvarsmakten och Fortifikationsverket och mellan de två myndigheterna bör kunna lägga en grund för en fortsatt positiv hyreskostnadsutveckling för Försvarsmakten. I sammanhanget skall också noteras den översyn av hyrestiderna som redovisades i försvarspropositionen. I regleringsbrevet för Försvarsmakten för 2005 har regeringen uppdragit åt Försvarsmakten och Fortifikationsverket att utarbeta och införa ett nytt hyressättningsystem med ändrade löptider för hyresavtalen. Omförhandlingarna skall vara slutförda senast den 30 juni 2006.

3.7.1.3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling

Materieförsörjningen - allmänt

Resultat

Åtgärder för att implementera materieförsörjningsstrategin har vidtagits under 2004 och första halvåret 2005. Såväl försvarsutskottet (bet. 1999/2000:FöU2), Försvarsberedningen (Ds 2004:30) som regeringen (prop. 2004/05:5) har betonat betydelsen av att handlingsfriheten i materieförsörjningen ökar. Med anledning av detta har Försvarsmakten bl.a. ökat andelen planerad verksamhet med optionstänkande som utgångspunkt i materielplaneringen. Vidare har myndigheten fortsatt ansträngningarna med att finna internationella samarbeten i utvecklingsprojekt. I sammanhanget kan det konstateras att handlingsfriheten har ökat inom materieförsörjningen.

I syfte att bl.a. öka resurseffektiviteten har Försvarsmakten genomfört särskilda analyser av behovet av interoperabilitetsutveckling och kostnaderna för vidmakthållandet av system och kopplingarna till de av regeringen utpekade nischerna. Vidare har arbete bedrivits för att minska antalet nationella sårlosningar. Myndigheten har även fastställt en inriktning för interoperabilitetsutvecklingen inom materieförsörjningen. En fördjupad inriktning av internationella samarbeten har skett genom ökad samverkan med länderna inom det så kallade sexnationssamarbetet, Framework Agreement/Letter of Intent (FA/LoI).

För att stärka styrningen av materieförsörjningen och kunna tillhandahålla kompetens inom området internationella analyser har organiserandet och inrättandet av en analys- och ledningsstödsresurs vid Försvarets materielverk påbörjats under 2004 och första halvåret 2005. Vidare har regeringen bl.a. utvecklat styrningen av materieförsörjningen genom bl.a. förändrade krav på redovisning och återrapportering i myndighetens regleringsbrev.

Analys och slutsatser

Materieförsörjningsstrategin utgör en god grund för fortsatt reformering och bör fortsätta att utvecklas för att kontinuerligt anpassas till förändrade förutsättningar. Vidare ser regeringen positivt på utökningen av redovisningen i funktioner som ett led att öka spårbarheten

mellan Försvarmaktens operativa behov och materielförsörjningen.

Inriktningen för materielförsörjningen har fått ett genomslag och regeringen bedömer att de åtgärder som vidtagits kommer att bidra till att nå de mål som satts upp.

Materielförnyelse

Resultat

Materiel för drygt 9 miljarder kronor har tillförts Försvarmakten under 2004. Leveranser av tillförda system, viktigare materiel och studieverksamhet redovisas under respektive stridskraft.

Analys och slutsatser

Sammantaget delar regeringen myndighetens samlade bedömning att materieltillförseln och underhållet har bedrivits i nödvändig omfattning och med tillräcklig kvalitet för att bidra till att successivt höja och utveckla instatsorganisationens operativa förmåga.

Anläggningar

Resultat

Följande viktigare anskaffningsverksamhet har genomförts under 2004 och första halvåret 2005:

- projektering av anläggningsutbyggnad av spaningsradar PS 640 pågår,
- ombyggnad av resterande anläggningar för flygvapnets radiosystem Taras har slutförts samt
- analyser med Fortifikationsverket har påbörjats avseende vilka åtgärder som skall vidtas på Muskö. Inga investeringar har påbörjats med hänsyn till pågående utredningar.

Analys och slutsatser

Regeringen konstaterar att anskaffningsverksamheten i allt väsentligt följer planeringen.

Avveckling

Avveckling av överskottsmateriel

Resultat

Avvecklingen av Försvarmaktens förnödenhetsöverskott har, till följd av inriktningen i prop. 1999/2000:30 Det nya försvaret, under året genomförts med hög prioritet.

De totala försäljningsintäkterna under 2004 uppgår till ca 74 miljoner kronor och de totala utgifterna till ca 510 miljoner kronor.

Analys och slutsatser

Avvecklingen har i stort genomförts enligt plan och målet med att avveckla Försvarmaktens förnödenhetsöverskott senast den 31 december 2004 har i stort uppnåtts.

Beträffande kostnader för avvecklingsverksamheten under 2004 har dessa sjunkit i förhållande till motsvarande kostnader under 2003. Denna samstämmighet mellan planerat och faktiskt utfall är en förbättring från föregående år. Förutom att Försvarmakten blivit bättre på att prognostisera avvecklingsverksamheten har myndigheten även utarbetat nya arbetsformer och verksamhetsmodeller, vilka effektiviserat verksamheten.

Den helhetslösning som Försvarmakten med stöd från Försvarets materielverk utvecklat avseende avvecklingen av överskottsmateriel, förefaller vara ändamålsenlig. I sammanhanget konstaterar regeringen att avvecklingen genomförts i enlighet med statsmakternas inriktning.

Avveckling av anläggningar

Resultat

Vid avveckling av anläggningar har vissa typer prioriterats. Dessa är anläggningar med höga driftskostnader, anläggningar som är skadliga för miljön och anläggningar som bedöms innebära risk för tredje man. Hänsyn i planeringen tas även till kommande brist på kompetens för avveckling inom specifika områden som vapensystem- och fortifikationskompetens.

Ett stort antal truppbefästningar har avyttrats under året och myndigheten anger att avvecklingen fortgår enligt plan. Till följd av prop. 1996/97:4 Totalförsvaret i förnyelse och regeringens beslut om omstrukturering av

Försvarsmakten 2000 är volymen nedläggningsobjekt omfattande. Huvuddelen av nedläggningsobjekten från 1996 är avvecklade, medan avvecklingen av objekten från 2000 alltjämt fortgår.

Analys och slutsatser

Försvarsmakten och Fortifikationsverket har redovisat att de inte kan öka takten i avvecklingen beträffande kvalificerade anläggningar. Inom Försvarsmakten är det i första hand tillgängligheten av vapen- och sambandstekniker som är den gränssättande faktorn. Inom Fortifikationsverket är det tillgången på projektledare som främst begränsar. Då dessa projekt löper under lång tid är det fullt rimligt att myndigheterna bedriver en nödvändig personalplanering och eventuell kompetenshöjning i de fall specialkompetens är gränssättande. Även om det rör sig om brist på specialkompetens bedömer regeringen att en framförhållning samt en ökad samverkan mellan myndigheterna kan öka takten på avvecklingarna.

Avvecklingstakten avseende icke kvalificerade anläggningar (exempelvis förråd) har dock ökat betydligt. Flera av objekten har även blivit billigare än beräknat att avveckla, bland annat på grund av införandet av nya metoder för rasing och ökade försäljningsintäkter. Regeringen ser positivt på denna utveckling.

I sammanhanget vill regeringen påpeka att det är av vikt att avvecklingen i sin helhet sker kostnadseffektivt.

Forskning och teknikutveckling m.m.

Resultat

Övergripande inriktning och syfte med Försvarsmaktens beställningar av forskning och teknikutveckling (FoT) är att bidra till myndighetens utveckling med nödvändig kunskap, kompetens och teknikförsörjning i syfte att utveckla Försvarsmaktens funktioner och operativa förmåga. Under 2004 och första halvåret 2005 har tyngdpunkten för verksamheten legat på system- och delsystemsnivå för:

- spaningsförmåga och förmåga till informationsinhämtning mot luft-, yt- och undervattensmål innefattande främst sensortillämpningar i form av radarteknik,

IR-teknik och akustisk teknik samt systemkompetens för obemannade plattformar.

- ledningsförmåga på operativ och taktisk nivå genom studier av nätverksuppbyggnad, informationssystemteknik, informationssäkerhet och informationskrigföring, sambandsteknik, tekniker för sensor-, informations- och datafusion, Människa-System Interaktion (MSI), rymdtillämpningar samt modellering och simulering.
- bekämpningsförmåga bl.a. för det framtida slagfältet, förmåga till väpnad strid, förmåga att tillämpa telekrigsteknik, signaturanpassningsteknik, undervattensteknik och vapenteknik.
- skyddsförmåga i en framtida hot- och stridsmiljö, avseende skydd mot NBC-stridsmedel, fjärrstridsmedel samt vidare ballistiska skydd och personliga skydd.

De tre s.k. FoT områden som under 2004 hade största omfattningen av anslagsmedel var:

- sensorer inkl. signaturanpassning,
- vapen, verkan och skydd samt
- telekrig.

Demonstratorprogrammet innefattar 14 olika demonstratorprojekt. Syftet med demonstratorer är att ny och oprövad teknik eller vetenskapliga idéer testas och värderas på olika demonstratornivåer för att stärka Försvarsmaktens förmåga till anpassning och handlingsfrihet genom att tillföra olika alternativa materiellösningar och beslutsunderlag inför framtida vägval. Vidare finns ett särskilt FoT-program där verksamheten är av mer generisk karaktär och projektsamverkan sker med universitet och högskolor och andra civila aktörer (exempelvis inom nanoteknikområdet). Där så varit tillämpligt har Försvarsmakten även redovisat samband och spårbarhet avseende FoT till operativa förmågebehov, t.ex. genom funktioner.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer det som positivt att allt fler aktiviteter inom forskning och teknikutveckling bedrivs internationellt samtidigt som en tydlig inriktning och fokusering bedöms som viktig, och i detta sammanhang bedöms spårbarhet

finnas i varierande grad till de nationella nischerna.

Regeringen finner det vidare positivt att samverkan med civil forskning vidareutvecklas, vilket innebär att militära och civila synergimöjligheter i ökande grad kan tillvaratas genom att Försvarmaktens forskning och teknikutveckling kan komma samhället i övrigt till nytta samt det omvända, att den civila tekniska och vetenskapliga utvecklingen i samhället i övrigt kan komma Försvarmakten till nytta.

Övrig forskning och teknikutveckling vid Totalförsvarets forskningsinstitut och Försvarshögskolan

Totalförsvarets forskningsinstitut

Resultat

Totalförsvarets forskningsinstitut utför forskning och teknikutveckling på beställning av Försvarmakten, Försvarets materielverk och andra uppdragsgivare, både i Sverige och i andra länder, genom avgiftsfinansiering. Myndigheten har även under 2004 bedrivit säkerhets- och försvarspolitisk forskning för regeringens behov, NBC-skyddsforskning samt flygteknisk resurs- och kompetensutveckling genom anslagsfinansiering. Anslagsfinansieringen utgör drygt 15 procent av intäkterna.

Inom ramen för den säkerhets- och försvarspolitiska forskningen för regeringens behov har Totalförsvarets forskningsinstitut bedrivit projekt inom följande kompetensområden: säkerhetspolitik och strategisk analys, utveckling av försvar och säkerhet, värdering av och stöd till operativ förmåga. Myndigheten har bl.a. studerat säkerhets- och försvarspolitisk utveckling i Ryssland och i andra delar av närområdet. Vidare har utvecklingen inom Nato och EU, inklusive den europeiska försvars- och säkerhetspolitiken, utvecklingen av totalförsvarets förmåga och det nätverksbaserade försvaret studerats.

Kunskapen inom NBC-skyddsforskningen kommer bl.a. Försvarmakten till nytta vid exempelvis genomförandet av internationella krishanteringsinsatser. NBC-skyddsforskningen har vidare kommit till nytta i demonstratorverksamhet inom NBC-ledningssystem. Totalförsvarets forskningsinstitut bidrar även med kompetens

till Försvarmakten och Försvarets materielverk i uppbygganden av NBC-kompaniet. Kompetensen har även kunnat nyttiggöras inom den civila krishanteringen i form av t ex hotbilds- och scenariobeskrivningar.

Den flygtekniska forskningen har bidragit till att ta fram konceptuell förmåga och internationalisering (inkl. flygteknisk miljöforskning). Vindtunnelverksamheten har omfattat experimentell verksamhet och resursutveckling. Såväl den flygtekniska som vindtunnelverksamheten har till betydande del bedrivits i internationellt projektsamarbete.

Myndigheten har ett omfattande nätverk och samverkar med universitet, högskolor och forskningsinstitut i olika länder. Under 2004 och första halvåret 2005 hade myndigheten 128 internationella samverkansprojekt. Samarbetet har bl.a. skett inom ramen för det s.k. sexnationerssamarbetet (FA/LoI), EU:s ramprogram och EU:s initiativ till säkerhetsrelaterad forskning (Preparatory Action for Security Research, PASR). Den bilaterala samverkan är mest omfattande förutom inom den flygtekniska forskningen där multilateralt samarbete dominerar, t.ex. inom European Technology Acquisition Programme (ETAP), Association of European Research Establishments in Aeronautics (EREA) och Group of Aeronautical Research and Technology in Europe (GARTEUR). Myndigheten samverkar vidare inom nationell civil forskning och under 2004 har samarbetet fortsatt att öka med universitet och högskolor jämfört med 2003, bl.a. har antalet adjungerade professorer från myndigheten ökat liksom antalet handledda doktorander.

Totalförsvarets forskningsinstitut bedriver även forskning och teknikutveckling genom beställningar från andra totalförsvarsmyndigheter, övriga statliga myndigheter och affärsverk samt industri och forskningsinstitut i Sverige och andra länder. Intäkterna från kunder utanför det militära försvaret, inklusive EU, ökade något 2004 jämfört med 2003.

Analys och slutsatser

Regeringen anser att verksamheten i allt väsentligt följt plan. Regeringen anser vidare att Totalförsvarets forskningsinstitut genom den säkerhets- och försvarspolitiska forskningen för regeringens behov bidragit till Regeringskansliets (Försvarsdepartementets) kompetens-

uppbyggnad. Övrig anslagsfinansierad forskning har bidragit till att säkerställa nationell forskningskompetens inom NBC-skyddsforskning och flygteknisk resurs- och kompetensutveckling. Regeringen finner det positivt att bl.a. multinationella samverkansformer och samverkan nationellt med t ex universitet och högskolor fortsätter att utvecklas. Myndighetens framgångsrika engagemang inom internationell säkerhetsrelaterad forskning, t ex inom EU, är positivt.

Försvvarshögskolan

Resultat

För att säkra den vetenskapliga grunden bygger Försvvarshögskolan upp forskning inom de områden där skolan bedriver undervisning. Särskilt har man satsat på ämnen som kompletterar utbudet på övriga universitet och högskolor. Av dessa är krigsvetenskap viktigast eftersom ämnet utgör basen för all militär utbildning.

Försvvarshögskolans forskning är endast till drygt 16 procent anslagsfinansierad. Resterande andel forskning är avgiftsfinansierad och beställs från Försvvarsmakten och andra beställare. Försvvarshögskolan erhåller dessa beställningar i konkurrens med övriga universitet och högskolor. Försvvarshögskolan har 53 disputerade personer anställda varav 19 professorer. Antalet doktorander har varit 26 stycken under det gångna verksamhetsåret.

Den forskning som särskilt prioriterats av regeringen, genom särskilda anslag, har under 2004 bedrivits inom områdena säkerhetspolitik, statskunskap, folkrätt, informationsoperationer, krigshistoria och militärteori.

Försvvarshögskolan har fastställt en struktur som främjar kopplingen mellan forskningen och undervisningen. Försvvarshögskolans forskning får positiv respons både nationellt och internationellt.

Analys och slutsatser

Regeringen anser att Försvvarshögskolan genom den säkerhets- och försvarspolitiska forskningen bidragit till att officersutbildningen givits en stabilare vetenskaplig grund. Forskningen knyts i allt högre grad till den övriga utbildningen. Regeringen bedömer att en framsynt forskningsbeställning i ett längre perspektiv kan bidra till bevarandet av viktig kompetens inom

det militära försvaret. Sammantaget bedömer regeringen att det finns en stabil forskningsplattform vid skolan.

Internationellt materielsamarbete

Multilateralt materielsamarbete

Europa

Resultat

Den europeiska försvarsbyrån (EDA) har inlett relativt omfattande projektarbeten inom områdena lednings- och sambandssystem, obemannade flygfarkoster samt stridsfordon. Därutöver har ansträngningar gjorts avseende konsolidering av den europeiska försvarsindustrin. Sverige deltar aktivt i arbetet som bedrivs inom EDA:s ram.

Inom det så kallade sexnationerssamarbetet (Framework Agreement/Letter of Intent, FA/LoI) har implementeringsarbetet kommit långt och substantiella samarbeten inlett inom ramen för områdena som rör harmonisering av militära krav, forskning och utveckling respektive säkerhetsskydd. Ett viktigt område där implementeringsarbetet inte kommit lika långt är leveranssäkerhet.

Analys och slutsatser

Regeringen anser att arbetet som påbörjats inom EDA på sikt bör kunna bidra till en mer sammanhållen struktur inom den Europeiska unionen för försvarssamarbetet, och därmed till en stärkt europeisk förmåga att genomföra krishanteringsinsatser. Vidare menar regeringen att sexnationerssamarbetet, även efter den successiva implementeringen i den europeiska försvarsbyråns uppgifter, kommer att ha betydelse för den fortsatta utvecklingen.

Norden

Resultat

Såväl det gemensamma materielsamarbetet mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige, benämnt NORDAC, som Sveriges bilaterala samarbete med dessa länder har fortsatt varit av stor omfattning under 2004 och första halvåret 2005. Ett flertal projekt och arbetsgrupper har varit verksamma.

Analys och slutsatser

Det nordiska försvarsmaterielsamarbetet har fortsatt utvecklats positivt och har varit värdefullt för länderna. Det är enligt regeringens mening värdefullt att samarbetet med de nordiska länderna ytterligare fördjupas och effektiviseras.

Bilateralt materielsamarbete

Resultat

Sverige har ett utvecklat bilateralt försvarsmaterielsamarbete med ett flertal länder inom ett flertal områden. Däribland är USA och Fa/LoI-länderna (Tyskland, Frankrike, Storbritannien, Spanien och Italien) av särskild betydelse.

Analys och slutsatser

Det är regeringens mening att bilaterala försvarsmaterielsamarbeten bör fortsätta att utvecklas och fördjupas med våra viktigare samarbetsländer.

Exportstöd

Resultat

Behovet av export och internationellt materielsamarbete har blivit allt tydligare som ett medel att säkerställa försörjning av materiel och kompetens till det svenska försvaret, vilket motiverar ett ökande engagemang från såväl Regeringskansliet som myndigheterna. Även möjligheterna till civil s.k. spin-off och civila synergieffekter motiverar exportstödet. Stödet har under året bedrivits samordnat och aktivt från Regeringskansliet och myndigheterna. Verksamheten inom Regeringskansliets exportstödsgrupper, s.k. Koordinations- och referensgrupperna, har ytterligare utvecklats och effektiviserats från att t.ex. omfatta specifika produkter till ett bredare produktområde och systemtänkande. Försvarsdepartementet har under året utvecklat och förstärkt sin exportstödverksamhet i syfte att bättre kunna främja industrins exportansträngningar.

Analys och slutsatser

Regeringskansliet och myndigheterna skall fortsätta att utveckla formerna för exportstödet till försvarsindustrin. Med Försvarsmaktens operativa förmågebehov som grund bör exportmöjligheterna tidigt vägas in som en

faktor i materieförsörjningen. Exportmöjligheterna bör också beaktas och lyftas fram vid deltagande i internationella fora, exempelvis inom ramen för den europeiska försvarsbyråns verksamhet och inom det s.k. sexnationerssamarbetet, FA/LoI.

3.7.1.4 Insatser**Grundberedskap***Resultat*

Försvarsmakten har under 2004 med såväl grundorganisationens resurser som förband ur insatsorganisationen upprätthållit av regeringen beslutad beredskap. Beredskaps- och säkerhetskontroller och övningar har genomförts. Tillgängligheten till vissa system samt personal har till viss del begränsat genomförandet av vissa verksamheter. Beredskapsavtal med personal i insatsförband (hemvärnsförband) har tecknats. Försvarsmakten har vid ett flertal tillfällen använt resurser för stöd till samhället vid översvämningar, stormskador och vid katastrofen i Sydostasien.

Incidentberedskap

Luft- och sjöbevakning samt stridsledning för övervakning och ingripande enligt gällande regler har genomförts.

Incidentinsatser

Insatser av rutinkaraktär har genomförts under året. Kränkningar och observationer till sjöss och i luften har legat på en låg nivå.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att Försvarsmakten upprätthållit anbefalld beredskap för att upptäcka och ingripa mot kränkningar i enlighet med ställda krav. Vidare bedömer regeringen att myndigheten genom genomförd övnings- och kontrollverksamhet samt samverkan med andra totalförsvars- och civila myndigheter fortsatt har utvecklat förmågan att hantera incidenter. Utvecklingen av förband för internationella insatser samt beredskapshållning av dessa bedöms positivt ha bidragit till utvecklingen av insatsorganisationen.

Internationell beredskap

Resultat

I enlighet med regeringens riktlinjer för 2004 har Försvarsmakten utvecklat förmågan och beredskapen att genomföra internationella insatser. Detta innebär att i samverkan med andra länder ha förmåga att förebygga och hantera kriser i Europa och globalt samt att kunna verka i hela skalan av uppgifter från förtroendeskapande, konfliktförebyggande, fredsbevarande uppgifter till fredsframtvängande insatser och i vissa fall även stöd till humanitära insatser.

Genom att delta i PARP-processen (Planning and Review Process) inom ramen för PFF-samarbetet och i samband härmed anmäla förband till aktuella styrkeregister, bl.a. OCC (Operational Capability Concept) Pool of Forces, utvecklar Försvarsmakten förbandens internationella interoperabilitet i olika hänseenden.

Under perioden 2004 till 2005 genomfördes en översyn av befintliga s.k. partnerskapsmål. Därefter beslutade regeringen den 19 maj 2005 att anta totalt 59 partnerskapsmål för perioden 2005 till 2010.

Under 2004 och 2005 har EU:s kapacitetsutvecklingsarbete inom ramen för EU Headline Goal 2010 pågått fortlöpande. Utarbetandet av en behovskatalog, vilken identifierar de militära förmågor som EU behöver tillgång till för att möta en kris, såväl i dag som i en nära framtid, kommer att presenteras hösten 2005. En preliminär behovskatalog för EU Headline Goal 2010 har antagits. Efter att den slutliga behovskatalogen har presenterats kan processen med EU:s medlemsstaters anmälan av förmåga och förband/enheter till styrkekatalogen inledas.

Sverige har också deltagit i det arbete som pågår inom ramen för den nyligen inrättade europeiska försvarsbyrån (European Defence Agency, EDA). Samarbetet inom EDA är viktigt för EU:s kapacitetsarbete och ger också bl.a. möjlighet att bidra till att utveckla förmåga inom vissa specifika och för Europa angelägna områden.

Analys och slutsatser

Samarbetet inom bl.a. EU och Partnerskap för fred bedöms ha en stor betydelse för

utvecklingen av Försvarsmaktens förmåga till internationella insatser.

Den nordiska snabbinsatsstyrkan

Resultat

Sedan ett drygt år tillbaka har en del av arbetet inom den europeiska säkerhets- och försvarspolitikerna fokuserats på att förbättra förmågan att snabbt inleda krishanteringsinsatser. Ett koncept har utvecklats för att ligga till grund för detta arbete. Enligt konceptet skall militära styrkor med en numerär om ca 1 500 soldater sättas upp. Efter beslut skall en insats kunna påbörjas inom tio dagar. Avstånden från Europa och därmed Sverige kan vara stora. Styrkornas uthållighet kommer att vara begränsad. Enligt konceptet skall dessa snabbinsatsstyrkor kunna vara användbara för krävande uppgifter i ett brett spektrum av situationer.

I november 2004 tillkännagav Sverige tillsammans med Finland och Norge en gemensam förklaring om samarbete rörande en snabbinsatsstyrka enligt detta koncept. Även Estland deltar i samarbetet. Sverige har tagit på sig ledarrollen som s.k. Framework Nation och har utarbetat en färdplan för utvecklingen inom ramen för Nordcaps. De fyra länderna har dessutom etablerat ett samarbete med Storbritannien inom framför allt ledningsområdet på militärstrategisk nivå.

Riksdagen har bifallit regeringens förslag om att Försvarsmakten skall utveckla ett bidrag till en multinationell snabbinsatsstyrka under svensk ledning som en del i EU:s snabbinsatsstyrka (FöU 2004/05:FöU4). Vid den första reguljära koordineringskonferensen för snabbinsatsstyrkor den 11 maj 2005 bekräftade Sverige att den svenskledda nordiska snabbinsatsstyrkan med styrkebidrag från Estland, Finland och Norge kommer att erbjudas att stå i beredskap för EU från den 1 januari till den 30 juni 2008. I samband med EU:s försvarsministermöte den 23 maj 2005 i Bryssel undertecknades ett samförståndsavtal av ministrarna från de fyra deltagande samarbetsländerna

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att riksdagen fortlöpande kommer att behöva informeras då arbetet med

uppsättandet av den nordiska snabbinsatsstyrkan fortgår.

Regeringen bedömer vidare att utvecklingen inom EU med bland annat snabbinsatsstyrkor ställer nya krav på förberedande planering, underrättelseinhämtning, organisation och utbildning. För att kunna utnyttja konceptet med snabbinsatsstyrkor måste alla ledningsnivåer involveras i förberedande planering. Denna planering måste kunna pågå kontinuerligt.

Stöd till samhället

Resultat

Försvarsmakten har under 2004 och första halvåret 2005 lämnat stöd till samhället bl.a. genom eftersökning av försvunna personer, röjning av ammunition, omhändertagande av sjöfynd samt hjälpinsatser vid översvämningar, elavbrott och i samband med skogsbränder. Bland de enskilda insatserna kan följande nämnas:

- Hjälp till olika polisdistrikt med att hitta skjutvapen som använts vid brott.
- Flygtransporter med Tp 84 vid flodvågskatastrofen i Sydostasien samt medverkan i krishanteringsarbetet genom bl.a. Livgardet.
- Hjälpinsatser i början av 2005 i samband med stormen Gudrun i södra Sverige samt medverkan vid skogsbrandsläckning i Gudrunområdet sommaren 2005.

Försvarsmaktens stöd med helikopter för räddningstjänst var under 2004 större än det var under 2003, ca 370 insatser under 2004 mot ca 300 insatser under 2003. De flesta insatserna genomfördes för den kommunala räddningstjänsten (knappt 200 insatser) och sjöräddningstjänsten (drygt 120 insatser). Utöver detta genomfördes ca 80 insatser för andra statliga myndigheter och för sjukvårdshuvudmännen.

Försvarsmakten framhåller att förmågan att lämna stöd till samhället fortsätter att utvecklas. Den genomförda verksamheten, som också innebär samordning med andra myndigheter, har bidragit till att utveckla insatsorganisationen.

Analys och slutsatser

Regeringen delar Försvarsmaktens uppfattning att förmågan att lämna stöd till samhället

fortsätter att utvecklas. Under 2004 har myndigheten genomfört ett flertal insatser som även i ett vidare sammanhang har varit betydelsefulla för samhället. Det är enligt regeringen samtidigt viktigt att stödet till samhället inte får sådan omfattning att det inverkar negativt på t.ex. förbandsproduktionen eller blir dimensionerande för Försvarsmakten. Regeringen har redan tidigare redovisat denna inriktning för riksdagen, se t.ex. budgetpropositionen för 2002 och Försvarsutskottets betänkande med anledning av därav (prop. 2001/02:1, bet. 2001/02:FöU1). Regeringen vill också framhålla att förordningen (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet är utformad med denna utgångspunkt.

Internationella insatser

Resultat

Isaf (International Security Assistance Force), Afghanistan

Sverige har sedan början av 2002 deltagit med trupp i den FN-mandaterade multinationella fredsstyrkan Isaf. Det svenska bidraget har under 2004 bestått av ca 90 personer ingående i Isaf:s högkvarter, säkerhetspluton och Military Observer Team (MOT) ingående i Forward Support Base (FSB) och i det brittisk-ledda Provincial Re-construction Team (PRT) samt transportflygförband. Uppgiften för den NATO-ledda insatsen Isaf har varit att assistera den afghanska övergångsregeringen med att upprätthålla säkerheten inom Isaf:s ansvarsområde samt att stödja genomförandet av andra uppgifter i Bonn-avtalet. Styrkan har under år 2004 utvidgat sin verksamhet genom etablerande av regionala enheter (PRT) i norra Afghanistan. Denna utveckling har fortsatt under år 2005.

Det svenska bidraget ingående i Isaf har givit erfarenhet av nära samverkan mellan militära och civila insatser i stödet till de afghanska myndigheterna. De säkerhetshöjande insatserna bygger på en aktiv och synlig närvaro i provinserna till stöd för den afghanska regeringen och andra som verkar för återuppbyggnad i det afghanska samhället. Konceptet med små regionala PRT, där också svenska observatörsteam ingår, bedöms som

lyckat. Uppgiften att assistera den afghanska övergångsregeringen med att upprätthålla säkerheten inom Isaf:s ansvarsområde har lösts på ett bra sätt och bland annat inneburit att presidentvalet i oktober 2004 kunde genomföras på ett godtagbart sätt.

UNMIL (United Nations Mission In Liberia), Liberia

Sverige har sedan början av mars 2004 deltagit med trupp i FN:s mission UNMIL. Det svenska bidraget har under året bestått av fyra stabsofficerare och ett mekaniserat skyttekompani 90 ur den till styrkeregister anmälda bataljonen (IA 03) om ca 230 personer. Det svenska kompaniet ingår i den irländska bataljonen som utgör UNMIL:s styrkereserv. Perioden i insatsområdet har under 2004 inledningsvis präglats av uppbyggnad av insatsen. UNMIL:s uppgift har varit att stödja eldupphörsavtal och fredsprocessen, skydda civilbefolkningen och FN-personal samt bygga upp den nationella säkerheten och påbörja avväpningsprocessen av före detta stridande. Parterna i konflikten har överlag varit positiva till fredsprocessen. Under året har ca 100 000 exkombattanter avrustats. Avrustningsprocessen avslutades under slutet av 2004.

Det svenska bidraget ingående i den irländska bataljonen har visat på behovet av moderna förband som är robusta för att hantera situationer som kan eskalera. Förbandet har deltagit i avväpnings- och demobiliseringsinsatser på ett bra sätt. Det svenska kompaniet med stridsfordon har framgångsrikt kunnat patrullera i potentiella oroshärdar och i anslutning till områden där avväpning, demobilisering, rehabilitering och återanpassning av forna kombattanter genomförts. Insatsen påbörjades efter kort förberedelse och har visat att förbandet kunde svara upp mot kraven på beredskap.

MONUC (Mission de l'Organisation des Nations Unies en République démocratique du Congo), DR Kongo

Sverige har under juni 2003 t.o.m. juni 2004 haft en flygplatsenhet på plats i Kindu i DR Kongo med ansvar för och genomförande av flygplatsdriften inom ramen för FN:s insats MONUC. Enheten har bestått av ungefär 90 personer. Under sitt sista halvår hann förbandet hantera ca 2 000 flygplansrörelser, ca 6 200 ton

goods och ca 19 600 passagerare. Det svenska bidraget avslutades den 4 juni 2004 och förbandet lämnade Kindu flygplats. På grund av oroligheter prioriterades inledningsvis hemtagning av personal. Efter att läget stabiliserades sändes ett hemtagningsteam för hemtransport av materiel.

Det svenska bidraget har rönt stor uppmärksamhet inom FN och fått mycket beröm. Flygplatsenheten har bidragit till att skapa logistiska förutsättningar för FN-insatsen i DR Kongo. Insatsen har visat på möjligheten att använda kvalificerade förband under begränsad tid.

SFOR (Stabilisation Force) och Althea, Bosnien och Hercegovina

Sverige har sedan 1996 deltagit i de internationella fredsfrämjande insatserna i Bosnien och Hercegovina. Under 2004 deltog Sverige med upp till sex stabsofficerare i SFOR. Sedan EU övertog ansvaret efter Nato i december 2004 har Sverige i insatsen Althea deltagit i den norra multinationella sektorn, Multinational Task Force North (MNTF N), under finsk ledning. Sverige har här haft ledningsansvar för den multinationella logistik-enheten och därutöver bidragit med militärpolis, ett samverkans- och observations-team samt stabsofficerare på olika nivåer. Det svenska bidraget i Althea har uppgått till knappt 80 personer.

Den militära styrkan i Althea har inledningsvis varit av samma storleksordning som i det tidigare SFOR. Övergången från en Nato-ledd till en EU-ledd styrka kunde genomföras på ett bra sätt. Operation Althea är den hitintills största EU-ledda insatsen och har bidragit till utvecklingen av ESFP (Europeiska Säkerhets- och Försvarspolitik).

Kfor (Kosovo Force)

Sverige har deltagit i den NATO-ledda och FN-mandaterade Kfor-insatsen i Kosovo sedan 1999. Det svenska bidraget har under året reducerats från bataljons storlek till förstärkt kompani med flera stödresurser. Vid årets slut var personalstyrkan ungefär 320 personer.

2004 var inledningsvis mycket lugnt men med mindre incidenter som inte avvek från normalbilden i någon större utsträckning. Den 17 mars bröts dock lugnet och oroligheter bröt ut i Kosovo.

I samband med oroligheterna i Kosovo fattade Försvarsmakten beslut att inom personalramen skicka ca 15 personer. Försvarsmakten påbörjade ett planeringsarbete som syftade till att kunna förstärka den svenska kontingenten med ett splitterskyddat skyttekompani. Regeringen fattade beslut om personell och ekonomisk förstärkning den 1 april 2004. Styrkebidraget var operativt i Kosovo i början av april 2004. Efter oroligheterna fullföljdes planerna på reduktion från bataljon till förstärkt kompani m.m.

Den svenska bataljonen har löst sina uppgifter på ett mycket bra sätt. Förstärkningen var nödvändig för att skapa uthållighet för förbandet.

Ekonomiskt resultat

Utfallet för anslagsposten 6:1:2 *Fredsfrämjande truppinsatser* i sin helhet och per insats för 2004 framgår av tabellen nedan:

Tabell 3.5 Utfallet för anslagsposten 6:1:2 Fredsfrämjande truppinsatser 2004

Verksamhet	Tilldelade medel	Utfall
Sfor /Althea i Bosnien	50 000	25 149
Kfor i Kosovo	651 650	588 296 ¹
Isaf i Afghanistan	167 000	140 857
MONUC i DR Kongo	50 000	45 946
Shirbrig	900	1 411 ²
Stöd till Stf C MONUC	3 000	1 308
Concordia i Makedonien	100	58
US Centcom	2 600	1 856
UNMIL i Liberia	280 150	287 673
Camp Liberia	10 000	7 746
Athena ³	22 000	18 540
Artemis	1 300	1 770
Övrigt	5 300	5 826
Summa	1 244 000	1 126 436

¹ I utfallet för insatsen i Kosovo ingår kostnader för förstärkningen med 51 miljoner kronor.

² Överutnyttjandet beror främst på att beredskapskontrakt aktiverats för personal som ingår i förbandet.

³ EU:s betalningsmekanism för gemensamma kostnader för EU:s militära krishanteringsinsatser.

Det ekonomiska utfallet visar att anslags-sparandet uppgick till 12,2 procent. Underutnyttjandet var till stor del hänförligt till insatsen i Kosovo och berodde främst på lägre

kostnader för rotationsutbildningar samt lägre kostnader för materiel och transporter än beräknat. Försvarsmakten hade också högre intäkter för Camp Victoria än beräknat. Ytterligare en faktor som bidrog till underutnyttjandet var lägre lönekostnader för insatsen i Bosnien och Hercegovina på grund av vakanser i förbandet. Av de insatser som Sverige deltog i kan konstateras att insatskostnaderna per individ ökat för Kfor och Isaf. Detta berodde främst på de oroligheter som uppstod i Kosovo och den förstärkning som därefter beslutades av regeringen samt på den omorganisering av truppbidraget till Isaf som skedde under sommaren 2004. Efter omorganisationen innehöll bidraget till Isaf betydligt mer avancerade materielsystem än tidigare, bl.a. transport-flygplan C-130.

Återbetalningar från FN har under året uppgått till drygt 37 miljoner kronor.

Analys och slutsatser

Regeringen anser att verksamheten vid de internationella insatser där svensk trupp deltagit har genomförts med ett bra resultat och i enlighet med den politiska inriktningen för verksamheten under året. Insatserna bedöms ha bidragit till en ökad säkerhet och stabilitet i de olika insatsområdena. Svenska förband har i flera fall fått beröm för genomförda insatser. Försvarsmaktens deltagande i internationella insatser har ökat i geografisk utbredning och under ledning av olika organisationer. Denna utveckling bedöms också bestå och vara positiv för utvecklingen av insatsorganisationen. Regeringen anser samtidigt att det är viktigt att svenska officerare ges möjlighet att tjänstgöra på bataljons- eller brigadchefsnivå i internationella insatser, liksom i högre staber. Detta behövs även för förmågan att bemanna en svensk snabbinsatsstyrka inom EU och därtill hörande befattningar i högre internationella staber. Det är viktigt att de ytterligare resurser som successivt tillförs för de internationella insatserna kan omsättas i ökade bidrag till operationernas genomförande.

Regeringskansliet följer för närvarande upp kostnadsutvecklingen för de internationella insatserna. Kostnadsutvecklingen för en insats är bl.a. beroende av längden på insatsen, vilken uppgift som skall lösas, geografiskt avstånd från Sverige samt vilken typ av förband som sätts in. Regeringen anser det viktigt att Försvarsmaktens

arbete med att utveckla budgetering och ekonomisk styrning av insatserna fortsätter.

Försvarsmakten har i delårsrapport 2005 redovisat att intresset för internationell tjänstgöring efter genomförd grundutbildning har ökat. Vid flera markförband har 25-30 procent av åldersklassen anmält intresse om tjänstgöring i utlandsstyrkan. Regeringen kommer att fortsätta att följa utvecklingen.

Regeringen fäster särskild vikt vid Försvarsmaktens fortsatta genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 (2000) om kvinnor, fred och säkerhet och dess betydelse för utbildning inför och rekrytering av svensk personal till internationella insatser. Genom insatser på området bidrar Försvarsmakten till regeringens arbete för att dels stärka kvinnors deltagande i kris- och konflikthantering, dels förbättra skyddet för kvinnor under och efter väpnade konflikter.

3.7.1.5 Försvarsunderrättelseverksamhet

Resultat

Försvarsunderrättelseverksamhet bedrivs av Försvarsmakten (Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, MUST), Försvarets radioanstalt (FRA) samt av Försvarets materielverk (FMV) och Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI).

Ominriktningen av verksamheten fortsätter från traditionell militär, operativ och taktisk förvarning till strategiska och icke-militära underrättelser till stöd för utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. Processen för att inrikta underrättelseverksamheten har ytterligare utvecklats, och överlag har underrättelsernas kvalitet och relevans ökat. Åtkomstproblemen förblir dock stora, särskilt inom signalspaningen, eftersom alltmer av de kommunikationer som tidigare fanns i etern numera finns i tråd. Lagstiftningen tillåter för närvarande inte inhämtning från tråd, varför tillgången på råmaterial minskar.

En högt prioriterad och växande del av försvarsunderrättelseverksamheten under senare år har varit att planera och stödja svenskt deltagande i internationella insatser med trupp eller annan personal. Insatserna ställer krav på underrättelser också på nya områden, t.ex. om socioekonomiska, kulturella och medicinska förhållanden. Ett annat arbetsområde som

expanderat under 2005 för försvarsunderrättelsejämstheten är stöd till och samarbete med EU:s underrättelseorgan inom ramen för GUSP och ESFP.

Inom Försvarsdepartementet har under 2005 beretts vissa förändringar av regelverket för försvarsunderrättelseverksamheten i syfte att bättre anpassa lagen till den allt komplexare säkerhetspolitiska hotbilden, den tekniska utvecklingen och det ökande svenska engagemanget i internationella insatser.

Svenska försvarsattachéer var i januari 2004 ackrediterade i 37 länder.

3.7.2 Verksamhetsområdet Det civila försvaret

3.7.2.1 Sammanfattande bedömning av förmågan inom det civila försvaret

I det följande har förmågan bedömts mot de planeringsförutsättningar som gällde i och med prop. 2001/02:10 Fortsatt förnyelse av totalförsvaret (bet. 2001/02:FöU2, rskr. 2001/02:91), samt i och med den efterföljande prop. 2001/02:158 Samhällets säkerhet och beredskap (bet. 2001/02:FöU10, rskr. 2001/02:261).

Resultat

Investeringar och underhåll av befintligt material och anläggningar har stärkt samhällets förmåga inom el-, tele- och transportsektorerna vid höjd beredskap. Tillgången till extrapersonal i händelse av höjd beredskap har ökat genom att civilpliktiga har utbildats för att fylla dels den kommunala räddningstjänstens behov, dels elföretagens behov för reparation av ställverk och kraftledningar. Den särskilda beredskapspolisorganisationen har vidareutvecklats. De frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet har bl.a. medfört att ytterligare kompetens tillförts samhället i olika former.

Analys och slutsatser

Den samlade förmågan inom det civila försvaret bedöms av Krisberedskapsmyndigheten likt föregående år som godtagbar. På samverkansområdesnivå bedöms förmågan som godtagbar i samtliga fall, förutsatt en 10-årig

anpassningsperiod. En förutsättning för att kunna hantera ett väpnat angrepp är att ansvariga myndigheter, inom en anpassningsperiod, vidtar åtgärder som stärker förmågan vid ett förändrat omvärldsläge. Majoriteten av aktörerna inom krisberedskapen bedöms ha tillfredsställande möjligheter att under en anpassningsperiod hinna bygga upp den kompetens och den infrastruktur som behövs för att möta en annan hotbild än dagens.

Regeringens sammanfattande bedömning är att verksamheten har genomförts som planerat.

3.7.2.2 Redovisning av gemensamma frågor för civilt försvar

Krisberedskapsmyndigheten

Resultat

Krisberedskapsmyndigheten har arbetat med att införa de nya förutsättningarna för verksamheten. Dessa innebär att endast vissa kompletterande åtgärder genomförs inom verksamhetsområdet Det civila försvaret medan huvuddelen av verksamheten genomförs under verksamhetsområdet Svåra påfrestningar. Ytterligare arbete återstår innan omställningen kan anses helt genomförd.

De åtgärder som Krisberedskapsmyndigheten genomfört inom ramen för verksamhetsområdet Det civila försvaret är att finansiera utbildningsuppdrag för de frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet, att samordna arbetet med civilplikten och att betala ut bidrag till vissa av de samverkansansvariga myndigheterna för åtgärder som syftar till att förbättra samhällets förmåga vid höjd beredskap.

Myndigheten har även lämnat bidrag till de frivilliga försvarsorganisationerna för att stödja utvecklingsprojekt i de baltiska länderna, Polen, Ryssland och Ukraina.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att Krisberedskapsmyndigheten har uppfyllt ställda mål för verksamheten. Genom de aktiviteter som genomförts har förutsättningar skapats för att successivt kunna höja förmågan både hos myndigheten och hos andra aktörer som verkar inom det civila försvaret.

Diskriminerings- och mångfaldsfrågor

Resultat

Krisberedskapsmyndigheten har 178 personer anställda varav 77 kvinnor och 101 män. 122 av dessa är placerade i Stockholm och 56 anställda på myndighetens kontor i Sollefteå.

Myndigheten har sedan starten arbetat aktivt med diskriminerings- och mångfaldsfrågor. Dessa frågor har fått ökat fokus under 2004 och målet att aktivt verka för att skapa en arbetsmiljö där alla har lika goda förutsättningar att trivas och utveckla sin kompetens eftersträvas.

Det övergripande målet för mångfaldsarbetet inom Krisberedskapsmyndigheten är att skapa lika möjligheter och lika rättigheter för myndighetens personal oavsett etnisk tillhörighet samt att fler personer med annan etnisk tillhörighet än svensk skall anställas. I syfte att motverka diskriminering av homosexuella, bisexuella och transpersoner har Krisberedskapsmyndigheten tagit fram en policy och plan mot diskriminering och kränkande särbehandling. Dokumentet omfattar all slags diskriminering oavsett det rör kön, etnicitet, funktionshinder eller sexuell läggning. Mål för policyn är att arbetsgemenskapen i Krisberedskapsmyndigheten skall präglas av öppenhet samt av förståelse och respekt för varandra oavsett kön, etnicitet, funktionshinder eller sexuell läggning.

Analys och slutsatser

Trots viss underrepresentation av kvinnor i ledande befattningar och män i stödbefattningar bedömer regeringen att Krisberedskapsmyndigheten gör ett bra arbete i sin rekrytering genom att man är medveten om de brister i könsfördelningen som finns och att myndigheten arbetar för att få en mer jämställd arbetsplats.

När det gäller jämställdhetsplanen, etnisk mångfald och homo-, bi- och transpersonfrågorna gör KBM enligt regeringen ett bra arbete. Regeringen anser att det är viktigt att myndigheten även i fortsättningen arbetar för att både diskriminering och kränkande särbehandling kan minskas.

Styrelsen för psykologiskt försvar

Resultat

Styrelsen för psykologiskt försvar har deltagit i arbetet i två samverkansområden, Teknisk infrastruktur respektive Områdesvis samordning, samverkan och information. Styrelsen har också administrerat Medierådets verksamhet. Medierådet är ett samarbetsorgan som skall verka för att den privata och offentliga sektorn har en gemensam syn på behovet av säkerhet, beredskap, krishanteringsförmåga och samverkan. I Medierådet finns representanter från myndigheter och medieföretag.

Styrelsen har under året publicerat den årliga opinionsstudien "Opinion 2004". En sådan studie har genomförts regelbundet sedan 1952. Opinionsstudierna är ett viktigt komplement till bilden av befolkningens syn på samhället, säkerhetspolitiken, totalförsvaret, försvarsviljan samt upplevelse av hot mot bakgrund av förändringar i omvärlden. Styrelsen har även publicerat studien Massmediernas elberoende, Elavbrottet den 23 september 2003.

Styrelsen har vidare administrerat verksamheten i Totalförsvarets informationsråd som består av företrädare för Försvarsmakten, Krisberedskapsmyndigheten, Totalförsvarets pliktverk, Statens räddningsverk, Försvarshögskolan, Centralförbundet Folk och Försvar samt Frivilligorganisationernas samarbetskommitté.

Den 1 januari 2004 inrättades en ny funktion vid Styrelsen med uppgift att genom vägledande och rådgivande verksamhet samt genom egna initiativ främja personalvården för totalförsvarspliktiga som fullgör värnplikt eller civilplikt. På Styrelsens webbsida finns närmare information till ledning för de totalförsvarspliktiga. Styrelsen har tagit fram en broschyr, "Rätt och fel i lumpen", med information om vilka rättigheter man har som totalförsvarspliktig och hur man skall gå till väga om man känner sig felaktigt behandlad. Broschyren har under hösten 2004 distribuerats till samtliga förband, för att där delas ut till de värnpliktiga. I tidningen Värnpliktsnytt har funnits en helsidesannons om rättsfunktionen med information om broschyren.

Styrelsen har haft externa kontakter med bland annat föreningen Homo-, bi- och transsexuella inom Försvaret, Nätverket för kvinnliga värnpliktiga, Officersförbundet,

Värnpliktsrådet, Civilpliktsrådet, jämställdhetsansvariga inom Försvarsmakten och Försvarsmaktens ledarskaps- och pedagogikenhet i Halmstad. Styrelsen har också som lyssnande part varit involverad i regeringens uppdrag avseende jämställdhet, diskriminering och ledarskap inom det militära försvaret. Till Styrelsen har knutits ett råd som skall bistå myndigheten i dessa frågor. I rådet ingår representanter från riksdagspartierna och berörda myndigheter. Under året har rådet haft tre möten under vilka det har diskuterats hur verksamheten skall bedrivas. Under november 2004 genomförde rådet ett förbandsbesök på Livgardet. Hittills i år har rådet genomfört två förbandsbesök.

Även under 2004 har arbetet med regeringens uppdrag att skapa en informationsbank på Internet om M/S Estonias haveri varit omfattande. En första version publicerades på Internet den 1 september 2004. Styrelsen anordnade med anledning av 10-årsdagen av katastrofen en minnesstund vid Estonia-monumentet den 28 september 2004 på Djurgården i Stockholm. Minnesdagen fick ett mycket positivt mottagande såväl inom Sverige som av utländska diplomater.

Styrelsen för psykologiskt försvar är en liten myndighet med totalt tolv tillsvidareanställda och tre projektanställda. Under 2004 förekom ingen personalrörlighet. Könsfördelningen vid myndigheten är godtagbar, sju män och fyra kvinnor. Dock finns ingen kvinna i överordnad befattning. De mål som formulerats i jämställdhetsplanen kvarstår.

Huvudsyftet med myndighetens mångfaldsplan är att möjliggöra för personer med annan etnisk bakgrund att få anställning vid myndigheten och att motverka trakasserier. Eftersom inga nyanställningar skett under året och det hos myndigheten inte finns anställda med annan etnisk bakgrund har planen inte haft någon praktisk betydelse under det år som gått.

Regeringen anser att Styrelsen har genomfört det arbete som för närvarande kan förväntas och att myndigheten bör fortsätta den påbörjade inriktningen

Analys och slutsatser

Styrelsen för psykologiskt försvar har från och med 2004 låtit massmedieberedskapen få en delvis ny inriktning. Under året påbörjades en studie med syfte att kartlägga medieföretagens

roll och förutsättningar i det nya krishanteringssystemet. Studien som redovisades våren 2005 har mottagits positivt av medieföretagen.

Den vägledande och rådgivande verksamhet som Styrelsen skall bedriva för att främja

personalvården för totalförsvarspliktiga som fullgör värnplikt eller civilplikt har påbörjats på ett bra sätt. Arbetet med regeringsuppdragen avseende M/S Estonias haveri har fortgått enligt plan. Regeringen bedömer att Styrelsen har uppfyllt ställda mål för verksamheten.

3.8 Inriktning

3.8.1 Inriktning Verksamhetsområdet Det militära försvaret

3.8.1.1 Insatsorganisation 2006 och 2008

Regeringens förslag: Inriktningen skall vara att insatsorganisationen i huvudsak skall bestå av följande förband 2008.

Tabell 3.6 Insatsorganisationens utveckling

Förbandstyp	2006	2008
Högkvarter med operativ insatsledning	1(1)	1(1)
Operativ lednings- och sambandsbataljon	1(2/3)	1(1/3)
Stridsgruppsstab	3(-)	3(2)
Specialförband	2(1)	2(2)
Telekrigsbataljon	utv av 1(-)	1(2/3)
Marktelebataljon	1(-)	1(-)
Jägarbataljon	1(-)	1(1)
Säkerhetsbataljon	3(1)	3(1)
Mekaniserad bataljon	8(4)	8(3 1/3)
Luftburen bataljon	utv av 1(-)	1(2/3)
Artilleribataljon 77 B	1(1/4)	1(1/4)
Artilleribataljon 77 BD	utv av 1(-)	1(-)
Luftvärnsbataljon 97/70	2(1)	2(1/2)
Ingenjörbataljon	2(1)	2(1)
Förbindelsebataljon	1(1/3)	1(-)
Underhållsbataljon	2(1)	2(1)
NBC-kompani	1(1/3)	1(1/2)
Ammunitionsröjningskompani	2(2)	2(1)
Hemvärnsbataljon	80(80)	60(60)
Ubåt	5(3)	4(3)
Ytstridsfartyg	6(6)	7(7)
Minröjningsfartyg	7(4)	7(4)
Amfibiebataljon	1(1/3)	1(1)
Marin basbataljon	1(1/4)	1(-)

JAS 39-division A/B	2(2)	-
JAS 39-division C	2(-)	4(2)
Helikopterbataljon	1(-)	1(-)
Signalspaningsflygdivision S102B	1(1/2)	1(1/2)
Transportflygdivision TP 84	1(1)	1(1)
Flygbasbataljon	2(1)	2(1)

Tabellen visar för varje förbandstyp hur många förband som skall ingå i insatsorganisationen. Siffran inom parantes anger hur många av dessa som skall vara insatsförband, dvs. ha en beredskap som understiger ett år. Övriga förband har inga beredskapskrav. För vissa av förbanden som enligt tabellen inte med någon del har en beredskapstid som understiger ett år kan någon pluton vara förberedd för t.ex. internationella insatser. Vidare bidrar grundorganisationens resurser till viss insatsförmåga (jfr helikopterbataljon). Under perioden 2006 till 2008 vidmakthålls tre säkerhetsbataljoner. Regeringens inriktning enligt prop. 2004/05:5 avseende förbandens operativa förmåga ligger fast i avvaktan på Försvarmaktens förslag till insatsorganisationens utveckling som lämnas i samband med budgetunderlaget för 2007.

Skälen för regeringens förslag: Grundat på bl.a. Förvarsberedningens betänkande Förvar för en ny tid (Ds 2004:30) föreslog regeringen i den försvarspolitiska propositionen (prop. 2004/05:5) att kraven på Försvarmaktens operativa förmåga skulle förändras. Förändringen innebar bl.a. att något krav inte längre skulle ställas på förmågan att kunna möta ett ökat hot mot Sverige i ett femårsperspektiv. Riksdagen beslöt i enlighet med regeringens förslag (bet. 2004/05:FöU4, rskr. 2004/05:143). Därmed förelåg inte längre något behov av en beredskapssättning med tider som överstiger ett år.

Regeringen uppdrog åt Försvarmakten att som en konsekvens av denna förändring lämna förslag till förändringar i insatsorganisationens sammansättning och ett nytt beredskapssystem.

I budgetunderlaget för 2006 har Försvarmakten lämnat sådana förslag. Förslaget till insatsorganisation överensstämmer i allt väsentligt med den av riksdagen beslutade och utgår från de beslutade kraven på operativ förmåga.

Försvarmakten anmälde dock i budgetunderlaget att ytterligare åtgärder behövde vidtas för att åstadkomma balans i planeringen för 2007 och framåt. Enligt regeringens uppfattning kan förslaget till insatsorganisationens inriktning för 2008 ligga till grund för Försvarmaktens planering för 2006. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i denna fråga.

3.8.1.2 Operativ delförmåga 2006-2008

Riksdagen har efter förslag i prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar beslutat vilka krav på operativa förmågor som ställs på Försvarmakten. I det följande behandlas hur kraven på operativa förmågor i sin tur ställer krav på delförmågor, kompetens och förband under perioden fram till 2008.

I - Hävda Sveriges territoriella integritet och bidra till att förebygga och hantera kriser i vår omvärld genom att medverka i fredsfrämjande insatser.

Denna operativa förmåga ställer krav på följande delförmågor där Försvarmakten skall kunna:

- Upptäcka hot mot Sverige. Försvarmakten skall därför inhämta kunskap om omvärldsutvecklingen, analysera aktörers verksamheter, förmågor och avsikter gentemot Sverige samt genomföra militärteknisk omvärldsbevakning med särskild inriktning på vårt närområde. *Relevanta resurser för att tillgodose delförmågan är t.ex. Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (MUST), Försvarets radioanstalt (FRA), flygburen signalspaning (S102B), JAS 39-divisioner, ubåtsförband samt personell kompetens kopplat till omvärldsbevakning.*

- Upptäcka kränkningar i luftrum och av sjöterritorium. Flyg- och fartygsrörelser skall kunna följas i syfte att upptäcka säkerhetshot eller brott mot nationell eller internationell rätt. Vidare skall Försvarmakten kunna anpassa beredskapen i tid och rum samt efter indikation kunna avvisa kränkningar och hantera incidenter. *Delförmågan skall upprätthållas i samverkan med andra myndigheter. Även internationella samarbeten kan fortsätta att utvecklas. Relevanta resurser för delförmågan är t.ex. sensorgrupper (radarstationer), JAS 39-divisioner, korvett- och ubåtsförband.*
- Bistå andra myndigheter vid skyddandet av viktiga samhällsfunktioner och infrastrukturer vid hot eller insatser mot civila mål, vid insatser mot terrorism eller sabotageverksamhet samt även i övrigt kunna bidra till samhällets samlade förmåga att hantera svåra påfrestningar i fred. Härvid skall en förmåga finnas att tidigt upptäcka NBC-händelser i närområdet och att kunna genomföra underrättelse- och säkerhetsoperationer enskilt eller i samverkan med andra myndigheter. *Relevanta resurser för delförmågan är t.ex. NBC-kompani, helikopterförband, säkerhetsbataljon, hemvärnsförband, luftvärnsförband samt specialförband.*
- Bidra till att förebygga och hantera kriser i vår omvärld samt medverka i fredsfrämjande insatser över hela skalan av uppgifter, i Europa och globalt. Kraven på uthållighet i insatserna, samt hur snabbt de skall kunna genomföras, kan variera. *Samtidigt som de internationella insatserna har som syfte att vara fredsfrämjande skall de även bidra till att vidmakthålla Försvarmaktens samlade förmåga.*
- Inhämta och analysera utvecklingen avseende aktörers avsikter av betydelse för Sveriges och EU:s medverkan i fredsfrämjande insatser. Vidare skall

Försvarmakten i samverkan med andra länder kunna planera, leda och följa upp deltagande i insatser samt avdela styrkebidrag till insatser. *Delförmågan skall skapas i samverkan med andra länder. För att tillgodose underrättelsebehovet kopplat till internationella insatser kan uppgifter anpassas och försvarsunderrättelseverksamheten omprioriteras. Förmågan att planera och leda skapas bl.a. genom att svenska officerare ges kunskaper i internationell stabsarbetsmetodik och att de tjänstgör i internationella staber i ledande befattningar. Försvarmaktens styrkebidrag och resultat i internationella operationer är av avgörande betydelse för att komma i åtnjutande av ledande befattningar och att på olika nivåer inhämta erfarenheter för fortsatt utveckling av förmågan till väpnad strid.*

- Samtidigt kunna planera, leda och genomföra två insatser av bataljons storlek varav, från och med 2008, en skall kunna utgöras av den svenska delen av den nordiska snabbinsatsstyrkan. Samtidigt skall mindre förbandsenheter kunna sättas in i ytterligare tre insatser. Såväl insatser av bataljons storlek som insatser med mindre förbandsenheter skall kunna ske med kort förvarning. *Såväl säkerhetspolitiska som utrikespolitiska faktorer, identifierade behov samt vår möjlighet att ge effektiva och efterfrågade bidrag måste vägas samman i den slutliga bedömningen av vilka och hur många militära fredsfrämjande insatser som Sverige skall bidra till.*

II –Vid ett försämrat omvärldsläge kunna hantera händelseutvecklingar och hot som kan drabba Sverige samt kunna öka förmågan till internationella insatser.

Ovanstående operativa förmåga ställer krav på följande delförmågor där Försvarmakten skall kunna:

- Kontinuerligt följa omvärldsutvecklingen, analysera aktörers verksamheter, förmågor och avsikter bl.a. i syfte att ge underlag för beslut om höjning av

Försvarsmaktens operativa förmåga nationellt eller internationellt eller båda. Härvid är underrättelseverksamheten och internationellt utbyte av särskild vikt.

- Efter beslut höja beredskapen i insatsorganisationen för att kunna hantera allvarliga hot mot vår säkerhet eller för att kunna förstärka pågående internationella insatser. Vid sidan av att vidmakthålla ett antal förband i lägre beredskap krävs även kontinuerliga förberedelser och planering.
- Möta ökade krav på att skydda verksamhet eller objekt samt kunna bistå andra myndigheter bland annat vid insatser mot terrorism eller sabotageverksamhet. Delförmågorna ovan, som hänförs till ett försämrat omvärldsläge, ställer krav på att vid behov kunna försätta fler förband i hög beredskap och bedriva en ökad verksamhet i Försvarsmakten t.ex. för luft- och havsövervakning. Däremot medför de i huvudsak inga krav på nya förbandstyper eller system jämfört med vad som krävs för att hantera aktuellt omvärldsläge (operativ förmåga I).

III – Efter allvarlig och varaktig försämrad omvärldsutveckling och successiva beslut av regering och riksdag kunna utveckla förmåga att möta olika former av mer omfattande militära operationer som hotar Sveriges fred och självständighet.

Denna operativa förmåga ställer krav på följande delförmågor där Försvarsmakten skall kunna:

- Upprätthålla grundläggande kompetenser för att på lång sikt kunna utveckla förmågan att möta mer omfattande militära operationer. Denna operativa delförmåga bedöms kräva en större bredd av kompetenser än vad som sammantaget är aktuellt för förmåga I och II. Delförmågan medför dock inte något krav på ytterligare förband i insatsorganisationen utöver de som är kopplade till de ovan redovisade

uppgifterna I och II. Däremot kan andra typer av kompetenssatsningar bli nödvändiga.

- Identifiera nya eller förändrade behov av förmågor och kompetenser. Delförmågan skall upprätthållas genom att tillsammans med andra myndigheter följa omvärldsutvecklingen i en rad olika avseenden inklusive militärteknisk och doktrinär utveckling.
- Utveckla olika förmågor och funktioner genom att kunna utveckla nya och befintliga förband. Delförmågan skall upprätthållas genom att bedriva studier, materielutveckling och försök samt genom att lägga forskningsuppdrag.
- Uppnä ökad kompetens att på lång sikt kunna genomföra gemensamma operationer inom mark-, sjö-, luft- och informationsarenorna. Delförmågan skall upprätthållas genom att bedriva kompetensutveckling, delvis i samarbete med andra länder.

3.8.1.3 Det nya beredskapssystemet

Det hittills gällande beredskapssystemet består av fem beredskapsgrupper med olika beredskapstid. Förbanden i de tre lägsta grupperna har beredskapstider på två till fem år. Eftersom regeringens krav på operativa förmågor har förändrats och inte längre innehåller krav på att kunna möta ett ökat hot i ett femårsperspektiv finns inte heller längre något behov av beredskapssättning med tider som överstiger ett år. Som en följd av detta har Försvarsmakten föreslagit ett nytt beredskapssystem.

Det nya beredskapssystemet skall innehålla två förbandsgrupper. Grupp ett med beredskapstid 0-90 dagar och grupp två med beredskapstid 91-360 dagar. Förbanden i dessa förbandsgrupper utgör tillsammans insatsförbanden. Ett förband eller del av förband kan ha olika beredskap för nationella respektive internationella insatser. Beredskap för nationella behov upprätthålls i huvudsak med grundorganisationens resurser eller

genom mobilisering. Beredskap för internationella insatser upprätthålls genom anställda, kontrakterade eller de som avgivit intresseförklaring för internationella insatser.

Ofta behövs ytterligare personal och materiel för att kunna upprätthålla förmåga, tillgänglighet och uthållighet nationellt och internationellt för insatsförbanden. Den personal och materiel som krävs för detta organiseras i så kallade resursförband. Inga krav ställs dock på att resursförbanden inom viss tid skall kunna agera som förband och de är därför inte beredskapssatta inom ramen för det nya beredskapssystemet. Därmed kan utformningen av ett resursförband skilja sig från utformningen av motsvarande insatsförband. Insatsförbanden och resursförbanden utgör tillsammans insatsorganisationen.

3.8.1.4 Insatsorganisationens prioriterade behov

Insatsorganisationens utveckling speglar de krav på operativ förmåga som riksdagen beslutat. Regeringens bedömning är att insatsförbanden skall prioriteras vad gäller utveckling och vidmakthållande. Därmed prioriteras territoriell integritet och internationella insatser före nationell krishanteringsförmåga på sikt. Förbanden skall kunna nyttjas för såväl långvariga insatser som kortvariga snabbinsatser.

Insatsförbanden utvecklas mot modulär uppbyggnad för att skapa flexibilitet så att de kan sättas samman i förbandsenheter anpassade efter aktuell uppgift. Utvecklingen av insatsorganisationen skall ske i nära samverkan med våra samarbetspartners för att undvika nationella särlösningar.

Regeringens bedömning är att en ökad förmåga för att uppträda i urbaniserad miljö och strid i bebyggelse samt i miljöer med begränsad infrastruktur utanför Europa är viktig för den fortsatta utvecklingen av insatsorganisationen. Förmåga att uppträda i subarktisk miljö skall vidmakthållas. Vidare görs bedömningen att i takt med att de internationella insatserna ökar och blir viktigare skall alternativa lösningar övervägas för att tillgodose behoven av strategisk transportkapacitet.

Regeringens bedömning är att det militära försvaret skall upprätthålla kompetens och förmåga till väpnad strid för att på lång sikt, i händelse av allvarlig och varaktig säkerhetspolitisk försämring samt successiva beslut, utveckla förmågan till att möta och genomföra mer omfattande operationer. Detta ställer krav på en större förmågebredd än vad som insatsförband och resursförband konstituerar. Insatsorganisationen måste därför kompletteras med kompetens där detta krävs för att ytterligare förmåga på lång sikt skall kunna utvecklas. Denna kompetens kan till del upprätthållas genom kunskapsinhämtning, forskning och studier. Till del krävs även kompetensresurser i form av demonstratorverksamhet. Kompetensbredden skall i ökad utsträckning utvecklas i samverkan med andra nationer. Regeringen anser att det är angeläget att identifiera det långsiktiga kompetensbehovet och hur det skall tillgodoses.

Regeringens bedömning är att utvecklingen av insatsorganisationen och grundorganisationen måste gå i takt. Detta är av stor betydelse för såväl operativ effekt som trovärdighet. Implementering måste snabbt ske av nytt utbildningssystem och reformerat personalförsörjningssystem. I detta sammanhang är det viktigt att etablera former för att rekrytera och träna anställda beredskapssoldater och sjömän till insatsförbanden.

Materieförsörjningen skall utvecklas vidare för att skapa ökad handlingsfrihet och korta ledtider i den materiella förnyelsen av insatsförbanden. De utvecklade metoderna skall ge en ökad kostnadseffektivitet.

Utvecklingen inklusive prov och försök av ett nätverksbaserat försvarskoncept är en väsentlig förutsättning för Försvarsmaktens omstrukturering från ett invasionsförsvar mot ett flexibelt insatsförsvar. Utvecklingen bedöms skapa förutsättningar för en ökad operativ effekt, bland annat genom behovssammansatta insatsförband. Genom tillgång till gemensam information och lägesbild skapas beslutsunderlag för såväl ledning som insatser med verkansdelar med hög precision.

I utvecklingen är det viktigt att samordna utformningen med den internationella utvecklingen samt även med övriga aktörer, civila nationella som internationella. Genom

detta bedöms det skapas förutsättningar för samverkan och samordning avseende krishantering inom ramen för både nationella och internationella insatser.

Regeringen finner det angeläget att det råder en väl avvägd balans mellan en mer långsiktig evolutionär utveckling och att det utvecklas en reell förmåga i närtid. Då de operativa kraven inom ramen för internationella insatser har ökat, anser regeringen att utvecklingen i ökad omfattning bör leda till att resultat från utvecklingsprocesserna, prov och försök tidigt implementeras i befintliga insatsförband och att en anpassning av arvet sker.

Härvid bör utvecklingen av förmågor med tillhörande förband avsedda för EU:s snabbinsatsförmåga ges hög prioritet.

3.8.1.5 Utvecklingen av internationell förmåga och internationella insatser

Den nordiska snabbinsatsstyrkan

Det svenska styrkebidraget till den nordiska snabbinsatsstyrkan (Nordic Battle Group, NBG) planeras att bestå av ca 1 100 personer, det finska bidraget av drygt 190 personer, det norska bidraget av 150 personer och det estniska bidraget av ca 45 personer. Kärnan i styrkan, manöverbataljonen, är svensk och avses vara sammansatt av både lätt och mekaniserat infanteri.

Försvarsmakten har i budgetunderlaget för 2006 bedömt merkostnaderna för uppbyggnaden och utvecklingen av den nordiska snabbinsatsstyrkan till drygt 2,5 miljarder kronor. Kostnaden fördelas över åren 2005 – 2008 och berör både anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.* och anslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling.*

Kostnaderna för utvecklingen av det svenska bidraget till den nordiska snabbinsatsstyrkan och eventuella insatser skall rymmas inom de ekonomiska ramar för det militära försvaret som riksdagen beslutat i 2004 års försvarspolitiska inriktning (prop. 2004/05:5, bet. 2004/05:FöU4, rskr. 2004/05:143).

Uppbyggnaden av en snabbinsatsförmåga inom EU kommer att ge Sverige bättre förutsättningar att bidra till snabbt inledda krishanteringsinsatser och därmed medverka till stabilitet och säkerhet i vår omvärld. Förutom att dessa snabbinsatsstyrkor utgör ett viktigt tillskott bland de instrument för krishantering som EU förfogar över kommer de också att kunna vara katalysatorer för transformering av försvarsmakterna inom EU.

Arbetet med att utveckla det svenska bidraget till den nordiska snabbinsatsstyrkan pågår inom Försvarsmakten. Detta arbete berör olika områden såsom personalförsörjning, utbildning, övning och materielförsörjning. Ytterligare en viktig fråga som behandlas är strategiska transporter. Denna fråga behandlas mera utförligt nedan.

Sverige har undertecknat ett samförståndsavtal med de tre samarbetsländerna Finland, Norge och Estland, som ger riktlinjer för det fortsatta arbetet med att utveckla den nordiska snabbinsatsstyrkan. Sverige skall fortsatt leda och koordinera arbetet under perioden 2006-2008. Beslut om styrkans slutliga utformning och organisation skall fattas under 2006.

Internationella styrkeregister

Regeringens bedömning: Regeringen avser att besluta om anmälningar till internationella styrkeregister i enlighet med den utökade ambitionen som angivits i prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar varvid nedanstående förband utgör utgångspunkten.

- ledningsresurs med upp till 50 officerare (30 dagars beredskap),
- grupp med upp till 60 militärobserveratörer (30 dagars beredskap),
- ram för CIMIC-kompani och CIMIC-specialister (90 dagars beredskap),
- brigadstabskompani (30 dagars beredskap),
- logistikkompani med ledningsresurser för en logistikbataljon (30 dagars beredskap),
- två mekaniserade bataljoner (30 – 90 dagars beredskap),
- militärpoliskompani (30 dagars beredskap),

- ingenjörskompani med ammunitions- och minröjningsförmåga (30 dagars beredskap),
- jägarpluton (30 dagars beredskap),
- artillerilokaliseringsradargrupp (30 dagars beredskap),
- NBC-insatsstyrka (30 dagars beredskap),
- ubåtsförband med en ubåt (30 dagars beredskap),
- korvettförband med två korvetter (30 dagars beredskap),
- marin minröjningsstyrka med två minröjningsfartyg (30 dagars beredskap),
- spanings- och luftförsvarsförband JAS 39 med åtta flygplan (30 dagars beredskap),
- ett signalspaningsflygplan (30 dagars beredskap) och
- transportflygenhet Tp 84 med fyra flygplan (30 dagars beredskap).

Nödvändiga underhållsresurser, bl.a. stödfartyg och stödenheter, ingår i förbanden men är inte anmälda som separata enheter till internationella styrkeregister.

Skälen för regeringens bedömning:

Regeringen redovisade i prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar den svenska anmälan till olika styrkeregister. Riksdagen anslöt sig till regeringens uppfattning att ambitionerna bör höjas avseende förmåga till internationella insatser vad gäller såväl numerär som tillgänglighet och uthållighet. Dessa förbandsanmälningar kommer regeringen att analysera och ompröva kontinuerligt. De PARP-förhandlingar som genomförs mellan Sverige och Nato kommer fortsatt att vara ett viktigt ingångsvärde i en sådan process, likaså EU:s översyn av Headline Goal 2010.

Regeringen anser fortfarande att de krav som hänger samman med förmågan att delta i internationella insatser bör påverka planeringsprocessen i ett tidigt skede. En ökad internationell förmåga bör ses som en integrerad och prioriterad del av Försvarsmaktens fortsatta reformering.

Mot bakgrund av detta anser regeringen att det är viktigt att det finns flexibilitet avseende förbandsanmälningar och beredskapstider. Regeringen avser att kontinuerligt utvärdera

och ompröva anmälda bidrag. Förändrade behov kommer att påverka anmälningarna. Insatsorganisationens utveckling och uppsättande av den nordiska snabbinsatsstyrkan kommer att påverka anmälningarna till internationella styrkeregister. Utgångspunkten bör vara att anmälningarna skall återspegla de behov och den sammansättning som är mest sannolik att

Sverige kan komma att bidra med i de internationella insatserna.

En utgångspunkt för denna utveckling bör vara den revidering av kapacitetsmål som genomförs inom EU, d.v.s. Headline Goal 2010.

De anger utvecklingen av EU:s militära förmåga med sikte mot 2010 och målet är att EU skall öka förmågan inom hela bredden av krishanteringsinsatser. De nya målen betonar därför ökade kvalitativa krav på de styrkor som anmäls, ökad förmåga till samverkan, strategisk transportförmåga samt ökad uthållighet.

De förband som är anmälda till olika styrkeregister skall kunna användas i olika internationella insatser, t.ex. inom ramen för FN och andra organisationer, samt även kunna förstärka EU:s snabbinsatsförmåga. Förbanden måste därför kunna variera vad avser beredskapsgrad beroende på omvärldsläge och nationella överväganden. Regeringen vill betona vikten av ett flexibelt synsätt på hur vi skall kunna nyttja resurser. Exempelvis bör förband kunna växla mellan att vara insatta i långvariga internationella insatser och att vara förstärkningsförband till snabbinsatsstyrkan när den är insatt. Strävan bör vara att så långt som möjligt behålla en så stor nationell handlingsfrihet som möjligt för att åstadkomma en rationell och efterfrågad internationell förmåga.

Försvarsmakten skall inför all internationell verksamhet genomföra jämställdhetsanalyser. Detta för att det internationella arbetet skall bedrivas med ett tydligt jämställdhetsperspektiv och bidra till att stärka skyddet för såväl kvinnor som män vid konflikter. I detta arbete är det därför viktigt att Försvarsmakten rekryterar och utbildar personalen för att ge den tillräcklig förståelse och kunskap för att förstå kvinnors och mäns olika situationer/förutsättningar vid konflikter, dvs.

bland annat beaktande av FN:s resolution 1325.

Strategiska transporter

Strategisk transport definieras som en flyg-, sjö- och/eller landtransport som erfordras för att flytta personal och materiel till ett insatsområde långt utanför Sveriges gränser. En strategisk transport kännetecknas av långa transportavstånd, stor lastvolym och tung materiel. Tidsfaktorn vid transport till insatsområde kan ibland medföra att flygtransporter krävs.

Försvarsmakten har av regeringen i april 2005 bemyndigats att undersöka vad ett svensk deltagande i SALIS (Strategic Airlift Interime Solution) som ett alternativ för strategiska transporter innebär för kostnader och åtaganden. SALIS är ett samarbete där ett antal länder har för avsikt att sluta avtal med en transportör som skall tillhandahålla mycket stor transportkapacitet på kort tid. Flygplanen som tillhandahålls har dock begränsningar såsom vilka flygplatser som kan användas med hänsyn till miljötillstånd (Iljusjin 76) och framförallt vad gäller infrastruktur (Antonov 124). Flygplanet Antonov 124 kan svårtligen operera från andra flygplatser än storflygplatserna i Norden och ett antal flygplatser med motsvarande kapaciteter internationellt. Ett svenskt deltagande innebär även att transporter för nationella behov till del kan avropas mot SALIS. Sverige är dock inte garanterad att vid en krissituation få tillgång till den transportkapacitet som finns genom SALIS då utnyttjandet är i enlighet med principen "först till kvarn". Mellan 2010 och 2012 skall de första europeiska Airbus A400M börja levereras varför SALIS i nuvarande form bedöms börja avvecklas vid denna tid. Försvarsmakten bedömer att pooling därefter blir det främsta alternativet för EU. Pooling innebär att deltagande länder tillför egna resurser för att kunna utnyttja poolens samlade resurser när behov uppstår.

Försvarsmakten konstaterar i en studie att ett val står mellan en- eller flertypsflotta. Då entypsfloTTan innebär klara operativa begränsningar har den inte studerats vidare. Fokus i studien har istället legat på en mixad flotta med en bas av fem stycken Tp 84.

Regeringen avser återkomma till riksdagen i denna fråga när de olika alternativen undersökts ytterligare.

3.8.1.6 Grundorganisationsfrågor

Regeringen delar Försvarsmaktens uppfattning i budgetunderlaget om utgångspunkter för grundorganisationens utveckling. Grundorganisationen skall anpassas och utvecklas mot att innehålla den förmåga som krävs för att kunna organisera, vidmakthålla och stödja insatsorganisationen. Vidare skall grundorganisationen effektivt och rationellt kunna hantera alla de åtgärder som krävs för att utveckla, vidmakthålla eller avveckla personal, förnödenheter, anläggningar, mark och lokaler vid förband, skolor och centrum. Utvecklingen av grundorganisationen skall leda till att driftkostnaderna successivt minskar.

Inom ramen för den övergripande inriktningen för grundorganisationen bör följande åtgärder vidtas:

- En militär säkerhets- och samverkansfunktion utformas med anledning av avvecklingen av militär distriktsorganisationen.
- Ett försvarsmaktsgemensamt underhållsregemente och ett försvarsmaktsgemensamt ledningsregemente utvecklas och organiseras.
- Den tekniska utbildningen fördelas mellan Försvarsmaktens tekniska skola och markstridskrafternas funktionsplattformar.
- Verksamheter fördelas mellan Luftstridsskolan, Försvarsmaktens tekniska skola och Upplands regemente.

Inriktningen för perioden 2006-2008 bör vara att huvuddelen av den mark och de byggnader som skall avvecklas med anledning av riksdagens beslut om försvarspolitisk inriktning 2005-2007 har lämnats eller avvecklats under 2006. Arbetet med att lägga ned, inrätta eller omlokalisera förband m.m. skall enligt regleringsbrevet för Försvarsmakten för 2005 vara avslutat vid utgången av juni 2006. Under 2007 skall återstående omstruktureringsåtgärder slutföras och nya personalramar vara intagna i hela myndigheten.

I juni 2005 beslutade regeringen propositionen Avveckling av militärdistriktsorganisationen (prop. 2004/05:160). I propositionen föreslår regeringen att militärdistriktsstaberna i Göteborg, Strängnäs och Boden skall läggas ned och att huvudmannskapet för militärdistriktsgrupperna överförs till befintliga förband i grundorganisationen. Propositionen behandlas nu av riksdagen.

I juni 2005 beslutade regeringen också om ändringar i förordningen (2000:555) med instruktion för Försvarsmakten. Ändringarna trädde i kraft den 1 juli i år. En bestämmelse har införts som säger att det vid Försvarsmakten skall finnas en ställföreträdande chef för Försvarsmakten som benämns generaldirektör. Generaldirektören skall kunna vara en civil tjänsteman. Med denna förändring vill regering tillförsäkra att Försvarsmakten har en kvalificerad civil kompetens på högsta nivå.

Huvuddelen av ändringarna i instruktionen gällde i övrigt Försvarsmaktens högkvarters organisation.

Regeringen vill också informera riksdagen om den internationella militära test-, utbildnings- och övningsverksamheten i Sverige (ITÖ). Med utgångspunkt i utredningen Snö, mörker och kyla (SOU 2004:77) uppdrog regeringen i december 2004 åt Försvarsmakten att redovisa bl.a. förutsättningarna för att kunna genomföra utländsk militär utbildnings- och övningsverksamhet i Sverige. Försvarsmakten redovisade resultatet av uppdraget i februari 2005.

Försvarsmakten redovisar i sammanfattning följande. Utredningen Snö, mörker och kyla har riktat in sig på en situation där utländsk trupp, med stöd av Försvarsmakten och med Försvarsmakten som verksamhetsutövare, på egen hand utbildar på svenska övningsfält. I huvudsak är det enligt Försvarsmakten övningsfälten i Arvidsjaur, Älvdalen och Lomben (Kalix kommun) som är möjliga för markverksamhet. På motsvarande sätt är det huvudsakligen flygplatserna i Storuman/Gunnarn, Jokkmokk, Vidsel och Kallax som är möjliga för flygverksamhet. För respektive område redovisar Försvarsmakten infrastruktur, kapacitet, nuvarande bemanning och miljötillstånd.

Myndigheten anser att det inte går att bedöma omfattningen av framtida verksamhet förrän kostnadsbilden är klarlagd. Samtidigt konstateras att det utländska intresset främst riktas mot övning under subarktiska vinterförhållanden, vilket avgränsar behoven till norra Sverige.

Myndigheten utgår i sin redovisning från att verksamheten skall genomföras i enlighet med svensk lagstiftning avseende bl.a. yttre miljö, arbetsmiljö, skadestånd och straffrätt. För att kunna hantera ansvarsfrågorna anser Försvarsmakten att det bör upprättas ett avtal mellan Sverige och den stat vars enheter skall öva.

Regeringen vill erinra om att regeringen i februari 2005 uppdrog åt Försvarsmakten att genomföra den militära delen av riksdagens beslut i december 2004 om test- och övningsverksamhet i Arvidsjaur. Regeringen anser att frågorna om ITÖ är viktiga. I juni i år uppdrog regeringen därför åt Försvarsmakten och Försvarets materielverk att fortsätta arbetet med att utveckla ITÖ. Försvarsmakten skall redovisa underlag och förslag om hur verksamheten kan organiseras.

Resultatet av uppdraget skall redovisas till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) i oktober 2005.

Härutöver vill regeringen informera om att den gav Försvarets materielverk i uppdrag att den 2 juni 2005, utifrån myndighetens uppgifter, skapa ca 100 årsarbetstillfällen i Östersund. Beslutet är ett led i regeringens arbete med att genomföra lokalisering till de lokala arbetsmarknadsregioner som berörs mest av försvarsomställningen. Uppdraget skall genomföras på det mest kostnads-effektiva sättet och vara slutfört senast den 30 juni 2007.

3.8.2 Insatsorganisationens utveckling

3.8.2.1 Operativ ledning och logistik

Tillståndet i operativ ledning och logistik med mera 2004

Regeringen bedömer överlag tillståndet inom operativ ledning och logistik som godtagbart. Övningar och utbildningar har genomförts med bra resultat. Den materiella förnyelsen

har följt regeringens inriktning. Efter omlokaliseringen till Uppsala leder den operativa insatsledningen samlat alla nationella och internationella insatser.

Utveckling av operativ ledning och logistik med mera

I utvecklingen av funktionerna ledning och logistik bör anpassningen av systemen till internationell och gemensam standard fortsätta. Benämningar av ledningsnivåer och förbandsstrukturer bör följa den internationella terminologin.

Antalet ledningsnivåer och staber i Försvarsmaktens grundorganisation är i dagsläget inte anpassat till behoven och har inte minskat i samma omfattning som insatsorganisationen. Ledningsorganisationen skall därför minska i volym och kostnader. Detta sker genom en reduktion av Högkvarteret samt av den territoriella organisationen. Detta beskrivs i avsnittet Grundorganisationens utveckling.

Logistikfunktionen bör fortsatt utveckla gränssytan mot icke-militära resurser och en stor bredd av tjänsteleverantörer.

Specialförbandens förmåga vidareutvecklas under perioden avseende bl.a. taktik och stridsteknik. Förbandens sambandssystem utvecklas och anpassas. Vidare utvecklas en helikopterenhet med specialförbandskompetens inom helikopterflottiljen. Detta ger sammantaget möjlighet att kunna skapa en integrerad styrka som skall utföra internationella insatser.

Under 2005 slås den operativa ledningsbataljonen samman med den operativa sambandsbataljonen och bildar då operativ lednings- och sambandsbataljon som avses vara del av utvecklingen av en framtida bas för Försvarsmaktens ledningssystem. Förbandet är avsett att ge operativa insatsledningen möjlighet att välja ledningsplats utanför ordinarie freds- och krigsgrupperingsplatser.

Tre brigadledningar (två armé- och en amfibiebrigadledning) med ledningsförband utvecklas till tre brigadstabsförband med förmåga att leda tillfälligt sammansatta förband och utnyttja mark-, sjö- och luftburna verkanssystem. Antalet staber övervägs och samordnas med utvecklingen av en operativ stab (FHQ, Force Headquarters) för ledning

av den nordiska snabbinsatsstyrkan. Betjäningsförband utvecklas ur befintliga ledningsförband där del av eller hela den operativa lednings- och sambandsbataljonen planeras utgöra ramverk.

Demonstrator för ett gemensamt taktiskt dataradiosystem (GTRS), bl.a. avsedd för demonstration inom utvecklingen av konceptet nätverksbaserat försvar (NBF) och för de mekaniserade bataljonernas framtida stridsledningssystem (SLB) för tal, data och video anskaffas under 2005-2007. GTRS demonstratorn utvärderas under perioden för att ge underlag för kommande beslut om eventuell anskaffning av systemet. Systemet bedöms ge ökad interoperabilitet såväl nationellt som internationellt.

Kompetensen i operativ och taktisk stabstjänst samt förbandsledning inom internationell verksamhet bör utvecklas för att förbättra möjligheterna till bemanning av internationella staber, bl.a. Operational Headquarters (OHQ), Force Headquarters (FHQ) och andra staber.

Utformningen av Försvarsmaktens ledningssystem skall möjliggöra en hög grad av interoperabilitet och skall syfta till att kunna genomföra insatser vid höga konfliktnivåer. Förutsättningar skapas för ledning av insatsorganisationen och för stöd till viktiga samhällsfunktioner. En förutsättning är en helhetssyn avseende hög tillgänglighet, säkerhet och rationalitet inom funktionsansvaret. Under grundutbildningen skall övning av och samträning mellan taktisk och operativ insatsledning genomföras. I den fortsatta utvecklingen av Försvarsmaktens telenät- och marktelefonförband (FMTM), prioriteras förmågan att stödja internationella insatser.

Även när det gäller den fortsatta utvecklingen av logistikfunktionen prioriteras förmågan för internationella insatser. Logistikförbanden utvecklas mot att vara modulärt uppbyggda syftande till att nå en sådan flexibilitet att de kan sättas samman i förbandsenheter anpassade till aktuell uppgift. Vidare skall logistikfunktionen inneha anpassad rörlighet och skydd för att understödja i flera riktningar och inom hela konfliktskalan. Arbetet med att utreda möjligheterna till att lägga ut verksamheter på entreprenad (outsourcing) bör fortsätta och

sådan utläggning bör göras där detta är kostnadseffektivt och ändamålsenligt.

I den fortsatta omstruktureringen av skyddsfunktionen kommer inledningsvis förmåga till skydd mot bl.a. NBC, oexploderad ammunition (OXA) och Improvised Explosive Device (IED) att utvecklas. Förmågan förstärks bl.a. genom att NBC-insatsstyrkan vidareutvecklas, dels som förstärkningsförband till snabbinsatsstyrkan, dels till stöd för långvariga internationella insatser. För närmare information om NBC-insatsstyrkan, se avsnittet Markstridskrafter.

Under 2005 inleds utveckling och materielanskaffning för framtida kvalificerade sjukvårdsenheter.

Förband och system vidmakthålls och utvecklas successivt mot att kunna genomföra informationsoperationer. Försvarsmakten skall utveckla förmåga att skydda egen verksamhet mot informationsoperationer. På kort sikt prioriteras utveckling av förmåga i olika avseenden som krävs för genomförande av internationella insatser. Utvecklingen av förmågan till verkan på informationsarenan skall samordnas med utvecklingen av konceptet nätverksbaserat försvar (NBF). Försvarsmakten skall fortsätta utvecklingen så att reell förmåga till informationsoperationer skapas under perioden 2006-2008. Viss förmåga till psykologiska operationer och försvar mot IT-relaterade hot utvecklas under perioden 2005-2008. Utveckling av IT-försvarsförbandet har fokus på kompetensutveckling till förmån för förbandsutveckling. Telekrigsförmågan utvecklas inom ramen för telekrigsbataljonen och förmåga skapas under perioden för att kunna stödja internationella insatser med telekrigstroppar. Förband avsedda för psykologiska operationer är under utveckling under perioden 2005-2008, bland annat genom målsättningsarbete. Kompetensutvecklingen riktas mot att kunna stödja internationella insatser.

Bedömt tillstånd inom operativ ledning och logistik med mera 2008

Operativ ledning och logistik kommer att, bland andra förband, bestå av:

- högkvarter med insatsledning och stabförband,

- tre brigadledningar samordnade med utvecklingen av FHQ,
- operativ lednings- och sambandsbataljon,
- CERT (Computer Emergency Response Team),
- specialförband,
- telekrigsbataljon,
- teknisk bataljon samt
- marktelebataljon.

Utvecklingen inom funktionerna fortsätter i enlighet med prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar.

Vid inledningen av 2008 har utvecklingen av och materielanskaffningen för de kvalificerade sjukvårdsenheterna kommit så långt att delar av dessa kan ingå i Nordic Battle Group under snabbinsatsstyrkans beredskapstid och vid eventuell insats.

IT-försvarsförband och Computer Emergency Response Teams (CERT) planeras att vara operativa från 2008.

3.8.2.2 Markstridskrafter

Tillståndet i markstridskrafterna 2004

Förmågan till graderad verkan är begränsad. Även vad gäller indirekt precisionsbekämpning finns brister, inte minst på grund av föråldrad materiel och ammunition. Den taktiska och operativa rörligheten är delvis begränsad p.g.a. att dagens dominerande fordonstyper, exempelvis stridsfordon 90, inte är lufttransportabla med nationella flygresurser. Markstridsförbandens insatsledningssystem klarar inte fullt ut kraven på bl.a. interoperabilitet. Detta krav gäller alla förband avsedda för internationella insatser, men särskilt den nordiska snabbinsatsstyrkan (Nordic Battle Group, NBG) varför interoperabilitetsåtgärder bör ges hög prioritet.

Utveckling av markstridskrafterna

Allmänt

En av de viktigaste uppgifterna för markstridsförbanden de närmaste åren är att möjliggöra svenskt ansvar för och deltagande i den nordiska snabbinsatsstyrkan. Förmåga till väpnad strid skall upprätthållas genom

regelbundet återkommande förbands- och ledningsövningar. Under perioden läggs särskild vikt vid utbildning och träning för strid i bebyggelse, inklusive uppförandet av anläggningar för detta ändamål. Förmåga till strid i subarktisk miljö skall vidmakthållas för vissa förband. De tunga och medeltunga mekaniserade typförbanden utvecklas mot ett gemensamt, modulärt uppbyggt, typförband. Utvecklingen av luftburen bataljon (markdelen), säkerhetsbataljon och under rättelsebataljon skall slutföras och förbanden tillföras insatsorganisationen.

Den tekniska utvecklingen på stridsteknisk och taktisk nivå fokuserar på chefers behov av beslutsstöd och att erhålla en gemensam lägesbild. Integrering av flera olika underrättelseförmågor och sensorer genomförs i ett gemensamt systemkoncept.

Förmåga till bekämpning utvecklas genom tillförsel av ny splitterskyddad granatkastare (SSG 120) samt utbildning och övning av insatsförband inom bataljons ram.

Förmågan till rörlighet skall utvecklas genom ökad minröjningsförmåga och anskaffning av nya terrängfordon. I och med att dessa nya fordon kan flygtransporteras med nationella resurser möjliggörs såväl strategisk som taktisk flygtransport för delar av eller hela snabbinsatsstyrkan.

Insatsorganisationen

Under perioden 2008 till 2012 planerar Försvarmakten att reducera dagens fyra artilleribataljoner till två. Fram till 2010 vidmakthålls en haubitsbataljon 77 B samtidigt som en haubitsbataljon 77 DB (där pjäsen placerats på dumper) utvecklas. Från 2011 finns två bataljoner 77 BD operativa. Tidigare har artilleriförband ansetts vara både personal- och logistikkrävande enheter. De nya artilleriförbanden kommer att vara både personellt och logistiskt optimalt.

Fallskärmsjägarbataljonen avvecklas 2006 samordnat med organiseringen av två specialförband. Jägarbataljonen vidmakthålls under perioden och på längre sikt utvecklas bataljonen mot jägarbataljon 2014. Denna kommer att organiseras i mindre enheter och ges ökad rörlighet.

Under perioden 2006 till 2008 vidmakthålls tre säkerhetsbataljoner. Regeringen bedömer att den operativa förmågan som en

säkerhetsbataljon har och den effekt som den kan utveckla är en väsentlig beståndsdel i insatsorganisationen. Detta inkluderar även förmågan att uppträda på sjörenan.

Regeringen bedömer att det är viktigt att denna förmåga vidmakthålls och utvecklas i Göteborg med hänsyn till den specifika miljö som där råder.

Antalet mekaniserade bataljoner reduceras under perioden 2004-2008 från sexton till åtta. Bataljonerna består i olika grad av stridvagnsförband (122-systemet) inklusive stridsfordon 90 och pansarterrängbil. Efter 2008 kommer bataljonerna att både moderniseras och standardiseras. Moderniseringen innebär att förbandens effektivitet ökas bl.a. avseende underhållssystem och utbildning. Standardiseringen innebär bl.a. att det blir färre fordonstyper inom de olika mekaniserade förbanden. Utvecklingen leder sammantaget till att förbanden blir mer flexibla samt att förmåga till strid i urban miljö utvecklas.

Utvecklingen av en lätt mekaniserad bataljon kommer att ske i takt med att anskaffningen av ett nytt fordonssystem, splitterskyddad enhetsplattform (SEP), genomförs. Detta betyder att bataljonen utvecklas under perioden 2005-2011 och fram till dess att SEP införs. En mekaniserad bataljon med stridsfordon 90 utgör i detta sammanhang arvförband.

Stadsskyttebataljonerna avvecklas under 2005. Tidigare sågs strid i urbaniserad miljö som en särskild uppgift för ett särskilt förband (stadsskyttebataljon). I dag har utvecklingen visat att alla förband måste ha en grundläggande sådan förmåga, både nationellt och internationellt.

Erfarenheter av de internationella mekaniserade bataljonerna (mekaniserad bataljon 90I samt pansarterrängbilsbataljonen) har visat på nackdelen av att ha internationella förband med särskild utrustning när det bara finns ett sådant förband i insatsorganisationen. Målet är att huvuddelen av insatsförbanden skall kunna användas i internationell tjänst. Därför måste tillförsel av ändamålsenlig materiel och utbildningsanordningar ske.

Under de närmaste åren bör övningsverksamheten öka i omfattning och kvalitet. Detta för att vidmakthålla och utveckla förmåga till väpnad strid i alla konfliktnivåer

med operativt behovssammansatta förband. Försvarsmakten planerar att delta i både nationella och internationella övningar för att uppnå detta. Samverkan med olika internationella organisationer är i detta sammanhang avgörande. Här spelar deltagandet inom samarbetet partnerskap för fred (PFF) och i krishanteringsövningar med Nato, inom ramen för den svenska säkerhetspolitiska linjen, en fortsatt viktig roll.

Materiel

Bland annat mot bakgrund av ovan beskrivna operativa behov beskrivs nedan några materielsystem som svarar mot dessa.

Avseende plattformssystem är den planerade nyanskaffningen inom perioden 2005 – 2015 bl.a. följande:

- utveckling och anskaffning av splitterskyddad enhetsplattform (SEP) samt
- anskaffning av ny splitterskyddad granatkastare (SSG 120).

Utveckling och anskaffning av SEP sker i internationell samverkan. Anskaffningen förbättrar strategisk rörlighet genom att SEP är flygtransportabel med Tp 84 (Herkules). Systemet medger även låga underhållskostnader genom att samma grundplattform kan användas till många funktioner. Avslutningsvis kan konstateras att SEP kommer att ersätta flera föråldrade fordonssystem.

Anskaffning av SSG 120 sker i internationell samverkan. Systemet är modulärt med gemensam tornmodul för användning på stridsfordon 90, stridsbåt 90 och SEP. SSG 120 ersätter bl.a. terrängbilsdragna granatkastare m/41 i de mest prioriterade insatsförbanden för markstrid.

Haubits 77-systemet kan nyttjas längst till och med 2007. Artillerisystemet är draget med terrängbil 40 vilket innebär brister både vad avser krav på rörlighet och skydd. Genom en renovering och modifiering av haubits 77B, s.k. REMO, säkerställs tillgången på moderna artilleriförband även efter 2008 samt möjligheten att delta i internationella insatser. Modifieringen medger ett uppträdande med autonoma enheter med tekniska möjligheter att ingå i det nätverksbaserade försvaret, en ökad räckvidd och precision, kortare insatstider samt ökat skydd för personalen.

Genom REMO möjliggörs också ett bättre användande av den nya ammunitionen Excalibur. Excalibur är en precisionsgranat som möjliggör bekämpning på mycket långa skjutavstånd. Precisionsbekämpning erfordras i alla konfliktnivåer. I fredsfrämjande operationer är de minimerade sidoeffekterna av bekämpning som Excalibur medger särskilt efterfrågade.

Vad gäller övrig materielutveckling kan följande objekt nämnas:

- Ingenjörbandvagn utvecklas och utprovas för att förbättra Försvarsmaktens förmåga att upprätthålla egen rörlighet inom ett operationsområde. Plattformen kommer därmed att ha samma skydds nivå som fordonen i de understödda förbanden. Ingenjörbandvagnen skall ingå i det internationella ingenjörkompaniet och i manöverbataljonen.
- Ett nytt pansarskott (NLAW) anskaffas för att utveckla Försvarsmaktens förmåga att med precision och hög nedkämpningssannolikhet kunna understödja striden på främst plutons- och kompaninivå. Systemet skall ingå i jägarbataljon, luftburen bataljon och i mekaniserade bataljoner. Även detta system medger att förband kan grupperas i bebyggelse med korta skjutavstånd m.m.
- Mörkerstridsutrustning för enskild soldat anskaffas för att utveckla förmågan att genomföra strid i mörker på främst taktisk/stridsteknisk nivå. Utrustningen anskaffas till huvuddelen av insatsorganisationen.
- En renovering och modifiering, REMO, av stridsfordon 90, kommer att bli nödvändig i det längre perspektivet (2010 och därefter). Erforderligt antal stridsfordon 90 bör anpassas till att kunna delta i internationella insatser. En studie påbörjas under 2005 och skall ge underlag för renoverings- och modifieringsåtgärder.
- Även stridsvagn 122 bör anpassas till att i det längre perspektivet kunna delta i internationella insatser. En studie påbörjas 2005 vilken skall ge underlag

för möjliga renoverings- och modifieringsåtgärder.

- Försvarsmakten har påbörjat anskaffning av splitterskyddat patrullfordon för att ingå i luftburen skvadron, militärpolis- och säkerhetsförband samt ingenjörkompaniet. Patrullfordonet kommer att utgöra en viktig komponent i utvecklingen av snabbinsatsförmågan. Hittills har det saknats lätta flygtransporterbara min- och splitterskyddade fordon i insatsorganisationen.

Forskning och teknikutveckling

Det finns FoT-projekt som i första hand stödjer utvecklingen på markarenan. Dessa är SATMUMS – Signaturanpassad multisensormålsökare, optikspanare för stridsfordon, MSI-stridsfordon samt ETK – Elektrisk termisk kemisk kanon för stridsfordon.

SATMUMS-programmet skall demonstrera störfast målsökarteknik för främst markmålsbekämpning. Programmet har även koppling till funktionen Verkan mot sjömål och Informationshantering.

Programmet med optikspanaren för stridsfordon syftar till att med varnar- och motmedelssystem utveckla stridsfordonens förmåga att upptäcka olika hot (stridsvagnar, pansarvärnsrobotar m.m.). Det bidrar även till funktionerna Verkan mot luftmål och Skydd.

Även MSI-stridsfordonsprogrammet syftar till att med ett elektrooptiskt system förbättra omvärldsuppfattningen och ge känslan av fri sikt utanför fordonet för stridsfordonsbesättningar. Programmet bidrar även till funktionen Skydd.

Slutligen syftar ETK-programmet till att demonstrera högpresterande kanoner med s.k. KE-ammunition (kompakt energilagring) för lätta stridsfordon. Programmet bidrar även till funktionen Verkan mot luftmål.

Bedömt tillstånd i markstridskrafterna 2008

Markstridskrafterna skall 2008 bestå av de förband som redovisas i tabell 3.6, Insatsorganisationens utveckling.

Förbanden bedöms kunna upprätthålla en sådan kvalitet på materiel, personal och förmåga att de utan begränsningar kan användas för alla avsedda uppgifter. Den

huvudsakliga förbandsutvecklingen skall bl.a. inriktas mot utvecklingen av snabbinsatsförmåga inom ramen för deltagande i den nordiska snabbinsatsstyrkan. Denna förmåga kommer även att kunna användas för insatser nationellt.

Särskilda redovisningar

I prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar, angav regeringen ett antal områden där man avsåg att återkomma till riksdagen med en utförligare redovisning. För markstridskrafterna gäller detta följande fyra områden.

Luftvärnsförbanden och –kompetensen

I propositionen Vårt framtida försvar (2004/05:5) angav regeringen att det behövs en samlad redovisning av det framtida behovet av luftvärnsförband och på vilket sätt den föreslagna luftvärnsorganisationen syftar till att motsvara de framställda kraven inklusive kopplingen till den internationella förmågan. För detta ändamål gav regeringen Försvarsmakten i uppdrag att under våren 2005 inkomma med en redovisning avseende det operativa behovet och utvecklingen av luftvärnsförbanden. Den inkomna redovisningen anger några vägvalsfrågor. Dessa gäller både luftvärnets roll inom ramen för internationella insatser, inom ramen för territoriell integritet samt kompetensnivån på området. De redovisade bristerna finns framför allt på området ledningsstöd och sensorer.

När det gäller förbandsutvecklingen kan följande sägas. Under perioden 2005-2008 vidmakthålls två luftvärnsbataljoner 97/70, liksom en luftvärnsbataljon 90/70 M. En modifierad luftvärnsbataljon 70 M utvecklas från 2006. Samtidigt avvecklas luftvärnsbataljon 90/70 2006. Robotsystem 23 vidmakthålls efter 2005 som demonstrator för vidmakthållande av kompetens.

Robot 70-systemet är världsomspännande och det är därför enligt regeringen rimligt att fortsatt utveckla och vidmakthålla den bataljonen, även om RBS 23 kan anses vara bättre i vissa avseenden.

När det gäller de vägvalsfrågor som Försvarsmakten redovisat samt den långsiktiga utvecklingen avseende luftvärnet avser regeringen göra ytterligare överväganden och vid behov återkomma till riksdagen.

NBC-insatsstyrkan och NBC-kompaniet

NBC-kompaniet vidmakthålls från 2006 då det är operativt. Kompaniet har dock en begränsad förmåga sedan 2004. Intill 2006 vidmakthålls en i styrkeregister anmäld NBC-insatsstyrka med resurser från Försvarsmakten och Totalförsvarets forskningsinstitut. Från 2006 avses således den nationella NBC-insatsstyrkan ingå i NBC-kompaniet varvid den internationella NBC-insatsstyrkan även skall kunna nyttjas för nationella uppgifter.

Från 1 juli 2006 skall Försvarsmakten ha ett NBC-kompani, som är nationellt operativt med bl.a. förmåga till ledning och expertstöd, indikering, provtagning och analys, förmåga att hantera NBC/EOD (explosiva objekts destruktion), sanering och NBC-sjukvård. För att möta dessa krav kommer det under perioden att tillföras en rad materielsystem, bl.a. mobilt NBC-laboratorium, NBC-indikeringsfordon och ett nytt saneringssystem. Införande av NBC-kompaniet medför en ökad förmåga för insatsorganisationen att hantera NBC-hot samt verka under och efter en N-, B- eller C-händelse.

För närvarande är den internationella NBC-insatsstyrkan anmäld till EU:s styrkeregister och EU:s särskilda register för resurser som kan skydda civilbefolkning mot NBC-händelse samt till styrkeregister inom ramen för PARP. Materiel till NBC-kompaniet ingår även i den nationella insatsstyrkan för stöd till samhället samt till den internationella NBC-insatsstyrkan. För att lösa dessa uppgifter disponeras således endast en uppsättning materiel, vilket utgör en påtaglig begränsning vid genomförande av t.ex. en internationell insats.

Regeringen anser att NBC-insatsstyrkan och sedermera NBC-kompaniet är en mycket viktig resurs som skall prioriteras. Därför skall Försvarsmakten säkerställa anskaffning av ytterligare en materieluppsättning så att inte de internationella möjliga åtagandena begränsas.

Strid i bebyggelse - utvecklingen av förbanden och förmågan

I prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar angav regeringen att den hittillsvarande redovisningen från Försvarsmaktens sida visat på att reell förmåga till strid i bebyggelse uppnås först 2012. Detta var enligt regeringen

otillfredsställande och regeringen gav därför Försvarsmakten i uppdrag att återkomma med utförligare beskrivning om hur förmågan till strid i bebyggelse skulle kunna öka under perioden 2005-2012.

Försvarsmakten har sedan dess inkommit med en redovisning, Strid i bebyggelse – Utveckling av Försvarsmaktens förmåga till militära operationer i urban terräng (MOUT). Redovisningen visar att Försvarsmakten delar regeringens bedömning om betydelsen av att huvuddelen av förbanden har en grundläggande förmåga till strid i bebyggelse. Detta skall vara en naturlig del inom ramen för huvuduppgiften väpnad strid. Inte minst är denna förmåga av stor vikt inför de krav som ställs på de förband som skall tjänstgöra i den nordiska snabbinsatsstyrkan.

Försvarsmakten avser att under den kommande perioden gå vidare med utvecklingen genom att dels utveckla vissa förband mot spetsförmåga och dels utveckla denna förmåga på bredden inom insatsorganisationen. För att kunna bygga upp denna förmåga krävs bl.a. särskilda övningsanläggningar där skarp ammunition kan användas. Hittills har sådana anläggningar saknats varför övningsverksamheten i stort sett uteblivit. Emellertid har regeringen under 2005 fattat beslut om att byggnation av sådana anläggningar skall påbörjas.

Förmåga till strid i bebyggelse leder också till behov av anskaffning av särskild materiel.

Redovisningen avslutas med förslag till målsättning för de närmaste utbildningsåren. Under 2005/06 skall alla förband som grundutbildas och som verkar på markarenan uppnå basförmåga, vilket är en förmåga som enligt Försvarsmakten inte kräver särskilda anläggningar. Det lätta mekaniserade kompani som utbildas vid Livgardet i Kungsängen skall delvis uppnå spetsförmåga. Detta kräver tillgång till en särskild utbildningsanläggning. Under utbildningsåret 2006/07 inklusive termin tre skall samtliga förband som utbildas uppnå s.k. tilläggsförmåga (huvuddelen av uppgifterna för kompani och system skall kunna lösas i urban terräng). Ett definierat antal förband skall dessutom uppnå spetsförmåga.

Målet i närtid skall vara att de förband som skall ingå i den nordiska snabbinsatsstyrkan våren 2008 har mycket god förmåga till strid i

alla miljöer, särskilt den urbana. Regeringen anser att denna fråga är viktig för förmågeutvecklingen de närmaste åren.

Luftburen bataljon (LBB)

Försvarsmakten utvecklar under perioden 2005-2007 en luftburen bataljon där särskilt lufttransport med helikoptrar och transportflygplan övas. Markdelen av bataljonen skall vara operativ 1 januari 2008. Under perioden fokuserar Försvarsmakten på metodutveckling och övningar i halvbataljons storlek. Utvecklingen av bataljonen är nära kopplad till den nordiska snabbinsatsstyrkan där en skvadron ur luftburen bataljon planeras att ingå.

För att kunna ha hög rörlighet sker anskaffning av lätta splitterskyddade fordon typ med lätt beväpning, s.k. RG 32. Denna fordonstyp medger taktiska transporter med helikopter och strategiska flygtransporter.

3.8.2.3 Sjöstridskrafter

Tillståndet i sjöstridskrafterna 2004

De marina förbanden är välövade och håller i vissa avseenden internationellt sett hög klass och är därmed också efterfrågade som deltagare i internationella samövningar. Det marina underhållet behöver dock stärkas ytterligare. Den materiella förnyelsen inom marinen har sin utgångspunkt i att kunna ersätta sådan materiel som når sin tekniska livslängd under de kommande åren och att kunna svara upp mot förändrade förmågekrav.

Utveckling av sjöstridskrafterna

Då dagens minkrigs- och ytstridsflottiljer slagits samman till två sjöstridsflottiljer kommer två ytstridsfartyg av typ Stockholm och fem Visbykorvetter utgöra del av de nya sjöstridsflottiljerna. Visbykorvetterna levereras till Försvarsmakten i etapper med början 2006. Patrull- och robotbåtar avvecklas tillsammans med Trossö. HMS Carlskrona byggs om till stödfartyg. Förmågan till logistikstöd inom sjöstridskrafterna utvecklas genom organisering av en maringemensam basbataljon.

Inom det marina området angav regeringen i prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar att former för fortsatt utveckling och säkerställande av kompetens inom sjöstrids- och undervattenssystem bör studeras vidare, samt att en utveckling av ett nytt ubåtssystem kräver internationellt samarbete. Förmågan till sjöminröjning utvecklas genom halvtidsmodifiering av fartyg av Landsortsklassen och fram till dess bibehålls fartyg i Styröklassen för att vidmakthålla dagens förmåga till röjning på stora djup.

Försvarsmaktens förmåga att verka mot sjömål omfattar såväl yt- som undervattensmål och förmågan att lösa de sjöoperativa uppgifterna över hela konfliktskalan vidmakthålls med vissa begränsningar under perioden 2006-2008.

Försvarsmakten har därefter beställt en förprojektering som syftar till att definiera ett framtida modulärt ubåtskoncept samt att skapa möjlighet till internationella samarbeten. Samtidigt skulle nödvändig industriell kompetens för vidmakthållande av befintliga ubåtssystem kunna upprätthållas på detta sätt. Försvarsmakten genomför därutöver en studiefas för att klarlägga behovet av marin kompetens och för att definiera ett eventuellt behov av ett framtida moduluppbyggt ytstridsfartyg med flerfunktionsförmåga. Studieverksamheten syftar även till att ta fram ett beslutsunderlag som möjliggör en kostnadseffektiv ersättning när dagens marina resurser når sin livslängd. På längre sikt krävs att ubåtar av typ Södermanland samt ytstridsfartyg av typ Stockholm ersätts. En förutsättning för en utveckling av en ny ubåt och ett nytt ytstridsfartyg är att internationella samverkanspartners finns, bl.a. för att dela kostnader.

Ubåtsflottiljen planeras att utvecklas bl.a. genom halvtidsmodifiering av Gotlandklassen och övningsverksamhet i USA. Sammantaget avvecklas två ubåtar innan utgången av 2007. Ubåt av typ Södermanland, som utgör en underrättelseresurs, uppnår sin tekniska livslängd efter 2013. Vidmakthållande efter denna period bedöms inte vara kostnadseffektivt.

För amfibieförbanden planeras en omfattande halvtidsmodifiering som senarelagts och därmed inleds först 2010. Modifieringen genomförs för att öka

skyddsnivån, eldkraften samt rörligheten till lands och sjöss.

Torpedsystem är ett huvudvapen vid försvar mot undervattensverksamhet i upprätthållande av den territoriella integriteten och skydd av sjöförbindelser. När nuvarande torpedsystem når sin tekniska livslängd anskaffas systemet Torped, Mina, Sensor (TMS) för lösandet av dessa uppgifter. Utvecklingen av obemannade autonoma undervattensfarkoster för Försvarsmaktens behov skall stödjas av pågående forskning och teknikutveckling inom det marina området. Förmågan till precisionsbekämpning av sjömål med luftburna system vidareutvecklas. Förmågan till strid mot sjömål inriktas mot ökad interoperabilitet. Marinstridskrafternas förmåga att bekämpa luftmål vidmakthålls och utvecklas på sikt genom anskaffningen av luftvärnsrobot till korvetter av Visbyklass.

Forskning och teknikutveckling inom det marina området inriktas särskilt mot de speciella vattenförhållanden som råder i Sveriges omgivande farvatten och skall stödja utvecklingen av nyckelteknologier som kan ge förbättrade fartyg och andra sjöfarkoster för Försvarsmaktens behov. Inriktningen är att utveckla Försvarsmaktens förmåga att upptäcka, lokalisera och bekämpa olika typer av mål i undervattensdomänen samt att utveckla förmågan till signaturanpassning och kommunikation.

Inriktningen för verkan i internationella insatser är som följd av storleken på svenska fartyg i dag begränsad till att verka i kustzon. Utveckling, prov och försök av telekrigföringssystem för marinens förband pågår, vilket är särskilt intressant i internationell krishantering. De internationella uppgifterna ställer krav på de marina förbandens omedelbara förmåga. De ställer också ökade krav på längre uthållighet och högre krav på sjövärdighet. Ambitionen är därför att på sikt kunna ersätta korvetter av Stockholmsklass med ett fartyg, som kan ge ökad förmåga att verka internationellt. Förbanden skall kunna sättas samman efter behov för deltagande i operationer.

Förmågan att verka i internationella insatser genom anpassning till internationell standard och metoder har hög prioritet.

Bedömt tillstånd i sjöstridskrafterna 2008

Sjöstridskrafternas väsentligaste delar kommer 2008 att bestå av sju ytstridsfartyg, sju minröjningsfartyg, fyra ubåtar, en sjöinformationsbataljon och en amfibiebataljon samt signalspaningsfartyget HMS Orion. Inriktningen är därför att avveckla två ubåtar av Västergötlandsklass medan ubåtar av Gotlands- och Södermanlandsklass bibehålls samt att ersätta Göteborgskorvetterna med Visbykorvetter allteftersom dessa levereras. Inriktningen för 2008 är att en av ovan nämnda ubåtar bibehålls som resursförband. I övrigt bör nämnas att tre korvetter av Visbyklass kommer att vara resursförband under det att de utvecklas. I kategorin resursförband återfinns under 2008 även ett röjdykarfartyg och ett minröjningsfartyg av Landsortsklass, som till skillnad från övriga Landsortsfartyg inte kommer att ha genomgått halvtidsmodifiering

3.8.2.4 Luftstridskrafter

Flygförband

Tillståndet i flygförbanden 2004

Förmågan att kunna upprätta, utöva och bestrida kontroll i luftrummet har vidmakthållits. Förmågan att under alla konfliktnivåer kunna leda och genomföra insatser i ett operationsområde samt skydda punktmål har vidmakthållits. Den totala flygtiden har på grund av ekonomiska besparingskrav minskat något jämfört med föregående år. Detta har inneburit en generell sänkt förmåga, framför allt attackförmågan i JAS-divisionerna. Enligt regeringens uppfattning bör flygtiden ökas till en sådan nivå att den förlorade kompetensen kan återtas.

Resultat från olika övningar där förband deltagit är goda. JAS 39 C har påbörjat förbandsproduktion. Flygplan Tp 101 har tagits ur tjänst och omskolning till Tp 100 har genomförts. Två Tp 100 har anskaffats som ersättare till Tp 101. Tp 84 har haft låg tillgänglighet p.g.a. åldersslitage m.m. JAS 39 delserie två slutlevererades under året och flygplan ur delserie tre har börjat levereras.

Utveckling av flygförbanden

Radarflyggrupp FSR 890 avvecklas och delar utvecklas som demonstrator för vidmakthållande av kompetensen inom flygstridskrafterna. Två flygbasbataljoner 04 påbörjar omorganisering för att 2008 vara operativa. Stridsledningsorganisationen utvecklas mot strilbataljon 08 med förmåga till bl.a. interoperabla ledningsmetoder med tillhörande system.

Under 2005 kommer två divisioner JAS 39A/B vidmakthållas och C/D-divisionen fortsatt utvecklas. AJS 37 inklusive SK 37E avvecklas. En division vardera av signalspaningsflygplan S 102B, Tp 84, Tp 102 vidmakthålls, och två divisioner Tp 100 vidmakthålls. Ett flygplan S 102B har reducerad operativ förmåga. Livstidsför-längningsåtgärder för samtliga åtta Tp 84 inleds 2005 och avslutas 2010.

Förmåga till luftburen aktiv störning begränsas tidigt och kompetens vidmakthålls för att överföras till JAS 39-systemet när resurserna så medger. Telekrigförmågan som finns genom flygplan SK 37E som avvecklas under 2005 avses vidmakthållas inom JAS 39-systemet. Dock kommer kompetensen att nedgå innan JAS 39 fullt ut hanterar förmågan.

JAS 39A/B-divisionerna avvecklas successivt och i slutet av perioden kommer fyra JAS 39C/D-divisioner finnas. Divisionerna kommer att även innehålla A/B-versioner. Två av divisionerna är resursförband och två insatsförband.

Förmågan till precisionsbekämpning av markmål med luftburna system vidare-utvecklas varvid målet är bl.a. att skapa CAS-förmåga (Close Air Support) till stöd för snabbinsatsstyrkan från och med 2008.

Utvecklingen av JAS 39:s funktionalitet och interoperabilitet fortsätter varvid internationell insatsförmåga med flygvapnets snabbinsatsstyrka (SwAFRAP JAS 39) prioriteras. JAS 39C/D slutlevereras under perioden.

Logistikdelarna inom luftstridskrafterna utvecklas mot att verka från fredsgruppering men även till förmåga att med strategiskt rörlig del kunna stödja flygförband vid internationella insatser.

Förbanden utvecklas till flexibla enheter i en modulärt uppbyggd organisation. Detta innebär att förband kan sättas samman efter behov och på så sätt anpassas till olika

insatsmiljöer och situationer. Förmågan att verka i internationella insatser genom att nyttja internationella procedurer och metoder prioriteras högst. SwAFRAP JAS 39A/B ersätts av SwAFRAP JAS 39C/D med basförband.

SwAFRAP C-130 (fyra Tp 84) skall kunna nyttjas som stöd till den nordiska snabbinsatsstyrkan från 2008. Ett eventuellt svenskt deltagande i SALIS (Strategic Air Lift Interim Solution) bedöms underlätta en eventuell insats med snabbinsatsstyrkan.

Ett signalspaningsplan S 102B är anmält till styrkeregister.

Transporter

Operativa och taktiska transporter är en flyg-, sjö- och/eller landtransport för att flytta personal och materiel inom eller mellan insatsområden. Operativa och taktiska transporter kännetecknas av relativt korta transportavstånd.

Förmåga till operativ och taktisk lufttransport med flygplan och helikoptrar vidmakthålls och vidareutvecklas över perioden.

Livstidsför-längningsåtgärder för samtliga åtta Tp 84 avslutas 2010.

Transportflygresurser är av avgörande betydelse för att erhålla effekt av specialförbanden. Nationell förmåga att under tidskritiska förhållanden transportera insatsförband till ett insatsområde innefattar såväl strategisk transport som taktiska transporter. För specialförbanden är det främst behovet av taktiska transporter som ställer specifika krav på särskild kompetens och utrustning.

De taktiska transportererna ställer mycket stora krav på såväl besättningar som flygplan. En taktisk transport avser en transport för leverans av last i ett insats- eller målområde med högt eller oförutsägbart hot. Leverans av last kan ske genom fallskärmsfällning av trupp och materiel eller genom landning in i området. Denna förmåga gynnar inte enbart specialförband utan kan även merutnyttjas för insats med konventionella förband i områden med begränsad infrastruktur. Kapaciteten avseende möjligt taktiskt uppträdande kommer att variera över tiden, men från 2008 är minst två modifierade flygplan med motmedelsutrustning tillgängliga för specialförbandsoperationer. Vid transport-

flygenheten är det därför viktigt att arbetet med att säkerställa tillgången på besättningar som kan genomföra specialoperationer fortgår.

Materielprojekt

Stommen i luftförsvaret utgörs av JAS 39. För att luftförsvarsuppgiften skall säkerställas tillförs nya system till JAS 39, såsom en ny närstridsjaktrobot för flygplan (IRIS-T) och spaningskapseln. Effekterna av införande av det långräckviddiga luftförsvarsvapnet Meteor ses mot behovet av en viss bredd i operativ förmåga och kompetens inför framtiden som måste upprätthållas. Utvecklingsarbetet fortsätter därför med Meteor. För att vidareutveckla interoperabiliteten för JAS 39 fortsätter anpassningsarbeten med främst ny kommunikationsutrustning med radio och datalänk samt nytt igenkänningssystem (IK ny).

Regeringen har bemyndigat Forsvarsmakten att inom ramen för sexnationssamarbetet beställa fas två av European Technologies Acquisition Programme (ETAP). ETAP är ett studieprogram kring framtida flygsystemsteknologier. Verksamheten skall identifiera och fokusera på strategiskt viktiga teknologier kring utveckling och demonstration av nästa generations flygande militära farkoster. Arbetet sker i samarbete genom deltagande av respektive lands myndigheter och industrier. Inom programmets ram genomförs studier och teknikdemonstratorprogram för utveckling av nuvarande och nya teknologier, samt för identifiering av gemensamma förmågebehov och förmågebrister.

I takt med att utvecklingen av plattformen JAS 39 Gripen har avslutats och serieleveranserna snart är avslutade, krävs enligt regeringen åtgärder för att säkerställa fortsatt tillgång till nödvändig utvecklingskompetens för JAS 39 Gripen-systemet under dess tekniska och ekonomiska livslängd. Detta såväl operativt som tekniskt.

Regeringen bedömer att åtgärder måste vidtas under hösten 2005. Ett deltagande i den franskledda utvecklingen av en demonstrator för en obemannad stridsflygfarkost kallad Neuron har varit ett alternativ. Regeringen avser att under hösten 2005 pröva vilka alternativa lösningar, nationellt eller internationellt, som finns för att säkerställa nödvändig utvecklingskompetens, för att

därefter fatta beslut och informera riksdagen därom.

Bedömt tillstånd i flygförbanden 2008

De fyra JAS-divisionerna utgörs av JAS 39C, men ett antal A- och B-versioner ingår. De två nya flygbasbataljoner av typ 08 kommer att vara fullt utvecklade och operativa 2008. Transportflygförbanden är oförändrade.

Helikopterförband

Tillståndet i helikopterförbanden 2004

Inriktningen för helikopterförbanden är att fortsätta utveckla en helikopterbataljon med mark- och sjöoperativ inriktning.

SH89, flygplan för sjöövervakning, kommer att avvecklas. Utrustningen i flygplanet är föråldrad och en nyinvestering krävs. Forsvarsmakten gör bedömningen att det inte är kostnadseffektivt att investera ytterligare i utrustningen utan avvecklar flygplanet helt. Avvecklingen innebär en viss förmågenedgång. Den kan dock accepteras till dess att helikopter 14 med sjöoperativ förmåga är tillförd insatsorganisationen.

Den ursprungliga tidplanen för leveranser av nya helikoptrar är förskjuten p.g.a. av leveransproblem vid industrin. Den första serieleveransen av helikopter 15 är beräknad till hösten 2005 men FMV har aviserat ytterligare förseningar.

Utveckling av helikopterförbanden

Den operativa förmågan, främst den sjöoperativa, kommer att nedgå under perioden 2008-2010. Förmågan kommer att förbättras när helikopter 14 med sjöoperativ förmåga är tillförd insatsorganisationen.

Som ett led i utvecklingen av den nordiska snabbinsatsstyrkan, planeras ett helikopterförband att kunna stå i beredskap för sjuktransport under Sveriges beredskapsperiod. Vilken helikoptertyp som avses användas är ännu inte klart. Forsvarsmaktens bedömning är att det inte påverkar förmågan att upprätthålla flygräddningen (FRÅD). Att ställa förbandet i beredskap påverkar inte införandet av de nya helikoptersystemen.

För att utveckla specialförbandens förmåga kommer en helikopterenhet med specialförbandskompetens att utvecklas. En specialförbandsinsats med två lätta och två medeltunga helikoptrar kan ske redan under perioden 2005-2012 men då med begränsningar beroende på äldre helikoptertyper och ännu inte fullt ut modifierade nya helikoptrar.

Utvecklingen av en specialförbandshelikopterenhet kommer inte att påverka förmågan till sjöoperativ verksamhet, då modifiering av helikopter 14 och 15 sker på andra helikoptrar än de som specialutrustas för sjöoperativa uppgifter. Inte heller den luftburna förmågan kommer att påverkas negativt då en specialförbandshelikopterenhet medger möjligheter till operativt och taktiskt merutnyttjande inom övrig mark- och sjöstridsverksamhet. De specialförbandsmodifieringar som krävs kommer att genomföras på helikopter 14 och 15 först efter serieleverans.

Regeringens uppfattning är att de operativa fördelarna med införandet av en specialförbandshelikopterenhet överväger de begränsade negativa effekterna på övrig helikopterverksamhet under perioden 2005-2013.

Bedömt tillstånd i helikopterförbanden 2008

Leveransföreningenarna har gjort att helikopter bataljon med mark- och sjöoperativ inriktning inte kommer att kunna vara fullt operativ 2010 som tidigare planerats. Bataljonen beräknas vara operativ 2012.

Minhantering

Sverige skall fortsatt vara engagerat i olika internationella samarbetsfora och verka för regleringar av vapen som ger upphov till s.k. explosiva lämningar av krig. Att följa, främja och vidareutveckla de internationella regelverken är ett mål för regeringen. Regeringen kommer att fortsätta arbetet för en global anslutning till Ottawakonventionen och delta aktivt i förhandlingarna kring ett nytt protokoll till 1980-års vapenkonvention angående explosiva lämningar av krig samt andra minor än truppminor.

Regeringen betonar vikten av att samarbetet mellan berörda myndigheter inom området minhantering fortsatt fördjupas. Regeringen är positiv till den nationella samverkansgruppens arbete. Gruppen bildades 2003 för ammunitions- och minröjningsfrågor och bör enligt regeringens bedömning fortsätta sitt arbete. Regeringen avser arbeta vidare med att utöka gruppen till att omfatta alla berörda svenska myndigheter.

Regeringen anser att Försvarmaktens kompetens för kvalificerad ammunitionsröjning för IED (Improvised Explosive Devices, dvs. s.k. terroristbomber), B- och C-stridsmedel samt radioaktiva ämnen bör ökas. Utvecklingen av informationssystemet EOD IS (Explosive Ordnance Disposal Information System) bör fortgå i samverkan med berörda myndigheter och organisationer. Regeringen ser utvecklingen av EOD IS som mycket positiv. Fortsatt kompetens skall finnas inom Försvarmakten för humanitär minröjning.

3.8.3 Personalförsörjning

Inriktningen för Försvarmaktens personalförsörjning bör ligga fast

Regeringens bedömning: Den fortsatta utvecklingen av Försvarmaktens personalförsörjningssystem bör utgå från den inriktning som lades fast i det försvarspolitiska riksdagsbeslutet 2004.

Skälen för regeringens bedömning: I prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar redovisade regeringen sin syn på hur principerna för Försvarmaktens personalförsörjning borde utvecklas.

Några av de huvudbudskap som gavs var:

- att ett väl fungerande personalförsörjningssystem kan vara den enskilt viktigaste förutsättningen för Försvarmaktens möjligheter att utföra sina uppgifter,
- att personalförsörjningen påverkar den säkerhetspolitiska handlingsfriheten när

det t.ex. gäller militära resurser till EU:s snabbinsatsförmåga,

- att Försvarsmaktens arbete med att genomföra de reformer som redan lagts fast måste intensifieras,
- att det behövs en fortsatt utveckling av de principer som styr personalförsörjningen samt
- att grunden för personalförsörjningen även fortsättningsvis ytterst bör vara totalförsvarsplikten efter mönstring.

Regeringen pekade vidare ut fyra områden som bedömdes vara av särskild betydelse för arbetet med att reformera personalförsörjningen. Dessa var: bemanningen av den internationella verksamheten, utformningen av utbildningssystemet för totalförsvarspliktiga, formerna för att tillgodose behovet av officerskompetens och metoderna för att prognostisera personalkostnadsutvecklingen.

Regeringen har, liksom Försvarsberedningen, tidigare framhållit vikten av att internationell tjänstgöring ses som en självklar del av officersyrket. Regeringen har också framhållit att även andra kategorier av anställda i Försvarsmakten än nyanställda yrkesofficerare bör vara skyldiga att tjänstgöra i utlandsstyrkan.

Försvarsutskottet anslöt sig i allt väsentligt till regeringens övergripande bedömning (bet. 2004/05:FöU4). Såvitt regeringen nu kan bedöma har det inte framkommit något som föranleder en förändring av den inriktning för personalförsörjningen som getts. Således bör det under de närmaste åren vara möjligt för Försvarsmakten att genomföra den inriktning som lagts fast, att utveckla de områden som särskilt pekades ut i propositionen och att fördjupa kunskaperna om de mekanismer som styr myndighetens personalförsörjning.

Fortsatta analyser behövs

Regeringens bedömning: Försvarsmakten bör fortsätta att analysera hur olika delar av personalförsörjningssystemet bör utvecklas. Analyserna bör omfatta såväl de kortsiktiga konsekvenserna av den personalreduktion som pågår som de långsiktiga åtgärder som krävs för att skapa personell balans i myndigheten.

Skälen för regeringens bedömning: Den inriktning för Försvarsmaktens personalförsörjning som regeringen gett i senare års propositioner har utgått från Personalförsörjningsutredningens betänkande Personal för ett nytt försvar (SOU 2001:23). Betänkandet överlämnades i februari 2001 och bejakades i allt väsentligt av Försvarsmakten. Med tiden har regeringen blivit allt mer kritisk till att Försvarsmaktens arbete med att genomföra det förändringsarbete som utredningen initierade gått långsamt.

Regeringen noterar vidare att Försvarsmakten har svårigheter med att skapa ett planeringsinstrument som ger tillräckligt säkra prognoser för de framtida personalkostnaderna och hur dessa påverkas av olika åtgärder i personalförsörjningssystemet.

Regeringen bedömer trots detta att Försvarsmaktens utvecklingsarbete nu nått så långt att det bör vara möjligt att vidta åtgärder som på ett mer genomgripande sätt förändrar personalförsörjningssituationen. Enligt regeringens mening är det dessutom nödvändigt att Försvarsmakten noga analyserar hur personalkostnadsutvecklingen efter 2008 påverkas av de förändrade personalvolymerna som myndigheten lagt till grund för planeringen.

Behovet av yrkesofficerare och civilanställda

Regeringens bedömning: Försvarsmakten bör utveckla sina metoder för att bedöma det långsiktiga behovet av yrkesofficerare och civilanställda.

Skälen för regeringens bedömning: I budgetunderlaget för 2005 beskrev Försvarsmakten bland annat konsekvenserna av den ramreduktion och de organisationsförändringar som regeringen lagt till grund för myndighetens planering. Inom personalområdet förutsågs att antalet årsarbetare (yrkesofficerare och civilanställda) skulle minska från ca 20 200 till ca 15 300 under åren 2004 till 2007. Försvarsmakten bedömde således att personalbehovet skulle minska med ca 5 000 årsarbetare eller ca 25

procent. Av detta var hälften yrkesofficerare och hälften civilanställda.

Försvarsmakten har reviderat sin syn på den rationaliseringseffekt som försvarsreformen ger inom personalområdet. Av budgetunderlaget för 2006 och de kompletterande underlag som Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) begärt framgår att Försvarsmakten bedömer att behovet av anställda kommer att uppgå till ca 16 400 årsarbetare 2007, dvs. en ökning med ca 1 100 årsarbetare i jämförelse med budgetunderlaget för 2005.

Försvarsmakten har redovisat sex skäl för de ökade personalvolymerna:

- Personalbehoven i budgetunderlaget för 2005 var beräknade utifrån en schablonmetod där olika antaganden gjordes beträffande konsekvenserna av att avveckla ett varierande antal organisationsenheter.
- Budgetunderlaget för 2006 grundas på de verksamhetsdialoger som genomförts med de organisationsenheter som inte avvecklas.
- Ambitionsnivån när det gäller avveckling av materiel har ökat fram till 2008. Försvarsmakten bedömer att personalbehovet därefter minskar och att viss personal kommer att avvecklas under 2009.
- Behovet av personal i Arvidsjaur har lagts till.
- Behovet av personal i den nordiska snabbinsatsstyrkan har lagts till.
- Behovet av personal i den intäktsfinansierade verksamheten (t.ex. exportstöd) har lagts till.

I tabellen nedan redovisas hur dessa faktorer påverkat personalbehoven i budgetunderlaget för 2006 i jämförelse med det för 2005. Regeringen har inte närmare analyserat detta.

Tabell 3.7 Förändrat personalbehov i Försvarsmaktens budgetunderlag för 2006

Orsak	Yrkesoff.	Civ.anst.	Summa
Förändringar efter verksamhetsdialoger	ca 235	ca 125	ca 360
Ökad ambition beträffande materielavvecklingen		ca 275	ca 275
Verksamheten i Arvidsjaur	ca 20	ca 50	ca 70
Personal i den nordiska snabbinsatsstyrkan	ca 300		ca 300
Intäktsfinansierad verksamhet	ca 110		ca 110
Summa	ca 650	ca 450	ca 1 100

Enligt regeringens mening är skillnaden mellan budgetunderlagen inte tillfredställande. Den arbetsgivarpolitiska delegeringen i staten är dock långtgående och innebär bl.a. att det är myndigheterna som skall dimensionera de personella resurserna till den verksamhet som bedrivs och till de ekonomiska förutsättningar som beslutats. Inför budgetunderlaget för 2007 är det angeläget att Försvarsmakten vidtar de åtgärder som är nödvändiga för att kunna bedöma de framtida personalbehoven med större säkerhet. Detta bedöms i sin tur vara en förutsättning för myndighetens arbete med att utveckla metoderna för att prognostisera personalkostnadsutvecklingen.

I Försvarsmaktens fortsatta överväganden kring det svenska bidraget till EU:s snabbinsatsförmåga bör ingå att söka alternativa tillvägagångssätt som reducerar kostnaderna. Enligt regeringens mening är det inte uppenbart att det behövs fler yrkesofficerare för att utbilda, beredskapshålla och vid behov sätta in den nordiska snabbinsatsstyrkan. Försvarsmakten bör pröva om det är möjligt att tillgodose förbandets behov av officerskompetens utan att öka det totala antalet yrkesofficerare i Försvarsmakten. Regeringen vill i detta sammanhang peka på möjligheterna att förändra ambitionsnivån i andra delar av verksamheten och att i större omfattning använda reservofficerare i

snabbinsatsstyrkan eller för att frigöra yrkesofficerare från andra arbetsuppgifter till förmån för detta högt prioriterade förband.

Behovet av beredskaps- och förstärkningssoldater

Regeringens bedömning: Systemet med anställda soldater bör kunna införas på ett sätt som tillgodoser den politiska inriktningen och Försvarmaktens verksamhetsintresse.

Skälen för regeringens bedömning: I maj 2005 slöt Försvarmakten och arbetstagarorganisationerna ett lokalt kollektivavtal för den personal som kommer att anställas efter fullgjord värnplikt i enlighet med regeringens inriktning i prop. 2004/05:5.

I avtalet används benämningen beredskaps-soldater för dem som anställs i förband som är avsedda för internationell verksamhet och benämningen förstärkningssoldater för dem som anställs i utbildningsverksamheten. Enligt regeringens mening är begreppen lämpliga och de bör användas i fortsättningen.

Avtalet framhåller verksamhetssäkerhetens betydelse och arbetstagarorganisationerna ges rätt att kontrollera förbandens efterlevnad av kollektivavtalet. Avtalet reglerar att beredskapssoldater endast får anställas i sådana befattningar där en anställning är en förutsättning för att tillgodose de beredskapskrav som statsmakterna beslutat. Detta innebär att beredskapssoldater endast får anställas i förband som har en beredskapstid för internationella insatser som understiger 15 dagar. Vid tjänstgöring får beredskapssoldaterna en månadslönsom som är 5 000 kronor lägre än motsvarande befattningslön i utlandsstyrkan. Försvarmakten bedömer att lönenivån därmed kommer att vara ca 15 000 kronor per månad med viss variation mellan olika befattningar.

Beträffande förstärkningssoldaterna reglerar avtalet bl.a. de begränsningar som överenskommit när det gäller personalens arbetsuppgifter. Vidare får antalet förstärkningssoldater inte överstiga 400 årsarbetare. Förstärkningssoldaternas löner

kommer att sättas utifrån respektive förbands lönestruktur.

Gemensamt för de båda kategorierna är att personalen har rätt till maximalt 12 fria hemresor inom Sverige per sexmånadersperiod. Personalen har också rätt till fritt logi med den standard som arbetsgivaren erbjuder. Anställningsperioderna får totalt inte överstiga två år.

Regeringen har tidigare konstaterat (prop. 2004/05:1, utg.omr. 06, s. 28) att en fortsatt positiv utveckling när det gäller anställda soldater förutsätter att Försvarmakten och de fackliga organisationerna är överens om tillämpningen av befintliga avtal alternativt ingår ett nytt avtal som reglerar hur kompetensen hos denna personal bör tillvaratas. En sådan reglering har nu kommit till stånd och regeringen noterar att parterna enats om formuleringar som ligger mycket nära den inriktning som gavs i prop. 2004/05:5. Regeringen bedömer att det därmed bör vara möjligt att införa systemet med beredskaps- och förstärkningssoldater. Vidare bör avtalet förbättra Försvarmaktens förutsättningar för att prognostisera den framtida personalkostnadsutvecklingen. Det senare är angeläget sett mot bl.a. den övningsintensitet som myndigheten förutser för den nordiska snabbinsatsstyrkan.

I nedanstående tabell redovisas den antalsmässiga utveckling som Försvarmakten lagt till grund för sin planering.

Tabell 3.8 Försvarmaktens bedömning av antalet beredskaps- och förstärkningssoldater (Årsarbetare)

	2005	2006	2007	2008
Ber.sold.	0	ca 120	ca 570	ca 900
Först.sold.	ca 15	ca 400	ca 400	ca 400
Totalt	ca 15	ca 500	ca 950	ca 1 300

Regeringen gör ingen annan bedömning än Försvarmakten när det gäller hur antalet beredskaps- och förstärkningssoldater kommer att utvecklas.

Personalreduktion och framtida personalkostnader i Försvarsmakten

Regeringens bedömning: Försvarsmaktens arbete med att minska antalet anställda sker till väsentligt lägre kostnader än tidigare. På grund av de beslut som fattats tidigare och som inte är möjliga att påverka kommer avvecklingskostnaderna inte att minska i den omfattning som annars varit möjlig. Kompetensbehovet i den del av myndigheten som inte avvecklas har legat till grund för de omplaceringserbjudanden som riktats till övertalig personal. Det bör finnas förutsättningar för att de totala personalkostnaderna under perioden 2005 – 2007 blir lägre än vad Försvarsmakten bedömde i budgetunderlaget för 2005.

Skälen för regeringens bedömning: Försvarsmaktens arbete med att reducera antalet anställda pågår. Arbetet bedrivs utifrån den inriktning som regeringen beslutade i mars 2005. I beslutet poängterade regeringen bl.a. behovet av en kompetensförsörjningsstrategi, att egna och andra myndigheters erfarenheter av större strukturomvandlingar skall tillvaratas, att de rapporter om försvarets omstrukturering som bl.a. dåvarande Riksrevisionsverket lämnat skall beaktas och att Försvarsmakten skall ägna särskild uppmärksamhet åt ledningen och styrningen av den personella omstruktureringen.

Personalreduktionens omfattning

Som framgår ovan har Försvarsmakten reviderat sin syn på behovet av anställda. Den ökning med ca 1 100 årsarbetare som myndigheten i jämförelse med budgetunderlaget för 2005 nu lagt till grund för sin planering har i motsvarande grad begränsat omfattningen av den personalreduktion som skall genomföras.

Tabell 3.9 Försvarsmaktens bedömning av personalreduktionens omfattning under 2004 - 2007

	2004	2005	2006	2007
Yrkesoff.	ca 11 600	ca 11 000	ca 10 100	ca 9 800
Civ.anst.	ca 8 500	ca 8 300	ca 6 800	ca 6 600
Totalt	ca 20 100	ca 19 300	ca 16 900	ca 16 400

Sammantaget bedömer Försvarsmakten att antalet anställda kommer att minska med ca 3 700 årsarbetare eller med ca 20 procent till utgången av 2007.

I det arbete som Försvarsmakten genomför ingår att fortlöpande bedöma hur olika avgångsorsaker kommer att påverka slutresultatet. Detta har varit väsentligt eftersom omfattningen av uppsägningarna på grund av arbetsbrist påverkats av avgångarna i övrigt. Tabellen nedan redovisar myndighetens nuvarande bedömning beträffande avgångarna under 2005 – 2007.

Tabell 3.10 Försvarsmaktens bedömning av olika avgångsorsaker under 2005 - 2007

	Yrkesoff.	Civ.anst.	Totalt
Pensionsersättning	ca 450	ca 580	ca 1 000
Yrkesväxling	ca 15		ca 15
Avgångar på eget initiativ	ca 400	ca 500	ca 900
Övriga avgångar som ålders- och sjukpension m.m.	ca 250	ca 450	ca 700
Uppsägningar p.g.a. arbetsbrist	ca 900	ca 1 500	ca 2 400
Totalt	ca 2 000	ca 3 000	ca 5 000

Sammantaget bedömer Försvarsmakten att ca 5 000 årsarbetare eller ca 25 procent av de anställda kommer att lämna sina anställningar under 2005 – 2007. Att avgångarna bedöms bli större än det personalminskningsbehov på ca 3 700 årsarbetare som redovisats ovan beror på att Försvarsmakten under åren 2005 – 2007 ser ett behov av att nyanställa ca 1 300 civilanställda inom kompetensområden där det redan är eller uppstår brist på personal.

Tabellen visar vidare att väsentligt färre yrkesofficerare än civilanställda kommer att

avvecklas. Detta är en följd av myndighetens beslut att inte anställa några yrkesofficerare under 2005 – 2007. Beslutet leder till att ca 1 000 färre yrkesofficerare anställs än vad som varit fallet med det ettåriga rekryteringsstopp som tidigare låg till grund för planeringen. Förändringen leder i sin tur till att avvecklingsbehovet minskar i motsvarande omfattning.

Personalkostnader

Enligt regeringens mening är Försvarmaktens budgetunderlag för 2005 och 2006 inte jämförbara när det gäller framtida personalkostnader. Försvarmakten har i ett komplett-erande underlag (dnr Fö2005/1289/MIL) redovisat hur personalkostnadsutvecklingen bedöms bli om de båda budgetunderlagen beräknas på samma sätt. Regeringen poängterar att de siffror som redovisas i tabellen nedan därmed är andra än de som Försvarmakten redovisade i budgetunderlaget för 2005.

Tabell 3.11 Försvarmaktens bedömning av personalkostnadsutvecklingen (löner, arvoden, fasta lönetillägg och avvecklingskostnader)

mnr

	2005	2006	2007
BU 05	10 300	9 800	8 600
BU 06	10 100	9 600	8 500
Skillnad	- 200	- 200	- 100

Försvarmaktens nuvarande bedömning innebär således att de totala personalkostnaderna under åren 2005 – 2007 kommer att bli ca 500 miljoner kronor lägre än vad myndigheten redovisade i underlaget inför det försvarspolitiska inriktningsbeslutet 2004. Bedömningen tar hänsyn till den ökning av personalvolymerna som beskrivits ovan. Försvarmakten har redovisat fyra huvudsakliga skäl till att kostnaderna bedöms minska trots ökande personalvolym.

Det första är att budgetunderlaget för 2005 byggde på att Försvarmakten huvudsakligen skulle genomföra personalreduktionen på samma sätt som tidigare, dvs. med kostsamma, avgångsstimulerande erbjudanden som t.ex. särskild pension för officerare som fyllt 55 år. Budgetunderlaget för 2006 utgår från att personalminskningsmålen i allt väsentligt skall

nås med stöd av Trygghetsstiftelsen och genom uppsägningar till följd av arbetsbrist.

Det andra skälet är att budgetunderlaget för 2005 byggde på ett års rekryteringsstopp för yrkesofficerare medan budgetunderlaget för 2006 utgår från att det inte sker några nyanställningar av yrkesofficerare under 2005 – 2007.

Det tredje skälet är att lönekostnadsutvecklingen i budgetunderlaget för 2005 grundades på schablonvärden medan verkliga genomsnittslöner låg till grund för budgetunderlaget för 2006.

Det fjärde skälet är att det i de ökade personalvolymerna ingår intäktsfinansierad personal och att kostnaderna för den personal som härleds till snabbinsatsstyrkan har särredovisats och därmed inte ingår i tabellen ovan.

Enligt regeringens mening begränsar förändringen av antalet anställda Försvarmaktens ekonomiska handlingsfrihet. Förändringen bedöms på sikt också leda till en ökande anslagsbelastning.

Personalavvecklingskostnader

I tabell 3.11 ovan ingår kostnaden för personalavveckling. Regeringen bedömer att avvecklingsproblematiken har ett sådant allmänt intresse att Försvarmaktens bedömning av de framtida personalavvecklingskostnaderna bör detaljredovisas (tabell 3.12).

Tabell 3.12 Försvarsmaktens bedömning av personalavvecklingskostnaderna under 2005 - 2011

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Totalt
Kostnader förknippade med det försvars-politiska inriktnings-beslutet 2004	93	442	327	205	205	148	49	1 469
Kostnader förknippade med tidigare beslut	901	700	492	332	153	47	15	2 640
Totalt	994	1 142	819	537	358	195	64	4 109
Varav för 2005 - 2007			2 955					

Under åren 2005 – 2007 bedömer Försvarsmakten att personalavvecklingskostnaderna kommer att uppgå till ca 3,0 miljarder kronor. Av dessa hänförs ca 2,1 miljarder kronor eller ca 70 procent till beslut som redan är fattade och som inte går att påverka. Sett över hela den period som nu kända åtgärder ger en ekonomisk belastning bedöms personalavvecklingskostnaderna uppgå till ca 4,1 miljarder kronor varav ca 2,6 miljarder kronor eller ca 65 procent beror på redan fattade beslut.

Regeringen konstaterar att det tillvägagångssätt som Försvarsmakten valt denna gång leder till väsentligt lägre avvecklingskostnader trots att omfattningen av den personalreduktion som nu genomförs är betydligt större än den förra. Kostnadsreduktionen skymms dock av de utgifter som Försvarsmakten för med sig till följd av tidigare fattade beslut. Regeringen poängterar att det avvecklings- och omplaceringsarbete som pågår innehåller en viss osäkerhet beträffande hur olika avgångsorsaker och därmed också kostnadsbilden kommer att utveckla sig. Försvarsmakten har därför ålagts att kvartalsvis lämna en lägesredovisning.

Konsekvenser av personalreduktionen

Försvarsmakten har redovisat att arbetet med att reducera antalet anställda medför vissa negativa konsekvenser. Yrkesofficerskårens åldersstruktur bedöms komma att försämrats till följd av anställningsstoppet och det finns en uppenbar risk för att den positiva trenden bryts under

några år när det gäller andelen kvinnor i officerskåren.

Försvarsmakten bedömer vidare att det kommer att finnas vissa kompetensbrister fram till dess att myndigheten återigen börjar anställa yrkesofficerare utifrån de långsiktiga behoven av personal. Exempel på sådana brister är ubåtsutbildad personal, viss teknisk personal, flygförare och personal med särskild kompetens inom logistikområdet. Försvarsmakten menar dock att problemens omfattning förefaller bli mindre än vad myndigheten tidigare bedömt.

Regeringen gör ingen annan bedömning än Försvarsmakten. Enligt regeringens mening bör dock konsekvenserna ses mot den begränsning av personalavvecklingskostnaderna som uppnås med det valda tillvägagångssättet.

Regeringen bedömer att Försvarsmakten successivt bygger upp en sådan kunskap om de problem som uppstår att myndigheten bör ha möjlighet att vidta de förebyggande åtgärder som är möjliga. Till exempel bör Försvarsmakten ägna särskild uppmärksamhet åt problematiken kring andelen kvinnor i yrkesofficerskåren. Genom att tillvarata intresset hos de kvinnor som fullgjort värnplikt under senare år bör Försvarsmakten förbättra sina möjligheter att öka andelen kvinnor på den grundläggande officersutbildning som inleds hösten 2006.

Avslutningsvis menar regeringen att det är angeläget att rekryteringen av officerare återupptas så snart som det ekonomiska utrymmet medger detta. I den framtid som Försvarsmakten går till mötes bör andelen officerare som verkar i den fredsfrämjande

verksamheten och i utbildningen av de totalförsvarspliktiga öka. Detta förutsätter verksamhetsförändringar men också ett årligen återkommande tillskott av unga fänrikar.

Reservofficerare

Regeringen konstaterade i prop. 2004/05:5 att reservofficerarna fyller en viktig funktion i personalförsörjningssystemet och de bör i större utsträckning än idag kunna bidra genom sina civila kunskaper och erfarenheter till en ökad kompetens i Försvarsmakten. Nyttjandet av reservofficerare är också ett kostnadseffektivt och flexibelt bidrag till det nya insatsförsvarets personalförsörjning. Regeringen anser därmed att nyttjandet av reservofficerare inom Försvarsmakten bör öka. Detta gäller särskilt vid bemanning av internationella insatser eftersom reservofficerarnas civila kompetenser då ofta har stor betydelse för förbandets möjligheter att lösa sina uppgifter.

Nytt förbandsutbildningssystem

Regeringens bedömning: Det nya värnplikts- och förbandsutbildningssystemet bör kunna ge förmåga att producera kvalificerade insatsförband för både nationell och internationell beredskap.

Skälen för regeringens bedömning: I prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar uttalade regeringen sitt stöd för principerna i det förslag till nytt värnplikts- och förbandsutbildningssystem som presenterats i Försvarsmaktens budgetunderlag för 2005.

I Försvarsmaktens förslag till nytt förbandsutbildningssystem genomgår de värnpliktiga två terminers grundutbildning (ca 330 dagar). Efter avslutad grundutbildning genomförs en frivillig tredje termin i form av utbildning inför internationella insatser. Den tredje terminens längd är beroende av vilken internationell insats som förbandet utbildas för. Under den tredje terminen är soldaterna och sjömännen anställda vid Försvarsmakten.

Regeringen anser att det nya systemet skall vara dimensionerat för att tillgodose insats-

organisationens behov av soldater och sjömän. Det skall även skapa en långsiktigt hållbar rekryteringsbas för Försvarsmaktens internationella åtaganden.

Regeringen finner det angeläget att Försvarsmakten och Totalförsvarets pliktverk vidtar åtgärder för att öka intresset bland unga män och kvinnor för deltagande i internationella insatser. Urvalsprocessen vid mönstring bör förfinas ytterligare och den enskildes motivation bör tillmätas större betydelse vid bedömning av lämplighet. Regeringen ställer sig positiv till att Totalförsvarets pliktverk genom ett ökat intygsförfarande utökar andelen totalförsvarspliktiga som av medicinska eller psykologiska skäl inte behöver kallas till mönstring. Målsättningen skall vara att minst 30 procent av de värnpliktiga som påbörjar grundutbildning kan rekryteras till en internationell insats inom ett år efter avslutad grundutbildning. Försvarsmakten bör lägga särskild vikt vid att efter genomförd utbildning bibehålla kontakten med soldater som bedömts som lämpliga för internationella insatser.

Kompetensförsörjning

Regeringens inriktning för kompetensförsörjningen inom det militära försvaret har under de fyra senaste åren bland annat haft som utgångspunkt att Försvarsmakten skall bemannas med officerare endast i de fall då officerskompetens behövs. Därutöver har regeringen angett att Försvarsmakten bör skapa ett flerkarriärsystem och möjligheter att direktrekrytera officerare som besitter särskild civil kompetens samt tillsätta befattningar efter ansökan i utökad grad.

Försvarsmakten bör fullfölja detta arbete och påtagligt öka takten i genomförandet av dessa reformer för att skapa ett kompetensförsörjningssystem som stärker myndighetens förutsättningar att utnyttja hela personalens kompetens på ett effektivt sätt.

Inom Regeringskansliet inleds ett arbete för att överväga formerna för ett eventuellt införande av studiemedelsfinansiering av den grundläggande yrkesofficersutbildningen. Arbetet bedöms vara färdigt i samband med att Högskoleverket avslutar sin granskning av yrkes- och reservofficersutbildningen. Inriktningen är att med detta underlag som grund kunna ange

inriktningen under 2006 för utbildnings-systemets fortsatta utveckling.

Diskriminering och jämställdhet

Regeringens inriktning är att det inte får råda något som helst tvivel om att det svenska försvarets verksamhet också präglas av de demokratiska värden som det ytterst är satt att skydda. Det är både viktigt att kunna ge alla, oaktat kön, sexuell läggning eller etnisk tillhörighet samma möjligheter och att myndigheterna som arbetsgivare kan attrahera, och behålla, den mest kompetenta arbetskraften. Detta förutsätter att exempelvis personer med invandrabakgrund inte exkluderas.

För att säkerställa att regeringens inriktning får genomslag i myndigheternas verksamhet har många av dem i flera fall tagit fram handlingsplaner för det fortsatta arbetet. Att dessa instrument nu används för att omsätta arbetet i praktisk handling bör ges hög prioritet. För Försvarsmakten bedömer regeringen dessutom att det är av särskild vikt att myndigheten stärker sin arbetsgivarroll och förbättrar styrning och uppföljning av det arbete som förband och centra ansvarar för.

3.8.4 Materielfrågor

Regeringens bedömning: Den samlade strategin för materielförsörjningen har fortsatt giltighet och den politiska inriktningen för perioden bör ligga fast.

Vidare är det lämpligt att sammanföra nischerna stridsfordonssystem och korräcksviddiga bekämpningssystem till ett område benämnt lättroliga markstridssystem. Likaså bör områdena nätverksbaserade ledningssystem och robusta telekommunikationssystem sammanföras till ett område benämnt Robusta nätverksbaserade lednings-, kommunikations- och informationssystem. Nischområdet flygfarkoster bör fortsättningsvis benämnas Luftburna fjärrstridssystem – och omfatta flygfarkoster samt systemteknisk interoperabel plattform för framskjuten övervaknings- och spanings- och ledningsförmåga. I områdena ingår liksom tidigare sensor- och datafusion, signatur-, skydds- och systemdesign.

En nisch benämnd Marina system för grunda vatten bör fortsatt övervägas.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen redovisade i prop. 2004/05, Vårt framtida försvar, sin syn på en samlad strategi för materielförsörjningen. Enligt regeringens uppfattning har denna fortsatt giltighet och den politiska inriktningen för perioden bör ligga fast. Regeringen redovisar i denna proposition en utvecklad redovisning av sammanhangen i materielförsörjningen, mellan å ena sidan stridskraftsutvecklingen och kraven på den operativa förmågan och tillgång till kompetens samt effekten och å andra sidan viktigare materielsystem samt forskningen och teknikutvecklingen.

Materielförsörjningen beskrivs i sitt sammanhang, d.v.s. främst under stridskrafternas utveckling i inriktningsavsnittet (avsnitt 3.8.2, Insatsorganisationens utveckling). Så långt möjligt beskrivs även forskningen och teknikutvecklingen under stridskrafterna. Viss forskning och teknikutveckling är dock av mer generell art, t.ex. studier av möjliga framtida hot och risker, som inte går att härleda till enskilda typer av stridskrafter. Sådan forskning och teknikutveckling redovisas därför inte i samband med stridskrafternas inriktning. Viss stridskraftsgemensam utveckling, t.ex. ledningssystemets tekniska grund (Ledsyst T) redovisas också separat, eftersom den bedrivs för att tillgodose utveckling av ledningssystem för samtliga typer av stridskrafter.

Regeringen presenterade i prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar en inriktning för prioritering av kompetens vid myndigheter och vid i Sverige verkande försvarsindustri genom s.k. nationella nischer. Regeringen angav att sådan kompetens bör ta utgångspunkt i Försvarsmaktens operativa förmågebehov, vara internationellt ledande eller konkurrenskraftig samt kunna bidra till internationella samarbeten. Syftet är att ge vägledning vid behov av prioritering vid beslut om resurser för kompetensuppbyggnad och materielutvecklingsprojekt. Regeringen menade att i ett första steg borde satsningar på följande områden ha bäst förutsättningar för att ge Sverige en önskad position inom försvarsmaterielområdet: nätverksbaserade ledningssystem, flygfarkoster, stridsfordonssystem, korräcksviddiga bekämp-

ningssystem samt robusta telekommunikations-system. I områdena ingår sensor- och datafusion, signatur-, skydds och systemdesign.

Regeringen har gett Försvarsmakten i uppdrag att redovisa konsekvenser och möjligheter som följer av Försvarsmaktens planering i relation till de nationella nischerna inom materieförsörjningen. Avsikten har varit att möjliggöra för regeringen att vidareutveckla inriktningen rörande nischer i prop. 2004/2005:5 Vårt framtida försvar. Försvarsmakten har redovisat förslag till en sådan vidareutveckling i budgetunderlaget för 2006.

Inledningsvis är det regeringens uppfattning att Försvarsmaktens planering i allt väsentligt följer inriktningen avseende utpekade nischer. Flertalet viktigare utvecklingsprojekt som bedöms uppfylla regeringens kriterier, med ett operativt förmågebehov eller behov av kompetens som grund, ingår i planeringen. Mot bakgrund av Försvarsmaktens budgetunderlag menar regeringen att några justeringar i inriktningen avseende nischer bör göras.

Nischerna kan uppfattas som produktfokuserade, och kopplingen till en operativ behovsgrund bör stärkas ytterligare. Några av områdena ligger dessutom nära varandra innehållsmässigt. Regeringen menar därför att det kan vara lämpligt att sammanföra nischerna stridsfordonssystem och korträckviddiga bekämpningssystem till ett område kallat lätttrörliga markstridssystem. Här avses främst markstridskomponenter som kan transporteras i C 130 Hercules och därmed integreras i EU:s snabbinsatsförmåga. Regeringen menar också att här bör inräknas även medelräckviddiga bekämpningssystem. Likaså bör områdena nätverksbaserade ledningssystem och robusta telekommunikationssystem sammanföras till ett område, benämnt Robusta nätverksbaserade lednings-, kommunikations- och informationssystem.

Nischområdet flygfarkoster bör fortsättningsvis benämnas Luftburna fjärrstridssystem – och omfatta flygfarkoster (bemannede och obemannede) samt systemteknisk interoperabel plattform för framskjuten övervaknings-, spanings- och ledningsförmåga. Tillgång till nya radarsensorer för spaning mot markmål (marklägesbild) bör enligt regeringens mening övervägas.

I områdena ingår liksom tidigare sensor- och datafusion, signatur-, skydds- och systemdesign.

Försvarsmakten har i sitt underlag närmare definierat sitt behov av engagemang inom de olika nischerna. I vissa fall finns behov av satsningar på utvecklingsprojekt i internationell samverkan, i andra ett behov av ren kunskap och i andra fall kan behovet tillgodoses genom köp av en produkt eller tjänst från industrin. Försvarsmakten har för områdena ovan definierat sådana behovsnivåer och därmed lagt en grund för en strategi för utveckling, anskaffning och kompetens inom respektive område. Även om det finns skilda ambitionsnivåer inom respektive nisch bör urvalet i första hand, från regeringens utgångspunkter, utgöra en grund för regeringens syn på inriktningen av materieförsörjningen. Därmed kan inriktningen utnyttjas för regeringens och riksdagens bedömning av vilken prioritet en utvecklingsbeställning har.

Regeringen menar att Försvarsmaktens närmare definiering av behovet inom nischerna, som av sekretesskäl inte kan redovisas i denna proposition, ligger i linje med regeringens uppfattning. Regeringen vill understryka att inriktningen inte innebär en hög prioritering för utvecklingsbeställningar för alla delområden inom nischerna. Försvarsmakten har i uppdrag att till den 1 november 2005 utarbeta strategier för respektive nischområde.

I Försvarsmaktens komplettering till särskild redovisning rörande nationella nischer 2004 inom materieförsörjningen har myndigheten rekommenderat att sjöstridssystem för spaning, och verkan, undervattenssystem för spaning och verkan samt amfibiefarkostsystem betraktas som en arena. Denna arena föreslås av myndigheten även omfatta funktionsövergripande marina kompetenser för logistikstöd. Försvarsmakten föreslår att områdena sammanförs till en nisch benämnd Marina system för grunda vatten. Regeringen avser att fortsatt överväga förslaget.

3.8.5 Inriktning 2006 för Försvarsmaktens verksamhetsgrenar i övrigt

3.8.5.1 Utbildning, planering m.m.

Regeringens bedömning: Under 2006 kommer nyckelbefattningarna i det svenska Force Headquarters (FHQ) att bemannas. Under det andra halvåret 2006 kommer den första terminen på värnpliktsutbildningen att påbörjas. Ett antal funktions- och ledningsövningar kommer att genomföras. Materielanskaffning och anpassning av befintlig materiel kommer att påbörjas.

Skälen för regeringens bedömning: Under 2006 kommer arbetet med fortsatt planering och förberedelser för den nordiska snabbinsatsstyrkan att fortgå.

De värnpliktiga kommer att påbörja sin första termin av utbildningen under andra halvåret 2006. Under 2007 kommer termin tre att påbörjas och kontrakt att skrivas.

Funktions- och ledningsövningar kommer att genomföras.

Samarbetsländerna, Finland, Norge och Estland, har välkomnat Storbritanniens erbjudande rörande samarbete inom framför allt ledningsområdet. Representanter från Försvarsmakten har etablerat kontakt med motparter från Permanent Joint Headquarters (PJHQ). Konkreta diskussioner pågår bland annat rörande ledningskonceptet, liksom utbildning och bemanning, särskilt med fokus på Force Headquarters (FHQ). De förväntningar som Storbritannien har på bemanning från samarbetsländerna i det strategiska högkvarteret (OHQ) håller på att klarläggas. Samarbete med Storbritannien kommer att formaliseras genom ett samförståndsavtal.

I det svenska FHQ kommer nyckelbefattningar att bemannas.

Operativ ledning och logistik

Under 2006 bör inriktning inom funktionerna vara fortsatt verksamhet i enlighet med prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar.

Regeringen anser det viktigt att den fortsatta utformningen av Försvarsmaktens ledningssystem skall ge möjlighet till en hög grad av interoperabilitet. På längre sikt skall utvecklingen av interoperabilitet syfta till att kunna genomföra insatser vid höga konfliktnivåer.

Logistikfunktionen skall fortsatt utveckla förmågan att stödja insatsförbandens ökade rörlighet och färre antal plattformar. Ett nytt logistikkoncept införs med modulärt uppbyggda, för Försvarsmakten gemensamma, enheter.

Markstridskrafter

Verksamheten bör inriktas mot att öka förmågan till väpnad strid i sammansatta och integrerade förband. Enligt vad som redovisats tidigare har förmåga att leda högre förband förstärkts genom övningsverksamhetens goda resultat. Regeringen anser att det är viktigt att Försvarsmakten fortsätter denna utveckling för att stärka förmågan att leda högre förband. Det är inte minst viktigt ur ett internationellt perspektiv. Övningar med inslag av gemensamma operationer, d.v.s. övningar med flera stridskrafter, är även fortsättningsvis av stor vikt.

De viktigaste övningarna för markstridskrafterna är slutövningen och arméns stabs- och sambandsövning. Även deltagande i internationella övningar bör prioriteras.

Sjöstridskrafter

Regeringen anser att det är av vikt att sjöstridskrafterna under 2006 fortsätter att bedriva tillämpade övningar med behovsammansatta styrkor. Vidare bör förbanden ha god incidentberedskap. Deltagande i internationella krishanteringsövningar med förband som är anmälda till internationella styrkeregister bör ges hög prioritet. Regeringens uppfattning är att en fortsatt hög ambitionsnivå inom utbildning, planerings- och övningsverksamhet är en förutsättning för att upprätthålla beredskapskraven för förband anmälda till internationella styrkeregister.

Försvarsmakten har regeringens uppdrag att till den 1 februari 2006 lämna ett fördjupat underlag avseende framtida behov av marin

skeppsteknisk kompetens. Underlaget skall inkludera en belysning av möjligheterna att tillgodose behovet av såväl nationella resurser som resurser i ett Europaperspektiv.

Luftstridskrafterna

Inriktningen för luftstridskrafterna under 2006 bör fortsatt inriktas mot att genomföra de beslutade organisationsförändringarna.

Att delta i såväl multinationell som bilateral övningsverksamhet skall fortsätta i syfte att förbättra Försvarsmaktens samlade förmåga. Övningar som syftar till att kunna bidra till en snabbinsatsförmåga bör fortsatt genomföras.

Utvecklingen av Gripensystemet fortsätter, den materiella utvecklingen bör också fortgå. Under 2006 kommer det att fortsätta att levereras JAS 39 C/D. Omskolning av flygförare på de nya flygplanen kommer att ske. Arbetet med att säkerställa att varje flygförare får tillräckligt med flygtid måste fortgå.

Inom helikopterförbanden fortsätter införandet av de nya helikoptersystemen.

Utvecklingen mot ett nätverksbaserat försvar

Regeringens bedömning: Utvecklingen av konceptet nätverksbaserat försvar är ett viktigt element för att uppnå försvarsreformens mål. Därför bör utvecklingen mot det nätverksbaserade försvaret fortsätta bl.a. med genomförande av Demonstrator 2006 (DEMO 06).

Skälen för regeringens bedömning: Utvecklingen inklusive prov och försök av ett nätverksbaserat försvarskoncept är en väsentlig förutsättning för Försvarsmaktens omstrukturering från ett invasionsförsvar mot ett flexibelt insatsförsvar. Utvecklingen bedöms skapa förutsättningar för en ökad operativ effekt, bland annat genom behovssammansatta insatsförband. Genom tillgång till gemensam information och lägesbild skapas beslutsunderlag för såväl ledning som insatser med verkansdelar med hög precision.

I utvecklingen är det viktigt att samordna utformningen med den internationella utvecklingen samt även med övriga aktörer, civila

nationella som internationella. Genom detta bedöms det skapas förutsättningar för samverkan och samordning avseende krishantering inom ramen för både nationella som internationella insatser.

Regeringen finner det angeläget att det råder en väl avvägd balans mellan en mer långsiktig evolutionär utveckling och att det utvecklas en reell förmåga i närtid. Då de operativa kraven inom ramen för internationella insatser har ökat, anser regeringen att utvecklingen i ökad omfattning bör leda till att resultat från utvecklingsprocesserna, prov och försök tidigt implementeras i befintliga insatsförband och att en anpassning av arvet sker.

3.8.5.2 Personal

Ekonomiska förmåner till totalförsvarspliktiga

Regeringens bedömning: De ekonomiska förmånerna till totalförsvarspliktiga bör höjas.

Skälen för regeringens bedömning: De totalförsvarspliktigas ekonomiska förmåner har varit oförändrade sedan höjningen den 1 juli 2002. Regeringen anser att förmånerna bör räknas upp i enlighet med den allmänna pris- och löneomräkning som sker för myndigheterna som är verksamma inom utgiftsområdet. Regeringen kommer vid ett senare tillfälle att besluta om hur uppräkningsdelen skall fördelas mellan olika slag av förmåner. Vidare anser regeringen att de ekonomiska villkoren för de totalförsvarspliktiga bör ses över och förbättras mot bakgrund av de minskade volymerna och de ökade rekryteringsbehoven för internationella insatser. Regeringen avser därefter återkomma till riksdagen.

Kompetensförsörjning

Den enda militära utbildning som bedrivs för att kompetensutveckla svenska officerare under 2006 är i princip de fristående kurser som vilar på författningsmässiga krav för att få certifierade instruktörer, t.ex. för att utbilda värnpliktiga för att kunna hantera ett visst fordon, vapen eller maskin. För såväl Försvarshögskolan som

militärhögskolorna innebär detta kraftigt minskade utbildningsvolymmer.

Frivilliga försvarsorganisationer

Det är regeringens uppfattning att övergången från invasionsförsvaret till ett insatsförsvaret med en kraftigt minskad insatsorganisation måste återspeglas i ett förändrat behov av de frivilliga försvarsorganisationerna. Regeringen har därför givit Försvarsmakten i uppdrag att redovisa behovet av frivilliga försvarsorganisationer utgående från kraven på operativ förmåga och insatsorganisationens behov. I sitt budgetunderlag för 2006 anger Försvarsmakten att det finns ett behov av organisationerna, men att volymen och omfattningen i nuläget inte kan beskrivas i avvaktan på ett reformerat personalförsörjningssystem.

Regeringens uppfattning är att övergången till det mindre men mer tekniskt avancerade och flexibla insatsförsvaret innebär att behovet av de frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet successivt minskar. Regeringen avser därför att reducera uppdragsmedlen till de frivilliga försvarsorganisationernas militära verksamhet med 30 procent 2006. Det är angeläget att Försvarsmakten redovisar det totala framtida behovet av frivilliga försvarsorganisationer.

3.8.5.3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling

Regeringens bedömning: Under 2006 bör materielförsörjningen, inklusive forskningen och teknikutvecklingen, inriktas mot att fortsätta genomförandet av den politiska inriktningen.

Vidare bör jämställdhetsintegreringsarbetet med att ta fram, vidareutveckla och införa så kallade jämställdhetsintegrerade mål och indikatorer fortsätta under 2006.

Därutöver bör samarbete och eller egen utveckling av satellitbaserade system fortsatt övervägas.

Vidare bedömer regeringen att den årliga informationen om utvecklingen inom respektive objektsram kan upphöra i och med denna proposition.

Vad gäller avveckling av materiel är det inte lämpligt att överlåta hela avvecklingsprocessen,

till en extern aktör. Däremot bör externa aktörers medverkan i avvecklingsprocessen ökas ytterligare. Under 2006 bör därför Försvarsmakten fortsätta studera möjligheterna för externa aktörer att ta ett större ansvar än nuvarande omfattning för avvecklingen.

Skälen för regeringens bedömning: Utvecklingen och organiserandet av den nordiska snabbinsatsstyrkan medför ett kompletterande behov och tidigareläggning av anskaffning av bland annat materiel för ledning, logistik, fordon, sjukvård, transporter samt tekniska åtgärder för interoperabilitet. Regeringen bedömer att åtgärder inom ramen för utredningen om lednings- och myndighetsorganisationen inom det militära försvaret kommer att medföra minskade kostnader för ledningen av materielförsörjningen. I sammanhanget betonar regeringen att den kompletterande materielanskaffningen under perioden genomförs för insatsorganisationens behov, såväl för genomförandet av nationella som internationella uppgifter och erinrar att insatsorganisationen inte bara avses användas under den tid som den nordiska snabbinsatsstyrkan står i beredskap första halvåret 2008. Med anledning av detta har regeringen redan under 2005 medgett att Försvarsmakten påbörjar utvecklingen av vissa viktigare projekt, som anses vara av betydelse inte bara för vår framtida försvarsförmåga utan också för den nationella kompetensen att vidmakthålla och vidareutveckla system i den befintliga insatsorganisationen.

Regeringen delar Försvarsmaktens syn att jämställdhetsmålen inom materielförsörjningen bör kompletteras och att en fortsatt utveckling av målkriterier bör ske på området. Vidare bör myndigheten under 2006 särskilt verka för att en kunskapsökning hos nyckelpersonal vad avser beställningar och framtagning av ny materiel sker. Dessutom bör fastläggande av rutiner för att säkerställa att ett jämställdhetsperspektiv används inom materielförsörjningens samtliga faser. Målet för verksamheten bör därför omformuleras så att materielen ska vara anpassad till såväl kvinnor som män och att teknikutvecklingen skall ha ett jämställdhetsperspektiv. Ev. nybyggnation och ombyggnation av exempelvis anläggningar bör vara utformad på ett sådant sätt att såväl kvinnor

som män kan använda dessa. När Försvarmakten formulerar en funktionell nivå i sina beställningar till Försvarets materielverk på materiel bör det därför framgå att den skall kunna användas av både kvinnor och män.

Det framväxande samarbetet inom framförallt EU inom rymdområdet gör att Sverige måste överväga vilken strategi nationen skall ha. De behov som Försvarmakten och andra myndigheter har av satellitbaserade system kan lösas genom egen industriteknik. Satellitbehoven kan också lösas genom internationellt samarbete eller genom en kombination av samarbete och egen utveckling. Vilken lösning som bäst gynnar Sverige bör noggrant övervägas under kommande år.

Försvarets materielverk tillhandahåller resurser inom teknik- och materieförsörjning, inklusive forskning för stöd till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet), för Försvarets materielverks egna myndighetsuppgifter samt för Försvarets materielverks samverkansuppgifter med övriga myndigheter. Detta analys- och ledningsstöd inom materieförsörjningen bör enligt regeringens mening anslagsfinansieras (se vidare avsnitt 3.10.12).

Det ökade intresset, särskilt internationellt, för säkerhetsrelaterad forskning innebär ökande möjligheter till att utnyttja militär forskning och teknikutveckling i civila tillämpningar. Genom att uppmuntra försvarsmyndigheternas deltagande i samarbeten, t ex inom EU, kan en bredare tillämpning av militär kunskap underlättas.

Under 1990-talet införde regeringen s.k. objektsramar vars syfte var att underlätta regeringens styrning och uppföljning av större materielobjekt. Regeringen har sedan dess samtidigt utnyttjat objektsramarna för att redovisa utvecklingen och en resultatbedömning inom respektive projekt även till riksdagen. Sådana redovisningar har lämnats regelbundet i olika propositioner, senast i budgetpropositionen för 2005. En objektsram skall bestå av ett väldefinierat innehåll, en ekonomisk ram samt en tidsplan. Det är regeringen som fastställer objektsramen och beslutar om anskaffningar inom varje objektsram. Objektsramarna redovisas årligen av Försvarmakten till regeringen. Regeringen meddelade riksdagen i 2005 års budgetproposition sin avsikt att avsluta objektsramarna Spanings- och ledningsradar ArtE 740, måldetekterande artillerigranat Bonus och stridsfordon 90. ArtE 740 eftersom

projektet avslutas 2005, Bonus och stridsfordon 90 eftersom dessa nu är under serieleverans eller i princip slutlevererade. Dessutom är samtliga stridsvagnar levererade liksom samtliga system Flygburen spaningsradar 890.

Regeringens materieförsörjningsstrategi, som presenterades för riksdagen i prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar innebar bland annat en fokusering på strategiska vägval, en evolutionär utveckling med stegvisa beslut för större utvecklingsprojekt, demonstratorutveckling för att få säkrare beslutunderlag, internationella samarbetspartners, kortare serier samt en starkare koppling till forskningen och teknikutvecklingen. Sammantaget innebär strategin att regeringens fokus förskjuts från enskilda materielsystem till förhållanden av större försvarspolitisk betydelse.

Regeringen avser även fortsättningsvis att peka ut sådana objekt som Försvarmakten måste ha regeringens bemyndigande för att beställa. I övrigt eftersträvar regeringen styrnings- och uppföljningsformer som är anpassade till respektive objekt, system eller funktion. Sammantaget menar regeringen att många objektsramar i princip är slutlevererade eller är under serieleverans och att regeringens uppföljningsfokus inte bör ligga på serieleveranser. Vidare anser regeringen att objektsramar inte är anpassade till regeringens behov av styrning och uppföljning enligt materieförsörjningsstrategin och inte heller till riksdagens informationsbehov. Regeringen har därför avvecklat objektsrameredovisningen och redovisar endast JAS 39 Gripen enligt nedan.

Objektsram - JAS 39 Gripen

JAS 39 Gripen har hanterats som en objektsram i och med att beslut om utveckling av flygplanstypen togs 1982. Nuvarande objektsram definierades i regleringsbrevet för 2005. Objektsramen omfattar tiden 1997 – 2009. Den ekonomiska planeringsramen uppgår till högst 76 040 miljoner kronor i 2005 års prisläge. Totalt skall 174 stycken JAS 39 (delserie 2 och 3) anskaffas inom objektsramen. Objektsramen har följande materiella innehåll och redovisas av Försvarmakten i följande underenheter:

- utvecklingsarbete delserie 3,
- anpassningsprogram avionik och sensorer,
- anpassning av IR-jaktrobot 98,

- anskaffning av 110 flygplan JAS 39A och B i delserie 2,
- anskaffning av 64 flygplan JAS 39C och D i delserie 3,
- anskaffning av underhållssystem,
- anskaffning av sensor- och motmedelsystem,
- anskaffning av kommunikationsutrustning för delserierna 1, 2 och 3
- anskaffning av planerings- och utvärderingssystem,
- anskaffning av flygutbildningssystem,
- anskaffning av spaningskapsel,
- anskaffning av radarjaktrobot 99,
- anskaffning av attackvapen,
- vidareutveckling och retromodifiering av flygplan ur delserie 1, 2 och 3,
- ränta på Försvarets materielverks rörelsekapital,
- gemensamma kostnader,
- Försvarets materielverks omkostnader,
- räntekostnader för förskott till industrin.

JAS 39 Gripen anskaffas för att Försvarmakten på kortare sikt skall kunna möta insatser av fjärrstridsmedel och begränsade luftrörliga styrkor, samt på längre sikt kunna utveckla förmåga att möta mer omfattande militära operationer. Vidare skall systemet bidra till Försvarmaktens förmåga att upptäcka och ingripa mot kränkningar av territoriet. Uppgifter inom ramen för internationella insatser skall kunna lösas. Systemet är flexibelt genom att det i samma flygplanstyp uppnås förmåga att lösa jakt-, attack- och spaningsuppgifter. Systemet skall utvecklas och successivt anpassas för att kunna bidra till Försvarmaktens förmåga under mer än 30 år.

Till och med den 31 december 2004 hade 51 505 miljoner kronor utbetalats.

Försvarmakten redovisar bland annat följande. Under 2004 levererades tolv flygplan, vilket innebär att Försvarmakten totalt erhållit leverans av 120 st. JAS 39 inom objektsramen. Den samlade driftserfarenheten är ca 55 500 flygtimmar.

Under 2004 har versioner av materielsystemet JAS 39 Gripen levererats som stödjer utbildning av utländsk personal (engelsk version av JAS 39A/B) samt en version som möjliggör förbandsbruk av JAS 39C. I ett stort och komplext utvecklingsprojekt är det normalt med en del problem. Ett antal tyngre delsystem är

försenade i sin utveckling. Under 2004 tillkom Tjeckien som kund av JAS 39, och den tillkommande kravställning som åtagandet gentemot Tjeckien innebär, har föranlett Försvarets materielverk att införa en strategi för den fortsatta utvecklingen av systemet. Denna strategi innebär att den tekniska utvecklingen harmoniseras för de olika kundintressenterna. Detta syftar till att riskminimera projektet, säkra ingångna åtaganden, skapa möjlighet för framtida kostnadsdelning samt förbättra interoperabiliteten genom färre konfigurationer.

Vidareutvecklingsarbetet, som beställdes 1997, har i huvudsak avslutats. Under året upphandlades bl.a. ett nytt planerings-, utvärderings- och utbildningssystem. Under året har Försvarets materielverk uppnått kostnadsdelning för verksamheter som syftar till kunderna Försvarmakten, Ungern och Tjeckien inom områdena: vidmakthållande, upphandling av nytt planerings-, utvärderings- och utbildningssystem samt nytt interoperabelt sambandssystem.

Tidigare rapporterade problem inom kommunikationsområdet och felfunktion i anti-G-systemet har hanterats, men ännu inte fått sin slutliga lösning. Då flygplanen inte nått överenskommen miniminivå för leverans har leveransstopp introducerats. Detta leveransstopp beräknas hävas under 2005. Vid årsskiftet innehöll Försvarets materielverk ca 1 400 miljoner kronor i kostnader och ca 700 miljoner kronor i leveransbetalningar. Därutöver debiteras ränta på uteliggande förskott på grund av leveransförseningar.

Försvarmakten har hemställt om en omdefiniering av objektsramen för JAS 39. Försvarmakten föreslår att den ekonomiska ramen för anskaffning av 64 flygplan JAS 39C och D i delserie 3 minskas pga. minskad kvarvarande ekonomisk risk för projektets slutförande. Vidare föreslår myndigheten minskningar avseende vidareutveckling och teknisk ensning av flygplanparken, s.k. retromodifiering, av flygplan ur delserie 1, 2 och 3 samt anskaffning av kommunikationsutrustning för delserierna 1, 2 och 3 till följd av förändrad ambition avseende innehållet. Slutligen föreslår myndigheten en ökning avseende anpassning avionik och sensorer till följd av förändrad ambition avseende innehållet. Totalt föreslås den nya objektsramen för JAS 39 Gripen uppgå till 75 122 miljoner kronor i 2005

års prisläge, samt omfatta oförändrad tid t.o.m. år 2009, vilket innebär en minskning relativt tidigare ram. Försvarmakten bedömer att objektsramen för JAS 39 Gripen kommer att innehållas vad avser teknik, tid och ekonomi, även om vissa problemområden finns.

Regeringen delar Försvarmaktens uppfattning om behovet av förändringar i objektsramen för JAS 39 Gripen. Försvarmaktens föreslagna omfördelning av medel bedöms vara en lämplig anpassning till behoven för projektets status och utvecklingen för deltagande i internationella insatser. Regeringen kommer därför att omdefiniera objektsramen. Regeringen avser i regleringsbrevet till Försvarmakten för 2006 reglera den nya ekonomiska ramen samt anpassa strukturen för underenheterna.

Regeringens samlade bedömning är att JAS 39-programmet som helhet, trots vissa tekniska problem, i huvudsak utvecklas enligt den planerade inriktningen. Regeringen vill dock betona vikten av att de återstående tekniska problemen löses. Investeringar i programmet bör ske på ett kostnadseffektivt sätt med hänsyn till inriktningen för antalet flygplan i insats- och grundorganisationen, samt möjligheterna till teknisk ensning med de flygplan som levereras till exportkunder.

Avseende externa aktörers engagemang i avvecklingsprocessen delar regeringen Försvarmaktens bedömning att nuvarande metod för avveckling av förnödenheter bör fortsatt tillämpas och utvecklas. Tidigare utredning, nu genomförda analyser samt erfarenheter från hittills genomförd avveckling pekar på att överlåtelse av hela avvecklingsprocessen till extern aktör inte bör ske. Däremot kan externa aktörers medverkan i avvecklingsprocessen ytterligare ökas.

I sammanhanget bedömer inte regeringen att ett ökat engagemang från en extern aktör medför någon nämnvärd ekonomisk besparing. Däremot ger en ökning av engagemanget Försvarmakten ökad ekonomisk handlingsfrihet och möjligheter att öka fokuseringen på kärnverksamheten. Detta ger även möjlighet till en snabbare anpassning av avvecklingsorganisationen.

Följande områden kan dock vara aktuella att införa en extern aktör, eller öka engagemanget för redan involverade externa aktörer.

- transporter,

- destruktion – lastning, transport, hantering på destruktionsplatsen,
- demontering – avser förnödenheter som skall vara kvar i Försvarmakten eller av andra skäl inte kan eller bör säljas,
- efterarbeten i lämnade förråd – exempelvis återställande av förråd,
- lagerhållning av inte behovssatta förnödenheter och
- lagerhållning av förnödenheter under avveckling.

Inom ramen för nuvarande avvecklingsmodell är det planerat ett antal åtgärder för att förändra/anpassa processen. Dessa åtgärder kan och bör, enligt regeringens mening, fullföljas oaktat en ökning av externa aktörers roller i processen. De områden som kan komma att beröras är:

- ökad försäljning på plats,
- reducering/anpassning av avvecklings-terminalerna,
- anpassning av personella resurser,
- anpassning av förrådsbeståndet och
- anpassning av egna transportresurser.

Ovanstående planerade åtgärder bedöms medföra lägre kostnader för den fortsatta avvecklingen av förnödenheter. Regeringen delar Försvarmaktens bedömning att kostnadsreduceringen, under en period om tre till fem år, uppgår till 18-26 miljoner kronor årligen.

3.8.5.4 Insatser

Regeringens bedömning:

Incidentinsatser

Försvarsmakten bör ingripa mot kränkningar av svenskt territorium.

Internationella insatser

Sverige bör under 2006 kunna delta i fredsfrämjande insatser i enlighet med de krav på operativ förmåga som riksdagen beslutat, i första hand med resurser och förband som har anmälts eller kan komma att anmälas till internationella styrkeregister.

Skälen för regeringens bedömning: I enlighet med riksdagens beslut gällande regeringens förslag i prop. 2005/05:5 Vårt framtida försvar skall Försvarsmakten ha förmåga att upptäcka och ingripa mot alla former av kränkningar av svenskt territorium. Förmågan att snabbt kunna öka denna förmåga bör finnas i anslutning till akuta kriser. Därutöver bör förmågan att upptäcka och avvisa säkerhetshot samt att tidigt kunna upptäcka NBC-insatser i närområdet vidmakthållas.

Incidentinsatser

Grundberedskap

Resurser ur grundorganisationen jämte delar ur insatsorganisationen skall ha beredskap för att möta de hot som kortsiktigt kan uppstå i rådande omvärldsläge. Beredskap för ingripande mot kränkningar av svenskt territorium bör finnas med kraftsamling till tider och områden där risken för kränkningar är som störst. Försvarsmakten skall upprätthålla den beredskap som framgår av hemligt regeringsbeslut.

Internationell beredskap

Den försvarspolitiska inriktningen i prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar innebär att nationell och internationell insatsförmåga över tiden allt mer vävs samman. En för Försvarsmakten påverkande faktor är utvecklingen av den nordiska snabbinsatsstyrkan.

Regeringen ger sin inriktning för detta arbete under en särskild rubrik ovan.

Ambitionen vad avser internationella insatser skall fortsätta öka kvalitativt och kvantitativt. Försvarsmaktens skall utveckla och bibehålla förmåga att samtidigt leda och genomföra två insatser av bataljonsstorlek eller motsvarande och mindre förbandsenheter i ytterligare tre insatser. Detta omfattar såväl förmåga att delta i nya insatser med relativt kort förvarning som att kunna delta uthålligt i långvariga operationer. Förband anmälda till internationella styrkeregister bör användas i första hand. Detta innebär att de förband som anmäls till styrkeregister skall kunna såväl förstärka EU:s snabbinsatsförmåga som kunna sättas in i flera olika typer av internationella insatser, t.ex. inom ramen för FN och andra organisationer. Förbandens beredskapsgrad skall kunna varieras beroende på omvärldsläge och nationella överväganden. Förbanden bör även kunna växla mellan att vara insatta i långvariga internationella insatser och att vara förstärkningsförband till den nordiska snabbinsatsstyrkan när den är insatt. Regering anser att organiserandet av den nordiska snabbinsatsstyrkan inte skall ses som en unik företeelse utan som en integrerad del i utvecklingen av Sveriges internationella krishanteringsförmåga. Det är viktigt att Försvarsmakten skapar möjlighet att använda snabbinsatsstyrkan efter genomförd beredskapsperiod till andra internationella insatser och att möjlighet skapas att merutnyttja snabbinsatsstyrkan.

Internationella insatser

Isaf (International Security Assistance Force), Afghanistan

Sveriges bidrag till Isaf är ett fortsatt prioriterat och långsiktigt åtagande. Inriktningen är att under andra halvåret av 2005 påbörja förberedelser för ett övertagande av ledningen för den regionala enheten för säkerhet och återuppbyggnad, Provincial Re-construction Team (PRT), i Mazar-e-Sharif. Övertagandet beräknas att vara fullt ut genomfört i mars 2006 under förutsättning att riksdagen givit sitt medgivande till ett större bidrag. Kostnaden är beräknad till 280 miljoner kronor för 2006 och en ökning av den personella ramen till ca 180 personer. I samband med övertagande av PRT i

Mazar-e-Sharif bör insatserna kraftsamlas till denna region. Inriktningen är att det koncept för PRT som utvecklas av Storbritannien skall bibehållas, vilket även inkluderar icke-militära delar från svenska civila myndigheter och organisationer.

Det svenska deltagandet i Isaf har hittills givit positiva erfarenheter av nära samverkan mellan militära och civila insatser i stödet till de afghanska myndigheterna. Konceptet med PRT bedöms som lyckat. Regeringen bedömer det vidare som viktigt att det svenska bidraget utformas så att det kan anpassas på ett ändamålsenligt sätt till de förhållanden som kan komma att råda under insatsens gång, inklusive om förhållandena skulle försämrats.

Regeringen avser återkomma till riksdagen i denna fråga under hösten.

UNMIL (United Nations Mission In Liberia), Liberia

Riksdagen medgav i februari 2005 en förlängning av insatsen med 12 månader, det vill säga till och med mars 2006. Sveriges bidrag är fortsatt ett mekaniserat skyttekompani ingående i den irländska bataljonen som utgör UNMIL:s styrkereserv. Med hänsyn till Sveriges stöd till FN och dess fredsfrämjande verksamhet bör Sverige delta med trupp i åtminstone en FN-ledd insats, företrädesvis på den afrikanska kontinenten. Inriktningen för 2006 är att Sverige kvarstannar med nuvarande truppsammansättning till dess att vår samarbetspartner Irland lämnar Liberia, enligt uppgift i november 2006. UNMIL bedöms även under 2006 vara i behov av en kvalificerad bataljon som reserv och snabbinsatsstyrka. Det svenska bidraget har visat på behoven av att delta med moderna förband som är kapabla att hantera situationer över hela konfliktskalan. Det är av stor vikt att Försvarsmakten bibehåller kunskap om och fortsatt erhåller erfarenheter av deltagande i insatser som leds av FN. Kunskaper om deltagande med trupp på den afrikanska kontinenten är betydelsefullt också inför uppsättande av EU:s snabbinsatsstyrkor.

Althea (European Union Force), Bosnien och Hercegovina

Svenskt deltagande i EU-ledda insatser är mycket högt prioriterat. Läget i Bosnien Hercegovina är sådant att internationell närvaro torde krävas under en längre tidsperiod. En

första översyn av Althea kommer att ske under 2005. Vid denna översyn övervägs det om Sveriges insats kan omvandlas från den nuvarande ledningen av en logistisk enhet inom Multi National Task Force North (MNTF N) till ett Composite Coy (övervaknings- och samverkanskompani) om ca 60 personer.

Österrike övertar ansvaret för MNTF N efter Finland. Den svenska övergången till ett s.k. Composite Coy från en logistikenhet kan därmed komma att fördröjs till första halvåret 2006. Kostnaden bedöms i stort oförändrad.

Sverige har ett starkt intresse av att operation Althea blir en framgång i Bosnien och Hercegovina och därmed en framgång för den Europeiska säkerhets- och försvarspolitik. Regeringen bedömer att Sverige i samråd med andra nationer bör förlänga sitt bidrag till Althea.

Kfor (Kosovo Force), Kosovo

Kosovo är fortfarande den största olösta säkerhetsfrågan i Europa, både i sin egen rätt och genom de kopplingar som konflikten har till utvecklingen i regionen och till exempelvis den organiserade brottsligheten. Fortsatt svenskt deltagande i den NATO-ledda och FN-mandaterade internationella Kfor-insatsen i Kosovo är därför högt prioriterat.

Mot denna bakgrund – och för att utveckla Försvarsmaktens förmåga att leda större förband i internationella insatser vilket bland annat krävs för att möjliggöra ett svenskt bidrag till den nordiska snabbinsatsstyrkan – avser regeringen om möjligt till sommaren 2006 bidra med en bataljon under svensk ledning till Kfor. Bidraget avses ske tillsammans med en annan nation och är tänkt utgöra Kfor:s taktiska reserv. För att möjliggöra detta krävs en mindre ökning av nuvarande bidrags storlek. Kostnaderna bedöms vid en organisationsförändring öka marginellt, till ca 560 miljoner kronor.

Säkerhetssektorsreformer

Säkerhetssektorsreformer har kommit att få allt större utrymme på den internationella agendan. Arbete utgör en viktig aspekt av det fredsfrämjande arbetet.

Inom EU sker arbete med projekt främst avseende säkerhetsreformer i Afrika, vilka Sverige generellt ställer sig positiva till.

Inom den nordiska kretsen har det arbetats fram en katalog med aktiviteter inom försvars och säkerhetssektorsreform som erbjuds till länderna på Västra Balkan. Under 2006 kommer detta arbete att fortsätta och vidareutvecklas.

3.8.5.5 Försvarsunderrättelseverksamhet

Regeringens bedömning: Under 2006 bör ominriktningen av försvarsunderrättelseverksamheten fortsätta mot en ökad koncentration på strategiska underrättelser av relevans för utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiken. Fortsatt hög prioritet bör ges till stöd för det svenska deltagandet i internationella uppgifter, inklusive förberedelserna för Sveriges deltagande i EU:s snabbinsatskapacitet, samt till underrättelsesamarbete med och inom EU.

Arbetet med att fortlöpande förbättra inriktning, inhämtningsmetoder och analyskapacitet bör fortsätta.

Skälen för regeringens bedömning: I Ds 2005:30 En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet har föreslagits en rad förändringar och moderniseringar av regelverket för försvarsunderrättelseverksamheten. Promemorian är utsänd på remiss. Remisstiden går ut den 31 oktober 2005. Bl.a. föreslås att verksamhetens mandat ändras från att avse ”yttre militära hot” till ”yttre hot”, vilket innebär att även t.ex. terrorism, IT-hot och andra icke-militära hot inkluderas. Promemorian föreslår att gränsdragningen förtydligas mellan Polisens verksamhet och försvarsunderrättelseverksamheten. Vidare föreslås en ny lag om signalspaning enligt vilken Försvarets radioanstalt får bedriva signalspaning oavsett om signalerna befinner sig i eter eller i tråd. Förslaget innebär också att funktionen för kontroll av försvarsunderrättelseverksamheten förstärks.

Avsikten är att efter remissbehandling av departementspromemorian och prövning i Lagrådet förelägga riksdagen en proposition under våren 2006.

3.8.6 Inriktning Verksamhetsområdet Det civila försvaret

3.8.6.1 Övergripande inriktning av verksamheten

Målen för verksamheten inom det civila försvaret återfinns under avsnitt 3.3.2.

Åtgärderna genomförs för att stärka samhällets förmåga att hantera svåra påfrestningar i fred förbättrar också förmågan för det civila försvaret. Inriktning för den verksamhet som i huvudsak stärker samhällets förmåga att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred redovisas under avsnittet 4.7.1 Inriktning Verksamhetsområdet Svåra påfrestningar.

De kompletterande åtgärder som behöver vidtas för att säkerställa den grundläggande förmågan inom det civila försvaret innefattar bl.a. omvärldsbevakning för höjd beredskap, underhåll av skyddsrum och fullträffsskyddade teleanläggningar m.m. samt utbildning för minröjning. Områden av stor betydelse är el-, tele- och informationssäkerhet samt skydd mot CBRN-händelser (kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära händelser).

3.8.6.2 Inriktning för gemensamma frågor för civilt försvar

Krisberedskapsmyndigheten

Regeringen anser att det fortsatt behövs vissa specifika förmågor inom det civila försvaret om de säkerhetspolitiska förutsättningarna skulle försämrats i framtiden. Regeringen ser därför att vill civilpliktsutbildning bör genomföras, att vissa befintliga anläggningar så som skyddsrum bör underhållas och att viss specifik kompetens behöver vidmakthållas. När det gäller stödet till de frivilliga försvarsorganisationerna bör det även i fortsättningen inriktas mot att bygga en fredstida förmåga.

Styrelsen för psykologiskt försvar

Medieföretagen skall ha en sådan robusthet och flexibilitet att en fri och oberoende nyhetsförmedling, myndighetsinformation och varningsmeddelanden kan förmedlas snabbt och heltäckande även vid onormala händelser, vid svåra påfrestningar på samhället i fred och vid höjd beredskap.

Styrelsen har under våren 2005 redovisat regeringens uppdrag att kartlägga hur medieföretagen inom privata sektorn, främst de stora och medelstora företagen, och public serviceföretagen uppfattar hot, risker och sårbarhet. Med utgångspunkt från kartläggningen skall Styrelsen verka för att öka medvetandet och höja kunskapsnivån hos medieföretagen och andra viktiga aktörer inom säkerhets- och beredskapsområdet. Myndigheten skall årligen genomföra en risk- och sårbarhetsstudie inom området mediers beredskap med start år 2006.

Styrelsen skall verka för att kvinnor och män skall kunna genomföra utbildning enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt under sådana förutsättningar att det i alla delar upplevs som rättvist och jämställt.

Styrelsen skall under 2006 slutföra arbetet med upprättandet av en informationsbank avseende M/S Estonias haveri samt överlämna denna till lämplig instans för förvaring. Vidare skall en ny opinionsstudie genomföras om befolkningens syn på samhället, säkerhetspolitiken, totalförsvaret, försvarsviljan samt upplevelse av hot mot bakgrund av förändringar i omvärlden.

Styrelsen skall genomföra förbandsbesök i större omfattning än under 2004.

Styrelsen skall under 2006 verka för samordning av samhällets insatser samt att hjälpa och stödja dem som bor och vistas i Sverige och som drabbats av naturkatastrofen i Asien 2004. De erfarenheter och slutsatser som kan göras från bedriven verksamhet skall redovisas.

3.9 Revisionens iakttagelser

Årlig revision

Riksrevisionen granskar varje år myndigheternas årsredovisningar och delårsrapporter. För myndigheterna inom politikområdet har Riks-

revisionen lämnat revisionsberättelser utan anmärkningar förutom för Försvarsmakten.

Försvarsmakten

Försvarsmakten har för 2004 erhållit en revisionsberättelse med invändning.

Riksrevisionen har riktat kritik mot att Försvarsmakten har betydande brister i den interna styrningen och kontrollen avseende beredskapstillgångar.

Beredskapstillgångarna består av inventarier och varor. Exempel på inventarier är flygplan, helikoptrar, stridsfordon, fartyg och handeldvapen. Exempel på varor är reservmateriel, ammunition och drivmedel.

Riksrevisionen har granskat om beredskapstillgångarnas existens och värde kan styrkas genom inventeringsrutiner och om anläggningsregistret uppdateras löpande och är avstämbart mot balansräkningen. Riksrevisionen har i granskningen funnit brister för såväl säkerställandet av existensen av beredskapstillgångarna som för säkerställandet av värdet för beredskapstillgångarna. Bristerna medför att Försvarsmakten inte har kunnat visa att beredskapstillgångarnas existens och värde på 89 919 miljoner kronor ger en rättvisande bild. Det går alltså inte att verifiera att det bokförda värdet i balansräkningen stämmer överens med verkligheten.

Försvarsmakten har i sitt svar till Riksrevisionen hänvisat till att man fastställt två ledningsdirektiv som syftar till att komma till rätta med problemen. Försvarsmakten avser bl.a. att beskriva processen från anskaffning till redovisning samt utreda förutsättningarna för att införa nya inventariesystem och lagersystem. Av ledningsdirektiven framgår också att en uppföljning av genomförda åtgärder skall ske i samband med delårsrapporten för 2005.

Försvarsmakten erhöll även 2003 en revisionsberättelse med invändning. Riksrevisionen riktade då kritik mot myndighetsledningens förvaltning på grund av brister i intern styrning och kontroll. Revisionens kritik avsåg bl.a. överskridandet av en anslagspost och ett anslagsvillkor. Försvarsmakten har med anledning av detta förändrat sina rutiner vilket innebär att såväl anslagsposter som anslagsvillkor följs upp månadsvis. Försvarsmakten har även utsett ansvariga personer för uppföljningen av varje anslagspost och villkor.

3.10 Budgetförslag

Vid beräkningen av anslagen inom politikområdet har regeringen utgått från den inriktning för den ekonomiska ramen för utgiftsområdet som riksdagen beslutat för perioden 2005-2007 (prop. 2004/05:5, bet. 2004/05:FöU5, rskr. 2004/05:143). I prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar framhöll regeringen att såväl storleken på som fördelningen av anslagsbeloppen för 2006-2007 kunde komma att behöva förändras när ytterligare beslutsunderlag avseende Försvarsmakten och de totalförsvarsgemensamma myndigheterna inkommit. Regeringens analys av bland annat myndigheternas budgetunderlag för 2006 innebär att inriktningen fortfarande är giltig.

3.10.1 6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.

Tabell 3.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2004	Utfall	21 412 009	Anslags- sparande	450 792
2005	Anslag	22 125 249 ¹	Utgifts- prognos	21 686 540
2006	Förslag	21 458 378		
2007	Beräknat	19 920 101 ²		
2008	Beräknat	20 275 969 ³		

¹ Inklusivt tillägsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tillägsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 19 576 628 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 19 547 417 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget omfattar utbildnings- och övningsverksamhet för utvecklingen av insatsorganisationen, planering m.m., insatser samt försvarsunderrättelseverksamhet. Under anslaget finansieras den fredsfrämjande verksamhet med trupp utomlands som Försvarsmakten genomför efter beslut av regeringen. Vidare finansierar anslaget Sveriges del av de gemensamma kostnader som kan komma att uppstå i samband med EU-ledda internationella insatser. Under anslaget beräknas belopp för de frivilliga försvarsorganisationernas utbildningsverksamhet, liksom för deras verksamhet i Estland, Lettland, Litauen, Polen och Ryssland. Anslaget finansierar vidare åtgärder för att främja den svenska försvarsindustrins exportverksamhet, Försvarsmaktens säkerhetsfrämjande samarbete

med Estland, Lettland och Litauen - samt avveckling av materiel.

Anslaget är till sin helhet hänförligt till verksamhetsområdet Det militära försvaret.

Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

För utgiftsutveckling i övrigt se avsnitt 3.2.

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

I enlighet med inriktningen om sänkningen av ramen för utgiftsområdet i prop. 2004/05:5 och vad som ovan sagts i avsnitt 3.10 har anslaget genom beslut minskats med 1 miljard kronor 2006 och 3 miljarder kronor 2007.

Till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 procent har anslaget genom beslut minskats med 133 miljoner kronor från och med 2006.

Innevarande år uppgår anslagsposten för de fredsfrämjande truppinsatserna till 1 400 miljoner kronor. I enlighet med vad regeringen i prop. 2004/05:5 framhållit om ambitionsnivån för de fredsfrämjande truppinsatserna har anslaget ökat med 100 miljoner kronor 2006 och 300 miljoner kronor 2007. Beloppen har tidigare beräknats under anslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling*.

Anslaget har från och med 2006 minskats med 1,6 miljoner kronor för att finansiera upphandling av PFF-aktiviteter under anslaget 6:6 *Försvarshögskolan*.

Till sist har anslaget minskats med 12 miljoner kronor 2006, 31,1 miljoner kronor 2007 och 61,4 miljoner kronor 2008 som istället beräknas under anslaget 7:1 *Kustbevakningen*.

Tabell 3.14 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	22 125 249	22 125 249	22 125 249
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	409 245	804 613	1 249 128
Beslut	-1 162 516 ³	-3 278 577 ⁴	-3 342 135
Överföring till/från andra anslag	86 400	268 816	243 727
Förslag/beräknat anslag	21 458 378	19 920 101	20 275 969

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.10.2 6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling

Tabell 3.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2004	Utfall	17 391 942	Anslags-sparande	2 699 808
2005	Anslag	17 398 559	¹ Utgifts-prognos	17 757 216
2006	Förslag	17 276 760		
2007	Beräknat	18 107 932	²	
2008	Beräknat	18 700 386	³	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 17 576 591 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 17 576 591 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget omfattar utveckling, anskaffning, vidmakthållande och avveckling av materiel, anskaffning, vidmakthållande och avveckling av anslagsfinansierade anläggningar samt forskning och teknikutveckling. Anslaget används också för finansiering av Totalförsvarets forskningsinstitutets deltagande i internationell verksamhet inom försvarsmateriel- och forskningsområdet. Vidare används anslaget för kostnader för det nationella flygtekniska forskningsprogrammet (NFFP), den europeiska försvarsbyrån (EDA) samt för det säkerhetsfrämjande samarbetet med Estland, Lettland och Litauen. Anslaget finansierar vidare åtgärder för att främja den svenska försvarsindustrins exportverksamhet.

Anslaget är till sin helhet hänförligt till verksamhetsområdet Det militära försvaret.

Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

Även för 2006 avser regeringen fatta beslut om utgiftsbegränsningar som innebär att 1 500 miljoner kronor av tillgängliga medel vid ingången av 2006 inte får användas.

För utgiftsutveckling i övrigt se avsnitt 3.2.

Investeringsplan och bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Förslaget till investeringsplan för Försvarsmakten för perioden 2006-2008 godkänns (tabell 3.16).

Regeringen bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling besluta om beställningar av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling som inklusive tidigare gjorda beställningar medför utgifter på högst 59 200 000 000 kronor efter 2006 (tabell 3.17).

De viktigare materielprojekt för insatsorganisationens utveckling och operativa förmåga som regeringen under 2006 kan komma att fatta beslut om att utveckla och anskaffa är:

- reovering och modifiering av Haubits 77 B,
- anskaffning ingenjörbandvagn,
- omsättning av VHF- och UHF-utrustning,
- delbeställning av ledningssystemets tekniska grund för det nätverksbaserade försvaret (Ledsyst T),
- anskaffning av nytt igenkänningssystem (IK NY),
- fortsatt utveckling av gemensamt taktiskt radiosystem (GTRS),
- utveckling av torped, mina, sensor (TMS),
- fördjupad förstudie av ubåtssystem,
- interoperabilitet JAS 39 Gripen,
- utveckling av radar till JAS 39 Gripen och
- planerings-, utbildnings- och värderingsutrustning till JAS 39 C/D (Petra)

Tabell 3.16 Investeringsplan

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Budget 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
Materiel och anläggningar	16 363	16 839	16 327	17 182	17 744
Forskning och teknikutveckling	1 029	1 052	950	926	956
Summa investeringar	17 392	17 891	17 277	18 108	18 700
Anslag	17 392	17 891	17 277	18 108	18 700
Summa finansiering	17 392	17 891	17 277	18 108	18 700

Tabell 3.17 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008-
Utestående åtaganden vid årets början	67 727 237	58 714 604	57 604 198		
Nya åtaganden	8 379 309	14 072 543 ¹	15 987 379 ³		
Infriade åtaganden	17 391 942	15 182 949 ²	15 776 760 ⁴	17 576 591 ⁵	40 238 226
Utestående åtaganden vid årets slut	58 714 604	57 604 198	57 814 817		
Erhållet/förslaget bemyndigande	68 500 000	68 500 000	59 200 000⁶		

¹Efter avdrag för ett prognostiserat anslagssparande ut från 2005 på 2 207 308 tkr.

²Endast åtaganden som inte finansieras med ingående anslagssparande (2 699 808 tkr).

³Endast åtaganden som inte finansieras med ett prognostiserat anslagssparande ut från 2006 på 1 500 000 tkr.

⁴Endast åtaganden som inte finansieras med ingående anslagssparande (2 207 308 tkr).

⁵Endast åtaganden som inte finansieras med ingående anslagssparande från 2006 (1 500 000 tkr).

⁶Inklusive beställningsutrymme för EUBG.

Skälen för regeringens förslag: Investeringsplanen är regeringens förslag till inriktning för materieförsörjningen 2006-2008. Regeringen anser att förslaget bör ses i ett helhetsperspektiv kopplat till målen för politikområdet, kraven på operativ (del) förmåga, funktionernas och insatsorganisationens utveckling samt behovet av tillgång till kompetens. Investeringar av väsentlig betydelse för insatsorganisationens utveckling och operativa förmåga i olika hänseenden redovisas under inriktningen av stridskrafterna (avsnitt 3.8.2).

Inom ramen för materieförsörjningen finns ett stort antal materielobjekt som antingen redan är beställda eller avses beställas. De specifika objekt som ingår i regeringens förslag avseende 2006 ovan är av särskild betydelse p.g.a. storleken på de ekonomiska åtagandena för staten samt dess komplexitet och dignitet för insatsorganisationens utveckling.

Investeringarna i materiel omfattar bland annat de objekt som benämnts objektsramar, dvs. splitterskyddad granatkastare (Amos), måldetekterande artillerigranat (Bonus), stridsfordon 90, stridsvagn 121/122 Leopard, korvett av Visbyklass, torpeder, flygburet radarsystem FSR 890, JAS 39 Gripen, helikopter 14 samt helikopter 15.

För att ge en överblick över var i tiden materielobjekt, utöver objektsramarna, befinner sig i beställningshänseende redovisar regeringen nedan objekt som redan är beställda, som återstår att beställa under 2005, som avses beställas under 2006 och som avses beställas efter 2006.

Redan beställt

De objekt som redan har beställts är bl.a.

- delbeställningar av ledningssystemets tekniska grund för det nätverksbaserade försvaret (Ledsyst T),
- anskaffning av luftvärnsrobotsystem RBS 23 Bamse,
- anskaffning av nytt igenkänningssystem (IK NY),
- anskaffning av eldlednings- och observationsinstrument (EOI) till markstridskrafterna,
- utveckling av nytt pansarskott (NLAW),
- vidareutveckling av luftspaningsradar PS 860,

- forskning och teknikutveckling avseende luftfarkoster (FoT 25),
- renovering och modifiering av Haubits 77 B – steg 1,
- anskaffning av försvarsmaktsgemensamt högfrekvensradiosystem (HF 2000) och
- demonstrator för nytt gemensamt taktiskt radiosystem (GTRS).

Återstår att beställa under 2005

Bla. följande objekt återstår att beställa under 2005

- beställning (fas 2) inom det internationella flygtekniksamarbetet (ETAP),
- anskaffning nytt pansarskott (NLAW),
- utveckling av artillerigranat (Excalibur),
- utveckling av splitterskyddad enhetsplattform (SEP),
- produktdefinitionsfas av luftvärnsrobot till korvett av Visbyklass,
- delbeställning av ledningssystemets tekniska grund för det nätverksbaserade försvaret (Ledsyst T),
- multifunktionssensor (MFS) och
- utveckling av materiel för IT-försvarsförband,
- utveckling av framtida ytstridsfartygssystem,
- Överbyggnadsåtgärder inom flygteknikområdet.

Planerade beställningar under 2006

Bla. följande objekt har planerade beställningsbeslut under 2006

- renovering och modifiering av Haubits 77 B,
- anskaffning ingenjörbandvagn,
- omsättning av VHF- och UHF-utrustning,
- delbeställning av ledningssystemets tekniska grund för det nätverksbaserade försvaret (Ledsyst T),
- anskaffning av nytt igenkänningssystem (IK NY),
- fortsatt utveckling av gemensamt taktiskt radiosystem (GTRS),
- utveckling av torped, mina, sensor (TMS),
- fördjupad förstudie av ubåtssystem,
- utveckling av radar till JAS 39 Gripen och

- planerings-, utbildnings- och utvärderingsutrustning till JAS 39 C/D (Petra).
- fortsatt anskaffning av materiel till IT-försvarförband och
- modifiering interoperabilitet JAS 39.

Planerade beställningar efter 2006

Bla. följande objekt har planerade beställningsbeslut efter 2006

- renovering och modifiering av Haubits 77 B,
- anskaffning av torped, mina, sensor (TMS),
- fortsatt anskaffning av materiel för IT-försvarförband och
- delbeställning av ledningssystemets tekniska grund för det nätverksbaserade försvaret (Ledsyst T).

I enlighet med den nya inriktningen av materielförsörjningen avser regeringen utveckla och förändra beslutsprocessen. I stället för som hittills med beslut för hela projekt vid ett fåtal tillfällen anser regeringen att större och principiellt viktiga projekt bör etappindelas i lämpliga intervaller med reella möjligheter till att vid behov ominrikta eller avbryta projekten. Vidare bör kopplingarna till möjligheterna att vidmakthålla och utveckla befintliga system tydligare redovisas, liksom vilka alternativ med konsekvensbeskrivningar vid fortsatt respektive avbruten verksamhet som föreligger. Regeringen avser därför att i kommande beslut om bl.a. framtida ytstridsfartygssystem, framtida utbåtsutveckling, utveckling av torped, mina och sensor samt splitterskyddad enhetsplattform tillämpa ett sådant system.

Investeringar i anläggningar omfattar bl.a. ombyggnad av vissa ledningsplatser.

Investeringarna i forskning och teknikutveckling omfattar bl.a. ett antal tekniska demonstratorprojekt, till exempel utveckling av simuleringsdemonstrator för informations- och ledningskrigföring, utveckling av demonstrator för NBC-ledningssystem och demonstrator för höghastighetsraket. Vidare ingår forskning och teknikutveckling rörande främst ledningsförmåga i det nätverksbaserade insatsförsvaret, tekniker för samband och kommunikation, informationskrigföring, vapen- och sensorteknik

samt forskning inom det nationella flygtekniska forskningsprogrammet.

Förslaget till bemyndigande för 2006 baseras på vad som sagts ovan. I förslaget ingår objekt med ekonomiskt utfall från och med 2007 som redan har beställts (Utestående åtaganden vid årets början) och som planeras beställas under 2006 (Nya åtaganden). Vilka år de utestående åtagandena vid slutet av 2006 beräknas infrias framgår av tabell 3.18.

I förslaget till bemyndiganderam för 2006 har 1 300 miljoner kronor beräknats för uppsättandet av den nordiska snabbinsatsstyrkan. Planerade beställningsbeslut under 2006 avseende snabbinsatsstyrkan omfattar bl.a. lätta fordon, bandvagnar, sambandssystem, geografisk information, förplägnadsmateriel, ammunition, sensor och NBC-materiel.

Avslutningsvis vill regeringen förorda att Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) muntligen beskriver materielförsörjningen i sin helhet för riksdagen (försvarsutskottet).

Tabell 3.18 Beräknade infrianden av utestående åtaganden vid slutet av 2006

Tusental kronor

	2007	Beräknade infrianden (betalningar)		2010--	Summa
		2008	2009		
Redan ingångna åtaganden					
Operativ ledning och logistik	554 740	387 158	64 186	36 098	1 042 183
IT-försvarförband					
Ledsyst T					
Demonstrator taktiskt radiosystem (GTRS)					
Igenkänningssystem (IK NY)					
Multifunktionssensor (AESAs)					
Luftspaningsradar (PS 860)					
Försvarsmaktsgemensamt högfrekvensradiosystem (GTRS)					
Övrigt					
Markstridskrafter	1 220 005	948 675	315 102	836 385	3 320 167
Amos					
Bonus					
Stridsfordon 90					
Splitterskyddad enhetsplattform (SEP)					
Normfordon					
Fordon för nordisk stridsgrupp (NBG)					
Luftvärnsrobotsystem RBS 23 Bamse					
Pansarskott (NLAW)					
Artillerigranat (Excalibur)					
Eldlednings- och observationsinstrument (EOI)					
Renovering och modifiering Haubits 77 B					
Renovering Arthur					
Renovering Stridsfordon och stridsvagn					
Övrigt					
Sjöstridskrafter	1 451 555	1 756 393	1 929 968	497 823	5 635 739
Korvett av Visbyklass					
Torped					
Produktdefinition ytstridsfartyg (YS NY)					
Produktdefinition ubåt (A 26)					
Modifiering av stridsbåt 90 H					
Halftidsmodifiering ubåt av Gotlandsklass					
Halvtidsmodifiering minröjningsfartyg av Landsortsklass					
Taktisk länk					
Torped, mina, sensor (TMS)					
Luftvärnsrobot till korvett av Visbyklass					
Högfrekvensradio (HF 2000)					
Övrigt					
Luftstridskrafter (Flygförband och Helikopter)	8 374 915	4 469 389	1 926 591	392 479	15 133 374

JAS 39 Gripen					
Helikopter 14					
Helikopter 15					
Forskning och teknikutveckling luftfarkoster					
Internationella flygtekniksamarbetet ETAP					
Meteor					
Omsättning av VHF och UHF utrustning					
Telebas 2004					
Övirgt					
Övriga materielobjekt	3 548 347	7 386 746	4 322 591	1 291 441	16 549 125
Forskning och teknikutveckling	200 028	18	1	0	200 047
Anläggningar	0	0	0	0	0
Summa ingående åtaganden	15 349 591	14 948 378	8 558 440	3 024 226	41 880 635
		Beräknade infrianden (betalningar)			
	2007	2008	2009	2010--	Summa
Nya åtaganden 2006					
Operativ ledning och logistik	22 500	99 500	145 000	14 000	281 000
Gemensamt taktiskt radiosystem (GTRS)					
PSYOPS					
Övrigt					
Markstridskrafter	118 862	135 222	418 347	1 442 000	2 111 431
Stridsfordon 90					
Stridsvagn 121/122 Leopard					
Multifunktionsfordon (MPV)					
Renovering och modifiering Robotssystem 70 och eller 90					
Renovering och modifiering Haubits 77 B					
Renovering och modifiering stridsvagn och eller stridsfordon					
Övrigt					
Sjöstridskrafter	107 604	165 364	163 841	3 040 500	3 477 309
Korvett av Visbyklass					
Fördjupad förstudie av ubåtssystem					
Stridsbåt 90 H					
Torped, mina, sensor (TMS)					
Luftvärnsrobot till korvett av Visbyklass					
Ledningssystem till Helikopterbataljon					
Övrigt					
Luftstridskrafter (Flygförband och Helikopter)	406 335	549 355	671 475	1 012 343	2 639 507
JAS 39 Gripen					
Helikopter 14					
Forskning och teknikutveckling luftfarkoster					
Omsättning av VHF och UHF utrustning					
Övrigt					
Övriga materielobjekt	2 330 367	1 501 722	1 320 168	2 794 413	7 946 670
Forskning och teknikutveckling	700 472	200 000	90 000	12	990 484
Anläggningar	64 228	0	0	0	64 228

Summa nya åtaganden	3 750 367	2 651 163	2 805 831	8 303 268	17 510 629
Summa åtaganden	19 099 958	17 599 542	11 364 271	11 327 494	59 391 264
Prisomräkning till prisläge 2006	-23 367	-22 951	-15 089	-15 040	-76 447
Korrigerig för anslagssparande	-1 500 000				-1 500 000
Summa beräknade infrianden bemyndigandebehov 2006	17 576 591	17 576 591	11 349 182	11 312 454	57 814 817

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

I enlighet med inriktningen om sänkningen av ramen för utgiftsområdet i prop. 2004/05:5 och vad som ovan sagts i avsnitt 3.10 har anslaget genom beslut ökat med 100 miljoner kronor 2006 och 600 miljoner kronor 2007.

För att finansiera den ökade ambitionsnivån för de fredsfrämjande truppinsatserna har anslaget minskats med 100 miljoner kronor 2006 och 300 miljoner kronor 2007.

Från och med 2006 minskas anslaget med 90 miljoner kronor som istället beräknas under anslaget 6:11 *Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.*

Som en del i arbetet med att förbättra redovisningar och framställningar till riksdagen vad gäller materielförsörjningen överväger regeringen om en förändring av ändamålet med anslaget skulle kunna ge en mer rättvisande bild av utgifterna för rena investeringar. Mot bakgrund av en ökning av genomförandet av internationella krishanteringsinsatser ser regeringen med tillförsikt på att ambitionerna för reparationer, underhåll och ledningsstöd inte har minskat i samma grad som den övriga materielanskaffningen. Detta förhållande förtydligar behovet av att se över anslagsstrukturen i samband med att spårbarheten mellan operativa förmågekrav och materielförsörjningen fortsätter att utvecklas. I dagens ändamål ingår även vidmakthållande, drift m.m. Regeringen avser återkomma till riksdagen med eventuella förslag till förändring när denna fråga noggrant övervägts.

Tabell 3.19 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling

	Tusental kronor		
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	17 391 059	17 391 059	17 391 059
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	-23 091	501 943	1 087 365
Beslut	98 792	610 673	630 653
Överföring till/från andra anslag	-190 000	-395 744	-408 692
Förslag/beräknat anslag	17 276 760	18 107 932	18 700 386

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Försvarsmaktens avgiftsbelagda verksamhet m.m.

För 2006 beräknar regeringen att Försvarsmakten kommer att disponera avgiftsinkomster om ca 1 540 miljoner kronor. Av dessa utgör inkomster enligt 4 § avgiftsförordningen (1992:191) 400 miljoner kronor och övriga avgiftsinkomster 953 miljoner kronor. Därutöver disponerar myndigheten även inkomster för royalties, övertalig materiel m.m. som för 2006 beräknas uppgå till 187 miljoner kronor.

3.10.3 6:3 Krisberedskapsmyndigheten

Tabell 3.20 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	134 319	Anslags-sparande	24 026
2004	Utfall	134 319	Anslags-sparande	24 026
2005	Anslag	136 649 ¹	Utgifts-prognos	134 765
2006	Förslag	146 692		
2007	Beräknat	149 201 ²		
2008	Beräknat	152 002 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 146 692 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 146 692 tkr i 2006 års prisnivå.

Krisberedskapsmyndigheten är en central förvaltningsmyndighet med särskilt ansvar enligt 4 och 8 §§ förordningen (2002:472) om åtgärder för fredstida krishantering och höjd beredskap. Anslaget finansierar myndighetens förvaltningsutgifter. Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförligt till politikområdet Totalförsvaret, verksamhetsområdet Det civila försvaret och politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar, verksamhetsområdet Svåra påfrestningar.

Anslagssparandet från 2004 beror främst på den utgiftsbegränsning som regeringen beslutade för anslaget under 2004.

Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.21 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt-kostnad)
Utfall 2004 (varav tjänsteexport)	382	382	0
Prognos 2005 (varav tjänsteexport)	3 500	3 500	0
Budget 2006 (varav tjänsteexport)	2 500	2 500	0

Med uppdragsverksamhet avses i detta sammanhang den avgiftsbelagda verksamhet som regleras i 7 § förordningen (2002:518) med instruktion för Krisberedskapsmyndigheten. Instruktionen anger att Krisberedskapsmyndigheten får åta sig att mot avgift utveckla och

förvalta tekniskt stöd åt andra myndigheter samt åt kommuner och landsting.

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 procent genom beslut minskats med 868 000 kronor från och med 2006.

Tabell 3.22 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 6:3 Krisberedskapsmyndigheten

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	144 649	144 649	144 649
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	2 911	5 435	8 252
Beslut	-868	-883	-899
Förslag/beräknat anslag	146 692	149 201	152 002

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.10.4 6:4 Styrelsen för psykologiskt försvar

Tabell 3.23 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	15 515	Anslags-sparande	2 742
2004	Utfall	15 515	Anslags-sparande	2 742
2005	Anslag	38 667 ¹	Utgifts-prognos	37 219
2006	Förslag	25 736		
2007	Beräknat	17 745 ²		
2008	Beräknat	18 093 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 17 436 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 17 436 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget finansierar Styrelsen för psykologiskt försvars förvaltningsuppgifter samt arvoden till ledamöterna i Överklagandenämnden för totalförsvaret och övriga kostnader för nämndens verksamhet. Anslaget finansierar också den verksamhet som myndigheten genomför inom områdena massmediernas beredskap, sprida kunskap om säkerhetspolitik och totalförsvaret samt opinionsundersökningar, dvs. att följa svensk opinionsutveckling av betydelse för

totalförsvaret. Vidare finansierar anslaget vägledande och rådgivande verksamhet för totalförsvarspliktiga. Anslaget finansierar även samordningen av insatserna för att hjälpa och stödja de som bor och vistas i Sverige och som drabbats av naturkatastrofen i Asien samt förvaltningsutgifter för det nationella rådet för samordning och stöd till drabbade med anledning av naturkatastrofen i Asien. Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförligt till politikområdet Totalförsvaret, verksamhetsområdet Det civila försvaret och politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar, verksamhetsområdet Svåra påfrestningar.

Anslagssparandet från 2004 beror främst på den utgiftsbegränsning som regeringen beslutade för anslaget under 2004.

Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 procent genom beslut minskats med 105 000 kronor från och med 2006.

Anslaget har vidare engångsvis ökat med 8,3 miljoner kronor 2006 för finansiering av det Nationella rådet för samordning och stöd till drabbade med anledning av naturkatastrofen i Asien. Beloppet beräknades tidigare under anslaget 90:5 Regeringskansliet *m.m.*

Tabell 3.24 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 6:4 Styrelsen för psykologiskt försvar

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	17 467	17 467	17 467
Förändring till följd av:			
Pris och löneomräkning ²	74	385	735
Beslut	8 195	-107	-109
Förslag/beräknat anslag	25 736	17 745	18 093

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Medlen för informationsuppdraget i fråga om M/S Estonias haveri finansieras genom den s.k. övertäckningsfonden som disponeras av Sjöfartsverket.

3.10.5 6:5 Totalförsvarets pliktverk

Tabell 3.25 Anslagsutveckling

Tusental kronor			
2004	Utfall	235 779	Anslags-sparande 14 807
2005	Anslag	248 049 ¹	Utgifts-prognos 244 716
2006	Förslag	251 549	
2007	Beräknat	255 606 ²	
2008	Beräknat	260 050 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 251 549 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 251 549 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget disponeras av Totalförsvarets pliktverk för mönstring, antagningsprovning, inskrivning och stöd under grundutbildning samt enskilda ärenden inom området. Vidare finansierar anslaget Totalförsvarets pliktverks verksamhet med att ge myndigheter och andra som har bemanningsansvar inom totalförsvaret stöd och service avseende bemanning med totalförsvarspliktiga.

Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförligt till verksamhetsområdena Det militära respektive Det civila försvaret.

Anslagssparandet från 2004 beror främst på den utgiftsbegränsning som regeringen beslutade för anslaget under 2004.

Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.26 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt-kostnad)
Utfall 2004	51 450	52 999	- 1 549
(varav tjänsteexport)			
Prognos 2005	60 100	60 100	0
(varav tjänsteexport)			
Budget 2006	58 415	58 415	0
(varav tjänsteexport)			

Huvuddelen av den avgiftsbelagda verksamheten avser tjänster som Totalförsvarets pliktverk lämnar till Försvarsmakten. Totalförsvarets pliktverk disponerar intäkterna.

Regeringens överväganden

Regeringen uppskattar att av de budgeterade utgifterna under anslaget för 2006 kan ca 246 miljoner kronor hänföras till Det militära försvaret och ca 5 miljoner kronor till Det civila försvaret. För verksamheten personalredovisning avser ca 21 miljoner kronor det militära försvaret och ca 6 miljoner kronor det civila försvaret.

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 procent genom beslut minskats med 1,5 miljoner kronor från och med 2006.

Tabell 3.27 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 6:5 Totalförsvarets pliktverk

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	248 049	248 049	248 049
Förändring till följd av:			
Pris och löneomräkning ²	4 988	9 069	13 539
Beslut	-1 488	-1 512	-1 538
Förslag/beräknat anslag	251 549	255 606	260 050

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.10.6 6:6 Försvarshögskolan

Tabell 3.28 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2004	Utfall	28 197	Anslags-sparande	3 121
2005	Anslag	30 596 ¹	Utgifts-prognos	30 184
2006	Förslag	32 856		
2007	Beräknat	32 814 ²		
2008	Beräknat	33 440 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 32 256 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 32 256 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget disponeras av Försvarshögskolan för forskning och utveckling m.m. inom skolans kompetensområde. Verksamheten skall kunna knytas till utbildningen och tillgodose totalförsvarets behov.

Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförligt till verksamhetsområdena Det militära respektive Det civila försvaret.

Anslagssparandet från 2004 beror främst på den utgiftsbegränsning som regeringen beslutade för anslaget under 2004.

Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.29 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt-kostnad)
Utfall 2004	377 022	352 044	24 978
(varav tjänsteexport)	200	174	26
Prognos 2005	338 828	343 828	-5 000
(varav tjänsteexport)	500	450	50
Budget 2006	316 474	322 474	-6 000
(varav tjänsteexport)	500	450	50

Huvuddelen av Försvarshögskolans avgiftsbelagda verksamhet utgörs av utbildningsverksamheten som beställs av Försvarsmakten. Försvarshögskolan disponerar intäkterna från den avgiftsbelagda verksamheten.

Regeringens överväganden

Regeringen uppskattar att av de budgeterade utgifterna under anslaget för 2006 kan omkring 23 miljoner kronor hänföras till verksamhetsområdet Det militära försvaret och omkring 10 miljoner kronor till Det civila försvaret.

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 procent genom beslut minskats med 184 000 kronor från och med 2006.

Anslaget har vidare fr.o.m. 2006 ökats med 1,6 miljoner kronor för att finansiera upphandling av PFF-aktiviteter. Beloppet beräknades tidigare under anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.*

Slutligen har anslaget engångsvis för 2006 ökats med 600 000 kronor för finansiering av det svensk-finska bidraget till European Security and Defence College s.k. högnivåkurs. Beloppet har tidigare beräknats under anslaget 6:10 *Nämnder m.m.*

Tabell 3.30 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 6:6 Förvarshögskolan

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	30 596	30 596	30 596
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	244	777	1 375
Beslut	-184	-187	-191
Överföring till/från andra anslag	2 200	1 628	1 659
Förslag/beräknat anslag	32 856	32 814	33 440

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.10.7 6:7 Försvarets radioanstalt

Tabell 3.31 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2004	Utfall	407 247	Anslags-sparande	9 310
2005	Anslag	424 764 ¹	Utgifts-prognos	419 056
2006	Förslag	456 409		
2007	Beräknat	481 883 ²		
2008	Beräknat	508 247 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 474 528 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 492 353 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget finansierar den verksamhet med signalspaning som Försvarets radioanstalt bedriver och kapitalkostnaden för den teknikutveckling som behövs för denna verksamhet. Anslaget finansierar även Försvarets radioanstalts bidrag till att ge förvarning om förändrade förhållanden i vår omvärld samt myndighetens lämnande av stöd vid fredsfrämjande internationell verksamhet.

Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförligt till verksamhetsområdet Det militära försvaret, politikområdet Utrikes- och säkerhetspolitik samt politikområdet Rättsväsendet.

Anslagssparandet från 2004 beror främst på den utgiftsbegränsning som regeringen beslutade för anslaget under 2004. Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Även detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.32 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt-kostnad)
Utfall 2004	12 329	12 329	0
(varav tjänsteexport)			
Prognos 2005	11 907	11 907	0
(varav tjänsteexport)			
Budget 2006	11 600	11 600	0
(varav tjänsteexport)			

Den avgiftsfinansierade verksamheten omfattar uppdrag som genomförs för att lämna stöd till myndigheter m.m. samt uppdrag för att

genomföra IT-säkerhetsanalyser. Intäkterna disponeras av myndigheten.

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 procent genom beslut minskats med 2,5 miljoner kronor från och med 2006.

För att finansiera utgifter för räntor och amorteringar har regeringen genom beslut ökat anslaget med 18,4 miljoner kronor 2006, 36,8 miljoner kronor 2007 och 55,2 miljoner kronor 2008. Det sista året för kompensationen för övergången till lånefinansiering av myndighetens investeringar är 2008.

Tabell 3.33 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 6:7 Försvarets radioanstalt

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	424 764	424 764	424 764
Förändring till följd av:			
Pris och löneomräkning ²	15 794	22 623	30 016
Beslut	15 851	34 497	53 467
Förslag/beräknat anslag	456 409	481 883	508 247

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.10.8 6:8 Totalförsvarets forskningsinstitut

Tabell 3.34 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Notering
2004	Utfall	185 092	Anslags-sparande 7 507
2005	Anslag	189 759 ¹	Utgifts-prognos 187 209
2006	Förslag	192 859	
2007	Beräknat	196 418 ²	
2008	Beräknat	200 476 ³	

¹ Inklusiv tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 192 859 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 192 859 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget finansierar säkerhets- och försvarspolitisk forskning för regeringens behov, NBC-skyddsforskning samt flygteknisk

kompetens- och resursutveckling. Totalförsvarets forskningsinstituts verksamhet skall tillgodose totalförsvaret med forskning, metod- och teknikutveckling samt med utredningsverksamhet. Kompetensen skall kunna nyttiggöras utanför totalförsvaret samt som stöd till svensk industri och vid export av krigsmateriel.

Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförligt till verksamhetsområdena Det militära respektive Det civila försvaret.

Anslagssparandet från 2004 beror främst på den utgiftsbegränsning som regeringen beslutade för anslaget under 2004. Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Även detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.35 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt-kostnad)
Utfall 2004	1 100 567	1 098 659	1 908
(varav tjänsteexport)	11 338	10 288	1 050
Prognos 2005	1 070 000	1 068 000	2 000
(varav tjänsteexport)	13 000	11 000	2 000
Budget 2006	1 089 000	1 087 000	2 000
(varav tjänsteexport)	13 000	11 000	2 000

Den avgiftsfinansierade verksamheten omfattar forskning samt teknik- och metodutveckling för bl.a. Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Krisberedskapsmyndigheten samt andra kunder. Totalförsvarets forskningsinstitut får disponera intäkterna.

Regeringens överväganden

Utredningen om översyn av Totalförsvarets forskningsinstitut (SOU 2004:41) föreslog i sitt betänkande bl.a. att myndigheten tilldelas anslagsmedel för främjande av strategisk forskning och utveckling. Regeringen lämnade den 21 oktober 2004 ett uppdrag om fördjupat underlag avseende forskningsstrategiskt anslag till Totalförsvarets forskningsinstitut. Myndigheten redovisade underlaget den 31 januari 2005. Regeringen inväntar Försvarsförvaltningsutredningens och Försvarsstyrnings-

utredningens slutbetänkanden innan ställning tas till förslaget.

Regeringen beräknar att av de budgeterade utgifterna under anslaget för 2006 kan omkring 104 miljoner kronor hänföras till verksamhetsområdet det militära försvaret och omkring 89 miljoner kronor till verksamhetsområdet det civila försvaret.

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 procent genom beslut minskats med drygt 1,1 miljoner kronor från och med 2006.

Tabell 3.36 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 6:8 Totalförsvarets forskningsinstitut

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	189 759	189 759	189 759
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	4 239	7 819	11 901
Beslut	-1 139	-1 160	-1 184
Förslag/beräknat anslag	192 859	196 418	200 476

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.10.9 6:9 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer

Tabell 3.37 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	Utfall	88 265		0
2005	Anslag	75 665		74 649
2006	Förslag	75 211		
2007	Beräknat	75 211		
2008	Beräknat	75 211		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget finansierar utgifter för stöd till den verksamhet som anges i förordningen (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet. De frivilliga försvarsorganisationerna, som anges i bilaga till förordningen, får bidrag för den del av deras verksamhet som främjar totalförsvaret och som omfattar ledning och administration, försvarsupplysning, rekrytering, funktionärsutbildning för den egna organisationen samt

ungdomsverksamhet. Anslaget disponeras av Försvarsmakten och Krisberedskapsmyndigheten.

Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförlig till verksamhetsområdena Det militära respektive Det civila försvaret.

Regeringens överväganden

Tabell 3.38 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 6:9 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	75 665	75 665	75 665
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-454	-454	-454
Förslag/beräknat anslag	75 211	75 211	75 211

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 procent genom beslut minskats med knappt 0,5 miljoner kronor från och med 2006.

3.10.10 6:10 Nämnder m.m.

Tabell 3.39 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	Utfall	5 278		67
2005	Anslag	7 139 ¹		7 086
2006	Förslag	6 496		
2007	Beräknat	5 906		
2008	Beräknat	5 906		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget finansierar den verksamhet som bedrivs av vissa mindre nämnder samt bidrag till Svenska Röda Korset och till Centralförbundet Folk och Försvar.

Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 procent genom beslut minskats med 43 000 kronor från och med 2006.

Anslaget har engångsvis för 2006 minskats med 0,6 miljoner kronor. Beloppet har istället beräknats under anslaget 6:6 *Försvarshögskolan*.

Vidare har anslaget fr.o.m. 2007 minskats med 1,2 miljoner kronor som istället beräknats under anslaget 7:3 *Ersättning för räddningstjänst m.m.*

Tabell 3.40 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 6:10 Nämnder m.m.

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	7 139	7 139	7 139
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-43	-43	-43
Överföring till/från andra anslag	-600	-1 190	-1 190
Förslag/beräknat anslag	6 496	5 906	5 906

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringen bedömer att verksamheten inom Svenska Röda Korset och Centraförbundet för Folk och Försvar huvudsakligen är hänförligt till verksamhetsområdet Det civila försvaret. Vad gäller anslaget i övrigt bedömer regeringen att de budgeterade utgifterna huvudsakligen kan hänföras till verksamhetsområdet Det militära försvaret.

3.10.11 Försvarets materielverk

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.41 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt-kostnad)
Utfall 2004	17 004 515	16 862 034	142 481
(varav tjänsteexport)	23 801	20 571	3 230
Prognos 2005	21 260 000	21 260 000	0
(varav tjänsteexport)	25 000	23 000	2 000
Budget 2006	18 664 800	18 664 800	0
(varav tjänsteexport)	26 000	24 000	2 000

Försvarets materielverk är, med undantag av det nedan behandlade anslaget 6:11 *Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.*, en avgiftsfinansierad myndighet vars främsta uppgift är att anskaffa, vidmakthålla och avveckla materiel och förnödenheter på uppdrag av Försvarsmakten och andra kunder. Myndigheten bistår Försvarsmakten i fråga om långsiktig materielförsörjningsplanering och materielsystemkunskap. För de enskilda uppdragen utformar Försvarets materielverk offerter utifrån Försvarsmaktens fastställda materielplan. Försvarsmakten gör sedan kundbeställningar gentemot Försvarets materielverk. Kundbeställningarna utgör ett åtagande för Försvarets materielverk gentemot kunden och är grunden för uppföljning av myndighetens verksamhet.

Försvarets materielverk får disponera intäkterna från den avgiftsbelagda verksamheten.

Regeringen uppskattar att av de budgeterade kostnaderna för 2006 kan ca 18 653 miljoner kronor hänföras till det militära försvaret och ca 12 miljoner kronor till det civila försvaret.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Förslaget till investeringsplan för Försvarets materielverk för perioden 2006-2008 godkänns (tabell 3.42).

Tabell 3.42 Investeringsplan

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Budget 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
Investeringsbudget avseende anläggningstillgångar	47 657	173 424	163 890	162 835	120 835
Summa investeringar	47 657	173 424	163 890	162 835	120 835
Lån i Riksgäldskontoret	47 657	173 424	163 890	162 835	120 835
Summa finansiering	47 657	173 424	163 890	162 835	120 835

Skälen för regeringens förslag: En stor del av investeringarna avser ett nytt affärssystem som myndigheten planerar att införa under perioden. Vidare kommer investeringar att göras bl.a. för att förbättra säkerheten i Försvarets materielverks lokala nätverk.

Rörelsekapital

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2006 låta Försvarets materielverk disponera en kredit i Riksgäldskontoret på högst 28 500 000 000 kronor för att tillgodose behovet av rörelsekapital.

Skälen för regeringens förslag: Försvarets materielverk behöver ett rörelsekapital för att finansiera utstående förskott till industrin och övrigt behov av rörelsekapital. Regeringen föreslår, mot bakgrund av det bedömda framtida kreditbehovet, att krediten i Riksgäldskontoret uppgår till 28 500 000 000 kronor.

3.10.12 6:11 Internationella materiel-samarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.

Tabell 3.43 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2004	Utfall	Anslags- sparande	0
2005	Anslag	0 ¹	0
2006	Förslag	90 000	
2007	Beräknat	93 330 ²	
2008	Beräknat	96 877 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 90 000 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 90 000 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget finansierar Försvarets materielverks tillhandahållande av resurser inom teknik- och materieförsörjning, inklusive forskning för stöd till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet). Anslaget finansierar även, inom ovan nämnda område, Försvarets materielverks egna myndighetsuppgifter samt Försvarets materielverks samverkansuppgifter med övriga myndigheter.

Resurser definieras enligt följande: Kompetens, ledningsförmåga och analyskapacitet avseende försvarsrelaterad industri, kompetenser/nischer, internationella materiel-samarbeten samt statens materieförsäljning och exportstöd.

Anslaget är till sin helhet hänförligt till verksamhetsområdet Det militära försvaret.

Regeringens överväganden

Anslaget har inte tidigare funnits uppfört på statsbudgeten. Medel för ändamålet har till och med budgetåret 2005 beräknats under anslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling*. Från och med 2006 beräknas 90 miljoner kronor istället under föreliggande anslag.

Tabell 3.44 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 6:11 Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	0	0	0
Överföring till/från andra anslag	90 000	93 330	96 877
Förslag/beräknat anslag	90 000	93 330	96 877

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4 Politikområde skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar

4.1 Omfattning

Politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar omfattar verksamhetsområdet Skydd mot olyckor och verksamhetsområdet Svåra påfrestningar. Inom politikområdet bedrivs verksamhet som omfattar beredskapen för vissa normala fredstida olyckor liksom extrema fredstida störningar och olyckor med omfattande konsekvenser som t.ex. svåra epidemier, allvarliga smittsamma djursjukdomar och allvarliga störningar i elförsörjningen eller telekommunikationerna. Avgörande är arbetet med att förebygga och hantera olyckor samt förmågan att motstå störningar och att kunna hantera konsekvenserna av det inträffade.

Med normala fredstida olyckor menas både olyckor som människan vållat och naturolyckor där skador kan förorsakas på människa, egendom eller miljö. Verksamheten omfattar räddningstjänst, olycks- och skadeförebyggande verksamhet samt övriga åtgärder vid olyckor enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, lagen (1982:821) om transport av farligt gods, lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor samt lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor. Vidare styrs verksamheten av ett antal författningar inom sjösäkerhetsområdet. Politikområdet omfattar även åtgärder som vidtas för att förebygga jordskred och andra naturolyckor. Statens räddningsverk prövar enligt lagen om skydd mot olyckor och den därtill knutna förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor frågan om ersättning till

kommuner för vidtagna åtgärder och uppkomna merkostnader vid genomförda räddningsinsatser.

Myndigheter inom utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet som bedriver verksamhet med stöd av nämnda författningar är Kustbevakningen och Statens räddningsverk.

Inom politikområdet skall vidare tillräcklig förebyggande verksamhet bedrivs och tillräcklig krishanteringsförmåga åstadkommas i händelse av att en svår påfrestning på samhället i fred inträffar. Genom att höja förmågan inför en svår påfrestning på samhället i fred ökas också förmågan att motstå ett väpnat angrepp.

4.1.1 Omfattning Verksamhetsområdet Skydd mot olyckor

Verksamhetsområdet omfattar åtgärder för att förebygga och begränsa konsekvenser av olyckor samt avhjälpa skador. Verksamhetsområdet begränsas till att omfatta verksamheter som bedrivs av Statens räddningsverk och Kustbevakningen inom utgiftsområdet. Verksamhet bedrivs också av andra statliga myndigheter till del baserade på samma lagstiftning samt av kommunerna.

Inom politikområdet innefattas även den verksamhet som Krisberedskapsmyndigheten bedriver med uppgiften att införa, förvalta och utveckla ett gemensamt radiokommunikationssystem för skydd och säkerhet (RAKEL).

4.1.2 Omfattning Verksamhetsområdet Svåra påfrestningar

Samhällets planering av åtgärder för beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred sker som tidigare nämnts samordnat med planeringen för det civila försvaret inom ramen för sex samverkansområden (se avsnitt 3.1.2). De ansvariga myndigheterna framgår av bilagan till förordningen (2002:472) om åtgärder för fredstida krishantering och höjd beredskap.

Från och med budgetåret 2005 beräknas anslaget 7:5 *Krisberedskap* (tidigare 6:5 *Civilt försvar*) under politikområdet Skydd och

beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar istället för under politikområdet Totalförsvaret. Även fortsättningsvis kommer sådan verksamhet som i huvudsak stärker det civila försvarets förmåga att finansieras över detta anslag. Resultat och effekter av den verksamheten kommer att redovisas under politikområdet Totalförsvaret medan den verksamhet som i huvudsak stärker samhällets förmåga att motstå och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred redovisas under detta politikområde Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
<i>Anslag inom utgiftsområde 6</i>						
7:1 Kustbevakningen	594,9	641,9	633,3	692,2	795,5	883,9
7:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	25,0	25,0	24,7	24,9	24,9	24,9
7:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	21,6	20,0	19,7	19,9	21,1	21,1
7:4 Samhällets skydd mot olyckor	607,3	734,9	725,0	685,7	675,7	685,2
7:5 Krisberedskap	1 657,1	1 635,4	1 612,5	1 778,6	1 812,7	1 850,8
7:6 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet		323,0	55,7	219,0	35,0	0,0
Totalt för politikområde Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar	2 905,8	3 380,2	3 070,8	3 420,2	3 364,8	3 465,8

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

4.2.1 Utgiftsutveckling Verksamhetsområdet Skydd mot olyckor

För 2004 uppgick tilldelat belopp inklusive anslagssparande till 1 318 miljoner kronor. Genom regeringens beslut om utgiftsbegränsningar blev utgifterna 1 248 miljoner kronor under 2004. Vid utgången av 2004 fanns därmed ett anslagssparande om 70 miljoner kronor.

4.2.2 Utgiftsutveckling Verksamhetsområdet Svåra påfrestningar

Tilldelade medel 2004 för verksamhetsområdet uppgick till 1 917 miljoner kronor, inklusive anslagssparande. Genom regeringens beslut om utgiftsbegränsningar uppgick det totala tillgängliga utrymmet till 1 729 miljoner kronor. De totala utgifterna 2004 uppgick till 1 657 miljoner kronor. Vid utgången av 2004 var anslagssparandet 260 miljoner kronor.

Utgifter för de åtgärder som framförallt inneburit att en förmåga skapats för att hantera

svåra påfrestningar på samhället i fred uppgick 2004 till ca 1 400 miljoner kronor.

4.3 Mål för politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar

Målet för politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar är att minska risken för och konsekvenserna av olyckor och svåra påfrestningar på samhället i fred och minska lidande och skadeverkningar av olyckor och katastrofer i andra länder.

4.3.1 Mål för verksamhetsområdet Skydd mot olyckor

Målet är att skydda kvinnors, mäns och barns liv, säkerhet och hälsa mot olyckor, samt att förhindra eller begränsa skador på egendom och miljö.

4.3.2 Mål för verksamhetsområdet Svåra påfrestningar

Målet är att minska risken för och konsekvenserna av svåra påfrestningar på samhället i fred. Om en sådan påfrestning skulle inträffa skall kvinnors, mäns och barns liv, personliga säkerhet och hälsa tryggas samt skador på egendom eller i miljö hindras eller begränsas.

4.4 Politikens inriktning

Julhelgen 2004 drabbades många svenskar av flodvågskatastrofen i Asien. Kort därefter svepte stormen Gudrun in över Sverige och orsakade omfattande förödelse. Dessa händelser belyser ytterligare behovet av en förmåga att hantera allvarliga och oväntade situationer. Den svenska krisberedskapen är under fortsatt reformering. Vi har stegvis gått från ett system som var byggt utifrån krigets behov – totalförsvaret – mot ett krishanteringssystem som svarar mot de hot som är aktuella idag. Vi måste nu dra lärdom av flodvågskatastrofen och stormen i Sydsverige så att vår förmåga att hantera kriser kan utvecklas.

Regeringen avser att i mars 2006 lämna en proposition om samhällets säkerhet och krisberedskap som kan behandlas av riksdagen före sommaren 2006. I propositionen är avsikten att bl.a. en nationell säkerhetsstrategi skall presenteras, som grund för det fortsatta arbetet med att stärka samhällets förmåga inför framtida hot och risker. Vidare är avsikten att åtgärder skall redovisas om hur krishanteringsförmågan på främst den nationella nivån skall stärkas.

Den verksamhet som bedrivs inom politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar skall leda till att det sker färre olyckor i Sverige, att färre människor skadas eller dödas samt att miljön utsätts för mindre påfrestningar till följd av de olyckor som trots allt inträffar. Inom politikområdet skall – såväl till lands som till sjöss – förebyggande, skadeavhjälpare och skadebegränsande arbete bedrivs för att uppnå regeringens mål. Arbetet inom verksamhetsområdet Skydd mot olyckor skall även fortsättningsvis präglas av minskad detaljreglering, införande av nationella mål, förebyggande arbete och en förändrad utbildningsstruktur. Det skall finnas en räddningstjänst som effektivt kan begränsa konsekvenserna för människor och miljö av olyckor som ändå sker.

Räddningstjänsten skall ha medborgarnas förtroende. Det är viktigt att hela samhället engageras i verksamheten inom politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar. I vårt gemensamma arbete med att öka säkerheten i samhället måste fler kvinnor och fler personer med olika etnisk bakgrund uppmuntras att delta. All den kunskap och erfarenhet som finns hos befolkningen måste tas tillvara så att vi på bästa sätt är rustade att förebygga, avhjälpa och begränsa skador vid olyckor och svåra påfrestningar. I arbetet med och i valet mellan olika åtgärder måste också ingå att göra analyser av hur åtgärderna påverkar och ger effekter från ett jämställdhetsperspektiv. Dessutom bör de olika åtgärdernas effekter på kvinnor respektive män analyseras. Detta för att skapa en kunskapsbas för att bättre i framtiden kunna tillmötesgå framförallt kvinnors behov.

Regeringen förklarade under hösten 2004 sin avsikt att från den 1 januari 2006 upprätta en förstärkt internationell verksamhet vid Statens räddningsverk. Dess verksamhet skall huvudsakligen vara att hantera verkets internationella katastrof- och biståndsinsatser, återbyggnads-

arbete samt kapacitetsuppbyggnad i länder som ofta utsätts för katastrofer. I 2004 års försvarspolitiska proposition framgår att denna verksamhet skall förläggas till Kristinehamn då denna region särskilt berörs av förändringarna i Försvarsmaktens grundorganisation.

Till följd av flodvågskatastrofen fick Räddningsverket den 17 februari 2005 i uppdrag att upprätthålla en stärkt förmåga att bistå människor med hemvist i Sverige som drabbats till följd av allvarlig olycka eller katastrof i utlandet. Räddningsverket skall även upprätthålla kapacitet för medverkan i förtroendeskapande och säkerhetsfrämjande verksamhet, såsom för räddningstjänstinsatser inom EU, tillämpning av bilaterala räddningstjänstavtal samt operativ samverkan inom ramen för Nato/PFF. Även denna verksamhet skall utgå från Kristinehamn.

Regeringen har gett Statens räddningsverk i uppdrag att senast den 1 juni 2005 påbörja omlokaliseringen av myndighetens enhet för brandfarliga och explosiva varor till Karlstad. Omlokaliseringen skall vara genomförd senast den 1 juli 2007. Verksamheten vid enheten omfattar ca 20 årsarbetskrafter. Beslutet är ett led i regeringens arbete att genomföra lokalisering av statliga verksamheter till de lokala arbetsmarknadsregioner som berörs mest av försvarsomställningen.

4.5 Insatser

4.5.1 Insatser inom politikområdet

Sedan den 1 januari 2004 gäller lagen (2003:778) om skydd mot olyckor vilken ersatt räddningstjänstlagen. I lagen betonas kommunernas förebyggande verksamhet. Den innehåller också bestämmelser om förebyggande åtgärder som skall vidtas av enskilda. Regeringen tillkallade under 2003 en särskild utredare med uppdraget att göra en översyn av lagen (1982:821) om transport av farligt gods. Utredaren överlämnade sitt betänkande i september 2004. För närvarande bereds inom Regeringskansliet en lagrådsremiss om transport av farligt gods. Syftet med det nya reformerade regelverket är att göra det mer lättförståeligt samt lättare att anpassa till förändringar av bakomliggande internationella

regler och till de nya internationella reglerna om transportskydd, dvs. bl.a. för skydd mot terrorism. Under 2004 tillkallade regeringen även en särskild utredare med uppdraget att göra en översyn av lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor. Utredaren skall redovisa resultatet av sitt arbete senast den 1 mars 2006. Huvudsyftet med översynen är att förenkla och modernisera regelsystemet.

4.5.1.1 Insatser inom Verksamhetsområdet Skydd mot olyckor

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2005 en långsiktig investeringsplan för Kustbevakningen. Riksdagen biföll regeringens förslag (prop. 2004/05:1, utg.omr. 6, bet. 2004/05:FöU1, rskr. 2004/05:130). Planen innehåller en rad investeringar vilka innebär att den svenska förmågan avseende miljöräddningstjänst successivt kommer att stärkas. Kustbevakningen har under året upphandlat tre nya flygplan, med bättre kapacitet än de nuvarande. Bedömningen är att dessa bl.a. kommer att öka förmågan att leda bekämpningsoperationer till sjöss och förmågan att spana efter illegala oljeutsläpp samt utgöra en viktig resurs i Kustbevakningens övervakande och brottsbekämpande verksamhet. Kustbevakningen har under innevarande år även påbörjat upphandlingen av två större fartyg vilka kommer att öka myndighetens förmåga vad avser brandbekämpning, nödläktring, nödbogsering samt oljeupptagning. Under året har Kustbevakningen även fått vissa nya uppgifter inom det polisiära området.

Statens räddningsverk har tillsammans med Kustbevakningen, Sjöfartsverket, Naturvårdsverket och Svenska Kommunförbundet utarbetat ett strategi- och policydokument för det svenska oljeskyddet utmed de svenska kusterna och i de stora insjöarna. Dokumentet är bl.a. avsett att ge berörda myndigheter en gemensam grund och inriktning för arbetet med oljeskadeskyddet.

Barnsäkerhet

Statens räddningsverk har från och med 1 januari 2005 det samordnande ansvaret för barnsäkerhetsarbetet. Räddningsverket skall på ett övergripande plan samordna sektorsmyndigheterna och vara pådrivande i barnsäkerhetsarbetet för

att förbättra säkerheten samt motverka olycksfall och skador till följd av brister i den inre och yttre miljön.

Statens räddningsverks Centrum för risk- och säkerhetsutbildning

Sedan den 1 september 2003 bedrivs den tvååriga, eftergymnasiala och studiemedelsfinansierade utbildningen i skydd mot olyckor och i juni 2005 examinerades den första antagningsomgången. Under året har ca 500 elever utbildats inom den tvååriga utbildningen i skydd mot olyckor.

Den avgiftsfinansierade uppdragsutbildningen har ökat jämfört med föregående år och omsättningen har gått upp ca 14 procent.

Statens räddningsverk har på regeringens uppdrag tagit fram ett nytt vidareutbildningssystem avseende tillämpning av den nya lagen för skydd mot olyckor. Den nya utbildningen i räddningsinsats för deltidsanställd personal har påbörjats. Antalet anmälda elever har emellertid varit färre än planerat. En ny sotningsutbildning, både grund- och vidareutbildning, har utvecklats och påbörjats under 2005.

Räddningsverket har redovisat uppdraget som regeringen gav i maj 2004 att utreda förutsättningarna för och konsekvenserna av att nuvarande tillträde genom arbetsgivarens försorg kompletteras med egentillträde till vidareutbildningssystemet. Vid utbildningsstarten till den tvååriga utbildningen inom skydd mot olyckor vårterminen 2005 har andelen kvinnliga sökande ökat från 10 procent till 13 procent jämfört med den första antagningsomgången våren 2003. Under 2004 utbildades totalt 13 050 elever vid Centrum för risk- och säkerhetsutbildning.

4.5.1.2 Insatser inom Verksamhetsområdet Svåra påfrestningar

Det krishanteringssystem som infördes under 2002 har under de senaste åren fortsatt att utvecklas. Under 2004 har Krisberedskapsmyndigheten vidareutvecklat formerna för arbetet med att samordna krisberedskapen i det svenska samhället. Tillsammans med kommuner, landsting, myndigheter, näringsliv och organisationer har Krisberedskapsmyndigheten arbetat med att stärka samhällets totala förmåga att hantera och att förebygga svåra påfrestningar på samhället i fred och vid höjd beredskap.

Myndigheten har under året prioriterat arbetet med att stärka krishanteringsförmågan hos kommuner och länsstyrelser, utveckla planeringssystemet, förbättra näringslivssamarbetet, fördjupa internationellt samarbete och EU-samarbete samt arbetet med utbyggnaden av RAKEL-systemet.

Ansvariga myndigheter (samverkande myndigheter) enligt förordningen 2002:472 om fredstida krishantering och höjd beredskap har bedrivit ett omfattande arbete för att stärka samhällets krishanteringsförmåga. Insatserna beskrivs under avsnitt 4.6.1.

4.5.2 Insatser utanför politikområdet

Grunden för samhällets samlade beredskap mot svåra påfrestningar på samhället i fred utgörs av den dagliga verksamhet som bedrivs av ett stort antal statliga myndigheter, av kommunerna och landstingen samt av el- och nätbolag m.fl. privata aktörer. Den verksamhet som bedrivs inom ramen för krishanteringssystemet – jmf bilagan till förordningen (2002:472) om åtgärder för fredstida krishantering och höjd beredskap – och av kommunerna enligt ett avtal med staten utgör bara verksamhet som på särskilt viktiga områden kan stärka samhällets beredskap.

När det gäller verksamhetsområdet Skydd mot olyckor genomförs den mest omfattande verksamheten utanför politikområdet av kommunerna inom ramen för den kommunala räddningstjänsten. Exempel på statlig verksamhet inom området är att polisen enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor ansvarar för fjällräddning samt efterforskning av försvunna personer. Sjöfartsverket och Luftfartsstyrelsen ansvarar för sjö- respektive flygräddningen. Statens haverikommission utreder svårare olyckor och olyckstillbud. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut svarar för flödes- och driftinformation. Länsstyrelserna har, bl.a. med bistånd från Statens strålskyddsinstitut, huvudansvar för insats vid utsläpp av radioaktiva ämnen. Vidare kan nämnas att för transport av farligt gods har bl.a. polisen, Banverket, Sjöfartsverket och Luftfartsstyrelsen tillsynsansvar. Dessutom har Banverket, Vägverket, Sjöfartsverket och Luftfartsstyrelsen ansvar för förebyggande av olyckor inom sina respektive ansvarsområden.

Kustbevakningen bedriver inom ramen för sina ordinarie uppgifter en betydande del av sin verksamhet utanför politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar. Utöver inom politikområdet Skydd mot olyckor och beredskap mot svåra påfrestningar bedriver Kustbevakningen även verksamhet inom ramen för politikområdena Skatt, tull och exekution, Rättsväsendet, Miljöpolitik, Kommunikationer, och Livsmedelspolitik (Utgiftsområde 3, 4, 20, 22 och 23).

Vidare bedriver Försvarmakten inom ramen för sitt stöd till samhället viss verksamhet kopplad till politikområdet. På motsvarande sätt gör Försvarshögskolan, Totalförsvarets forskningsinstitut och Pliktverket.

4.6 Resultatbedömning

4.6.1 Verksamhetsområdet Skydd mot olyckor

4.6.1.1 Sammanfattande bedömning av verksamhetsområdet Skydd mot olyckor

Regeringen anser att den verksamhet och de åtgärder som vidtagits av myndigheterna inom verksamhetsområdet har haft en positiv inverkan på samhällets förmåga att förebygga, förhindra och begränsa konsekvenserna av olyckor. Regeringen kan vidare konstatera att ett stort antal åtgärder vidtagits för att minska antalet olyckor vilket har medfört att antalet olyckor har minskat samt att utvecklingen vad avser dödsfall till följd av olyckor har varit stadigt neråtgående i Sverige sedan slutet av 1980-talet. Av de olyckor som inträffar och som föranleder besök på akut- eller jourmottagningar inträffar ett stort antal i hem och fritidsmiljöer. Flera av dessa olyckor drabbar barn, ungdomar och äldre vilka i större utsträckning vistas i hemmet och fritidsmiljön. Regeringen gör bedömningen att arbetet med att förebygga olyckor bör intensifieras framförallt i de miljöer där många drabbas eller där olyckor är mer frekventa.

Regeringen bedömer att miljöräddningstjänsten har bedrivits effektivt och att verk-

samheten bidragit till att begränsa skadorna på den marina miljön. Vidare måste stor vikt läggas vid det förebyggande arbetet som myndigheten bedriver, inte minst vad avser sjösäkerhetsstillsyn och kontrollen av farligt gods. Detta i syfte att förebygga olyckor, vilka annars kan få omfattande konsekvenser för människa och miljö.

Regeringen gör bedömningen att det internationella arbetet på ett positivt sätt har bidragit till att utveckla den svenska förmågan att agera tillsammans med resurser från andra länder och till att minska lidandet och skadeverkningarna av olyckor och katastrofer i andra länder.

4.6.1.2 Resultat

Kustbevakningen

Kustbevakningen upprätthåller en ständig beredskap för miljöräddningstjänst till sjöss och har under 2004 genomfört totalt 62 miljöräddningsoperationer, varav 25 har varit förebyggande. Genom de förebyggande operationerna har myndigheten lyckats förhindra skadliga utsläpp till följd av olyckor och incidenter.

Antalet illegala oljeutsläpp i svensk ansvarszon har stadigt minskat de senaste åren till följd av en rad åtgärder, dels inom sjöfarten, dels en intensifierad övervakning av de värst drabbade farledsstråken. Under 2004 har Kustbevakningen konstaterat totalt 342 utsläpp inom svenskt ansvarsområde, vilket är en ökning från föregående år med 123 utsläpp. Bakgrunden till att det under 2004 har observerats fler utsläpp än tidigare år är bl.a. att Kustbevakningen under året ökat antalet flygtimmar med drygt 20 procent. Vidare har myndigheten förbättrat samordningen vid planeringen så att det ökade uttaget av flygtid i större utsträckning koordineras med fartygens patruller i syfte att så tidigt som möjligt kunna påbörja bekämpningsåtgärder respektive brottsutredningar.

Enligt Kustbevakningens bedömning innebär den ökade miljöövervakningen i kombination med införandet av ny teknik och förbättrade rapporteringsrutiner, tillsammans med en ökad rapporteringsvilja från allmänheten att fler av de verkliga antalet utsläpp upptäcks. Mörkertalet minskar därmed. Mot bakgrund av den relativt kraftiga ökningen under 2004 finns emellertid anledning att följa utvecklingen särskilt noggrant

och analysera utvecklingen både vad avser antal utsläpp samt var utsläppen sker. Detta i syfte att, om så behövs, kunna sätta in olika åtgärder för att nå målet om att antalet utsläpp av olja och andra skadliga ämnen skall vara försumbara 2010. Regeringen avser mot denna bakgrund att lämna ett särskilt uppdrag till Kustbevakningen att genomföra en sådan analys.

Under 2004 inledde Kustbevakningen 212 förundersökningar med anledning av de upptäckta utsläppen, vilket är en ökning jämfört med föregående år. Även antalet utdömda vattenföroreningsavgifter ökade under året, vilket enligt myndighetens bedömning är en effekt av att Kustbevakningens förundersökningsledarfunktion nu blivit fullt operativ.

Kustbevakningen har vidare i enlighet med de krav som finns i myndighetens regleringsbrev upprätthållit en ständig beredskap för sjöräddningsinsatser. Under 2004 svarade myndigheten för 212 sjöräddningsinsatser, vilket motsvarar ca 23 procent av det totala antalet som genomfördes i svenska vatten.

Inom sjösäkerhetsområdet har Kustbevakningen även genomfört bemannings- och behörighetskontroller samt kontroll av farligt gods. Kontrollerna har genomförts i enlighet med det inriktningsdokument som finns mellan Sjöfartsinspektionen och Kustbevakningen. Kustbevakningen har därutöver bedrivit sjötrafikövervakning i syfte att öka säkerheten till sjöss och minska antalet överträdelser av gällande regelverk. Övervakningen har främst bedrivits inom ramen för myndighetens medverkan i den polisiära övervakningen och när så varit lämpligt i nära samverkan med polisen. Myndighetens bedömning är att kontroller av nykterhet och fart har en preventiv effekt.

Enligt regeringens bedömning har Kustbevakningen genomfört sjösäkerhetstillsyn, miljöövervakning och miljöräddningstjänst enligt de mål som ålagts myndigheten. Kustbevakningen har vidare medverkat i det internationella samarbetet inom miljöräddningstjänstområdet, bl.a. genom deltagande vid internationella möten inom ramen för Helsingforskommissionen (HELCOM), EU, Bonnöverenskommelsen, FN:s internationella sjöfartsorganisation (IMO), Arktiska rådet och Köpenhamnsavtalet. Regeringen gör bedömningen att myndigheten har en god målfyllelse och att verksamheten genomförts på ett effektivt sätt.

Statens räddningsverk

Statens räddningsverk har bidragit till det övergripande målet att skydda människors liv, säkerhet och hälsa mot olyckor och förhindra eller begränsa skador på egendom och miljö genom att bedriva olycks- och skadeförebyggande arbete.

Under 2004 har Statens räddningsverk bedrivit samhällsinriktat olycksförebyggande säkerhetsarbete genom att bland annat stödja kommunerna i att utveckla sitt lokala olycks- och skadeförebyggande arbete samt arbetat för säkerhet i bebyggelse och miljö samt säker hantering av farliga ämnen. Myndigheten tillhandahåller statistik och analyser över olycksutvecklingen som stöd för nationella, regionala och lokala strategier för förebyggande säkerhetsarbete. För att kunna ge en samlad bedömning över olycksutvecklingen och säkerhetsarbetet i Sverige inrättades 2002 i Karlskoga Nationellt centrum för lärande från olyckor.

Räddningsverket har under 2004 bidragit till att minska konsekvenserna av olyckor vid räddningsinsatser genom utvecklings- och utbildningsinsatser riktade mot räddningstjänstansvariga myndigheter. Räddningsverket gör bedömningen att den kommunala räddningstjänstens förmåga att hantera olyckor såsom trafikolyckor, villa- och lägenhetsbränder är god, medan förmågan vid större händelser, utsträckta över längre tid eller olyckor med farliga ämnen behöver stärkas.

Den 8 januari 2005 drabbades södra Sverige av stormen Gudrun. Stormen medförde stora krav på krishanteringsförmågan för flera myndigheter, kommuner och andra aktörer som deltog i arbetet med att hantera krisen. Arbetet inom verksamhetsområdet skydd mot olyckor utgjordes i första skedet av stormen av räddningstjänstinsatser som sedan gick över till andra insatser inom ramen för kommunernas ansvar. Regeringens bedömning är att räddningstjänstinsatserna har fungerat tämligen väl under stormen. När det gäller krishanteringsarbetet under stormen har regeringen gett berörda myndigheter i uppdrag att redovisa sina erfarenheter. Krisberedskapsmyndigheten skall under hösten 2005 till regeringen redovisa en sammanställning och analys av dessa underlag.

Regeringen har mot bakgrund av den ökade brandrisken som följer av den ökade skogsavverkningen i stormen Gudruns spår tilldelat medel för skogsbrandflyg till länsstyrelserna i

Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Skåne, Hallands och Västra Götalands län. Regeringen har vidare gett Statens räddningsverk i uppdrag att vidta åtgärder som stödjer arbetet med att dels förebygga skogsbränder, dels förbättra förmågan att hantera skogsbränder som kan komma att inträffa i det utsatta området.

Erfarenheterna av det nya utbildningssystemet vid Centrum för risk- och säkerhetsutbildning inom Räddningsverket är mycket goda och det är positivt att andelen kvinnliga sökande 2004 har ökat från 10 till 13 procent på den tvååriga utbildningen inom skydd mot olyckor. Regeringen anser att det är angeläget att Centrum för risk- och säkerhetsutbildning fortsätter sitt arbete med att etablera kontakter med nya målgrupper som t.ex. kommunledningar, myndigheter, företag, etc. eftersom samhället i större utsträckning efterfrågar utbildningar för att hantera störningar i samhällsviktig verksamhet samt i krishantering. Regeringen ställer sig positiv till att ett system med egentillträde till vidareutbildning tillskapas.

Ikraftträdandet av lagen om skydd mot olyckor den 1 januari 2004 innebar också en förändring av Räddningsverkets tillsynsverksamhet. Räddningsverket har vidare under året inriktat arbetet på att ge länsstyrelserna stöd i samband med implementeringen av den nya lagen. Inom ramen för internationella bistånds- och räddningsinsatser har operativa rutiner utarbetats under året, utifrån de bilaterala överenskommelserna om ömsesidigt stöd vid stora olyckor och katastrofer mellan Räddningsverket och motsvarande myndigheter i Estland, Lettland och Litauen. Räddningsverket har vidare under tecknat en samarbetsöverenskommelse med Ukraina och fortsatt samarbetet med Ryssland, bland annat inom utbildningsområdet. Räddningsverket samverkar såväl nationellt som internationellt med berörda myndigheter och organisationer inom ramen för FN, EU och Nato/Partnerskap för fred.

Minhantering, civil krishantering och humanitära hjälpinsatser

Statens räddningsverks mål för verksamhetsgrenen Internationella biståndsinsatser är att bidra till att minska lidande och skadeverkningar genom medverkan i bistånds-, räddnings- och utvecklingsinsatser. Regeringen bedömer att de

internationella insatserna till stöd för humanitär hjälpverksamhet indirekt eller direkt medverkat till att minska lidande och skadeverkningar av olyckor och katastrofer i de drabbade länderna. Beredskapen vid Räddningsverket för att genomföra insatserna är enligt regeringens bedömning väl utvecklad. Räddningsverket samverkar såväl nationellt som internationellt med berörda myndigheter och organisationer inom ramen för FN, EU och Nato/PFF.

Med anledning av den pågående konflikten i Sudan och den humanitära katastrofen i Darfur-regionen genomförde Räddningsverket ett antal större och mindre insatser i Sudan, Tchad och Uganda. Uppgifterna bestod bl.a. av logistik, utbildning och samband till olika FN-organ samt stöd för minhantering. Räddningsverket har vidare medverkat med logistikexperter vid två insatser inom ramen för EU:s civila krishantering; en till Irak och en till Demokratiska republiken Kongo.

Till följd av flodvågskatastrofen i Sydostasien ger Räddningsverket sedan den 28 december 2004 stöd till generalkonsulatet i Phuket med arbetet att samordna de svenska myndigheternas och organisationernas arbete i katastrofområdet. Räddningsverket medverkade också i FN:s humanitära insatser i Indonesien och Sri Lanka till följd av flodvågskatastrofen.

Under året har Räddningsverket genomfört ett flertal utbildningar och övningar i minhantering för egen personal och för FN-personal. Räddningsverket har genomfört olika typer av insatser inom minröjningsområdet i Sudan, Eritrea, Somalia, Sri Lanka och Afghanistan.

Internationell förtroendeskapande verksamhet

Räddningsverkets huvudsakliga verksamhet inom ramen för Nato/PFF, i form av kurser, fortsätter enligt utvärderingarna att hålla hög kvalitet. Genom att genomföra en kurs per år i samarbete med myndigheter i ett annat EAPR-land (Euroatlantiska partnerskapsrådet) avser Räddningsverket att fortsätta utveckla utbildningsverksamheten inom PFF. Under året genomfördes en kurs i ledning av internationella insatser i Moskva tillsammans med ryska myndigheter. Även Kustbevakningen medverkar internationellt vad avser uppbyggnad och utveckling av andra staters förmåga inom miljöområdet och har bl.a. deltagit i utbildning av räddningsledare i Ryssland.

Miljöarbete

Miljöaspekter skall beaktas i allt arbete inom verksamhetsområdet Skydd mot olyckor. Kustbevakningens verksamhet har betydelse för miljön främst genom den miljöövervakning och de utsläppsbekämpande åtgärder som myndigheten företar inom ramen för sitt ansvarsområde. Åtgärderna bedöms ha haft en positiv miljöeffekt.

Kustbevakningen har den 22 februari 2005 redovisat sitt arbete med miljöledningssystem för regeringen. Myndigheten arbetar successivt med att byta ut motorer, installera reningsutrustning samt med att växla över till vissa underhållsprodukter som har en mindre negativ miljöpåverkan. De för myndigheten planerade investeringarna bedöms på ett positivt sätt bidra till denna omställning. Statens räddningsverk har den 14 februari 2005 redovisat sitt arbete med miljöledningssystem för regeringen.

Statens räddningsverk arbetar för ett integrerat och systematiserat synsätt avseende säkerhet, hälsa och miljö inom området Skydd mot olyckor i form av förbättrat miljöarbete, förebyggande av föroreningar, nationella miljö kvalitetsmål och miljösäkrad utbildningsverksamhet vid Centrum för risk- och säkerhetsutbildning.

Kustbevakningen och Statens räddningsverk har, enligt regeringens bedömning, genomfört miljöarbetet på ett bra sätt.

Jämställdhet och mångfald

Kustbevakningen inkom i enlighet med det uppdrag som lämnades i regleringsbrevet för 2004, med en redovisning av myndighetens plan för motverkande av diskriminering på grund av sexuell läggning, kön, etnicitet eller funktionshinder. Myndigheten arbetar aktivt för att få in fler kvinnor och personer av annan etnisk bakgrund än svensk i sin verksamhet. I de två senaste rekryteringsomgångarna har andelen kvinnor ökat markant, vilket är en positiv utveckling. Myndigheten gör bedömningen att arbetet med etnisk mångfald och jämställdhet har utvecklas positivt, vilket bl.a. bidragit till att allmänheten oftare möter kvinnliga kustbevakningstjänstemän i kontakten med myndigheten. Myndigheten arbetar vidare aktivt med att försöka öka intresset för Kustbevakningens verksamhet och medverkar bl.a. vid utbildnings- och rekryteringsmässor. Kustbevakningen har lämnat förslag på mål och indikatorer för det

fortsatta arbetet med jämtegrering, i enlighet med regeringens beslut den 23 juni 2004.

Regeringen anser att Kustbevakningen har genomfört arbetet med jämställdhet och mångfald på ett bra sätt men att det återstår omfattande arbete för att öka andelen kvinnor och personer med annan etnisk bakgrund än svensk i organisationen. Det är därför angeläget att Kustbevakningen även fortsättningsvis lägger kraft vid arbetet med jämställdhet och etnisk mångfald.

Under 2004 beslutade Statens räddningsverks ledning att långsiktigt ge jämställdhetsfrågorna hög prioritet i det interna arbetet vid myndigheten. Räddningsverket har lämnat förslag på mål och indikatorer för det fortsatta arbetet med att integrera jämställdhet i myndighetens verksamhet. Regeringen anser att Räddningsverket har genomfört arbetet med jämställdhet och mångfald på ett bra sätt men att det återstår arbete. Det är därför angeläget att Räddningsverket även fortsättningsvis lägger kraft vid arbetet med jämställdhet och etnisk mångfald.

Nationellt centrum för lärande från olyckor

Nationellt centrum för lärande från olyckor har under 2004 fått en fast organisatorisk form inom Räddningsverket och från och med 2005 resurser för att utökas till att omfatta ca 15 personer. Centrumet har under våren 2005 fått sitt första externfinansierade uppdrag.

En viktig del i allt säkerhetsarbete är att ständigt lära av det som inträffar för att förhindra nya olyckor. Det finns enligt Centrumet tydliga skillnader i skaderisk med avseende på kön, ålder, geografisk hemvist och socioekonomisk ställning. Risken att omkomma eller skadas allvarligt är också en jämställdhetsfråga. Den samlade bilden av olycksutvecklingen, tillsammans med övriga förändringar i samhället, pekar på att ökade ansträngningar i det förebyggande arbetet bör inriktas mot hem- och fritidsmiljöer.

RAKEL

Krisberedskapsmyndigheten fick den 1 februari 2004 uppdraget att införa, förvalta och utveckla radiokommunikationssystemet för skydd och säkerhet - RAKEL. Del av verksamheten skall senast 2007 vara förlagd till Sollefteå.

Regeringen gav den 22 maj 2003 Försvarets materielverk i uppdrag att upphandla systemet. Upphandlingen var klar i april 2004 men

överklagades och rättsprocessen avslutades först i januari 2005. Den 26 januari 2005 överlämnade Försvarets materielverk ramavtalet för RAKEL-systemet till Krisberedskapsmyndigheten.

Det gemensamma projektet mellan myndigheten och leverantör för utbyggnad av RAKEL-systemet som förutsätts i ramavtalet har etablerats. Den första beställningen från ramavtalet gjordes den 6 april 2005. Tidplanen för systemutbyggnaden har justerats sedan rättsprocessen avslutades och den första etappen skall vara klar för operativ drift i januari 2006 - den sista i mitten av år 2010.

Den svenska utvecklingen är en del av en internationell utveckling. Krisberedskapsmyndigheten deltar i det internationella arbetet bl.a. genom att medverka i arbetsgrupper som utvecklar TETRA-standarden.

Krisberedskapsmyndigheten har i en skrivelse den 6 april 2005 hemställt till regeringen om en utökad användarkrets i RAKEL-systemet. Enligt regeringens mening bör en utökad användarkrets eftersträvas (se prop. 2004/05:175 Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället, s. 75). Frågan bereds för närvarande i Regeringskansliet.

4.6.1.3 Analys och slutsatser

Miljöräddningstjänsten till sjöss syftar till att begränsa och avhjälpa konsekvenserna av ett utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen. Målet är att minimera de miljömässiga konsekvenserna. Under 2004 har Kustbevakningen upprätthållit en ständig beredskap för räddningstjänst till sjöss och genomfört både miljöförebyggande och skadeavhjälpare insatser. Kostnaderna för beredskap och insatser avseende miljöräddningstjänst uppgick 2004 till ca 165 miljoner kronor, vilket är en ökning med knappt 10 miljoner kronor jämfört med föregående år. Genom de förebyggande operationerna har myndigheten lyckats förhindra skadliga utsläpp till följd av olyckor och incidenter. Miljöräddningsoperationer där olja har tagits upp ur vattenmassorna har bidragit till att skydda den marina miljön och känsliga områden i strandzonen. Bekämpning av utsläppen till sjöss är därtill mer kostnads-effektivt än att ta hand om föroreningarna på stränderna. Kustbevakningen och Statens räddningsverk för i ett antal fall talan i domstol i syfte att få ersättning för de kostnader som

uppkommit i samband med olika bekämpningsinsatser. Regeringen gör bedömningen att korta insatstider för miljöräddningstjänsten och en hög närvaro till sjöss är en förutsättning för en hög beredskap och en effektiv miljöräddningstjänst. Närvaron till sjöss utgör även grunden för Kustbevakningens förmåga avseende sjöräddningsinsatser och andra myndighetsuppgifter till sjöss. Av stor vikt är även att det finns en god beredskap för och en god förmåga att ta hand om ett påslag av olja på stränderna. Regeringen bedömer att dessa målsättningar, liksom målsättningarna vad gäller sjösäkerhetsarbetet, har uppfyllts.

För att skapa ett säkrare samhälle är det viktigt med användbara och verklighetsbaserade grund-, vidare-, och uppdragsutbildningar. Det är också nödvändigt att den enskilde får kunskap för att själv kunna förebygga olyckor och att kunna ingripa på rätt sätt och minska konsekvenserna om det trots allt händer en olycka. I det olycksförebyggande arbetet är därför kunskapsspridning viktig. I det förebyggande arbetet har Statens räddningsverk många samarbetspartners, såsom de kommunala räddningstjänsterna och andra myndigheter. Räddningsverket samarbetar också internationellt och är delaktig i att skapa viktiga och enhetliga regler inom EU.

Regeringen bedömer att de åtgärder som Kustbevakningen och Statens räddningsverk vidtagit inom verksamhetsområdet Skydd mot olyckor har bidragit till att stärka samhällets förmåga att förebygga, förhindra och minska konsekvenserna av olyckor.

Krisberedskapsmyndigheten har på ett bra sätt byggt upp sin RAKEL-verksamhet och efter den försening av projektet som överklagandeprocessen orsakat snabbt kommit igång med arbetet att införa och utveckla radiokommunikationssystemet RAKEL. Myndigheten deltar vidare i det internationella arbetet på sådant sätt att dessa kontakter underlättar arbetet med uppbyggnaden av RAKEL-systemet högst avsevärt.

4.6.2 Verksamhetsområdet Svåra påfrestningar

4.6.2.1 Sammanfattande bedömning av förmågan inom samhällets beredskap mot svåra påfrestningar på samhället i fred

Under 2004 har Krisberedskapsmyndigheten fortsatt arbetet med att öka samverkan och samordningen då det gäller beredskapen mot kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen (CBRN) och bl.a. på uppdrag av regeringen utarbetat en NBC-strategi. Myndigheten bedömer att vidtagna åtgärder har ökat förutsättningarna för att utveckla och stärka samhällets samlade förmåga att motstå och hantera CBRN-hot.

Krisberedskapsmyndigheten har tillsammans med länsstyrelserna arbetat med att konkretisera, utreda och utveckla områden som det geografiska områdesansvaret, risk- och sårbarhetsanalysarbetet samt frågor rörande länsstyrelsernas behov av kompetensutveckling.

Krisberedskapsmyndigheten har tillsammans med tolv centrala och nio regionala myndigheter planerat och genomfört samverkansövningen SAMÖ-04. Scenariot för övningen var terrorism med hot om spridning av biologisk smitta och hot om användning av en smutsig bomb. Målet med övningen var att myndigheterna skulle öka sin förmåga att leda, samordna och informera vid svåra påfrestningar på samhället i fred. Myndigheten har även under 2004 lämnat stöd till ett flertal andra övningar.

Krisberedskapsmyndigheten har arbetat med att ta fram ett skyddat webbaserat informationssystem, WIS, och inrättandet av en nationell portal med krisinformation samt verkat för att kommuner och landsting skall ha krisinformation på sina webbplatser.

Krisberedskapsmyndigheten har under året byggt upp ny kunskap i syfte att stärka samhällets krisberedskap. Detta har myndigheten framförallt gjort genom att initiera forskning samt följa upp, utvärdera och sprida forskningsresultat. Krisberedskapsmyndigheten har även genomfört en förstudie för ökad kunskap om de beroendeförhållanden som finns mellan samhällsviktiga funktioner och en studie

efter terrorattackerna i Madrid den 11 mars 2004.

Krisberedskapsmyndigheten bedömer att myndigheten genom kunskapsutveckling, inriktning, samordning, stöd och uppföljning har bidragit till att minska sårbarheten och förbättrat förmågan att hantera kriser i samhället. Krisberedskapsmyndigheten har skapat ytterligare förutsättningar för att höja grundförmågan hos myndigheten och andra aktörer i krishanterings-systemet.

Krisberedskapsmyndighetens bedömning

När det gäller beredskapen mot svåra påfrestningar i fred gör Krisberedskapsmyndigheten bedömningen att samhällets samlade förmåga inte är godtagbar.

Trots vissa förbättringar i krishanteringsförmågan, kvarstår brister inom elförsörjning, telekommunikationer, IT, beredskap mot massförstörelsevapen, dricksvattenförsörjningen, de samhällsviktiga transfereringssystemen, förmågan att hantera de CBRN-relaterade hot som inte utgörs av massförstörelsevapen samt förmågan att hantera kriser som kräver stora polis- eller sjukvårdsinsatser.

Regeringens bedömning

Krisberedskapsmyndigheten gör ett bra arbete med att förbättra samhällets beredskap och förmåga att möta en svår påfrestning. Den samverkansövning som Krisberedskapsmyndigheten genomfört under 2004, SAMÖ-04 fick ett bra genomslag. Myndigheten har också stärkt och utvecklat sin förmåga att göra omvärldsanalyser. Inom forskningsområdet har Krisberedskapsmyndigheten utvecklats och gjort förbättringsåtgärder. Myndigheten har kommit igång med sin strategi för att öka kunskapen, inte enbart hos myndigheten själv utan även för vidare spridning av forskningsresultat inom krishanteringsområdet.

Krisberedskapsmyndighetens bedömning avseende samhällets samlade förmåga att motstå svåra påfrestningar i fred är en sammanvägning av flera olika mångfacetterade verksamheter som beroende på typ av kris kommer att involveras i olika omfattning och utsträckning. Genom de aktiviteter som genomförts har förutsättningar skapats för att successivt kunna höja förmågan både hos Krisberedskapsmyndigheten och hos andra aktörer inom krishanteringsystemet. Regeringen anser att möjligheten att väga

samman och lämna en samlad bedömning av samhällets förmåga dock är behäftat med stor osäkerhet. På vissa områden, särskilt då det gäller krishanteringsförmågan, har läget förbättrats jämfört med föregående år genom de åtgärder som vidtagits inom utgiftsområdet. Det finns dock fortfarande grava brister i vissa samhällsviktiga system som påverkar samhällets totala förmåga att motstå och hantera en svår påfrestning på samhället i fred. Vid sidan av redan konstaterade brister och vidtagna åtgärder finns det andra faktorer som påverkar samhällets förmåga. Det handlar främst om den tekniska utvecklingen och förändringar av samhällets struktur.

4.6.2.2 Samverkansområdet Teknisk infrastruktur

Resultat

De åtgärder som genomförts under året har bl.a. syftat till att öka krisledningsförmågan inom elbranschen och stärka förmågan att hantera elsystemet under störda förhållanden samt åtgärder för att återupprätta och återstarta elsystemet efter svåra störningar. När det gäller telekommunikationer har investeringar gjorts för att exempelvis stärka redundansen i kommunernas huvudnoder. Arbetet med att etablera de IT-säkerhetsfunktioner som framgår av prop. 2001/02:158 Samhällets säkerhet och beredskap har fortsatt. Det har inom ramen för det s.k. HEL-projektet tagits fram förslag till hur en fördjupad privat-offentlig samverkan avseende elförsörjningens säkerhet och beredskap skall kunna utvecklas. Vissa investeringar i etermedia har genomförts. Vidare håller en nationell vattenkatastrofgrupp på att bildas med syftet att stödja de regioner och kommuner som drabbas av svåra kriser. Konsekvenserna för dricksvattenförsörjningen om det saknas reservkraft vid längre elbortfall har utretts.

Analys och slutsatser

Krisberedskapsmyndigheten har bedömt att samhällets förmåga inom samverkansområdet Teknisk infrastruktur att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred inte är godtagbar. Trots genomförda insatser kvarstår brister på flera områden. Dessa avser svagheter inom elförsörjning, elektroniska kommunikationer samt inom dricksvattenförsörjningen. För flera

av myndigheterna påverkas förmågan av begränsningar i sektorernas basförmåga. Brister inom elsystemet bedöms inta en särställning på grund av dess betydelse för övriga samhällsfunktioner.

Regeringen delar Krisberedskapsmyndighetens bedömning av förmågan inom samverkansområdet. De ömsesidiga beroendeförhållandena mellan olika tekniska system medför betydande sårbarhet. Sammankopplingen mellan olika delar av den tekniska infrastrukturen innebär att förmågan på myndighetsnivå snabbt kan sänkas genom störningar i en annan del av den tekniska infrastrukturen.

4.6.2.3 Samverkansområdet Transporter

Resultat

De åtgärder, bl.a. för att förbättra krishanteringsförmågan och öka robustheten, som genomförts under året har i viss utsträckning förbättrat den generella krisledningsförmågan. Vidare har förmågan att leda tågtrafik vid avbrott i elförsörjningen liksom robustheten i flygtrafikledningssystemen ökat. Arbetet med Svenska nationella ambulansflyget (SNAM) har fortskridit, ett flygplan beräknas vara operativt under hösten 2005.

Analys och slutsatser

Krisberedskapsmyndigheten har bedömt att samhällets förmåga inom samverkansområdet Transporter är godtagbar när det gäller att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred. Det finns dock allvarliga brister när det gäller förmågan att genomföra brådskande transporter över långa avstånd. Enligt Krisberedskapsmyndigheten är det i dagsläget svårt att entydigt att avgöra om förmågan inom transportsystemet förbättras eller försämras av den pågående utvecklingen.

Regeringen delar Krisberedskapsmyndighetens bedömning av förmågan inom samverkansområdet.

4.6.2.4 Samverkansområdet Spridning av allvarliga smittämnen, giftiga kemikalier och radioaktiva ämnen

Resultat

De åtgärder som genomförts under året har i viss mån minskat sårbarheten inom dricksvattenområdet samt höjt förmågan i CBRN-miljö. Arbetet med att utveckla en snabb och säker diagnostik för smittämnen som anses vara bioterrorhot samt vid avsiktlig spridning av mikroorganismer i livsmedel, vatten och djur har fortsatt. Likaså har viss beredskapslagring av antivirala läkemedel vid en pandemi genomförts. Förmågan till indikering och sanering har utretts.

Analys och slutsatser

Krisberedskapsmyndigheten har bedömt att samhällets förmåga inom samverkansområdet Spridning av allvarliga smittämnen, giftiga kemikalier och radioaktiva ämnen inte är godtagbar. Hotbilden har komplicerats i förhållande till tidigare fokus på NBC-stridsmedel och nedfall genom att naturligt förekommande hot, med helt andra spridningsmekanismer, även innefattas. Brister föreligger bl.a. när det gäller förmåga till indikering och sanering.

Regeringen delar Krisberedskapsmyndighetens bedömning av förmågan inom samverkansområdet. Det finns behov av ökad lagring av utrustning och förbrukningsvaror för CBRN-händelser. Ansvaret för tillsynen är i vissa delar inte tillräckligt klarlagd beroende på olikheter i hur befintlig lagstiftning uttolkas. Arbetet med dessa frågeställningar fortsätter inom samverkansområdet. Förmågan att hantera större utbrott av smittsamma sjukdomar hos människor och djur, oavsett spridningsorsak, liksom förmågan att hantera störningar i vatten- och livsmedelsdistributionen inom detta område måste stärkas. Möjligheten till insats i områden som tros vara eller är kontaminerade måste förbättras. Arbetet med att förbättra förmågan att indikera och detektera kemiska och radioaktiva ämnen i samband med gränskontroll bör fortsätta.

4.6.2.5 Samverkansområdet Ekonomisk säkerhet

Resultat

De åtgärder som genomförts under året har bl.a. syftat till att stärka förmågan hos den finansiella sektorn till vilka räknas både banksystemet och de offentliga transfereringssystemen. Vidare har åtgärder för att öka redundansen i elförsörjningen vidtagits.

Analys och slutsatser

Krisberedskapsmyndigheten har bedömt att samhällets förmåga inom samverkansområdet Ekonomisk säkerhet att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred inte är godtagbar. Bristerna rör främst de samhällsviktiga transfereringssystemen.

Regeringen delar Krisberedskapsmyndighetens bedömning av förmågan inom samverkansområdet. Den verksamhet som bedrivs inom samverkansområdet ingående myndigheter utgör grunden för mycket av vårt dagliga liv. Här faller ansvaret för huvuddelen av samhällets ekonomiska skyddsnet liksom för betalningsförmågan hos statliga myndigheter.

Arbetet med att kunna säkerställa grundläggande funktion i samhällsviktiga transfereringssystem, även vid omfattande avbrott i ordinarie elektroniska kommunikationer och elförsörjning, måste enligt regeringen öka. Robustheten i betalningsväsendets, värdepappershandelns och de samhällsviktiga transfereringssystemens bör stärkas.

Beredskap på oljeområdet skall vidmakthållas i enlighet med internationella avtal.

4.6.2.6 Samverkansområdet Områdesvis samordning, samverkan och information

Resultat

De åtgärder, i form av analyser, utbildnings- och övningsinsatser m.m., som genomförts under året har bl.a. syftat till att öka redundansen i elförsörjningen och säkra driften i IT-system.

Regeringen har beslutat (Fö2004/2313/CIV) att Krisberedskapsmyndigheten skall utvärdera försöksverksamheten i Gotlands län, GotSam. Utvärderingen skall bl.a. innehålla en jämförelse med samverkansmodellen CeSam i Uppsala län. I myndighetens redovisning framgår att det är

svårt att göra jämförelser mellan samverkansmodellerna. När det gäller GotSam konstaterar KBM att etableringen i nya lokaler ger goda förutsättningar för att kunna genomföra försöksverksamheten på större bredd under 2005.

Analys och slutsatser

Krisberedskapsmyndigheten har bedömt att samhällets förmåga inom samverkansområdet Områdesvis samordning, samverkan och information när det gäller att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred är godtagbar. Länsstyrelserna bedöms ha godtagbar förmåga till regional krishantering, vilket är av avgörande betydelse för den samlade bedömningen.

Regeringen delar Krisberedskapsmyndighetens bedömning av förmågan inom samverkansområdet. Åtgärder som förbättrar kompetensen hos aktörerna på lokal, regional och central nivå och åtgärder som syftar till att skapa reservalternativ för ordinarie elektroniska kommunikationer och elförsörjning bör prioriteras. Nödvändigt tekniskt ledningsstöd måste säkerställas. Arbetet med att säkerställa snabba och adekvata informationsåtgärder i händelse av en kris bör fortsätta.

Regeringens bedömning av GotSam är att verksamheten i stort har genomförts som planerat. Regeringen anser det angeläget att försöksverksamheten uppnår de uppsatta målen inom den givna tidsramen.

4.6.2.7 Samverkansområdet Skydd, undsättning och vård

Resultat

De åtgärder som genomförts under året har bl.a. syftat till att förbättra ledningsförmågan hos aktörerna. Vidare har helikopterberedskapen utretts. Ett nytt manöversystem förutomhusvarning anpassat för fredstida olyckor har installerats. Redundansen i sjukhusens elförsörjning har stärkts. Kunskapen inom kris- hanteringsområdet har förbättrats genom utbildning.

Analys och slutsatser

Krisberedskapsmyndigheten har bedömt att samhällets förmåga inom samverkansområdet Skydd, undsättning och vård att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred inte är

godtagbar. Detta gäller främst förmågan vid mycket personalintensiva insatser, t.ex. polis- och sjukvårdsinsatser.

Regeringen delar Krisberedskapsmyndighetens bedömning av förmågan inom samverkansområdet. Arbetet med att skapa reservalternativ för ordinarie elektroniska kommunikationer och elförsörjning vid prioriterade funktioner bör fortsätta. Möjligheten att i högre utsträckning skapa extra fredstida personalresurser för polisen genom avtal bör övervägas. Byggandet av räddningscentraler skall ske med något begränsad ambition. Skyddsnivån bör vara hög i hela landet, men bör prioriteras särskilt i tätbefolkade storstadsområden. Förmågan att leda och genomföra insatser i områden som är eller tros vara kontaminerade skall förbättras. Räddningstjänsterna i storstäderna bör bli bättre på att arbeta i miljöer där det finns oexploderad ammunition. Landstingens katastrofmedicinska beredskap bör stärkas och redundansen i flygräddningens ledningssystem bör tillförsäkras.

4.6.2.8 Viss internationell fredsfrämjande och humanitär verksamhet

Regeringen fastslog i prop. 2001/02:158 Samhällets säkerhet och beredskap att utgiftsområdet även skulle kunna finansiera åtgärder som avser Sveriges möjligheter att med civila resurser stötta andra länder som befinner sig i tillstånd av svår påfrestning på samhället i fred. Det skall då endast avse insatser i länder som inte kategoriseras som biståndsmottagande länder av Sida.

Under året har anslaget 7:5 Krisberedskap finansierat stöd efter översvämningar i Bulgarien och Rumänien, efter det att länderna begärt hjälp genom EU:s Gemenskapsmekanism för räddningstjänst. Efter Rumäniens begäran om hjälp den 20 maj 2005 finansierades Räddningsverkets hjälpinsats till landet med akut vattenrening, regnkläder samt vattenreningsaggregat. Som svar på Bulgariens begäran om hjälp den 9 juni 2005 finansierades en hjälpsändning från Räddningsverket bestående av bland annat tält, gummibåtar och sandsäckar.

4.7 Inriktning

4.7.1 Inriktning Verksamhetsområdet Skydd mot olyckor

Regeringen anser att arbetet med det riskanalysbaserade systemet för sjösäkerhetstillsynen har utvecklats positivt och att samverkan med Sjöfartsverket kommer att kunna bidra till en effektivare inspektionsverksamhet.

Sjötrafiken i vårt närområde har ökat markant och kommer enligt bedömningar fortsätta öka och det finns prognoser som anger en fortsatt ökning med upp till 50 procent fram till 2015. Navigationsförhållandena i Östersjön innebär särskilda svårigheter för stora fartyg samt att det under vintertid kan råda svåra isförhållanden. Dessutom finns risker som är förknippade med undermålig sjöfart. Vidare används idag större fartyg än tidigare och i vårt närområde återfinns en omfattande trafik med handelsfartyg, som i sig kan innehålla 1000-tals ton bunkerolja.

Regeringen kan konstatera att de riskreducerande och sjösäkerhetshöjande åtgärder som successivt införs inte helt kan kompensera den ökande risken för fartygsolyckor. Denna utveckling ställer krav på kompletteringar av räddningstjänstförmågan. För att säkerställa en nödvändig räddnings- och nödbogseringsberedskap beslutade regeringen under 2004 att Kustbevakningen skall genomföra ett flertal investeringar i syfte att stärka den svenska förmågan avseende bl.a. nödbogsering och miljöräddningstjänst till sjöss. Målsättningen är att säkerställa en adekvat räddningsberedskap i syfte att ha förmåga att förhindra att olja kommer ut i vattenmassan då det föreligger risk för oljeutsläpp vid en fartygsolycka. I andra hand bör det finnas en förmåga att begränsa konsekvenserna av en olycka.

Regeringen gör bedömningen att de planerade investeringarna avsevärt kommer att öka den svenska förmågan att förhindra och begränsa konsekvenserna av ett större oljeutsläpp till sjöss. Vidare är utvecklingen av flygresurser av avgörande betydelse för framgångsrika bekämpningsoperationer till sjöss.

Det internationella samarbetet är av stor betydelse för den gemensamma förmågan i vårt närområde att möta ett större utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen. I dag finns ett väl

utvecklat internationellt samarbete, både genom regionala avtal, som t.ex. HELCOM för Östersjön och Bonn-överenskommelsen för Nordsjön samt inom ramen för det nordiska samarbetet. Regeringen gör bedömningen att en hög beredskap och en nationell förmåga tillsammans med ett väl utvecklat internationellt samarbete inom miljöräddningstjänstens område är en förutsättning för att skydda våra hav och kuster mot avsiktliga eller oavsiktliga oljeutsläpp. Det är därför angeläget att Kustbevakningen och Statens räddningsverk även fortsättningsvis medverkar till att utveckla det internationella samarbetet inom området miljöräddningstjänst både vad avser räddningsinsatser till sjöss som bekämpning av olja i strandzonen. Inom ramen för HELCOM pågår arbete med att utveckla komplementära förmågor i ett regionalt perspektiv. Detta arbete bör påskyndas eftersom det på sikt kan komma att bli ett viktigt komplement till den nationella förmågan. Regeringen gör vidare bedömningen att det är angeläget att utveckla samarbetet inom strandsaneringsområdet framförallt inom ramen för det nordiska samarbetet och inom HELCOM.

För att kunna möta och begränsa konsekvenserna av ett påslag av olja på stränder från ett större utsläpp av olja är det av särskild betydelse att förmågan att begränsa effekterna av ett eventuellt utsläpp i den strandnära miljön stärks, t.ex. bör svårsanerade eller särskilt skyddsvärda områden kunna skyddas genom användningen av länsor eller annan materiel. Räddningsverkets arbete med att förbättra förmågan vad avser strandbekämpning bör mot denna bakgrund utvecklas. För den nationella förmågan att möta ett större påslag av olja på land är det av stor vikt att denna risk beaktas i det arbete som för närvarande genomförs i kommunerna med att ta fram sårbarhetsanalyser respektive handlingsplaner. Vidare är det av central betydelse att nationellt ta tillvara de frivilliga krafter som bl.a. vid tidigare oljeutsläpp visat ett stort engagemang och en vilja att medverka vid saneringen. Regeringen vill understryka vikten av att myndigheterna fortsätter arbetet med att utveckla och bygga upp såväl den nationella förmågan avseende miljöräddningstjänst till sjöss som förmågan att ta hand om utsläppet i strandzonen. Särskild vikt bör läggas vid att se över om frivilliga krafter och resurser, som finns hos andra offentliga aktörer,

kan utnyttjas under ledning av de ansvariga myndigheterna.

Vid världskonferensen om riskreduktion och förebyggande av naturkatastrofer, Kobe 18 - 22 januari 2005, uppmanades länderna att etablera nationella plattformar som ett led i att förebygga naturolyckor. När det gäller implementeringen av de nationella plattformarna arbetar International Strategy for Disaster Reduction (ISDR) inom FN med att ta fram mål och indikatorer för dessa plattformar.

Såväl i det svenska samhället som internationellt utgör personskador till följd av olyckor ett stort folkhälsoproblem. Det är av stor vikt att Statens räddningsverk tar till vara den kompetens som finns vid den egna myndigheten såväl som hos andra myndigheter i arbetet med det Nationella skadeförebyggande programmet. För att kunna utveckla det framtida säkerhetsarbetet fordras en bred samsyn på samhällsutveckling, olycksbild, riskbild och säkerhetsarbete.

Regeringen avser, som ett led i sitt arbete att ytterligare stärka det internationella humanitära biståndet, med finansiering från anslaget för internationellt utvecklingssamarbete (UO 07), från den 1 januari 2006 upprätta en förstärkt internationell verksamhet vid Statens räddningsverk. Verksamheten förläggs till Kristinehamn och skall huvudsakligen hantera verkets internationella katastrof- och biståndsinsatser, återuppbyggnadsarbete samt kapacitetsuppbyggnad i katastrofbenägna utvecklingsländer.

När det gäller humanitär minröjning är målet att Statens räddningsverk skall bidra till att utveckla svensk kompetens inom området, samt även stödja FN och andra organ vid humanitära minröjningsinsatser med ledning, kvalitets-säkring och utbildning. Räddningsverket skall, som Sveriges operativa aktör inom humanitär minröjning till lands fortsatt bidra till att utveckla SWEDEC, som svenskt kompetenscentrum för ammunitions- och minröjning. Räddningsverket skall även bidra med kompetens till det internationella minröjningscentret Geneva International Centre for Humanitarian Demining (GICHD).

Med anledning av flodvågskatastrofen i Sydostasien i slutet av 2004 har regeringen uppdragit åt Statens räddningsverk att skapa beredskap att kunna bistå till följd av en allvarlig olycka eller katastrof i utlandet då många människor med hemvist i Sverige drabbas.

Verket skall i sådana situationer kunna bistå med förberedda insatsteam i samverkan med berörda myndigheter och organisationer.

Regeringen anser att det är viktigt att Statens räddningsverk fortsätter det arbete som påbörjats kring jämställdhetsintegrering av hela myndighetens verksamhet. Målet är att genusperspektivet skall inkluderas i myndighetens olycksförebyggande verksamhet, i arbetet med myndighetens stöd till räddningsinsatser, i utbildningsverksamheten vid Centrum för risk- och säkerhetsutbildning, i tillsynsverksamheten, samt i de internationella insatserna.

Den så kallade Gemenskapsmekanismen för räddningstjänst inrättades inom EU i oktober 2001. Dess syfte är att underlätta för medlemsländerna att hjälpa varandra med insatsgrupper, experter och andra resurser som ett drabbat land efterfrågar och behöver för att klara konsekvenshanteringen vid större olyckor och katastrofer. Vid en akut krissituation där de nationella resurserna inte räcker till för att klara en räddningstjänstinsats kan det bli nödvändigt att begära hjälp genom Gemenskapsmekanismen.

Principen är att det land som begär och erhåller bistånd genom Gemenskapsmekanismen också står för kostnaderna för assistansen. Det är angeläget att det finns en färdig finansieringslösning i händelse av situationer där det finns behov av att snabbt kunna begära och erhålla stöd för räddningstjänstinsatser genom Gemenskapsmekanismen. Regeringen föreslår därför att ändamålet med anslaget 7:3 fr.o.m. 2006 även bör omfatta utgifter för sådant stöd. Anslaget skall endast tillfälligt täcka de utgifter som uppstår (se avsnitt 4.9.3). Den aktör som begärt hjälpen skall sedan betala motsvarande belopp till Räddningsverket. Regeringen avser att återkomma i frågan om finansiering av hjälp genom Gemenskapsmekanismen i propositionen om samhällets säkerhet och krisberedskap som kan behandlas av riksdagen före sommaren 2006.

Gemenskapsmekanismen omfattar följande funktioner och resurser, varav alla ännu inte är fullt implementerade: ett övervaknings- och informationscenter, kallat MIC (Monitoring and Information Centre); ett gemensamt kommunikations- och informationssystem, kallat CECIS (Community Emergency Communication and Information System); en förteckning eller databas över tillgängliga insatsgrupper, experter och andra resurser som skall kunna användas för hjälpinsatser i andra

medlemsländer; mindre expertgrupper som kan skickas ut för att på plats bedöma arten och graden av hjälpbehov, så kallade *assessment team*; ett utbildningsprogram som omfattar kurser, övningar och expertutbyte; ett program för tillvaratagande av erfarenheter från insatser.

För kommunikation vid användning av gemenskapsmekanismen har varje land utsett en kontaktpunkt för MIC. Räddningsverket är Sveriges kontaktpunkt. Detta innebär att Räddningsverket, för Sveriges räkning, informerar vilka svenska insatsgrupper, experter och andra resurser som kan göras tillgängliga i händelse av en begäran från ett drabbat medlemsland. Kravet är att hjälp skall kunna vara på väg inom 12 timmar efter begäran. Räddningsverket utser och utbildar även experter som skall kunna ingå i *assessment teams*.

Statens räddningsverk skall inom ramen för det säkerhetsfrämjande arbetet i Central- och Östeuropa, inklusive Ryssland, vidmakthålla och utveckla samarbetet med länderna i regionen på räddningstjänstområdet såväl när det gäller operativa aspekter såsom inom utbildnings- och förebyggande området.

Krisberedskapsmyndigheten skall införa, förvalta och utveckla radiokommunikationssystemet för skydd och säkerhet, RAKEL. Verksamheten skall bedrivas i nära samverkan med företrädare för användare av systemet. Den internationella utvecklingen på området, särskilt inom de nordiska grannländerna, skall följas. Krisberedskapsmyndigheten skall sprida kunskap om RAKEL-systemet och verka för en stor anslutning till systemet.

Inriktningen skall vara att den första etappen av RAKEL skall vara i drift under januari 2006 och hela systemet i drift 2010.

4.7.2 Inriktning Verksamhetsområdet Svåra påfrestningar

I avsnitt 4.3.1 har regeringen angett målet för verksamhetsområdet. Nedan bedömer regeringen vad som i övrigt bör gälla under 2006.

Regeringen anser att ny kunskap som stärker samhällets krisberedskap är en viktig del i samhällets förmåga att hantera en kris. Regeringen ser därför att utvecklingen inom detta område som en viktig del i Krisberedskapsmyndighetens arbete med att stärka samhällets totala krishanteringsförmåga. Exempel på ny

kunskap är forskning, omvärldsanalys och metodutveckling.

Ett annat prioriterat område för Krisberedskapsmyndigheten att verka inom är krishantering. Krisberedskapsmyndigheten skall verka för att utveckla krisberedskapsarbetet och stärka krishanteringsförmågan på lokal, regional och nationell nivå. Myndigheten skall stödja berörda aktörer på lokal, regional och central nivå så att kompetensen och kunskapen inom området krisberedskap är tillräcklig i förhållande till aktörernas roller och så att de har tekniska förutsättningar för att kunna leda och samverka vid en kris.

Krisberedskapsmyndigheten har uppgiften att samordna den planeringsprocess som är kopplad till anslaget 7:5 Krisberedskap. Regeringen anser att processen fungerar på ett godtagbart sätt. Dock kan konstateras att processen är resurskrävande, administrativt tung och tar tid från annan verksamhet i krishanteringssystemet. Regeringen ser därför ett behov av att Krisberedskapsmyndigheten utvecklar planeringsprocessen så att den blir mindre administrativt tung samt att fokus på planering minskar i förhållande till inriktning och uppföljning.

I den försvarspolitiska proposition hösten 2004 anförde regeringen att det är nödvändigt att eftersträva en generell förmåga att förebygga och hantera händelser som kan leda till en svår påfrestning på samhället i fred. Detta betyder framförallt att förmågan till krisledning måste stärkas. Övnings- och utbildningsinsatser får därför ökad betydelse.

Under 2006 bör vidare åtgärder vidtas som förbättrar samhällets krishanteringsförmåga att leda, samordna, samverka och informera under en kris, åtgärder som stärker insatsberedskapen och förmågan att genomföra operativa insatser inom främst polis, hälso- och sjukvård och räddningstjänst samt åtgärder som minskar samhällets sårbarhet och ökar robustheten i samhällsviktiga system. När det gäller krishanteringsförmågan bör det finnas en tillräcklig uthållighet och tillgänglighet inom sektorerna och hos de områdesvisa organen så att insatser kan genomföras och upprätthållas under ett utdraget krisförlopp motsvarande svåra påfrestningar på samhället i fred.

För att åstadkomma en tillräcklig förmåga inom ovanstående områden bör åtgärder prioriteras som syftar till att öka säkerheten

inom områdena elförsörjning och elektroniska kommunikationer. Även fortsatt bör arbete bedrivas för att kunna säkerställa elförsörjningen i hela landet, oavsett störningstyp. Vid långvariga och omfattande störningar i elsystemet bör samhällsbehovet av el prioriteras. Försörjningen med bränsle måste fungera även under elavbrott. Förutom de åtgärder som vidtas för att öka säkerheten i produktion och distribution av el bör användarna av dessa tjänster beakta och överväga åtgärder som minskar skadeverkningarna om ett långvarigt och omfattande avbrott i elförsörjningen inträffar. Den nära kopplingen mellan elförsörjning och elektroniska kommunikationer, och dess betydelse för att leda arbetet under kriser, innebär att området även fortsatt måste prioriteras. De viktigaste insatserna bedöms vara krav på åtgärder som vidtas av infrastrukturens ägare och operatörer i syfte att höja deras förmåga att motstå de kriser som ligger mellan de vardagliga incidenterna och en svår påfrestning på samhället i fred. Säkerheten vid användande av Internet bör utvecklas och IT-incidenthanteringen stärkas. Möjligheten att hantera störningar i den kommunala vattenförsörjningen bör förbättras. Regeringen vill här betona att frågan om att åstadkomma en tillräcklig förmåga inom den samhällsviktiga infrastrukturen delvis är av mycket långsiktig natur.

Vidare bör förmågan att möta CBRN-risker och -hot stärkas liksom förmågan att hantera större utbrott av smittsamma sjukdomar hos människor och djur, oavsett spridningsorsak, samt förutsättningarna för att hantera en kris i vatten- och livsmedelsförsörjningen. De samverkansansvariga myndigheterna bör etablera samverkan med kommuner, landsting och näringslivet, både ur ett användar- och ett producentperspektiv, och på lämpligt sätt involvera dessa när det gäller att genomföra risk- och sårbarhetsanalyser. Samtliga områdes- och sektorsansvariga organ bör ha en egen grundläggande lednings- och handlingsberedskap inklusive informationsförmåga. Detta innebär bland annat att ha personal som är utbildad och övad, ändamålsenliga lokaler samt ett lämpligt tekniskt ledningsstöd.

Under 2006 bör myndigheterna vidta åtgärder för att inom en rimlig tid uppnå en godtagbar förmåga. Detta innebär att myndigheterna bör identifiera de åtgärder som ger störst effekt för att snabbt öka samhällets beredskap mot svåra

påfrestningar på samhället i fred. I arbetet måste respektive myndighet arbeta aktivt för att engagera de aktörer som är vitala för att uppnå en godtagbar förmåga inom respektive myndighets ansvarsområde. En icke godtagbar förmåga inom ett område innebär större krav på övriga aktörers förmåga att kunna leda, samordna, samverka och informera under en kris.

4.8 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har lämnat revisionsberättelser för både Kustbevakningen och Statens räddningsverk och gör bedömningen att årsredovisningarna i allt väsentligt är rättvisande.

För huvuddelen av myndigheterna som vidtagit åtgärder med stöd av bidrag från anslaget 7:5 Krisberedskap utgör denna verksamhet endast en del av myndigheternas totala verksamhet. Riksrevisionens iakttagelser redogörs för under det politik- eller verksamhetsområde där myndigheterna hör hemma.

4.9 Budgetförslag

4.9.1 7:1 Kustbevakningen

Tabell 4.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2004	Utfall	594 898	Anslags- sparande	38 419
2005	Anslag	641 875 ¹	Utgifts- prognos	633 251
2006	Förslag	692 159		
2007	Beräknat	795 459 ²		
2008	Beräknat	883 869 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 781 792 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 852 385 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget finansierar Kustbevakningens verksamhet med att utföra sjöövervakning och annan kontroll- och tillsynsverksamhet samt räddningstjänst till sjöss. Anslaget finansierar även Kustbevakningens kostnader för samordning av de civila behoven av sjöövervakning och sjöinformation. Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförligt till politikområdet Totalförsvaret, verksamhetsområdet Det civila försvaret och politikområdet Skydd och

beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar. Anslaget finansierar även Kustbevakningens verksamhet inom politikområdena Skatt, tull och exekution, Rättsväsendet, Miljöpolitik, Livsmedelspolitik, samt Kommunikationer.

Anslagssparandet från 2004 beror främst på den utgiftsbegränsning som regeringen beslutade för anslaget under 2004.

Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.3 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	120	0	0	120
Prognos 2005	2000	0	0	2000
Budget 2006	2000	0	0	2000

Intäkterna avser oljeskadeersättning som påförs fartygsägare för uppkomna oljeskador. Intäkterna för denna inkomsttitel är svåra att prognostisera. För att få ut avgiften krävs ibland att skadevällaren förs inför domstol, vilket gör att det kan dröja flera år innan statens fordran säkrats.

Mot inkomsttiteln redovisas även vattenföroreningsavgifter som redovisas av Tullverket för Kustbevakningens räkning (se vidare utgiftsområde 3, anslaget 3:3 *Tullverket*).

Tabell 4.4 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt- kostnad)
Utfall 2004 (varav tjänsteexport)	2700	2700	0
Prognos 2005 (varav tjänsteexport)	2500	2500	0
Budget 2006 (varav tjänsteexport)	2500	2500	0

Kustbevakningen utför uppdrags- och serviceverksamhet åt samverkande myndigheter samt andra uppdragsgivare och avnämare. Myndigheten får disponera intäkterna.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Förslaget till investeringsplan för Kustbevakningen för perioden 2006-2008 godkänns (tabell 4.5).

Tabell 4.5 Investeringsplan

Miljoner kronor

	Antal	Totalt	Anskaffat t.o.m. 2004	Prognos 2005	Budget 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
Investeringar							
Flygplan	3	630	6	210	414	0	0
Större kombinationsfartyg	2	660	3	0	0	330	327
Kombinationsfartyg	8	1200	0	0	0	0	150
Övervakningsfartyg	10	200	0	0	0	0	0
Övriga investeringar	-	-	-	74	67	59	65
Summa investeringar		2690	9	284	481	389	542
Lån		2690	9	284	481	389	542
Summa finansiering		2690	9	284	481	389	542

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har tidigare redovisat behovet av investeringar hos Kustbevakningen. Investeringsplanen ligger i linje med tidigare redovisad inriktning.

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har genom överföring från andra anslag inom utgiftsområdet ökat för att dels finansiera utgifter för räntor och amorteringar, dels finansiera utgifter för att bemanna och driva plattformarna enligt ovanstående investeringsplan (tabell 4.5). Från och med 2008 har anslaget ökat till den nivå som långsiktigt krävs med hänsyn till investeringsplanen.

Till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 procent har anslaget genom beslut minskats med 3,9 miljoner kronor från och med 2006.

Dessutom har anslaget ökat med 3,25 miljoner kronor för finansiering av nya uppgifter till följd av nya regler avseende farligt gods. Beloppet har tidigare beräknats med 3 miljoner kronor under anslaget 7:4 *Samhällets skydd mot olyckor* och med 250 000 kronor under utgiftsområde 3, anslaget 3:3 *Tullverket*.

Tabell 4.6 Härledning av anslagsnivån 2006-2008, för 7:1 Kustbevakningen

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	641 875	641 875	641 875
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	11 918	23 348	36 067
Beslut	-8 008	18 352	13 603
Överföring till/från andra anslag	46 374	111 885	192 324
Förslag/beräknat anslag	692 159	795 459	883 869

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.9.2 7:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tabell 4.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	24 960	Anslags-sparande	40
2004	Utfall	24 960	Anslags-sparande	40
2005	Anslag	25 000 ¹	Utgifts-prognos	24 664
2006	Förslag	24 850		
2007	Beräknat	24 850		
2008	Beräknat	24 850		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Från anslaget som disponeras av Statens räddningsverk utbetalas ersättning till kommuner för åtgärder som vidtas för att förebygga jordskred och andra naturolyckor.

Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförligt till verksamhetsområdet Skydd mot olyckor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 7:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 15 000 000 kronor efter 2006 (tabell 4.8).

Tabell 4.8 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Utestående åtaganden vid årets början	12 598	11 966	15 000	13 000	
Nya åtaganden	4 656	12 227	10 000		
Infriade åtaganden	4 943	9 193	12 000	10 000	3 000
Utestående åtaganden vid årets slut	11 966	15 000	13 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	15 000	15 000	15 000		

Skälen för regeringens förslag: Bemyndigandet avser bidrag till kommunernas verksamhet att förebygga jordskred och andra naturolyckor för att stimulera sådana åtgärder.

Regeringens överväganden

Kommunerna kan ansöka om statsbidrag för åtgärder som de har utfört eller avser att utföra. Ansökan ställs till Statens räddningsverk tillsammans med erforderligt tekniskt underlag. Grundprincipen är att utbetalningen sker när åtgärderna, för vilka bidrag beviljats, är genomförda och slutbesiktigade. För att stimulera kommunerna att utföra förebyggande åtgärder kan hälften av bidraget för planerade men ännu inte utförda åtgärder betalas efter att slutligt beslut har fattats. Resterande del utbetalas när

åtgärderna utförts och är slutbesiktigade. Efter det att projektet godkänts har kommunen tre år på sig att genomföra åtgärderna. Principen att det slutliga bidraget inte betalas ut förrän projektet är slutbesiktigat medför ofta förskjutningar i utbetalningarna och anslagssparande kan därför uppkomma.

I utredningen om Effekterna av klimatförändringar och hur samhällets sårbarhet för dessa kan minskas (dir. 2005:8) skall bl.a. föreslås hur systemet för statliga bidrag till förebyggande åtgärder, översvämningar, ras och skred kan effektiviseras.

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 procent har anslaget genom beslut minskats med 150 000 kronor från och med 2006.

Tabell 4.9 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 7:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	25 000	25 000	25 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-150	-150	-150
Förslag/beräknat anslag	24 850	24 850	24 850

4.9.3 7:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Tabell 4.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2004	Utfall	21 550		592
2005	Anslag	20 000 ¹	Utgifts- prognos	19 731
2006	Förslag	19 880		
2007	Beräknat	21 080		
2008	Beräknat	21 080		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Under anslaget som disponeras av Statens räddningsverk utbetalas i enlighet med lagen (2003:778) om skydd mot olyckor vissa ersättningar till följd av uppkomna kostnader vid genomförda räddningsinsatser, insatser för att bekämpa olja m.m. till sjöss samt för utredning av allvarliga olyckor. Anslaget finansierar även de räddningsinsatser som Räddningsverket kan behöva genomföra till lands i Estland, Lettland och Litauen. Från och med 2006 används även anslaget för kostnader i ett initialt skede för räddningstjänstinsatser som lämnats efter förfrågan genom den s.k. Gemenskapsmekanismen inom EU.

Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförligt till verksamhetsområdet Skydd mot olyckor.

Under 2004 har från anslaget 12,5 miljoner kronor utbetalats till 8 kommuner för ersättning till räddningstjänstkostnader på grund av bl.a. översvämningar och skogsbränder. Vidare har ersättning för saneringskostnader utbetalats till Ystads, Simrishamn och Norrtälje kommuner. Återsökning för saneringskostnader i samband med händelserna kring Alambra och Fu Schan Hai pågår tillsammans med Kustbevakningen gentemot Försäkringsbolag.

Regeringens överväganden

Från och med 2006 bör ändamålet med anslaget även omfatta utgifter för stöd till räddningstjänstinsatser som lämnats efter förfrågan genom EU:s s.k. Gemenskapsmekanism. Anslaget skall endast tillfälligt täcka de utgifter som uppstår. Den aktör som begärt hjälpen skall sedan betala motsvarande belopp till Räddningsverket (se avsnitt 4.7.1).

Utfallet på anslaget varierar kraftigt mellan åren. Detta beror på att det är svårt att förutsäga antalet olyckor som kräver räddningsinsatser och konsekvenserna av dessa. Flera beslut om ersättning har också resulterat i överklaganden och i vissa fall har kompletterande utbetalningar beslutats.

Utfallet har de senaste fem åren legat både över och under på statsbudgeten anvisat anslag.

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 procent har anslaget genom beslut minskats med 120 000 kronor från och med 2006.

Anslaget har från och med 2007 ökat med 1,2 miljoner kronor som tidigare beräknades under anslaget 6:10 *Nämnder m.m.*

Tabell 4.11 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 7:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	20 000	20 000	20 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-120	-120	-120
Överföring till/från andra anslag		1 200	1 200
Förslag/beräknat anslag	19 880	21 080	21 080

4.9.4 7:4 Samhällets skydd mot olyckor

Tabell 4.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2004	Utfall	607 314	Anslags- sparande	31 419
2005	Anslag	734 901 ¹	Utgifts- prognos	725 027
2006	Förslag	685 652		
2007	Beräknat	675 709 ²		
2008	Beräknat	685 150 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 663 999 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 660 480 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget som disponeras av Statens räddningsverk, finansierar verksamhet inom räddningstjänstområdet inklusive olycks- och skadeförebyggande åtgärder samt beredskap och indirekta kostnader för internationella insatser inom ramen för EU-samarbetet och NATO/PFF. Till detta tillkommer finansiering för beredskap och indirekta kostnader beträffande verkets förmåga att stödja utlandsmyndigheter och nödställda i situation då många människor med hemvist i Sverige drabbas till följd av allvarlig olycka eller katastrof i utlandet.

Anslaget finansierar även bidrag för främjande av den enskilda människans förmåga. Delar av Centrum för risk- och säkerhetsutbildningsverksamhet finansieras från anslaget liksom delar av verksamheten vid Nationellt Centrum för lärande från olyckor (NCO). Anslaget finansierar även ersättning till länsstyrelserna för tillkommande uppgifter med anledning av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Verksamheten som finansieras från anslaget är i huvudsak hänförligt till verksamhetsområdet Skydd mot olyckor.

Anslagssparandet från 2004 beror främst på den utgiftsbegränsning som regeringen beslutade för anslaget under 2004.

Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.13 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor				
Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	17 773	0	0	17 773
Prognos 2005	59 000	0	0	59 000
Budget 2006	15 000	0	0	15 000

Avgifter som tas ut med stöd av lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor redovisas mot inkomsttitel 2552 Övriga offentligrättsliga avgifter.

Inkomster från oljeskadeersättning enligt sjölagen (1994:1009) redovisas mot inkomsttitel 2713 Vattenföroreningsavgifter m.m.

Tabell 4.14 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt- kostnad)
Utfall 2004 (varav tjänsteexport)	191 716	191 716	0
Prognos 2005 (varav tjänsteexport)	191 971	196 080	12 486
Budget 2006 (varav tjänsteexport)	197 000	201 000	8 486

Myndigheten får disponera intäkterna. Statens räddningsverk utför uppdrags- och serviceverksamhet åt samverkande myndigheter och andra uppdragsgivare. Med uppdragsverksamhet avses i detta sammanhang tjänsteexport enligt tjänsteexportförordningen (1992:192) samt den avgiftsbelagda verksamhet som regleras i 3 b och 5 §§ förordningen (1988:1040) med instruktion för Statens räddningsverk.

Vidare får Räddningsverket, om verksamheten har anknytning till myndighetens uppgifter, mot avgift tillhandahålla fortbildning, uppdragsutbildning samt konferens- och internattjänster.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Förslaget till investeringsplan för Statens räddningsverk, såvitt avser Samhällets skydd mot olyckor, för perioden 2006-2008 godkänns (tabell 4.15).

Tabell 4.15 Investeringsplan

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Budget 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
Övriga förvaltningskostnader	182 748	7 750	8 550	8 550	8 550
Internationell verksamhet	67 990	7 200	32 000	32 000	32 000
Investeringar CRS	274 140	38 460	34 600	33 185	31 450
Investeringar inomhusvarning	15 884	33 000	-	-	-
Summa investeringar	540 762	86 410	75 150	73 735	72 000
Lån	479 211	86 410	75 150	73 735	72 000
Anslag	61 551	-	-	-	-
Summa finansiering	540 762	86 410	75 150	73 735	72 000

Skälen för regeringens förslag: Investeringar planeras inom Statens räddningsverks internationella verksamhet i Kristinehamn och inom Räddningsverkets Centrum för risk- och säkerhetsutbildning. Nyanskaffning av RDS-mottagare för beredskapen runt kärnkraftverken finns med i investeringsplanen för perioden. Systemet för varning av allmänheten genom RDS-mottagare skall fortsätta och ersätta tidigare mottagare i berörda områden runt kärnkraftverken.

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 procent har anslaget genom beslut minskats med 4,4 miljoner kronor från och med 2006.

För 2005 ökades anslaget med 80,7 miljoner kronor för förvaltningskostnader som tidigare beräknats under anslaget 6:5 *Civilt försvar*. För 2006 minskar dessa kostnader med 4,2 miljoner kronor 2006 och 6,4 miljoner kronor 2007. Anslaget har minskats med motsvarande belopp.

Dessutom har anslaget minskats med 38 miljoner kronor fr.o.m. 2006 som istället beräknats under anslaget 7:1 *Kustbevakningen*, dels för finansiering av nya uppgifter avseende farligt gods med 3 miljoner kronor, dels för

finansiering av Kustbevakningens investeringsplan med 35 miljoner kronor.

På grund av avveckling av civilplikten har anslaget minskats med 18 miljoner kronor fr.o.m. 2006. Beloppet har istället beräknats under anslaget 7:5 *Krisberedskap*. 2007 minskas anslaget genom beslut med 14 miljoner kronor och 2008 med 16 miljoner kronor.

Anslaget har slutligen minskats med 0,9 miljoner kronor 2006, 2,6 miljoner kronor 2007 och 4,2 miljoner kronor 2008 som istället beräknas under utgiftsområde 15, anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* och utgiftsområde 16, anslaget 25:79 *Centrala studiestödsnämnden m.m.* för att finansiera studiemedelsberättigandet av utbildningen i skydd mot olyckor.

Tabell 4.16 Härledning av anslagsnivån 2006-2008, för 7:4 Samhällets skydd mot olyckor

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	734 901	734 901	734 901
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	16 309	29 557	44 367
Beslut	-4 409	-18 487	-20 845
Överföring till/från andra anslag	-61 149	-70 262	-73 274
Förslag/beräknat anslag	685 652	675 709	685 150

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.9.5 7:5 Krisberedskap

Tabell 4.17 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	1 657 078	Anslags- sparande	263 939
2004	Utfall	1 657 078		
2005	Anslag	1 635 434 ¹	Utgifts- prognos	1 612 495
2006	Förslag	1 778 637		
2007	Beräknat	1 812 744 ²		
2008	Beräknat	1 850 804 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 1 766 736 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 754 413 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget finansierar åtgärder för att bibehålla och förbättra samhällets robusthet mot och förmåga att hantera svåra påfrestningar på samhället, åtgärder som behöver genomföras i nuvarande omvärldsläge för att säkerställa samhällets beredskap inför ett väpnat angrepp och åtgärder för att kunna stödja och ta emot stöd från andra länder vid svåra påfrestningar i fred. Planeringen av åtgärderna sker inom ramen för samverkansområdena Teknisk infrastruktur, Transporter, Spridning av allvarliga smittämnen,

giftiga kemikalier och radioaktiva ämnen, Ekonomisk säkerhet, Områdesvis samordning, samverkan och information samt Skydd, undsättning och vård. Dessutom finansieras kostnader vad avser den regionala försöksverksamheten inom det s.k. GotSam från anslaget. Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförligt till politikområdet Totalförsvar, verksamhetsområdet Det civila försvaret och politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar, verksamhetsområdet Svåra påfrestningar.

Anslagssparandet från 2004 beror främst på den utgiftsbegränsning som regeringen beslutade för anslaget under 2004. Utgiftsbegränsningen har i första hand uppnåtts genom att investeringar inte skett i planerad takt.

Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

Även för 2006 avser regeringen fatta beslut om utgiftsbegränsningar som innebär att 250 miljoner kronor av tillgängliga medel vid ingången av 2006 inte får användas.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Förslaget till investeringsplan för Krisberedskapen för perioden 2006 – 2008 godkänns (tabell 4.18).

Tabell 4.18 Investeringsplan

Tusental kronor

	Anskaffat t.o.m. 2004	Prognos 2005	Budget 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008 -
So Teknisk infrastruktur	-	-	-	-	-
So Transporter	6 300	6 350	19 800	14 850	5 500
So Spridning av allvarliga smittämnen, giftiga kemikalier och radioaktiva ämnen	82 798	26 545	48 100	35 100	24 250
So Ekonomisk säkerhet	0	5 300	2 950	3 500	3 900
So Områdesvis samordning, samverkan och information	4 400	22 800	4 740	6 890	4 860
So Skydd, undsättning och vård	367 600	35 295	33 050	29 850	28 450
Summa investeringar	460 800	96 290	108 640	90 190	69 710
Lån	430 300	42 865	43 640	40 590	32 960
Anslag	30 500	53 425	65 000	49 600	34 050
Summa finansiering	460 800	96 290	108 640	90 190	69 710

Skälen för regeringens förslag: Investeringar under 2006 inom samhällets krisberedskap genomförs inom samtliga samverkansområden.

Huvuddelen av investeringarna är undantagna från reglerna om lånefinansiering och finansieras i stället med anslag.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 7:5 *Krisberedskap* besluta om avtal och beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder samt åtgärder för att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred som, inklusive tidigare gjorda beställningar, medför utgifter på högst 501 400 000 kronor efter 2006 (tabell 4.19).

Tabell 4.19 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Utestående åtaganden vid årets början	208 022	144 086	310 424	498 459	243 752
Nya åtaganden	102 854	298 300	476 450	167 200	38 000
Infriade åtaganden	166 790	132 162	288 415	421 907	239 752
Utestående åtaganden vid årets slut	144 086	310 224	498 459	243 752	42 000
Erhållet/förslaget bemyndigande	156 181	411 450	501 400		

Skälen för regeringens förslag: Bemyndigandet avser verksamhet som bedrivs inom samverkansområdena Teknisk infrastruktur, Transporter, Områdesvis samordning, samverkan och information samt Skydd, undsättning och vård. Från och med 2006 ingår i bemyndiganderamen även Krisberedskapsmyndighetens forskningsbidrag, vilket tidigare inte varit fallet.

Beredskapsinvesteringar

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2006 låta Statens räddningsverk disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 660 000 000 kronor.

Regeringen bemyndigas att för 2006 låta Socialstyrelsen disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 300 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Från och med 1998 övergick Statens räddningsverk till att lånefinansiera beredskapsinvesteringar. Låneramen för 2006 skall även täcka tidigare gjorda beredskapsinvesteringar.

Från och med 1999 övergick Socialstyrelsen till att lånefinansiera beredskapsinvesteringar. Riksdagen har på tilläggsbudget för 2005 i

samband med den ekonomiska vårpropositionen bemyndigat regeringen att låta Socialstyrelsen disponera ytterligare 100 miljoner kronor i låneramsutrymme för att stärka den nationella beredskapen mot en influensapandemi. Motsvarande bemyndigande behövs även för 2006. Den totala låneramen på 300 miljoner kronor skall även täcka tidigare gjorda beredskapsinvesteringar.

Avgift för elektroniska kommunikationer

Regeringens förslag: Avgiftsuttaget för att finansiera åtgärder för att skydda elektroniska kommunikationer mot allvarliga hot och påfrestningar i fredstid som tas ut i enlighet med lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation fastställs till högst 100 000 000 kronor under 2006.

Skälen för regeringens förslag: Finansieringen av åtgärder mot allvarliga fredstida hot och påfrestningar som gäller elektronisk kommunikation sker genom att den som äger allmänna kommunikationsnät av betydelse från allmän synpunkt och som bedriver verksamhet som är anmäld enligt 2 kap. 1 § i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation betalar en avgift. Åtgärder som finansieras

genom avgifterna syftar till att säkra de elektroniska kommunikationernas robusthet.

Elberedskapsavgift

Regeringens förslag: Avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften, som tas ut i enlighet med elberedskapslagen (1997:288) för att finansiera beredskapsåtgärder som beslutas med stöd av nämnda lag, fastställs till högst 250 000 000 kronor under 2006.

Skälen för regeringens förslag: Finansieringen av åtgärder som genomförs enligt elberedskapslagen (1997:288) sker genom att den som innehar nätkoncession enligt ellagen (1997:857) betalar en avgift. Åtgärderna som finansieras syftar till att tillgodose elförsörjningen i landet vid höjd beredskap och vid beslut om utformningen av åtgärderna skall även effekterna för beredskapen inför svåra påfrestningar på samhället i fred beaktas.

Regeringens överväganden

Inom ramen för föreliggande anslag 2006 har 261 295 000 kronor beräknats för samverkansområdet Teknisk infrastruktur, 100 000 000 kronor för åtgärder för att skydda elektroniska kommunikationer mot allvarliga hot och påfrestningar i fredstid, 250 000 000 kronor för elberedskapsåtgärder, 74 000 000 kronor för samverkansområdet Transporter, 181 568 000 kronor för samverkansområdet Spridning av allvarliga smittämnen, farliga kemikalier och radioaktiva ämnen, 27 110 000 kronor för samverkansområdet Ekonomisk säkerhet, 534 622 000 kronor för samverkansområdet Områdesvis samordning, samverkan och information, 339 190 000 kronor för samverkansområdet Skydd, undsättning och vård samt 10 000 000 kronor för vissa fredsfrämjande och humanitära insatser.

Kommunerna har en mycket viktig funktion att fylla i samhällets krishanteringssystem och ett värdefullt arbete utförs också i detta sammanhang. I den nya överenskommelsen mellan staten och Svenska Kommunförbundet i juni 2004 har de formella grunderna för kommunernas utökade uppgifter lagts fast. Överens-

kommelsen flyttar fokus från höjd beredskap till svåra påfrestningar. Den gäller under förutsättning att riksdagen fattar beslut om nödvändigt lagstöd. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag till författningsreglering. Enligt nuvarande överenskommelse skall medlen betalas ut senast den 31 mars. Den nya överenskommelsen föreskriver att utbetalning skall senast den 30 juni. Utbetalningen för 2006 avses att ske senast den 30 juni 2006 och gälla för hela den verksamhet som kommunerna förväntas bedriva under året. För 2006 har 250 miljoner kronor beräknats under anslaget för detta ändamål.

Kostnader för åtgärder som främst ger en förmåga att motstå och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred beräknas uppgå till ca 1,5 miljarder kronor. I de flesta fall medför åtgärderna en nytta över hela hotskalan, fred såväl som krig.

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 procent har anslaget genom beslut minskats med 10,5 miljoner kronor från och med 2006.

För 2005 minskades anslaget med 82,8 miljoner kronor för förvaltningskostnader som istället beräknades under bland annat anslaget 7:4 *Samhällets skydd mot olyckor*. För 2006 minskar dessa kostnader med 4,2 miljoner kronor 2006 och 6,4 miljoner kronor 2007. Anslaget har ökats med motsvarande belopp.

Anslaget har ökats med 3,9 miljoner kronor 2006 och 3,3 miljoner kronor 2007 vilka tidigare beräknats under anslaget 7:1 *Kustbevakningen*. Vidare har anslaget minskats 9,7 miljoner kronor 2008 som istället beräknats under anslaget 7:1 *Kustbevakningen*.

Anslaget har engångsvis ökats med 18 miljoner kronor 2006 på grund av avveckling av civilplikten. Anslaget 7:4 *Samhällets skydd mot olyckor* har minskats med motsvarande belopp.

Tabell 4.20 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 7:5 Krisberedskap

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	1 747 434	1 747 434	1 747 434
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	15 594	61 506	112 458
Beslut	-10 485	-28 758	-29 568
Överföring till/från andra anslag	26 094	32 563	20 480
Förslag/beräknat anslag	1 778 637	1 812 744	1 850 804

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.9.6 7:6 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet

Tabell 4.21 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2004	Utfall	Anslags-sparande	0
2005	Anslag	323 000 ¹	Utgifts-prognos 55 680
2006	Förslag	219 000	
2007	Beräknat	35 000	
2008	Beräknat	0	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget finansierar utbyggnad, driftsbidrag och förvaltning av ett gemensamt radiokommunikationssystem för skydd och säkerhet.

Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförligt till verksamhetsområdet Skydd mot olyckor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.22 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt-kostnad)
Utfall 2004 (varav tjänsteexport)	0	13 039	-13 039
Prognos 2005 (varav tjänsteexport)	0	22 000	-22 000
Budget 2006 (varav tjänsteexport)	23 000	47 000	-24 000

I enlighet med 7 § förordningen (2002:518) med instruktion för Krisberedskapsmyndigheten tas avgifter ut för finansiering av drift och förvaltning av Rakelsystemet. Intäkterna disponeras av myndigheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tabell 4.23 Redovisning av bemyndigande

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Utestående åtaganden vid årets början		0	1 697 656	1 459 400	
Nya åtaganden		1 697 656	0		
Infriade åtaganden		0	238 256	634 656	824 744
Utestående åtaganden vid årets slut		1 697 656	1 459 400		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	2 280 000				

För 2004 erhöll regeringen ett bemyndigande för att anskaffa infrastrukturen för det gemensamma radiokommunikationssystemet. Övan redovisar regeringen avräkningen mot erhållet bemyndigande.

Regeringens överväganden

I förhållande till 2005 har regeringen beräknat anslaget i enlighet med den finansiering som framgick i budgetpropositionen för 2004 (prop. 2003/04:1, utg.omr. 22, avsnitt 10.10.6).

På grund av överklagandet av upphandlingen av RAKEL och den försening som detta innebar kommer Krisberedskapsmyndigheten inte att ha några avgiftsintäkter under 2004 och 2005.

Verksamheten har under dessa år varit helt anslagsfinansierad.

Tabell 4.24 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 7:6 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	323 000	323 000	323 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Överföring till/från andra anslag	-104 000	-288 000	-323 000
Förslag/beräknat anslag	219 000	35 000	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.